

FORUM

UNIVERZITA KARLOVA
V PRAZE

13 Časopis Univerzity Karlovy v Praze

1
09

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE UNIVERZITY KARLOVY

VYBRANÉ PUBLIKACE NAKLADATELSTVÍ KAROLINUM

Connelly, John:
Ztročená univerzita
Praha, Karolinum 2008,
brož., 498 str., I. vydání,
cena 360 Kč

Kniha amerického historika Johna Connellyho, profesora na univerzitě v Berkley, se zabývá sovětizací vysokého školství ve východním Německu, v českých zemích a v Polsku v letech 1945–1956. Práce, která podrobně analyzuje závažné téma nedávné historie středoevropské vzdělanosti, je založena na dlouholetém výzkumu evropských archivů a bohatém využití tzv. „oral history“; Connelly v letech 1989 až 1998 získal řadu cených osobních svědectví od československých, polských a německých účastníků socializace a sovětizace školství padesátých let, ať to byli politici, pracovníci aparátu politických stran, univerzitní pedagogové či bývalí studenti. Díky autorovým znalostem systému totalitního školství a důsledně komparativnímu přístupu je příběh „univerzity za mřížemi“, který vyšel v originále v roce 2000, zajímavým příspěvkem k dějinám středoevropské společnosti.

Ryšková, Mireia:
Doba Ježíše Nazaretského
(Historicko-teologický úvod
do Nového zákona)
Praha, Karolinum 2008,
brož., 540 str., I. vydání,
cena 360 Kč

Kniha přináší vzhled do prostředí a okolností, v nichž žil a působil Ježíš Nazaretský. Je však věnována nejen konkrétní historické, náboženské, sociální a politické problematice spojené s Ježíšovým narozením, působením, smrtí a zmrtvýchvstáním, nýbrž poskytuje i širší pohled na předchozí dějiny a následné dění. Práce přináší množství citací a odkazů na dostupné prameny, především na díla Josepha Flavia. Nový zákon, spisy apoštolských otců a antické písemnictví. Dovoluje tak vidět dobře známé antické dějiny z jiné perspektivy, z perspektivy osudu tehdy málo známého proroka a učitele, jehož násilná smrt vzápětí začala měnit dějiny. Zároveň může sloužit jako zdroj informací pro ty, kdo chtějí lépe rozumět novozákonním textům jakožto textům, které vycházely z konkrétní historické zkušenosti.

Anderson, Benedict:
Představy společnosti.
Úvahy o původu a šíření
nacionalismu
Praha, Karolinum 2008,
brož., 276 str., I. vydání,
cena 240 Kč

Kniha amerického politologa a historika, specialisty na kulturu jihovýchodní Asie si klade zásadní otázku: proč v dobách komunistického internacionalismu a následně globalizace přezívá a sílí nacionalismus? Nejde jen o politický nebo ideologický jev ani o návrat k slavné historii nebo tradicím. Právě v jižní a jihovýchodní Asii vzniká národní povědomí a vědomí o etnické značné diferencovaných celků. Podle Andersonovy teorie je národ především společností vzniklým v představitosti, která se rozvíjí pomocí moderních komunikačních technologií, vlivem literatury a žurnalistiky. Na rozdíl od náboženského společenství, které se formuje v kontinuálním čase „posvátné historie“, čase, jenž má jasný smysl a je usazen do věčnosti, vzniká národ jako „společenství v představách“ jednotlivců v „prázdném“, sekularizovaném a mechanizovaném čase moderního světa. Přínosem knihy je mimo jiné i sledování vzniku moderních národů na americkém kontinentě a vlivu těchto procesů na vývoj nacionalismu v Evropě.

Pánek, Jaroslav;
Tůma, Oldřich a kol.:
Dějiny českých zemí
Praha, Karolinum 2008,
váz., 488 str., I. vydání,
cena 480 Kč

Dějiny českých zemí jsou první prací, která podává soustavný výklad naší historie od pravěku až do vzniku České republiky roku 1993. Sleduje vývoj českého státu a národa, stejně jako menšin žijících na českém území, zejména Židů, Němců, Poláků a Slováků. Osu výkladu tvoří proměny státu (včetně území patřících k němu jen dočasně) a společnosti v něm žijící, pozornost je věnována rovněž kultuře, náboženství, populačnímu vývoji a tisíciletému přetváření krajinného prostředí. Za vedení dvojice předních českých historiků – Jaroslava Pánka a Oldřicha Tůmy – knihu zpracoval kolektiv odborníků z Historického ústavu a z Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky. Cílem autorů bylo oproti dosavadní praxi připravit věcně pojatý, co nejvýstižnější a zároveň aktuální přehled české historie, soustředěný v jedné knize a psaný i s ohledem na vnímání českých dějin v zahraničí (k vydání se připravuje anglická mutace). Dílo je určeno nejen profesionálním historikům a studentům, ale i širokému okruhu čtenářů, kteří se zajímají o dějinné základy naší současnosti.

Bossy, John:
Křesťanství na Západě
1400–1700
Praha, Karolinum 2008,
brož., 234 str., I. vydání,
cena 200 Kč

Kniha Johna Bossyho (emeritního profesora historie na University of York) mapuje důležité proměny, které znamenaly přechod od tradičního křesťanství k reformaci a protireformaci. S termínem „reformace“ přitom zachází velmi opatrně a programově se vymezuje proti některým zkreslujícím interpretacím problematiky. Nesouhlasí s běžným výkladem, že by špatná představa křesťanství byla v tomto období nahrazena představou lepší, reformaci chápe jako „událost“ zasahující do konkrétních lidských životů. Všimá si nejen doktrín – zajímavým způsobem např. vykládá změny v interpretaci Posledního soudu a Kristovy oběti – ale také rituálů, institucí a typických praktik, např. poutnictví. První část knihy je věnována originálnímu popisu tradičního či předreformančního křesťanství a druhá se zaměřuje na vlivy, které postavení klasických rituálů podkopávaly. John Bossy vytváří plastický obraz rozpadu tradičního křesťanství, k němuž došlo v pozdním středověku a na prahu novověku v západní Evropě.

Pirk, Jan; Málek, Ivan a kol.:
Transplantace srdce
Praha, Karolinum 2008, váz.,
288 str., I. vydání,
cena 360 Kč

Další z řady monografických publikací Nakladatelství Karolinum věnovaných jednotlivým oborům transplantační medicíny. Kniha syntetickou formou shrnuje problematiku jednoho z nejnáročnějších lékařských zákroků počínaje jeho historií, přes předoperační diagnostiku a léčbu, klinické aspekty stavu pacientů, techniku a postup operace a pooperační péči, až po speciální případy a aktuální stav výzkumu a praxe. Ojedinelou publikací k tomuto tématu v češtině připravil prof. Jan Pirk a kolektiv autorů – lékařů Kardiocentra Institutu klinické a experimentální medicíny v Praze, jednoho ze dvou pracovišť v ČR, které transplantaci srdce úspěšně provádí.

Černá, Marie a kol.:
Česká psychopedie
Praha, Karolinum 2008, váz.,
224 str., I. vydání,
cena 220 Kč

Psychopedie je interdisciplinární obor zabývající se problematikou rozvoje, výchovy a vzdělávání osob s mentálním postižením. Publikace poprvé ve vědecké literatuře přináší systematické zpracování této disciplíny.

Shrnuje historii české psychopedie od jejich počátků až po založení speciální pedagogiky jako univerzitního oboru. V dalších kapitolách pojednává o člověku s mentální retardací v obecné rovině, přibližuje současné poznatky o pojetí fenoménu mentální retardace včetně terminologie, definic, konstrukcí, modelů a etiologie a otázky lidských práv postižených osob. Samostatná kapitola je věnována psychopedické diagnostice. Závěrečné tři části charakterizují problematiku v jednotlivých časových periodách lidského života, tj. v raném a předškolním věku, ve školním věku a v období adolescence, dospělosti a stáří. Odborná část práce je uvedena vybranými úryvky z literární činnosti postižené autorky, každou kapitolu doplňuje soupis literatury a náměty k prohloubení studiu. Kniha oslovuje zájemce napříč mnoha obory a přispívá k hlubšímu poznání života lidí s mentální retardací.

V minulém FORU jste se mohli dočíst o medicíně a farmacii na Univerzitě Karlově.

Elektronickou podobu čísla ve formátu PDF můžete najít na adrese: <http://liform.cuni.cz>

**FORUM 1/2009, sešit 13,
Časopis Univerzity Karlovy v Praze**

Vydává: UK. Redakce: 116 36 Praha 1, Ovocný trh 3,
Odbor vnějších vztahů

Redakci řídí:
doc. M. Šobr, prorektor pro vnější vztahy

Odpovědní redaktori:
V. Hájek, K. Hamanová, K. Kadlecová, Jan Švelch,
Jaroslav Švelch, V. Veselá

Telefon: 224 491 248, fax: 224 491 309,
e-mail: forum@cuni.cz

Grafická úprava:
L. Doležel

Nevyžádané rukopisy se nevracují.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravu
autorských příspěvků a jejich krácení.
Forum UK je rozšiřováno zdarma
na akademické půdě. Vychází čtvrtletně.

Toto číslo vyšlo v březnu 2009.
Registrace MK ČR 72 79.
Tisková verze: ISSN 1211-1724.

**Vážení čtenáři časopisu FORUM,
vážení účastníci konventu EUA,**

vítám vás u četby dalšího čísla našeho časopisu, které se tradičně věnuje některému z významných aspektů univerzitního života. Vzhledem k tomu, že se vám toto číslo dostává do rukou v době, kdy UK hostí jednu z nejvýznamnějších akcí dominujících evropskému univerzitnímu prostoru posledních let, 5. konvent Evropské univerzitní asociace (EUA), nepřekvapí, že jeho hlavním tématem je mezinárodní aspekt fungování univerzity.

Mezinárodní charakter byl od samých počátků středověkých univerzit jednou ze základních dimenzí jejich existence. Vždyť už označení těchto institucí implikuje univerzálnost vědění, pro niž je jakékoliv omezení, např. národní nebo národnostní, přímou antitezí. Všeobecné používání latiny jako jazyka vzdělanců k tomu samozřejmě zásadně přispívalo, stejně jako peregrinatio academica, akademické stěhování mezi jednotlivými univerzitami. To vše v plné míře platilo i pro naši univerzitu až do vydání Dekretu kutnohorského, jehož šestisté výročí jsme si jako příklad osudově negativních důsledků ingerence politické moci do života univerzity připomněli 18. ledna. V dějinném vývoji se měnilo i postavení univerzit ve společnosti a postupně se univerzity etablovaly i jako výrazně národní instituce. V tomto smyslu byl Dekret kutnohorský jakousi první vlaštovkou vývoje trvajících v Evropě několik dalších staletí. Ideje Friedricha von Humboldta, které koncem 18. století zásadně ovlivnily další vývoj univerzit, znovu položily důraz na vědeckou roli univerzit, a tím implicitně vedly k současnému stavu, kdy přední univerzity vidí své poslání v rozvoji nejkvalitnější vědy, pro niž národní hranice nemohou být limitujícím omezením.

Navzdory tomuto odhodlání je ovšem zřejmé, že hranice – státní, ale i jazykové a kulturní – stále existují a přirozenou misí univerzit více či méně komplikují. Zcela nové příležitosti nám přináší začlenění do Evropy a zejména implementace Boloňského procesu vytvářejícího jednotný vysokoškolský prostor. Nicméně překonávání omezujících bariér je trvalou

společnou výzvou jednotlivých členů akademické obce i vedení fakult a univerzity. Kromě meziuniverzitních smluv o spolupráci, významné účasti v evropském výměnném programu Erasmus (resp. dnes LLP), společných studijních (zejména doktorských) programů, přímé vědecké spolupráce apod. je významnou formou mezinárodního života univerzity také její členství v meziuniverzitních sítích, konsorciích a organizacích. Takových reprezentativních a prestižních organizací, jako je EUA. UK se od vzniku EUA velmi aktivně podílí na činnosti této organizace sdružující téměř tisícovku evropských univerzit. Svěření hostitelství 5. konventu naší univerzity je závazkem i projevem uznání této spolupráce. Vždyť na této akci se ujme funkce nově zvolený prezident Jean-Marc Rapp, dojde k volbě nového předsednictva, ale především bude formulován postoj evropských univerzit k nadcházejícímu summitu evropských ministrů v belgickém Leuvenu. Ten má zhodnotit ambiciózní Boloňský proces na konci jeho původně plánovaného desetiletého trvání a rozhodnout o jeho pokračování a prioritách v následujícím desetiletí. Je mi ctí i potěšením, že se UK tímto způsobem může podílet na formování dalších perspektiv evropského vysokého školství.

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
rektor Univerzity Karlovy v Praze

TITULNÍ STRANA

Skládanka na téma Univerzita Karlova členem mezinárodních organizací.

EDITORIAL

STALO SE

Děni na Univerzitě Karlově

4

VĚDA PRO PRAXI

Doktorandi výzkumníky z vlastní vůle

10

TÉMA

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE UK

Václav Hampl:
Zapojení UK do 7. rámcového programu EU

12

Vědecké výsledky mezinárodní spolupráce UK

14

Jan Škrha:

Minulost, přítomnost a perspektivy zahraničních vztahů evropské univerzity

16

Stanislav Štech:

Univerzita Karlova v Programu OECD Institucionální řízení vysokých škol

18

Ivana Halašková:

Mezinárodní Univerzita Karlova

20

Rozhovory s minulým a budoucím prezidentem EUA

25

Věra Štastná:
Boloňský proces a jeho vývoj
po roce 2010

29

STUDENTI NA CESTÁCH

Inge Knudsen:
Coimbra Group a Boloňský proces

35

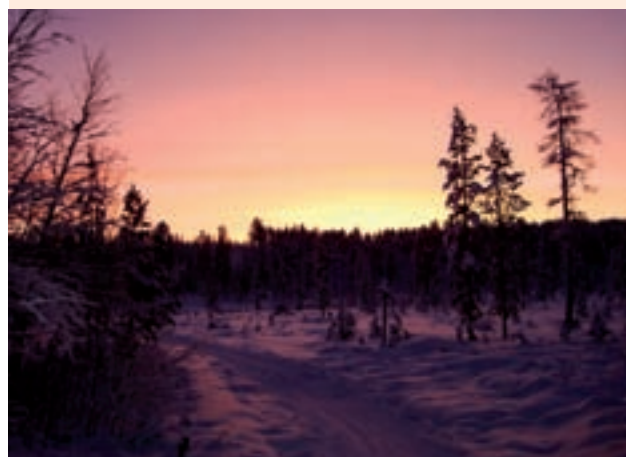
Pavla Koukalová:
Erasmus – nabídka,
která se neodmítá

53

Michal Maršálek:
Erasmus poprvé v rámci Programu
celoživotního učení

37

Hana Sotáková:
7. rámcový program – projekt *ELDEL*

39

KVÍZ

41

Lada Hůdová:
Cesta do země tisíců jezer a ostrovů

55

ÚSPĚŠNÍ STUDENTI UK

Filip Pertold:
Úspěšní ekonomové z UK ve světě

43

SU UK

Tereza Selmbacherová:
Studentská unie UK provede
inventuru demokracie

58

SAP UK

Dana Kandertová:
Hudební podzim spolku Carolinum

60

AS UK

Daniel Feranc:
Zasedání Akademického senátu

61

Cena rektora 2008

45

Tisková konference o univerzitních nemocnicích.

● 20. listopadu 2008

Alternativní návrh zákona o univerzitních nemocnicích

UK představila vlastní návrh zákona o univerzitních nemocnicích. Jeho cílem je vytvořit pravidla pro vznik a činnost univerzitních nemocnic jako špičkových veřejnoprávních zdravotnických zařízení. Ta budou poskytovat všechny druhy léčebné péče a na základě spolupráce s příslušnými univerzitami, zejména jejich lékařskými fakultami, se budou podílet na uskutečňování praktické výuky všeobecného lékařství a dalších oborů a na vědecké, výzkumné a vývojové činnosti.

Vzhledem k náplni činnosti univerzitních nemocnic je pro jejich stabilitu a rozvoj nutná rovnováha mezi zájmem zřizovatele (obvykle stát), rolí univerzit a fakult, se kterými zdravotnická zařízení budou spolupracovat, a veřejným zájmem na jejich řádném fungování. Proto návrh zákona předpokládá zřízení samostatného druhu právnické osoby – univerzitní nemocnice, která bude tyto funkce zajišťovat.

Návrh byl předložen po konzultacích a dohodě s Masarykovou univerzitou a Univerzitou Palackého v Olomouci.

Jde o průlomový materiál, který je zásadním krokem k diskusi o budoucnosti fakultních nemocnic. UK tento návrh nabídla představitelům státu. Cílem UK je, aby tento návrh začal být vážně a seriózně projednáván a zásadně tak přispěl k věcně správnému a pokud možno konsensuálnímu řešení záležitosti týkající se předních zdravotnických zařízení, vzdělávání a výzkumu v lékařských a příbuzných oblastech.

● 25. září 2008

Rektor předal sedm pamětních medailí

Zlaté a stříbrné pamětní medaile za celoživotní dílo a přínos pro vědu a blaho celé společnosti převzali: prof. RNDr. Jiří Čížek, DrSc., za významný přínos v oblasti kvantové chemie, prof. RNDr. Pavel Höschl, DrSc., za významný přínos v oblasti fyziky polovodičů a optoelektroniky, prof. RNDr. Josef Štěpán, DrSc., za významný přínos v oblasti teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky, prof. Bedřich Velický, CSc., za významný přínos v oblasti fyziky kondenzovaných látek, prof. MUDr. Emanuel Nečas, DrSc., za významný přínos v oblasti lékařské fyziologie a patologické fyziologie, prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc., za

významný přínos v oblasti ortopedie a prof. MUDr. Petr Zvolský, DrSc., za významný přínos v oblasti psychiatrie.

● 28. září 2008

Miroslav Polášek získal cenu FIA Honour Award for Science

Člen katedry analytické chemie a proděkan FaF UK doc. RNDr. Miroslav Polášek, CSc., získal *FIA Honour Award for Science*. Čestné uznání a medaile mu byla udělena za dlouholetou vědecko-výzkumnou činnost v rozvoji průtokových analytických metod. Cenu převzal při mezinárodní konferenci *International Conference on Flow Injection Analysis 2008*, která se konala ve dnech 28. 9. – 30. 10. v japonské Nagoyi.

● 9. října 2008

UK vylepšila své postavení mezi světovými univerzitami

UK se v letošním vydání dvou nejrespektovanějších žebříčků celosvětových hodnocení univerzit, v tzv. hodnocení žebříčku THES a v Šanghajském žebříčku, posunula o několik příček výše. Oba žebříčky sledují pouze instituce s významnější vědeckou aktivitou. Kritéria THES splňuje 604 univerzit, mezi nimiž se UK letos umístila na 261. místě, což je významné zlepšení oproti loňskému 290. místu. Šanghajský žebříček hodnotí dva tisíce univerzit, mezi nimiž je UK letos na 252. místě (loni na 297. místě). UK se tak řadí mezi 1,5 % nejlepších světových univerzit a mezi stovku nejlepších evropských univerzit. V České republice se pak tradičně drží na příčce nejvyšší.

● 16. října 2008

Otevřena nová poradna pro biologickou léčbu nádorových onemocnění

Při Onkologické klinice VFN a I. LF UK bylo zřízeno nové poradenské oddělení. Jeho smyslem je umožnit nemocným dostupnost biologické léčby ve správnou dobu s maximálním využitím klinické, farmakogenomické a molekulární predikce a současně poskytovat nepřetržitou konzultační činnost jak pro nemocné, tak pro lékaře. Pro komplikované případy bude zajištěna přímá konzultační návaznost na zahraniční pracoviště.

● 16. října 2008

Generální shromáždění UNICA v Karolinu

Ve dnech 16. až 18. října hostila Univerzita Karlova své kolegy ze sdružení UNICA, sítě 41 evropských univerzit. Díky 660. výročí založení UK se generální shromáždění UNICA konalo v historických sálech Karolina. Zasedání se zúčastnili rektori, prorektori a vedoucí zahraničních kanceláří členských univerzit a dále výbor UNICA, prezident EUA a řečník Evropské komise. UK přivítala celkem 80 lidí z celé Evropy, kteří zde diskutovali o klíčových tématech vyššího vzdělávání.

● 16. října 2008

Univerzita udělila čestný doktorát prof. Vinenovi

Prof. William Vinen, FRS, emeritní profesor School of Physics and Astronomy, University of Birmingham, byl oceněn čestným doktorátem UK. Titul doktora honoris causa matematicko-fyzikálních věd získal za celoživotní přínos v rozvoji fyziky nízkých teplot, zejména v procesu poznání exotických vlastností kvantových kapalin, supratekutosti a kvantové turbulence, a za podporu české vědy a vysokého školství.

● 17. října 2008

Československo: zmizelý prostor a čas

Geografická sekce PrF UK uspořádala pod záštitou děkana fakulty výstavu *Československo: zmizelý prostor a čas*. Hlavním cílem výstavy bylo připomenout 90. výročí vzniku samostatného Československa a podíl geografů na formování hranic nově vzniklého státu. Výstava umožnila představit veřejnosti jinak skryté bohatství mapových sbírek PrF UK a Historického ústavu AV ČR. Jedná se o unikátní originální mapy Československa dokumentující rozšiřování a zmenšování hranic našeho území v závislosti na Mírové konferenci v Paříži (1919–1921), na které se projednávaly mírové smlouvy mezi státy Dohody, jejich spojenci a poraženými centrálními mocnostmi.

● 20. října 2008

Přednáška Angely Merkelové

Dr. rer. nat. Angela Merkelová, kancléřka Spolkové republiky Německo, proslovila ve Velké aule Karolina přednášku k aktuálním politickým otázkám. Kancléřka hovořila mimo jiné o bilaterálních vztazích mezi Českem a SRN a o evropské integraci. Zdůraznila význam spolupráce států EU při podpoře vědy a výzkumu.

Při slavnostním shromáždění obdržela Angela Merkelová z rukou rektora UK prof. Václava Hampla zlatou univerzitní pamětní medaili za „rozvoj a podporu vzájemných styků v oblasti univerzitní vědy a vzdělávání“. Oceněna byla i činnost organizace Německé akademické výměnné služby (DAAD) za „dlouholetou

FOTO NA TĚTO DVOLUSTRANĚ: ARCHIV UK

podporu výměnných pobytů studentů a akademických pracovníků UK“. Toto ocenění převzal prezident DAAD prof. dr. Stefan Hormuth.

● 20. října 2008

Senioři mají novou studovnu

Na FF UK byla slavnostně otevřena studovna pro seniory v rámci Univerzity třetího věku. Studovna byla vybavena za finanční účasti Asociace U3V v rámci projektu Centra dalšího vzdělávání FF UK *Modifikace programů a infrastruktury U3V na vysokých školách*. Hlavním cílem projektu je zkvalitnit nabídku vzdělávacích aktivit pro seniory, rozvíjet jejich zájem o nové poznatky, konfrontovat jejich vědomosti se současnými moderními trendy, posilovat jejich sebedůvěru a orientaci v rychle se měnícím světě a v neposlední řadě přispět k seznamování s prostředky moderní komunikace a k jejich využívání (počítače, internet, elektronická pošta). Seniorům je k dispozici deset počítačových sestav a multifunkční zařízení (tiskárna, kopírka, skener). Asistenční službu ve studovně zajišťují studenti filozofické fakulty.

● 23. října 2008

Konference Muži října 1918

Dvoudenní mezinárodní vědeckou konferenci k 90. výročí vzniku Československa uspořádalo pět pracovišť v čele s Ústavem českých dějin FF UK, Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR. Konference připomněla osobnosti, které se podílely na vzniku Československého státu, na jeho konstituování politickém, vojenském, právním, sociálním aj. Dále vzpomněla na představitele nejrůznějších snah namířených proti konstituování tohoto státu (přinejmenším v podobě, v jaké nakonec vznikl). Formou propojení biografických momentů s dobovými ideologiemi, politickou kulturou, státoprávními a státovědnými teoriemi a koncepcemi, vývojovými reflexemi či alternativními pohledy zhodnotila veřejnou činnost představitelů domácí české, resp. slovenské politiky období převratu roku 1918.

● 28. října 2008

Prezident vyznamenal profesory UK

Prezident Václav Klaus udělil čestná vyznamenání předním osobnostem našeho národa. Mezi oceněnými byl i prof. PhDr. Ludvík Armbruster (Medaile za zásluhy o stát v oblasti výchovy a školství), prof. MUDr. Ivo Hána (Medaile za zásluhy o stát v oblasti vědy) a prof. PhDr. Josef Petráň, CSc. (Medaile za zásluhy o stát v oblasti vědy, výchovy a školství).

● 5. listopadu 2008

Svatý Václav a jeho kult

Celkem 22 specialistů v oborech historie, teologie, dějiny umění, klasická filologie, archeologie a numismatika se zúčastnilo dvoustranného kolokvia *Svatý Václav a jeho kult*. Akci uspořádalo Arcibiskupství pražské a Ústav dějin křesťanského umění na KTF UK.

Z odborníků, kteří se na konferenci sešli, jmenujme např. prof. Jana Royta, prof. Zdeňku Hledíkovou či prof. Jiřího Kuthana. Hlavním tématem byly dějiny českého státu a církve v 10. století a svatováclavský kult s důrazem na středověké projevy úcty.

● 12. listopadu 2008

Nizozemský premiér hovořil o nových výzvách, které stojí před Evropskou unií

Ve Vlasteneckém sále Karolina proběhlo další setkání v rámci Evropského diskusního fóra. S projevem *Výzvy pro Evropskou unii a její členské státy v příštím desetiletí* vystoupil dr. Jan Peter Balkenende, předseda vlády Nizozemského království.

Předseda vlády ocenil spolupráci mezi ČR a Nizozemím v oblastech hospodářství, kultury i průmyslu. Připomněl také dlouholetou tradici na poli vzdělanosti, kterou započali naši předchůdci, především Jan Ámos Komenský, který byl již tehdy „ideálním Evropanem“ – zcestoval, inteligentní, otevřený novým myšlenkám a pracovitý. V diskusi se studenty a pedagogy UK došlo i na aktuální problematiku Lisabonské smlouvy, v níž premiér Balkenende vidí především příležitost pro rozvoj demokracie a šanci pro všechny Evropany více ovlivňovat dění v Unii.

● 13. listopadu 2008

Výstava *Pražský student*

Archiv hlavního města Prahy spolu s Ústavem dějin, Archivem UK a Muzeem hlavního města Prahy uspořádaly výstavu *Pražský student*, která mapuje roli univerzitních studentů v dějinách Prahy. Výstava v Clam-Gallasově paláci potrvá do 1. února.

Česká zemědělská univerzita, České vysoké učení technické a Vysoká škola chemicko-technologická. „Tato akce je důkazem, že si uvědomujeme dluh v popularizaci vědy a že chceme dokázat vědu mladé generaci i celé společnosti dobře prodat,“ řekl ke smyslu Dne vědy prof. RNDr. Bohuslav Gaš, CSc., prorektor pro vědeckou a tvůrčí činnost UK.

Cílem projektu pražských vysokých škol bylo představit vedle univerzit a možností, které zájemcům o studium jednotlivých oborů nabízejí, především samotnou vědu a vědeckou činnost jako perspektivní a přátelský obor ovlivňující a zkvalitňující všechny oblasti lidského života.

● 14. listopadu 2008

Medaile českému asyriologovi

Stříbrnou medaili udělila FF UK in memoriam českému asyriologovi prof. PhDr. Luboru Matoušovi. Prof. Matouš se zabýval zejména akkadským jazykem a literaturou, překlady sumerských a akkadských literárních památek a edicí asyrských textů objevených Bedřichem Hrozným. Věnoval se též interpretaci textů právních a hospodářských a studiu dějin starověké Mezopotámie.

● 17. listopadu 2008

Oslavy Mezinárodního dne studentstva

Připomenutí událostí 17. listopadu se uskutečnilo u Hlávkovy koleje pod pamětní deskou s prostým sdělením „Zde žil Jan Opletal“. Pietní akci podpořili vedle univerzit svou účastí a projevy nejvyšší představitelé politických stran, státu, poslanci Evropského parlamentu, zástupci armády, církvi a dalších organizací. Poté se studenti, mladí lidé i pamětníci přesunuli k pamětní desce v Žitné ulici.

Organizátorem oslav byla Studentská komora Rady vysokých škol a nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových. Záštitu nad oslavami převzal Ján Figel, komisař Evropské unie pro vzdělávání, výchovu, kulturu a mládež.

Ve večerních hodinách téhož dne se ve Velké aule Karolina uskutečnil slavnostní koncert orchestru a sboru UK, který pod vedením dirigenta Haiga Utidjiana uvedl Dvořákovu Stabat Mater. Koncert zahájil rektor UK slavnostním projevem na téma role studentů v životě univerzity: „Student Karlovy univerzity, skutečný student naší alma mater, vždy byl – a je i dnes – člověk s vizí, s kultivovaným odborným zájmem a se schopností svoji vizí uskutečnit. Naše akademická obec k tomu studentům vytváří nosné prostředí, kvalifikované zázemí i zkušený korektiv. 660 let společného úsilí, společné cesty a cenných, často tvrdě zaplacených odborných i občanských zkušeností našich předchůdců nás zavazuje tyto kvality dále kultivovat: ...non sordidi lucri causa, sed ad veritas propagetur!“

● 21. listopadu 2008

Den vědy

V prostorách Vysoké školy ekonomické se uskutečnil 2. ročník Dne vědy neboli Scientia Pragensis. Jeho pořadatelem byla pětice pražských vysokých škol, kromě VŠE také Univerzita Karlova,

● 21. listopadu 2008

Symposium Bible v rukou lidu

Celodenní symposium na téma *Bible v rukou lidu – role Písma v životě reformačních církví* se uskutečnilo na půdě ETF UK. Slova se kromě „domácích“ teologů ujali také dva hosté: prof. dr. Gerhard Sauter, emeritní profesor systematické teologie na Evangelické teologické fakultě v Bonnu, a prof. dr. Pierre Bühler z Evangelické teologické fakulty v Curychu. Symposium se konalo v rámci výzkumného záměru *Hermeneutika křesťanské, zvláště protestantské tradice v kulturních dějinách Evropy*.

● 22. listopadu 2008

Informační den UK

Ve vysokoškolském areálu Albertov proběhl již tradiční Informační den UK, na kterém se představilo všech sedmáct fakult univerzity. Stovky návštěvníků se dozvěděly informace podstatné pro úspěch v přijímacích řízeních v příštím roce. Informační den UK v Praze se konal již po šesté, a to v budovách Přírodovědecké a I. lékařské fakulty, v nichž měly jednotlivé fakulty své informační stánky. V průběhu celého dne probíhaly prezentace zástupců fakult.

FOTO NA TĚTO DVOLUSTRANĚ ARCHIV UK

„Myslím, že tato akce je unikátní zejména tím, že její návštěvníci mají během jediného dne možnost se seznámit se všemi fakultami UK a zeptat se jejich zaměstnanců na vše, co je v souvislosti se studiem na UK zajímavé. Nejvíce se letos ptali na přípravné kurzy, možnosti přestupu na UK z jiné vysoké školy a na bonifikaci za své studium na střední škole u přijímacího řízení,“ dodal Václav Hampl, rektor Univerzity Karlovy.

S velkým ohlasem se setkal i doprovodný program, při kterém studenti Univerzity Karlovy přiblížili uchazečům, jak studium probíhá, a prezentovali i své osobní zkušenosti se studiem v zahraničí, kterého se účastnili díky programu Erasmus.

● 25. listopadu 2008

Seminář pro asistenty hendikepovaných studentů

Speciální seminář pro studenty, kteří uvažují o poskytování asistenčních služeb postiženým kolegům, uspořádalo Informačně-poradenské centrum UK. „Cílem semináře je předat kvalitní základní informace o tom, jak přistupovat k lidem se zdravotním postižením. Naším záměrem je zvyšování kvality asistence při studiu,“ vysvětlila Alice Rytychová z Kanceláře pro studenty se speciálními potřebami UK.

● 27. listopadu 2008

Cena rektora pro nejlepší absolventy UK

Na zasedání vědecké rady UK byla udělena Cena rektora osmi nejlepším absolventům UK a jedna Mimořádná cena rektora MUDr. Danielu Leškovi za sportovní úspěchy, společenskou angažovanost a osobní vlastnosti – slušnost, zodpovědnost a píli.

MUDr. Daniel Leško z Lékařské fakulty v Hradci Králové.

● 27. listopadu 2008

Rektor UK jmenoval nové docenty

Čtyřiačtyřicet vědeckých a pedagogických pracovníků UK obdrželo při slavnostní promoci titul docenta.

● 1. prosince 2008

Studentský Caesar se dočkal desetiminutového aplausu

První reprízy první hry divadelního spolku studentů přírodovědecké fakulty se zúčastnilo cca 150 diváků. Velká posluchárna Chemického ústavu na Albertově byla plná. V Caesarovi, znamenité satirické hře autorské dvojice Voskovce a Wericha, účinkuje čtrnáct herců a osm muzikantů. Jejich divadelní spolek dostal jméno Hamba a působí na půdě PŘF UK třetím rokem.

● 3. prosince 2008

Osmimetrová kostra dominantou nově otevřeného muzea

Stovky zkamenělin rostlin a živočichů, kosti a lebky pravěkých tvorů – to jsou exponáty Chlupáčova muzea, které bylo nově otevřeno v prostorách PŘF UK. Muzeum mapuje vývoj života od počátků Země. Dominantou je osmimetrová replika kostry carnotaury, kterou vědci získali z Argentiny.

Univerzitní muzeum je pojmenováno po českém paleontologovi a geologovi lvu Chlupáčovi. Bude sloužit především odborníkům a studentům, jeden den v týdnu je otevřeno také pro veřejnost.

● 9. prosince 2008

Prezident Slovinska hovořil o Evropské unii

Vlastenecký sál Karolina byl místem dalšího pokračování Evropského diskusního fóra Univerzity Karlovy. Jeho vzácným hostem byl tentokrát prezident Slovinské republiky dr. Danilo Türk. Přítomní vyslechli jeho přednášku na téma Evropská unie: oblast globalizace.

Prezident Türk na začátku svého projevu ocenil přínos UK jednak pro samotné Slovinsko, protože zde studovalo mnoho slovinských studentů, pozdějších významných slovinských spisovatelů, vědců a intelektuálů, především však pro Evropu. Prezidentu Türkovi byla udělena pamětní medaile za zásluhy o rozvoj mezinárodní spolupráce.

● 9. prosince 2008

Setkání egyptologů a archeologů na Filozofické fakultě

Dvoudenní *Bahariya Workshop* společně uspořádaly na závěr druhé etapy českých výzkumů egyptské Západní pouště Český egyptologický ústav FF UK v Praze, Archeologický ústav AV ČR a Laboratoř geoinformatiky Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Workshop zahájil egyptský nejvyšší rada pro památky Tarek el-Awádi a vedoucí českých výzkumů egyptské Západní pouště Miroslav Bárta.

● 11. prosince 2008

Diskuse o kořenech myšlenky vytvoření evropské unie

Přednáškové a diskusní dopoledne věnované prvotním úvahám o možnosti vytvoření unie evropských států připravila filozofická fakulta společně s Francouzským ústavem pro výzkum ve společenských vědách (CEFRES). Mluví z řad učitelů a studentů vysokých škol obou zemí připomněli např. projekt Jiřího z Poděbrad nebo cestopisy panoše Jaroslava a Václava Šaška z Bříkova. Tříhodinový program s názvem *Ke kořenům myšlenky na vytvoření evropské unie* se konal pod záštitou děkana FF UK Michala Stehlíka.

● 11. prosince 2008

Nadace prof. Matějčka udělila ceny za diplomové práce

Cena prof. Zdeňka Matějčka byla v prosinci udělena autorkám tří nejlepších diplomových prací z dětské a vývojové psychologie obhájených na FF UK. První cenu získala práce PhDr. Lucie Pleškové s názvem *Specifika otcovské a mateřské hry s dítětem do tří let věku*. Druhou oceněnou prací byla *Šikana u dětí s nadváhou a obezitou*. Její autorka Mgr. Zuzana Novotná kontaktovala klienty dětských léčeben pro obézní děti a zkoumala, jak často se děti setkávají s šikanou, ať už v roli oběti, nebo agresora. Třetí místo patří práci Mgr. Dany Hončíkové s názvem *Teorie mysli u dětí předškolního věku*.

● 15. prosince 2008

Ocenění lékařů a vědců z rukou ministra zdravotnictví

Ministr zdravotnictví MUDr. Tomáš Julínek předal pěti týmům lékařů a vědců Ceny ministra zdravotnictví za rok 2008. Mezi oceněnými byli i tři zástupci Univerzity Karlovy: doc. MUDr. Vladimír Komárek, CSc., prof. MUDr. Jiří Mazánek, DrSc., a doc. MUDr. Lukáš Rob, CSc.

Čestné uznání Vědecké rady Interní grantové agentury (IGA) Ministerstva zdravotnictví ČR získali za Univerzitu Karlovu prof. MUDr. Vladislav Třeška, DrCs., a doc. MUDr. Pavel Seeman, PhD. Vědecká rada IGA ministerstva zdravotnictví letos vybírala ze 154 projektů.

● 15. prosince 2008

Předvánoční koncerty Orchestru a sboru Univerzity Karlovy

Českou mši vánoční Jakuba Jana Ryby uvedl Orchestru a sbor UK (OSUK) pod vedením dirigenta Haiga Utidjiana. První předvánoční koncert se konal v kostele Nejsvětějšího Salvátora na

Křižovnickém náměstí. Koncert navštívily stovky lidí, kromě členů farnosti také hosté z akademické obce, zahraniční diplomaté a přátelé a milovníci hudby z nejšířší veřejnosti.

Druhý koncert v Charvátově sálu III. interní kliniky VFN a I. LF UK poctili svou přítomností nejen přátelé z akademické obce, ale také lékaři a pacienti tamější kliniky. Ve zcela zaplněném sále panovala velmi příjemná a vřelá atmosféra. Výtěžek z dobrovolného vstupného byl věnován nemocnici a škole ve městě Asunción v Paraguai.

● 18. prosince 2008

Šestnáct studentů obdrželo Mimořádnou cenu rektora UK

Krasobruslař Tomáš Verner, Marcela Řasová-Zálišová, publicistka, která se zabývá problematikou roztroušené sklerózy, bohemista a popularizátor vědy František Martínek – to jsou namátkou tři z šestnácti studentů, kteří převzali Mimořádnou cenu rektora UK za rok 2008.

Cena se uděluje studentům za čin vykonaný během studia, prokazující mimořádnou občanskou statečnost nebo obětavost, za dosažení mimořádných výsledků v průběhu studia v oblasti vědy a výzkumu, za mimořádně vysoké ocenění při provozování kulturních či uměleckých aktivit nebo za skvělé sportovní výsledky v mezinárodních soutěžích.

● 18. prosince 2008

Rektor předal pamětní medaile

Zlatou pamětní medaili za zásluhy o interdisciplinární pojetí vědy převzal doc. Ing. Ivan Havel, Ph.D. Stříbrné pamětní medaile obdrželi prof. MUDr. Milan Elleder, DrSc., za významný přínos v oblasti biomedicíny a prof. MUDr. Helena Tlaskalová-Hogenová, DrSc., za významný přínos v oblasti lékařské imunologie.

Autor: Redakce ve spolupráci s iforum.cuni.cz

DOKTORANDI VÝZKUMNÍKY Z VLASTNÍ VŮLE

Jednotlivé fakulty UK kladou čím dál větší důraz na zapojení doktorandů do svých výzkumných záměrů. Nežrídka však doktorandi, kteří již na mateřských katedrách nějakou dobu přednášejí, vezmou iniciativu do svých rukou a o grant, třeba i zcela mimo univerzitní půdu, zažádají sami – a získají ho. Takové případy na poli sociálních a humanitních věd vám představujeme v tomto čísle Fora UK.

Německo v roce 2019 končí své hospodaření se schodkem.

● FF a MFF UK učí studenty a žáky ZŠ, jak funguje EU. Zábavně

Vít Šisler, doktorand a vyučující Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty UK (ÚISK), je jedním z tvůrců vzdělávací hry Evropa 2045. Spolu s dalšími duchovními otci hry – Cyrilem Bromem z MFF UK, Petrem Jakubíčkem a Martinem Klímou – se výukovými hrami a simulacemi dlouhodobě zabývají.

Jejich projekt žákům a studentům středních škol objasňuje fungování Evropské unie a vůbec způsob řízení státu – nutí je zamýšlet se nad daněmi, mezinárodními vztahy, reklamou nebo třeba výstavbou mešit vedle katolických kostelů. Strategická týmová hra probíhá on-line, k účasti je potřeba pouze internet a Flash Player.

„Hra je primárně navržena jako pomůcka pro výuku a počítá se zapojením učitele, hlavně jako moderátora diskusí. Sejde-li se ovšem dostatečný počet studentů, nejméně osm, mohou se nám ozvat a sami si hru spravovat. Velká část hry, třeba vyjednávání a diskuse, se však odehrává ve třídě. Pokud jsou spolu hráči

v kontaktu jen přes internet, a zvláště pokud se neznají, může hra ztratit dynamiku. Proto ji doporučujeme spíše školám,“ vysvětluje Vít Šisler.

Vývoj Evropy 2045, která vznikla stejně jako několik počítačových aplikací v rámci grantu s názvem *Podpora využití informačních technologií pro výuku společenských věd*, trval dva roky a stál přibližně 1,5 milionu korun. Projekt financovaly Evropský sociální fond, ČR ze svého rozpočtu a magistrát hlavního města Prahy. Hru vytvořila nezisková organizace Generation Europe ve spolupráci s Filozofickou fakultou a Matematicko-fyzikální fakultou UK, Asociací pro mezinárodní otázky, Mezinárodním centrem pro umění a nové technologie a Gymnáziem Sázavská. „Na celém projektu se podílelo více než třicet studentů

Univerzity Karlovy. Konkrétně na Evropě 2045 pracovalo asi pět studentů MFF UK a deset z ÚISK FF UK. Zajišťovali správu serveru a podpůrné IT práce, programování, rešerše dat pro modelování simulace a vytváření hesel do encyklopedie,“ vypočítává Vít Šisler. Během posledních deseti měsíců hrály Evropu 2045 stovky studentů a v prosinci 2008 byla oficiálně představena finální verze. Hra je zdarma, takže ji smejí k výuce používat všechny české školy. Registrovat se či získat další informace mohou všichni zájemci na webové stránce www.evropa2045.cz.

● Vědci z CERGE-EI analyzují český realitní trh

CERGE-EI neboli **Centrum pro ekonomický výzkum a postgraduální vzdělání – Národohospodářský ústav (Center for Economic Research and Graduate Education – Economics Institute)** je společným pracovištěm Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR. Svým zhruba 150 studentům z třiceti zemí světa umožňuje za čtyři roky studia a práce (obojí pouze v anglickém jazyce) získat titul PhD.

FOTO: ARCHIV PETRA ZEMČÍKA

Petr Zemčík: „Metody aplikované na data z ČR do konce roku 2007 ukazují, že ceny nemovitostí jsou nadhodnocené.“

Pod vedením dr. Petra Zemčíka probíhá na CERGE výzkum českého trhu s nemovitostmi. „Ashot Tsharakyan zpracovává teoretické makroekonomické modely pro ceny nemovitostí a jejich empirické testy v kontextu dat z USA, Rastislav Seč zkoumá dopady změn cen nemovitostí na spotřebu českých domácností a jejich rozhodování o tom, zda nemovitost pronajmout, či rovnou koupit,“ přibližuje své kolegy-doktorandy zabývající se na půdě CERGE rovněž realitami jejich školitel Petr Zemčík, který na výzkum získal prostředky od Evropské komise i Grantové agentury ČR.

Poté, co splaskla bublina realitního trhu v USA, se ceny domů a bytů začaly vychylovat k nižším, či naopak vyšším hodnotám. Vědci z CERGE se snaží zjistit, jaké faktory mají na pohyb cen vliv. Zajímá je, zda není i český realitní trh jen bublina nafouknutá uměle navýšenými cenami; takový stav by způsobil propad zájmu a recesi. Do roku 2006 ceny nemovitostí rostly v souladu s determinanty realitního trhu, ale od roku 2007 jsou již nadhodnocené: „Zatímco ceny ještě v roce 2007 výrazně rostly v Praze i mimo ni, nyní dochází k jejich stagnaci a v některých oblastech i poklesu. Například v Praze-Nuslích klesly ceny mezi listopadem a prosincem 2008 z 53 932 Kč/m² na 52 141 Kč/m², jak uvádí časopis REALIT z ledna 2009. V atraktivnějších oblastech ceny zatím spíše stagnují, ale je nutno vzít v úvahu, že tyto ceny jsou ceny inzerované, tedy nabídka, a nikoliv skutečné.“

Zatímco nabídku ovlivňují nejvíc náklady developerů na výstavbu a devalvace stavby, o poptávce rozhodují příjem obyvatelstva, dostupnost hypoték a úroky z nich či cena bydlení. Výzkumníci z CERGE předpokládají, že díky rostoucí inflaci a nižšímu růstu HDP v poslední době poptávka po bydlení klesne, a jeho ceny se tudíž ještě více sníží: „Banky navíc budou přísnější, což se již teď projevuje omezením poskytování sto procentních půjček. Ovšem i poptávka klesne, protože spotřebitelé – potenciální budoucí majitelé bytů – budou ve svém utrácení opatrnější.“

Ze Zemčíkova zkoumání situace v realitách však plynou i překvapivější závěry: „Třeba že ceny standardního, tedy 68 m² velkého bytu v Česku za rok 2007 vzrostly v průměru o 34 % mimo Prahu a o 22 % v Praze. A to po letech zpomalení růstu a navzdory jiným ekonomickým ukazatelům – nájůmům, nákladům, příjmům domácností.“ Petru Zemčíkovi dlouhodobé zkoumání jednoznačně říká, že ceny českých nemovitostí jsou nadhodnocené – a že se můžeme těšit na jejich pokles.

Ze Zemčíkova zkoumání situace v realitách však plynou i překvapivější závěry: „Třeba že ceny standardního, tedy 68 m² velkého bytu v Česku za rok 2007 vzrostly v průměru o 34 % mimo Prahu a o 22 % v Praze. A to po letech zpomalení růstu a navzdory jiným ekonomickým ukazatelům – nájůmům, nákladům, příjmům domácností.“ Petru Zemčíkovi dlouhodobé zkoumání jednoznačně říká, že ceny českých nemovitostí jsou nadhodnocené – a že se můžeme těšit na jejich pokles.

● Karel Svoboda z FSV UK řeší vstup Ruska do WTO

Rusko plánuje vstoupit do Světové obchodní organizace (WTO), tehdy ještě GATT, již od roku 1993. Magistr Karel Svoboda, doktorand a vyučující na Institutu mezinárodních studií (IMS) Fakulty sociálních věd UK, se ruským přijetím do WTO a jeho dopadem na vývoj ekonomiky Ruska i na vztahy se státy Evropské unie zabývá v rámci grantu zadaného Ministerstvem zahraničních věcí ČR.

„Soudím, že ministerstvo mou práci použije pro jednání s Ruskou federací, hovoříme také o možnostech publikace,“ upřesňuje řešitel grantu, který na IMS přednáší předměty *Postsovětské ekonomické transformace a Rusko po roce 1991*. Z jeho výzkumu tedy budou těžit i posluchači: „Grant se dotýkal celé škály otázek vývoje ruského hospodářství po roce 2000, takže studentům pomůže pochopit třeba změny, které se udály v období Putinovy vlády.“

FOTO: VLADIMÍR ŠIGUT

Karel Svoboda získal na svůj výzkum prestižní grant Ministerstva zahraničí ČR.

Rusko v poslední době přijalo mnoho opatření (zejména legislativních), která přímo souvisejí se vstupem do WTO (jeho neoptimističtější časovým horizontem je podle Svobody konec roku 2009). Výraznými změnami prochází celní a daňové zákonodárství, zákony týkající se vstupu zahraničních investorů do strategických podniků a jiné. Rusko vyjednalo poměrně výhodné podmínky, navíc se jeho cla až do vstupu do organizace

nemusejí snižovat; veškeré závazky v celní oblasti Rusko přijímá až od momentu vstupu do WTO. Největšími překážkami ruského vstupu jsou pak otázky spojené s autorskými právy, problémy se mohou objevit u zemědělských dotací.

Potenciální ruský vstup do WTO rozhodně poznamená vztahy s EU, jež nyní řeší hlavně finanční krizi. „Ta dolehla také na Rusko poměrně tvrdě, i přes jeho ohromné devizové zásoby. Problémy způsobila vysoká zadluženost ruských podnikatelů vůči zahraničí, se kterou se země nedokáže úplně vyrovnat. Nejzávažnější je však pád cen ropy, který způsobil, že se ruský rozpočet dostal do schodku,“ říká Karel Svoboda. Vzhledem k tomu, že nejdůležitější oblastí vztahů Ruska a zemí EU je energetika (jak ostatně ČR pocítila i v lednu u dodávek ruského plynu), lze nejzávažnější důsledky hledat právě zde.

Autor: redakce

Redakce si vytipovala dvě zásadní témata, která jsou příznačná pro oblast mezinárodní spolupráce UK, jež je ústředním tématem tohoto vydání Fora. Jedná se o zapojení UK do 7. rámcového programu EU a o pohled na vědecké výsledky UK prostřednictvím databáze WoS. Obrátila se proto s prosbou o souhrnnou informaci k těmto tématům na rektora UK **Václava Hampla**, který vědu, výzkum a vědeckou spolupráci pokládá za jednu ze zásadních priorit univerzity.

ZAPOJENÍ UK

DO 7. RÁMCOVÉHO PROGRAMU EU

Největší společný evropský program na podporu vědy a výzkumu je 7. rámcový program pro výzkum a technický rozvoj (zkráceně 7. rámcový program nebo 7. RP). EU na něj vyčlenila více než 6 % ze svého rozpočtu. Protože je o získání prostředků ze 7. RP velký zájem a je z naprosté většiny vázáno na účast v mezinárodních výzkumných konsorciích, úspěch v 7. RP lze vnímat jako indikátor mezinárodního vědeckého významu institucí.

FOTO:VLADIMÍR ŠIGUT

Specifický program Lidé je též zaměřen na celoživotní vzdělávání s individuálním stipendiem nebo spolufinancováním na mezinárodní, národní a regionální úrovni.

Tento pohled má ovšem i svá omezení. Především zkušenosti výzkumníků, kteří na 7. RP participují, naznačují, že partnery nejsou vždy ty nejprestižnější evropské instituce daného oboru. To souvisí s mimořádnou administrativní náročností přípravy, průběhu a financování jednotlivých projektů. Nej kvalitnější týmy proto v některých případech dávají přednost

administrativně jednodušším zdrojům financování.

Druhým významným omezením je absence veřejně přístupné centrální databáze podpořených projektů, která se ale již připravuje. Těžko tedy můžeme porovnávat stav na UK s jinými institucemi. Přesto považujeme přehled účasti UK v 7. RP za užitečnou informaci.

Přehled úspěšných projektů Univerzity Karlovy

Název (zkratka)	Fakulta/součást	Řešitel(ka)
Specifický program Spolupráce		
Combating social exclusion among young homeless populations: a comparative investigation of homeless paths and reinsertion programmes for young men and women of different ethnic and migrant statuses (CSEYHP)	FHS	Mgr. Dizdarevič
Fighting aneurysmal diseases (FAD)	LF PI	prof. Třeška
Megacities: Emissions, urban, regional and Global Atmospheric POLLution and climate effects, and Integrated tools for assessment and mitigation (MEGAPOLI)	MFF	doc. Halenka
Utilisation of the mesenchymal stem cell receptome for rational development of uniform, serum-free culture conditions and tools for cell characterization (PURSTEM)	LF HK	MUDr. Soukup
Full costs of climate change (CLIMATECOST)	COŽP	Mgr. Ščasný
Neonatal European Study of Inhaled Steroids (PREDICT)	1. LF	prof. Topinková
Adipokines as Drug Targets to Combat Adverse Effects of Excess Adipose Tissue (ADAPT)	3. LF	doc. Štich
A European platform of integrated information services for researchers in the field of rare diseases and orphan drugs supporting team and project building (RARE-DISEASE PLATFORM)	2. LF	prof. Macek
Setting up research intensive clusters across the EU on characterization of polymer nanostructures (NAPOLYNET)	MFF	RNDr. Hanyková
Nanostructured magnetic materials for nanospintronics (NAMASTE)	MFF	prof. Holý
A new agenda for European security economics (EUSECON)	FSV	PhDr. Stejskal
INtegrating MainSTREAM Economic Indicators with those of Sustainable Development (IN-STREAM)	COŽP	Mgr. Ščasný
Clinically oriented translational cancer multilevel modelling (CONTRA CANCRUM)	MFF	doc. Hedrlín
Controlling chronic diseases related to metabolite disorders (METABO)	2. LF	MUDr. ing. Vejvalka
Quality impact prediction for evolving service-oriented software (Q-IMPRESS)	MFF	prof. Plášil
European Network for Genetic-Epidemiological Studies: Building a method to dissect complex genetic traits, using essential hypertension as a disease model (HYPERGENES)	LF PI	doc. Filipovský
Identifying the needs of medical first responder in disasters (NMFRRDISASTER)	FF	PhDr. Vymětal
Specifický program Lidé		
Electromagnetic and spin wave interactions in magnetic nanostructure-based metamaterials and devices (EMSWIM)	MFF	Mgr. Antoš
Controllable global illumination for film production (CGI-FOR-FILM)	MFF	Ing. Křivánek
Enhancing literacy development in European languages (ELDEL)	PedF	PhDr. Sotáková
Industrial upgrading and regional development effects of the Czech and Slovak automotive industries (AUTOMOTIVE INDUSTRY)	PřF	prof. Pavlínek
Specifický program Kapacity		
Common Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN)	MFF	prof. Hajičová
EURATOM		
Actinide reCycling by SEPARation and Transmutation (ACSEPT)	PřF	RNDr. Císařová

Vzhledem k administrativní náročnosti projektů 7. RP zavedla UK od roku 2007 službu administrativně-technické podpory zájemcům z řad svých pracovníků. Dosud byla tato podpora poskytnuta 51 předkladatelům projektů, z toho 23 v soutěži uspělo. To svědčí o velmi slušné 45% úspěšnosti (průměrná úspěšnost projektů z celé ČR je 20 až 30 %). Na druhou stranu to podle ne zcela dokonalého seznamu na webu [CORDIS](http://www.cordis.europa.eu) (www.cordis.europa.eu) představuje jen 14,3 % z celkového počtu grantů 7. RP dosud získaných vědci z České republiky. To je méně, než kolik odpovídá vědeckému

výkonu UK podle hodnocení Rady pro výzkum a vývoj ČR (18,5 %).

Značně různorodé cíle široce koncipovaného 7. rámcového programu jsou rozděleny do čtyř tzv. specifických programů, jimiž jsou:

- Spolupráce (Cooperation)
- Myšlenky (Ideas)
- Lidé (People)
- Kapacity (Capacities).

Nejaderný výzkum realizovaný *Společným výzkumným střediskem (Joint Research Centre)* představuje pátý specifický program se samostatným rozpočtem. Součástí 7. RP je také program

Euratom. UK je zatím nejúspěšnější ve specifickém programu *Spolupráce*, kde participuje na 17 projektech (v průměru připadá jeden projekt na fakultu, i když ve skutečnosti mnohé fakulty nemají žádný projekt a jiné jich mají více). Následuje specifický program *Lidé* se čtyřmi projekty. Na *Kapacity* a *Euratom* připadá na UK po jednom projektu. Ve specifickém programu *Myšlenky* UK zatím neuspěla. Doufejme, že to je jen dočasné a že v dalších výzvách UK uspěje i v tomto extrémně náročném programu řízeném Evropskou výzkumnou radou (ERC).

VĚDECKÉ VÝSLEDKY MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE UK

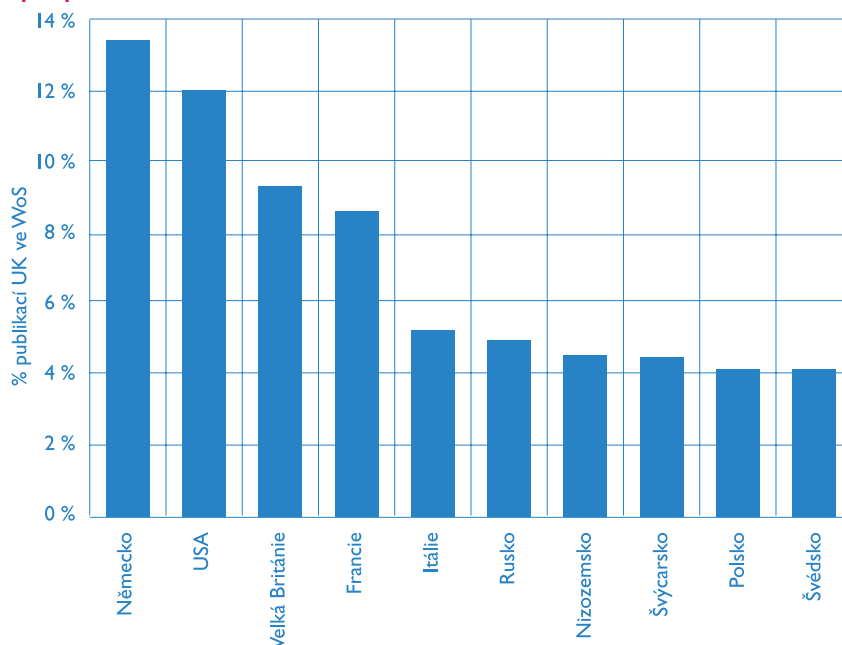
Mezinárodní charakter univerzity má nesporně celou řadu aspektů, klíčová je ale vždy spolupráce s významnými zahraničními univerzitami na poli vzdělávací činnosti a s ní související vědecké práce. Jelikož pedagogické a studijní interakce UK jsou předmětem jiných příspěvků tohoto čísla časopisu Forum, zde se podíváme na spolupráci vědeckou.

Jeden z možných a užitečných pohledů na vědecký výkon UK nám nabízí databáze *Web of Science (WoS, <http://www.isiknowledge.com/WoS>)*. Shromažďuje všechny odborné články uveřejněné ve velkém množství periodik. Výhodou je, že pro zahrnutí periodik do databáze existují striktní pravidla, která zaručují jistou minimální „laťku“ kvality. Výhodou je také přístupnost této komerční databáze firmy *Thomson Reuters* ze všech počítačů v síti UK. Avšak *WoS* má i své stinné stránky; zahrnuje většinou jen takové typy výstupů, které nejsou spřízněny s humanitními a částečně ani společenskými vědami. V případě UK představují výsledky z těchto oborů pouze 6 % záznamů ve *WoS*. To je omezení, které je při posuzování dat z *WoS* třeba mít neustále na paměti. V případě posuzování mezinárodní spolupráce je to omezení významné, protože pro mnohé humanitní a společenskovední obory – jakými je např. studium jazyků či mezinárodní studia – je mezinárodní spolupráce neodmyslitelným předpokladem kvality.

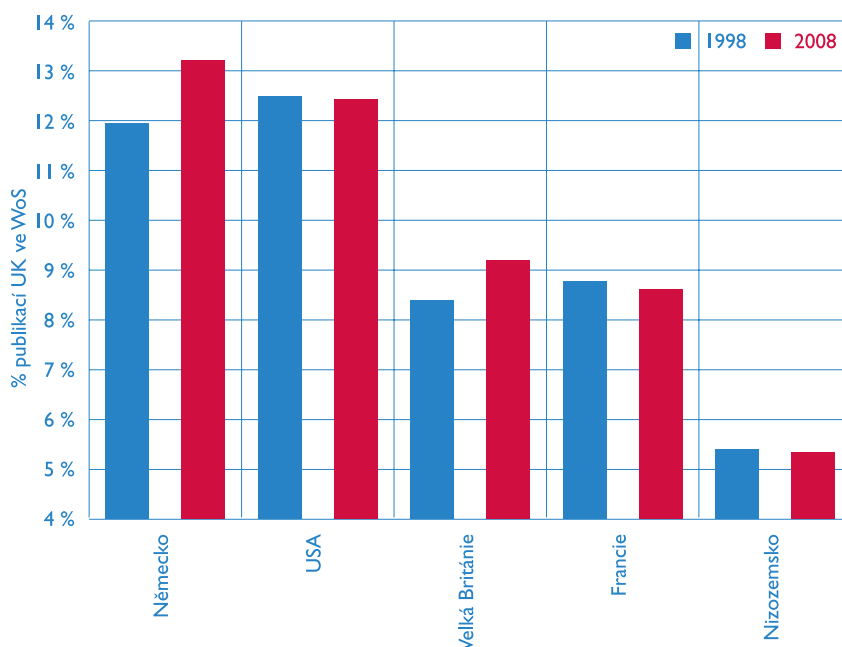
Co nám tedy údaje z databáze *WoS* říkají o mezinárodní spolupráci vědců z UK? Z 8 416 záznamů, které má UK od začátku roku 2006 „na účtu“, jich v mezinárodní spolupráci vzniklo 40 %. Celkem v uvedeném období UK publikovala výsledky své spolupráce s institucemi z 98 zemí. Velké množství společných výsledků vzniklo jak na našich pracovištích, tak na pracovištích v Německu a USA, ve Velké Británii a Francii (viz graf 1).

Zajímavé je, že podíl mezinárodní spolupráce na celkovém vědeckém výkonu UK je v posledních letech poměrně stabilní. Před deseti lety představoval 43 %, dnes je to přibližně o tři procenta méně. Je ovšem třeba si připomenout, že za toto období se celkový počet publikací UK ve *WoS* téměř ztrojnásobil (z 1 129 na

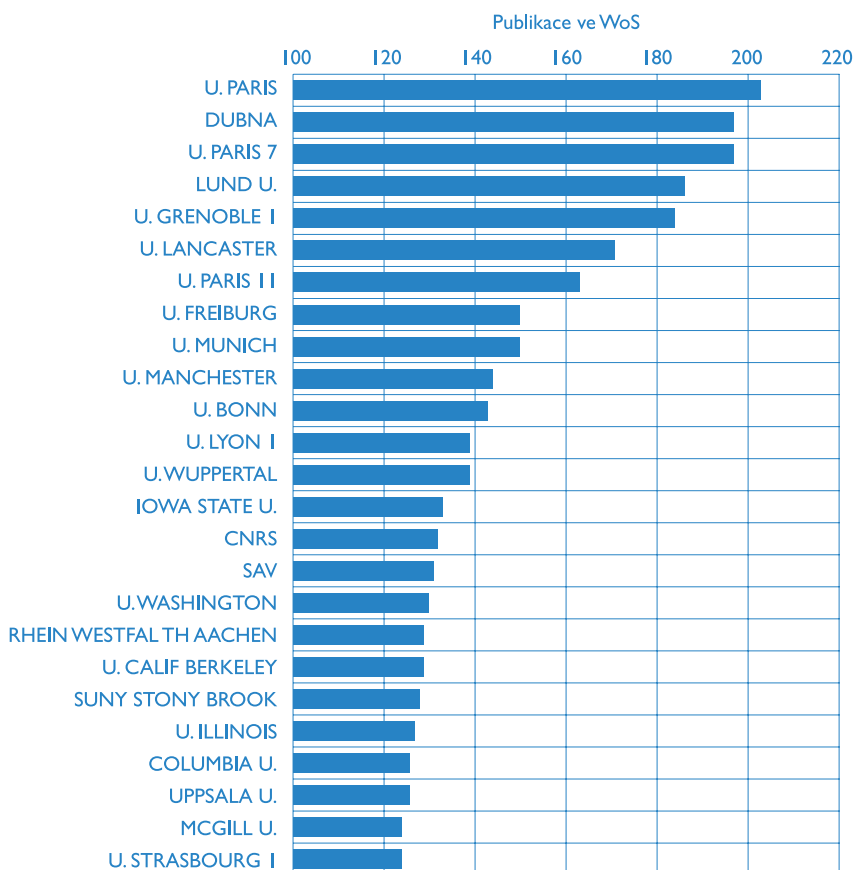
Graf 1: Deset zemí, s jejichž institucemi UK za poslední tři roky nejaktivněji vědecky spolupracovala.

Graf 2: Vývoj vědecké spolupráce UK s pěti zeměmi, s nimiž spolupracovala nejaktivněji v roce 2008.

Graf 3.: Seznam 25 zahraničních institucí, s nimiž UK udržuje v posledních třech letech nejaktivnější vědeckou spolupráci.

3 138), tedy i počty společných publikací v absolutních hodnotách dramaticky vzrostly (ze 487 na 1 258). Podíl spolupráce s Německem a Velkou Británií na vědeckých výstupech UK se v tomto období zvýšil, zatímco s USA a Francií zůstal stejný (viz graf 2).

Podíváme-li se na výsledky spolupráce s jednotlivými zahraničními institucemi, nelze přehlédnout francouzské univerzity (tři z Paříže, jedna z Grenoblu) v první desítce (viz graf 3). Nepřekvapí, že v ní najdeme ještě dvě univerzity britské a dvě německé, doplněné prestižní univerzitou ve švédském Lundu a Spojeným ústavem jaderného výzkumu v ruské Dubně. Na dalších místech se pak uplatňují zejména univerzity z USA.

Role vědců z UK v mezinárodní spolupráci se může pohybovat mezi dvěma krajními polohami. Na jedné straně je naše spolupráce se světově uznávanými lídry v jednotlivých oborech; UK v takovém případě získává špičkové know-how a kontakty

v nejprestižnějších vědeckých komunitách. Tato role byla v době komunistického režimu drasticky potlačena a data z WoS naznačují, že se z tehdejšího nedobrého stavu UK úspěšně zotavuje a skutečně plodně spolupracuje s řadou mezinárodních špičkových pracovišť. Na straně druhé lze UK vidět jako instituci, jež je atraktivní pro jiné partnery, kteří ji vnímají jako lídra. Z tohoto hlediska lze považovat spolupráci UK s celou řadou institucí z méně rozvinutých zemí rovněž za pozitivní signál.

prof. RNDr. Václav Hampel, DrSc.

Autor článku je od února roku 2006 rektorem Univerzity Karlovy. Vědeckým zaměřením je fyziolog, specialista na regulaci plicní a placentární cirkulace, zejména působení hypoxie. Přednášel na 2. lékařské fakultě UK.

Web of Science (WoS)

Je součástí unikátní kolekce databází v rámci ISI Web of Knowledge (WoK), kterou provozuje firma Thomson Reuters. WoS je nejvýznamnější světový informační zdroj v oblasti výzkumu a vývoje. Placená databáze obsahuje bibliografické záznamy včetně abstraktů, citace prací autorů z celého světa i plné texty. Databáze se aktualizuje každý týden a je dostupná online. WoS zahrnuje šest citačních indexů (databází):

Conference Proceedings Citation Index

Obsahuje materiály z více než 110 000 konferencí týkajících se 256 vědních oborů od roku 1990. Báze zahrnuje dvě významné vědní oblasti: přírodní a technické vědy (Science, CPCI-S) a společenské a humanitní vědy (Social Sciences & Humanities, CPCI-SSH).

Science Citation Index Expanded

Sleduje citace ve vědeckých časopisech ze 150 oborů přírodních a technických věd od roku 1990. Čerpá z více než 7 100 periodik.

Social Sciences Citation Index

Sleduje citace ve vědeckých časopisech z 50 oborů společenských věd od roku 1956. Čerpá z více než 2 100 periodik a také z 3 500 hlavních světových přírodovědných a technických časopisů.

Arts & Humanities Citation Index

Od roku 1975 sdružuje citace z více než 1 200 uměleckých a humanitních časopisů, dále i vybrané články z 6 000 vědeckých a společenskovědních periodik.

Index Chemicus

Obsahuje přes 2,6 milionu chemických sloučenin do roku 1993.

Current Chemicals Reactions

Uchovává přes milion chemických reakcí do roku 1986. Dále zahrnuje archiv INPI z let 1840 až 1985.

MINULOST, PŘÍTOMNOST A PERSPEKTIVY

ZAHRANIČNÍCH VZTAHŮ EVROPSKÉ UNIVERZITY

Jan Škrha

Žijeme v době obrovského růstu technologií, moderních způsobů komunikace i dopravy, které umožňují, že jednotlivé kontinenty jsou propojeny a informace téměř zastarává v okamžiku, kdy je vypuštěna. Záplava stále nových poznatků a způsob života jedince klade větší nároky i na jeho psychiku. Jak se má s těmito fakty vypořádat a jak má navíc tento proces ovlivňovat a dokonce ještě dále rozvíjet? Jakou úlohu sehrává univerzita jako instituce, která poskytuje nejvyšší úroveň vzdělání, a jak je schopna komunikovat s obdobnými institucemi v zahraničí? Pokusme se krátce nahlédnout do oblasti jejich mezinárodních kontaktů.

FOTO: VLADIMÍR ŠIGUT

I takto může vypadat student vysoké školy v budoucnosti. Nenavštěvuje fakultu, všechny vědomosti získává doma u počítače. Prostřednictvím e-learningu.

Evropská univerzita ve středověku

V roce 1088 je založena první evropská vysoká škola v Boloni. Pak následuje Paříž (1150), Oxford (1167), Montpellier (1181) a postupně další univerzity v Itálii, Francii, Anglii, Španělsku a v Portugalsku. Středověká Evropa tak vytváří síť univerzit, které jsou více či méně samostatnými sloupy tehdejšího učení a vědění. Český král a římský císař Karel IV., který získal vychování ve Francii a cestou přes Itálii poznává v první polovině 14. století řadu

univerzit, si uvědomuje, co znamená vzdělání a co přináší vysoké učení člověku a zemi, kde se provozuje. Zřejmě je i svědkem založení univerzity v Pise (1343), neboť právě v tomto období pobývá v severní Itálii. Po návratu do českých zemí je již rozhodnut založit univerzitu, k čemuž dochází v roce 1348, „aby domácí student nemusel odcházet za vzděláním do ciziny“. Vzniká komunita učitelů a žáků, úroveň poznatků hodně závisí na spojení s okolním světem. Čtyři fakulty

pražského vysokého učení (artistická, teologická, právnická a lékařská) vycházejí ze života a kultury tehdejší společnosti. Pražská univerzita se tak stává dalším evropským ostrovem vzdělávání, jehož růst závisí na samotné akademické obci. Přenášení poznatků mezi evropskými univerzitami je spojeno s dlouhým cestováním a často je zprostředkováno jen velmi omezeně, a to pouze jednotlivci. Nelze tudíž hovořit o spolupráci nebo vzájemných stycích střeoevropských univerzit, jak na ně pohlížíme v současné době. Kvalita vysokého učení je však obrazem, který se šíří mezi akademickými obcemi a určuje tak jejich postavení i místo samotné univerzity často na dlouhou dobu. Postupně vznikají i izolované kontakty závislé na jednotlivcích, ale ty jsou spíše výjimkou než pravidlem.

V té době je světem poznání Evropa, která nemá příliš znalosti o vzdělávání v Asii. Izolované informace přicházejí od kupců a cestovatelů, ale ty neumožňují přenos poznatků a již vůbec ne chápání rozdílných kultur. Školy při medresách ve Střední Asii nebo učení středověké Číny či Indie zůstává vzdálené, a to nejen počtem kilometrů.

Nárůst poznání a sblížování univerzit

Novověk přináší dynamický rozvoj. Cestování se zkracuje a poznatky v jednotlivých oblastech umožňují i větší komunikaci mezi univerzitami. Ty pouze nevychovávaly další generace, ale vedle

pedagogické činnosti pěstuje vědu. Vědní disciplíny se stávají hlavními pilíři univerzitní činnosti a současně přímo vedou k navazování kontaktů. Rozvíjí se spolupráce mezi vědci i mezi jejich institucemi, další rozvoj poznatků si vynucuje sdružování či výměnu pracovníků a spolupráci týmů.

Vedle oblasti vědy proniká požadavek spolupráce i do pedagogické činnosti. Nejen učitelé, ale zejména studenti mají na svobodných univerzitách otevřené dveře ke studiu v zahraničí. Poznávají nové přístupy, které jim umožňují chápat studium i v dalších dimenzích. Univerzita se tak stává zprostředkovatelem výměnných pobytů. Přijímá zahraniční studenty ať již k řádnému studiu v jednotlivých oborech, nebo ke krátkodobým pobytům. Přitom nejde jen o vzdělávání v oboru, ale též o vzájemné poznávání různých kultur. Evropská univerzita již není institucí svého kontinentu, ale propojuje akademickou obec z celého světa.

Mezinárodní vztahy univerzity se promítají do dvou úrovní. Na jedné straně stojí vzájemné meziuniverzitní smlouvy umožňující studentům i akademickým pracovníkům uplatňovat i rozvíjet svoje vědomosti na zahraničních institucích. Poznání jiných forem studia, způsobu myšlení a získání nových poznatků obohacuje nejen jednotlivce, ale i mateřskou univerzitu. Vytvoření sítě spolupráce je pro univerzitu mimořádně cenné. Nejde přitom jen o podklad pro kvantitativní hodnocení, kolik osob vycestovalo a kolik přijelo ze zahraničních institucí. Výměna má významnou kvalitativní stránku, kterou lze obtížně vyjádřit číslem. Vedle bilaterální spolupráce vznikají nové projekty, do nichž se zapojuje několik institucí. Student může získat dva diplomy, když studium rozdělil mezi domácí a spolupracující univerzitu. Zejména posledních deset let znamená zřetelný posun ve spolupráci univerzit.

Druhou dimenzi tvoří mezinárodní síť univerzit vyjadřující sounáležitost k určité zeměpisné oblasti, k zaměření apod. Jsou zdrojem formování obecných principů, zásad či organizace vysokoškolského studia, ale promítají se i do dalších oblastí. Umožňují navázat kontakty, které jsou pak podkladem pro vlastní spolupráci.

Výhledy do budoucna

Vedle spolupráce rozvíjené mezi evropskými univerzitami narůstají kontakty s dalšími kontinenty. Studenti navštěvují univerzity v Číně, v Japonsku, v Austrálii, v Severní i Jižní Americe. A naopak silí zájem studentů z asijských zemí přijíždět do Evropy. I způsob učení se mění, neboť vedle klasického studia přibývá programů vyučovaných prostřednictvím e-learningu. Na programy se snadno dosahuje prostřednictvím počítače, podobně jako na rozmanité informace z celého světa.

Studium na univerzitě je vedle získávání poznatků v oboru i poznáním kultury. Také mezinárodní vztahy vysokých škol zajišťující výměnu a mobilitu pracovníků (studentů i učitelů) vedou k poznání cizích kultur. Zahraniční studenti v rámci programu LLP chtějí vytvářet jednu komunitu s domácími posluchači, jež jim umožní i více chápat zemi, kterou navštívili. Právě bezprostřední poznání zahraniční univerzity obohacuje studenta i akademického pracovníka.

Univerzity tedy musí pěstovat další rozvoj a zabývat se signály, které jsou nejen

Vzpomínky na budoucnost?

Student nenavštěvuje fakultu, sedí doma u svého počítače. Před měsícem ho přijali na Univerzitu v Soulu, přesto ale zůstává „doma“ v Evropě. Je současně posluchačem staré evropské univerzity. Ale i ta se změnila ve virtuální instituci. Veškeré výukové programy má student na dosah. Neví, jak vypadají pedagogičtí pracovníci, kteří připravili e-learningové programy. Právě udělal kontrolní test a potvrzení o jeho vykonání mu přišlo z Univerzity v Soulu. Skládá další zkoušku, opět doma. Vždyť nepotřebuje nikam jezdit, má počítač. Nezná své spolužáky, nepřišel s nimi do styku. I ti, podobně jako on, studují a skládají zkoušky ze svého bydliště. Studuje paralelně na dvou univerzitách, v Evropě a v Asii. Vykonal všechny předepsané testy, naplňuje požadavek povinných i volitelných předmětů, získává potřebný počet kreditů... a přichází mu potvrzení o splnění všech podmínek. Nemá promoci, ale dostává diplom, že se stal magistrem. List je opatřen elektronickým podpisem rektora Univerzity v Soulu. Za několik dní mu přichází opět elektronicky druhý diplom o udělení titulu magistr z domovské evropské univerzity. Opět bez promoce. Vlastně ji ani nepotřebuje, protože k získání požadovaného místa, o něž se uchází prostřednictvím internetu, potřebuje zaslat dokumenty v elektronické podobě včetně svého životopisu a fotografie. V rámci zahraničních stáží navštívil elektronicky několik univerzit – a získal kredity. Neví, jak vypadá atmosféra univerzit, které navštívil na svém počítači. Neví, co je to studentský život, co je univerzitní kampus. Neví, jak se liší kultura a život starobylého evropského města od moderního asijského velkoměsta. Ale splnil všechny podmínky studia na dvou prestižních univerzitách a dostal diplomy...

Žije v moderní době. Při nástupu do zaměstnání musel absolvovat zdravotní prohlídku, která odhalila nadváhu, vyšší krevní tlak a další změny. Nemá sice žádné potíže, ale dostává doporučení, aby změnil životní styl. Intenzivní fyzickou aktivitu má zařadit do svého každodenního programu. Vedle celodenní práce u počítače musí najít i čas na pohyb.

Co přinesou nové technologie? Ulehčí nám získávání informací a urychlí další rozvoj? Nebudou mít i stinné stránky, a to nejen se zřetelem na kulturní rozvoj osobnosti, ale i na zdravý životní styl? Bude člověk umět zacházet přiměřeně s technickým pokrokem, aby se na něm nestal závislým, a pozná, kde jsou potřebné hranice?

Zatím nás tyto otázky příliš netrápí a nikdo se nemusí zabývat tím, nakolik je výše uvedená vize jen smyšlenkou, která je daleko od naší reality. Nicméně některé následky moderního způsobu života zažíváme již v současnosti.

pokrokem, ale mohou mít i negativní následky. Mezinárodní vztahy jsou právě tou oblastí, která je zdrojem dalšího vývoje univerzit. Přejme si, aby byly jen pozitivní silou pro další generace.

prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc.

Autor článku je prorektorem UK pro zahraniční styky a mobilitu a zástupcem přednosti III. interní kliniky I. lékařské fakulty UK a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

UNIVERZITA KARLOVA V PROGRAMU OECD INSTITUCIONÁLNÍ ŘÍZENÍ VYSOKÝCH ŠKOL

Stanislav Štech

Většinu čtenářů je asi známo, že OECD představuje Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj se sídlem v Paříži, založenou v roce 1961. V rámci této organizace funguje od roku 1969 i program IMHE (*Institutional Management in Higher Education*) – *Institucionální řízení vysokoškolských institucí* – jediný útvar či program OECD, který je otevřen výlučně institucím vysokoškolského vzdělávání a jejich problémům. Jedním z členů tohoto programu je i Univerzita Karlova.

Historická budova sídla OECD v Paříži – Château de la Muette.

OECD sdružuje třicet vyspělých členských zemí, které respektují pravidla parlamentní demokracie a tržního hospodářství. Provádí sociálně ekonomické analýzy, poskytuje relevantní statistiky, predikuje ekonomický vývoj a společenské změny v obchodu, zemědělství, životním prostředí, ve školství atd. Pomáhá vládám členských i nečlenských zemí srovnávat zkušenosti, identifikovat příklady „nejlepší praxe“ a navrhuje způsoby koordinace vnitřní politiky v různých oblastech i zahraniční politiky v regionálních uskupeních. Konkrétně mezi její činnosti patří sběr dat, jejich analýzy, následná společná politická diskuse, příprava rozhodnutí či doporučení a nakonec podpora jejich implementace (tj. zavedení do praxe či praktické ověření). Uvedené aktivity probíhají v řadě oblastí.

OECD a podpora vzdělanosti

Mezi jednu z klíčových oblastí patří podpora a rozvoj vzdělávání, zejména zajištění rovného přístupu ke vzdělání a jeho zkvalitněním a rozšířením i podpora společenského rozvoje v jednotlivých zemích (a to nejen ekonomického rozvoje prostřednictvím inovací, ale i kulturně sociálního rozvoje a posilování společenské soudrž-

nosti). Na tomto poli řídí hlavní činnosti jeden z patnácti odborů Sekretariátu OECD zvaný *Directorate for Education*. Jeho vnitřní struktura je dána několika základními programy. V posledních dvou dekádách patří k nejznámějším např. *PISA (Mezinárodní srovnávací měření vzdělávacích výsledků žáků)*, dále fungují programy jako *CERI (Středisko pro edukační výzkum a inovace)* a také *IMHE*.

Program IMHE byl založen v roce 1969. V současnosti má 220 členů (tj. jednotlivých univerzit, neuniverzitních vysokých škol, ale i ministerstev školství, vysokoškolských agentur nebo neziskových organizací věnujících se vysokému školství) ze 41 zemí. Znamená to, že jsou v něm zastoupeny také vysokoškolské instituce z nečlenských zemí OECD. Práci *IMHE* řídí její Řídící výbor (*Governing Board*), který tvoří zhruba čtyřicet pět členů – zástupců oněch 220 členských institucí. Stálých pracovníků zajišťujících chod sekretariátu *IMHE* i zázemí pro všechny výzkumné nebo implementační projekty je deset. V průměru organizuje IMHE pět konferencí za rok, kterých se účastní zástupci většiny členů.

Program IMHE v minulých letech

IMHE v posledních letech vyvíjí řadu pozoruhodných aktivit. Za mnohé je třeba zmínit projekt zkoumající podíl vysokoškolských institucí na regionálním rozvoji. Výsledky ukazují, že společenská úloha univerzit (jejich tzv. třetí role) musí být chápána poněkud širěji než jen jako příspěvek ekonomickému rozvoji měst a regionů, ve kterých sídlí. V popředí je identifikace možností i bariér spolupráce univerzit a partnerských institucí v regionech, která napomáhá sociálnímu a kulturnímu rozvoji. Mezi identifikované bariéry patří podceňování této role univerzitami, které se snaží za každou cenu vyhovět špičkovým (světovým) kritériím excelence. Zanedbávají přitom své poslání rozvíjet vzdělanost v regionu a kultivovat lokální komunity. Jiným významným projektem byl v uplynulých třech letech projekt zaměřený na rozmanitost vzdělávacích vysokoškolských institucí – a to z hlediska jejich poslání, financování i řízení. Práce na projektu završila závěrečná konference v roce 2007 na téma *Vysokoškolské vzdělávání ve 21. století – rozmanitost jeho poslání*. Tyto studie odpovídají na poptávku. Mění se je politické a sociální podmínky i podmínky

financování vysokých škol vedou k potřebě zkoumat a definovat různé typy vysokoškolských institucí. Projekt ukázal, jak vysoké školy reagují na mezinárodní srovnávací tabulky vysokých škol a do jaké míry ovlivňují chování jejich představitelů, učitelů, studentů či klíčových vnějších aktérů.

Současná činnost IMHE

Podobně nový důraz představuje připravovaná studie proveditelnosti, která se od roku 2008 věnuje mezinárodnímu měření učebních výsledků ve vysokoškolském vzdělávání (ve zkratce **AHELO**). Pojem „learning outcomes“ bude zřejmě nutné si zapamatovat. Vlády stále více kladou důraz nejen na měření institucionálních výkonů „na vstupu“ (zájem o studium na konkrétní škole, počet uchazečů a přijatých), ale zejména na „výstupy“. A už nebude stačit jen počet absolventů. Hledají se možnosti, jak zjistit výsledky učení v podobě konkrétních poznatků a kompetencí studentů třeba po třech letech studia. To proto, aby se mohlo ještě přitvrdit v prosazování principu tzv. akontability, tj. skládání účtů. Tak by v představách vlád, ekonomů a mezinárodních finančních institucí mělo být jasné, která vysoká škola vytváří nejvyšší „přidanou hodnotu“ (tj. za stejnou nominální peněžní jednotku dokáže vytvořit největší přírůstek v podobě znalostí a dovedností studenta). Zatím se připravuje vývoj nástrojů takového měření, a to všeobecných studijních a myšlenkových dovedností a poznatků a dovedností ve dvou studijních oborech

či oblastech – v ekonomii a v inženýrství. Významný projekt, který má za sebou první fázi, se zaměřuje na kvalitu a relevanci vysokoškolské výuky. IMHE reaguje na tendenci redukovat evaluaci vysokých škol především na vědecký výkon (což je samozřejmě naprosto klíčové kritérium u menšího počtu vysokoškolských institucí, těch výzkumných či výzkumně excelentních). U velké většiny vysokých škol je právě kvalita pedagogické činnosti rozhodujícím ukazatelem jejich kvality. A měla by se podporovat i u škol výzkumných. Cílem projektu je identifikovat, vytvořit, případně ověřit nástroje podpory kvality pedagogické činnosti. Chce ukázat, co znamená přijmout přístup zaměřený na kvalitu. Významným zdrojem poznatků, místem výměny zkušeností a navazování nových kontaktů jsou **Generální konference IMHE** organizované každé dva roky.

Česká republika v IMHE

Z České republiky jsou členy IMHE Univerzita Karlova jako jediná naše vysoká škola a dále MŠMT ČR. UK je plnohodnotným členem Řídícího výboru, v němž zastupuje ČR, na další tři roky (2009–2011). Představitel MŠMT je v tomto orgánu náhradníkem (s právem účastnit se jednání, ale bez práva hlasovat). V posledních letech se UK podílela zejména na přípravě projektu na zvýšení kvality a relevance vysokoškolské výuky. Ten se opírá o dotazníková data a o rozhovory s aktéry univerzit zapojených do projektu. Představitel UK je součástí autorského týmu připravujícího dotazník

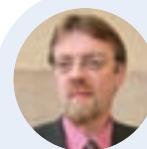
„Stavba povolena.“ Tabule informuje o právě probíhající rekonstrukci sídla.

i strukturu rozhovorů. V roce 2008 jsme se zapojili také do analytické auto-evaluační aktivity IMHE, v níž se UK chopila organizace a moderování práce **Skupiny II „IMHE ability to organize“** (Jak organizovat další rozvoj a fungování programu). Představitel Sekretariátu IMHE i členové Řídícího výboru považují za samozřejmost, že Českou republiku reprezentuje univerzita s renomé i současným vědeckým výkonem, jaký má Univerzita Karlova. Drobné rozpaky nicméně budí skutečnost, že srovnatelné země jsou v IMHE zastoupeny větším počtem univerzit. V žádném případě nejde jen o reprezentační aktivitu. Konkrétní výsledky práce na jednotlivých projektech jsou užitečné, inspirující či provokující pro každou současnou vysokou školu. Snaha aktivně přispět poznání institucionálního řízení univerzit je pro UK výzvou i do dalších let.

Vchod do moderní budovy sídla – znak a nápis nenechává návštěvníka na pochybách.

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: VLADIMÍR ŠIGUT

prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.

Autor článku působí na Univerzitě Karlově jako prorektor pro rozvoj. Do jeho agendy spadá příprava investičních akcí, rozvoj a modernizace univerzity. Působí také jako vedoucí Katedry pedagogické a školní psychologie PedF UK.

MEZINÁRODNÍ UNIVERZITA KARLOVA

Zahraniční studentka Katharina Heiderichová praktikuje díky Erasmu na Základní umělecké škole Olešská.

Ivana Halašková

Univerzita Karlova byla založena v roce 1348 a patří mezi nejstarší světové univerzity. V současnosti má 17 fakult (čtrnáct v Praze, dvě v Hradci Králové a jednu v Plzni), tři vysokoškolské ústavy, šest dalších pracovišť pro vzdělávací, vědeckou, výzkumnou a vývojovou či další tvůrčí činnost nebo pro poskytování informačních služeb, pět celouniverzitních účelových zařízení a rektorát jako výkonné pracoviště řízení UK. Univerzita má přes 7 500 zaměstnanců, z toho čtyři tisíce akademických a vědeckých pracovníků, a studuje na ní téměř 49 000 studentů (což je zhruba jedna pětina VŠ studentů v ČR) ve více než 300 akreditovaných studijních programech s takřka 660 studijními obory. V bakalářských studijních programech studuje přes 15 500 studentů, v magisterských 26 000 studentů a v doktorských přes 7 000 studentů. Z toho více než 6 000 jsou cizinci. Nejrůznější kurzy celoživotního vzdělávání ročně absolvuje přes 15 000 účastníků.

Mezinárodní profil

Současná situace ve světě se vyznačuje rychlým vědecko-technologickým a informačním rozvojem a vzrůstající konkurencí. Univerzita Karlova si je vědoma toho, že musí připravovat svoje studenty tak, aby byli v mezinárodní konkurenci adaptabilní, schopní orientace, flexibilní a jazykově vybavení. Z dlouhodobého

záměru vyplývá, že se internacionalizace ve vzdělávání stala nezbytnou součástí UK. Aktivita zahrnuté pod pojmem internacionalizace jsou prováděny na všech úrovních, tj. pracovištích, katedrách, ústavách, fakultách. K nim slouží globální síť partnerských vztahů, které se zaměřují na výměny studentů, na zahraniční pobyty za účelem dvojho vedení doktorských prací,

tzv. *co-tutelle*, a na krátkodobé výměny vědecko-pedagogických pracovníků. Dále v rámci sítě partnerských vztahů univerzity spolupracují na společných vědeckých projektech, vytvářejí společné výukové materiály a vyměňují si vědecké publikace. Studentská výměna probíhá bez poplatků za školné.

Mezinárodní profil Univerzity Karlovy

v souladu s koncepcí rozvoje zahraniční strategie tvoří 200 meziuniverzitních dohod. Evropská dimenze spočívá v aktivní účasti v programech Evropské unie, především pak v programu LLP/Erasmus s více než 1500 bilaterálními dohodami a 750 partnerskými institucemi, a v účasti na dalších programech, jakými jsou Comenius, Grundtvig, Leonardo, Jean Monnet nebo Erasmus Mundus.

Mezinárodní spolupráce

V současné době tvoří mezinárodní síť Univerzity Karlovy více než 200 univerzit, se kterými byly uzavřeny smlouvy na institucionální úrovni, což představuje solidní základnu pro naplňování vědecko-výzkumných i pedagogických cílů, především k rozšíření počtu nových společných magisterských programů a ustavení lektorátů českého jazyka na partnerských univerzitách. Stávající síť je východiskem k dalšímu rozšíření studijních programů v rámci programu Erasmus Mundus s cílem tyto další programy akreditovat a realizovat se společným studijním plánem a s podmínkou účasti studentů a akademických pracovníků ze třetích zemí, tj. zemí mimo EU. Dotváří se tak rovnoměrná síť významných a reálně spolupracujících partnerů ve všech důležitějších oblastech světa.

Těžisko meziuniverzitní spolupráce tvoří evropské univerzity. Vzhledem k země-

Programy Evropské unie

Erasmus Mundus

Program se zaměřuje na podporu společných studijních programů typu joint degree s účastí studentů a institucí ze třetích zemí (mimo EU). UK se účastní práce ve čtyřech konsorciích programu Erasmus Mundus a v jednom konsorciu v rámci Aktivity 4 „zvyšování atraktivnosti evropského vzdělávání“ a je v tomto smyslu nejaktivnější z českých vysokých škol. ČR spolu s Maďarskem a Polskem figuruje v čele statistik vysokých škol v programu Erasmus Mundus mezi novými členskými státy EU.

Konkrétně se jedná o tyto programy: International Masters in Economy (FSV spolu s University College London), European Program in Language and Communication Technologies (MFF společně se Sárskou univerzitou v Saarbrückenu) a Philosophies allemande et française dans l'espace européen (FHS spolu s univerzitou v Toulouse). Od roku 2004 pak pokračuje společný studijní program Special Education Needs (PedF, Roehampton University v Londýně a Fontys University of Applied Sciences v Tilburgu).

LLP/Comenius

Vytváří příležitosti pro vzdělávání pedagogických pracovníků. FTVS realizovala několik projektů, mezi poslední patří projekt s názvem Health(a)ware, dále pokračující projekt MAKing MATHematics TEACHERS MOBILE, projekty TERECOP a CLIL teacher education (PedF) a projekt ACUME2 (FF).

LLP/Grundtvig

Od roku 2007 pokračuje FF v úspěšném projektu European Puzzle: From local and national towards European Citizenship pod vedením University College Dublin. Program se zaměřuje na výukové a vzdělávací potřeby.

Minerva

Podporovala do roku 2007 rozvoj inovativních služeb za účelem zdokonalení znalostí: Open Distance Learning (ODL) a Information and Communication Technologies (ICT). Matematicko-fyzikální fakulta UK realizovala projekt s názvem OVIDE – Online Video in Distance Education.

Lingua

Program zabývající se výukou cizích jazyků. V roce 2006/2007 byla FF zapojena ve dvou projektech: Euro Languages Net Plus a Apprentissage par des professionnels des langues d'Europe centrale.

Etapa posledních dvou jmenovaných programů byla ukončena se vzdělávacím programem Socrates (2006/2007). Řada aktivit se stala součástí nově představeného Programu celoživotního učení (LLP – Lifelong Learning Programme), jehož trvání je plánované Evropskou komisí na období let 2007–2013.

FOTO: IVANA HERGLOVÁ

V říjnu 2008 se v Praze konalo Generální shromáždění mezinárodní organizace UNICA.

FOTO: WWW.UNICA-NETWORK.EU

pisné poloze České republiky se nejvíce rozvíjejí vztahy v rámci Evropy střední. UK spolupracuje s 26 univerzitami v Německu. Ve spolupráci s univerzitou v Kostnici byla založena Doktorandská škola a stálá hostující profesura germanistiky na Filozofické fakultě. Společný magisterský program v oboru Středoevropských studií vznikl s univerzitou v Düsseldorfu a nově byl akreditován tříletý bakalářský studijní obor Česko-německá studia s Univerzitou Řezno. Reciprocně je obsazována Letní škola slovenských studií a Letní škola německého jazyka na partnerských univerzitách. Intenzivnější spolupráce probíhá s polskými univerzitami, především v oblasti česko-polského pomezí a Slezska. Tradiční

Na rektorském semináři se probíraly otázky vývoje a postavení Evropského institutu pro inovace a technologie.

partnerství s rakouskými univerzitami se zatím soustředí v podunajských spolkových zemích, spolupracujeme i se třemi nově vzniklými lékařskými univerzitami ve Štýrském Hradci, Vídni a Salcburku. Spolupráce se slovenskými univerzitami by se nadále mohla zlepšovat.

UK má mimořádně bohaté kontakty s **Francií**. Francouzské univerzity mají tradičně zájem o co-tutelle a roste počet studentů, kteří této možnosti využívají. Jsou to především doktorandi na humanitních a přírodovědných fakultách. Méně rozvinuté styky s Itálií, Španělskem a Portugalskem vyvažuje program LLP/Erasmus.

Z ostatních států **Evropské unie** je třeba připomenout Belgii, kde Svobodná univerzita v Bruselu v roce 1998 zřídila Středisko českých studií, dále Finsko, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Švédsko a Velkou Británii. V každé z těchto zemí má UK partnery alespoň na dvou předních univerzitách. Dobré styky spojují UK i se švýcarskými předními univerzitami, které najdeme v Curychu, Basileji či Ženevě. Začínáme také spolupracovat se státy jihovýchodní a východní Evropy – Bulharskem, Chorvatskem, Maďarskem, Makedonií, Ruskem, Slovinskem a Srbskem. Ve všech případech UK spolupracuje s jednou metropolitní univerzitou; výjimkou je Rusko (se dvěma univerzitami v Moskvě a jednou

v Sankt-Petěrburgu), kde se zájem o spolupráci stále zvyšuje, a Slovinsko, kde se k univerzitě v Lublani přidal Maribor.

Důležité místo v zahraničních stycích zaujímá vedle západní Evropy **Severní Amerika**. Šest partnerských univerzit v USA (Kansas State University, State University of New York at New Paltz, University of New Orleans, University of Miami a University of Washington, Seattle) nabízí výměnné studentské pobyty. Další aktivity se soustředí do organizace letních škol na půdě UK. Takovým příkladem je i Fund for American Studies, v jehož rámci spolupracuje Georgetown University s Fakultou sociálních věd, či Letní škola San Francisco v rámci spolupráce Florida State University s právníckou fakultou. Desítky amerických studentů se zapisují každoročně do programu ECES vypsáného filozofickou fakultou a do mezinárodního programu na FSV. K uznávané spolupráci patří nově uzavřená dohoda s National Institute of Health / National Institute of Child Health and Human Development (NIH/NICHHD) v Bethesda ve státě Maryland, která je určena doktorandům.

Pokud jde o **kanadské** univerzity, UK spolupracuje s pěti, mezi které patří Université de Montréal, Dalhousie University. Musíme připomenout Simon Fraser University a každoroční pořádání letní školy Prague Field School na FF UK. V iberoamerické oblasti spolupracujeme s vysokými školami v **Mexiku**, **Peru** a **Chile**. UK iniciovala většinu těchto dohod a setkává se s vítaným ohlasem ze zahraniční strany. Kladnou odezvu získal také společný projekt iberoamerických velvyslanců v Praze, Univerzity Karlovy (FSV) a VŠE. Na jejich podnět bylo založeno Centrum studií Latinské Ameriky a Karibiku, zaměřené na sociální, ekonomické a politické vědy. Centrum vzniklo na konci roku 2008 a letos zahajuje svou činnost určenou studentům doktorských studijních programů.

Účastníci shromáždění se pak projeli v parníku po Vltavě...

Na **africkém kontinentu** existují smluvní vztahy zatím jen s Egyptem, zatímco subsaharská část kontinentu zůstává nedotčena. Bližší pozornost si zaslouží alespoň Republika Jižní Afrika, v níž UK spolupracuje s University of Pretoria.

Rychlý vývoj vykazují univerzity v řadě asijských zemí a v oblasti Pacifiku. **Asijské země** reprezentuje několik dohod s významnými univerzitami v Číně, včetně Tchaj-wanu, a v Jižní Koreji. S několika japonskými univerzitami, zařazenými na přední místa v japonském i světovém ratingu, spolupracuje UK zejména v oblasti studentských výměn. Do National Institute for Materials Science v Tsukubě jezdí kaž-

doročně několik doktorandů z MFF pracovat na disertaci. Podobné možnosti mají studenti a vědečtí pracovníci na dalších osmi japonských univerzitách.

Také **Austrálie** a **Nový Zéland** na pokyn svých vysokoškolských institucí projeví zájem o navázání spolupráce se západoevropskými a středoevropskými univerzitami. UK velmi pohotově reagovala a již několik let probíhá intenzivní studentská výměna s pěti australskými univerzitami, které jsou všechny zařazeny do konsorcia Group of Eight, což je sdružení osmi nejprestižnějších univerzit v Austrálii. Na Novém Zélandu UK spolupracuje s University of Otago.

Finanční podpora

Na všechny pobyty v rámci meziuniverzitní spolupráce včetně fakultní spolupráce mohou studenti získat finanční příspěvek z Fondu mobility UK, který byl založen v roce 2001. Fond mobility napomáhá plnit hlavní záměr UK v oblasti zahraničních styků, aby každý student strávil jeden až dva semestry v zahraničí, a zejména se zaměřuje na studenty doktorského studia.

Studenti mohou čerpat příspěvek i z Rozvojových programů MŠMT ČR, konkrétně z programu podpory mezinárodní mobility studentů veřejných vysokých škol, jehož základem je mobilita studentů uskutečňovaná v souladu

Mezinárodní univerzitní síť

CEEPUS

Středoevropské univerzity založily program CEEPUS, aby umožnily bezplatné studium v rámci svých sítí. UK je po řadu let aktivní, každoročně program využívají nejméně tři fakulty UK. Mezinárodní dohoda CEEPUS II program aktualizovala a prodloužila do roku 2009.

AKTION Česká republika – Rakousko

V rámci tohoto programu jsou UK poskytována individuální stipendia na studijní a vědecké pobyty a letní jazykové kurzy. Program je určen pro všechny vědní obory a zaměřuje se prioritně na projekty menšího rozsahu, které mají předpoklady pro další rozvoj.

Vznikl v roce 1992 jako projekt ministerstev školství a v roce 1997 se k němu přičlenil Program vědecko-technické spolupráce mezi ČR a Rakouskem.

EUROPAEUM

Univerzitní síť konsorcia Europaeum tvoří deset prestižních univerzit (Oxford, Paříž, Boloňa, Bonn, Ženeva, Leiden, Univerzita Karlova, Madrid, Helsinky, Krakov). Mezi aktivity patří organizování letních škol a účast studentů z participujících univerzit, v rámci společných výukových programů účast v projektech, vytváření vědeckých projektů, vypisování a udílení stipendií, publikování, účast na workshopech a fundraising.

V roce 2008 byla v Praze na zasedání Rady Europaea navržena a schválena její restrukturalizace.

Sasakawa SYLFF

Japonská nadace poskytuje granty z prostředků Sasakawa Foundation studentům UK posledního ročníku magisterského studia nebo doktorandům v oborech právo a mezinárodní vztahy, společenské vědy (zejména etnologie, politologie, sociologie) a ekonomické vědy. Grant každoročně získá přibližně dvacet uchazečů.

s Boloňskou deklarací, podle které se UK řídí. Projekty poskytují příspěvky na cestovné v rámci mezinárodních smluv a příspěvky pro studenty vysílané v rámci meziuniverzitní spolupráce, popř. *free movers* (aktivnější studenti, kteří si pobyt na zahraniční univerzitě

zařídí sami a potřebují zajistit pouze finanční prostředky).

V rámci meziuniverzitních a fakultních dohod vyjíždí každoročně kolem 700 studentů na zahraniční univerzity na všech kontinentech a kolem 300 studentů přijíždí k nám. 400 pedagogů UK vyjede ročně na partnerské univerzity a 250 jich přijmeme u nás. Kromě toho se realizuje řada dalších výměn studentů a vědecko-pedagogických pracovníků nad rámec institucionálních ujednání.

Programy Evropské unie

K mobilitě studentů, vědecko-pedagogických pracovníků a zaměstnanců přispívají obrovskou měrou programy Evropské unie. Největšího úspěchu dosáhl program Erasmus, který byl schválen v červnu roku 1987 jako samostatný program EU zaměřený na mobilitu studentů. V roce 1995 se Erasmus začlenil do rámcového vzdělávacího programu Socrates, spektrum aktivit programu se postupně rozšiřovalo a Česká republika ho mohla začít využívat od akademického roku 1998. Stal se tak nejoblíbenějším programem na UK.

...a s průvodcem si prohlédli Pražský hrad a další památky.

Mezinárodní nevládní organizace

European University Association (EUA)

Členy této organizace jsou jednotlivé univerzity, národní rektorské konference, asociace a univerzitní sítě vysokoškolských vzdělávacích institucí. Evropská univerzitní asociace má více než 800 členů ve všech 46 zemích Evropy a patří k nejvýznamnějším organizacím Europeum ovlivňující vysokoškolskou a vědeckou politiku EU. UK hostí ve dnech 18.–21. března 2009 5. EUA Convention. Akce se koná v době evropského předsednictví ČR.

International Forum of Public Universities (IFPU)

V roce 2007 se UK stala členem nově vzniklé mezinárodní nevládní organizace, která byla oficiálně založena na základě předchozích kontaktů a společných aktivit. Hlavní poslání IFPU spočívá ve spolupráci s univerzitami, které mají doktorské studijní programy a vědecký výzkum. Sdružuje 25 univerzit z Evropy, Asie, Afriky, Jižní Afriky a Severní Ameriky. Sídlo IFPU se nalézá v Montrealu.

UNICA

Sdružuje 41 univerzit v hlavních městech třiceti evropských států, s potenciálem 1 800 000 studentů a 15 000 zaměstnanců. Cílem je akademická spolupráce mezi členy, rozpracování a implementace Boloňského procesu a usnadnění integrace univerzit střední a východní Evropy do Evropského vysokoškolského vzdělávacího prostoru. Úzce spolupracuje s EUA, pomáhá implementovat závěry formulované Evropskou komisí a EUA na partnerských univerzitách. K tomu využívá pracovní skupiny. V současné době jich pracuje 14, Univerzita Karlova je zapojena do osmi. UK hostila Generální zasedání UNICA v říjnu 2008 v Praze. Spoluorganizovala i zasedání pracovní skupiny knihovníků v květnu 2008 v Praze. Obě zasedání byla zařazena do akcí, které se konaly pod záštitou 660. výročí založení Univerzity Karlovy v Praze v roce 2008.

Coimbra Group (Sdružení nejstarších evropských univerzit)

Asociace sdružuje dlouhodobě působící evropské univerzity na vysoké mezinárodní úrovni. Jejím posláním je akademická spolupráce, vytváření Centre d'Excellence ve vzdělávání a vědě a tvorba evropského vysokoškolského vzdělávacího prostoru. Coimbra Group připravila dokument o Evropském vědecko-výzkumném vzdělávacím prostoru pro Evropskou komisi. Organizace byla založena v roce 1987, UK do ní vstoupila v roce 1991.

International Association of Universities (IAU)

Byla založena v roce 1950 pod záštitou UNESCO a jejími členy jsou univerzity po celém světě. Pomáhá členským institucím dosahovat a uskutečňovat jejich cíle za pomoci mezinárodní spolupráce.

Dunajská konference rektorů (DRC)

V současné době tvoří její členskou základnu 60 univerzit z třinácti zemí ve střední a východní Evropě. DRC usiluje o zlepšení vysokoškolského vzdělávacího prostoru regionu a o usnadnění bilaterálních a multilaterálních spoluprací zejména s rozvinutějšími členskými univerzitami.

European Association for International Education (EAIE)

Byla založena v roce 1991 v Amsterdamu. Členy jsou pracovníci, kteří mají na starosti mezinárodní vzdělávání, naplňování procesu internacionalizace, implementaci evropských programů a další aktivity ve svých vysokoškolských institucích. Cílem asociace je podpora univerzitního vzdělávání v Evropě a podpora managementu a jednotlivců pracujících v mezinárodním vzdělávání. Za tím účelem existuje několik profesionálních sekcí a speciálních odborných sekcí. V průběhu roku se pořádají manažerské kurzy pro začátečníky i pokročilé. Asociace má v současné době víc než 4 000 členů.

Institutional Management in Higher Education Programme (IMHE)

Je jedním z pěti programů OECD. Sdružuje individuální členy i reprezentanty ministerstev školství OECD (včetně pozorovatelských zemí). Členské univerzity reprezentují svou zemi. IMHE se věnuje otázkám řízení vysokých škol, jejich financování, regionální spolupráce, ale také otázkám vztahu politické reprezentace země a samosprávy univerzit nebo etice akademické obce. Za ČR je jediným institucionálním členem Univerzita Karlova v Praze, jejíž profesor Stanislav Štech je členem řídicího výboru.

Nastartoval tvorbu nových aktivit, reformy a modernizaci výuky. Postupné přizpůsobování se praxi EU rozšířilo výuku v cizím jazyce a rozvinulo studijní programy v souladu se standardizací evropského kreditního systému (ECTS). Ten umožňuje, aby každý student z partnerské univerzity mohl splnit přijímací kritéria, tedy aby se mohl zapsat do programu složeného ze tří stupňů (Bachelor – Master – PhD). Patří sem i akreditace studijních programů v cizím jazyce a rozšiřování mezinárodních kurzů pro přípravu pedagogů na práci v cizím jazyce, a to jak na domácí, tak hostitelské univerzitě. Erasmus zásadní měrou přispěl k otevírání a modernizaci celého českého vysokého školství v evropském, ale i v mezinárodním kontextu.

UK každoročně vyšle na zkušenou do zahraničí 6 200 studentů a zaujímá tak první místo v počtu vysílaných studentů v ČR. To samé platí o přijatých zahraničních studentech. Za posledních deset let jich UK přijala 3 824, což představuje pětinu veškeré studentské mobility v rámci programu Erasmus v ČR. Za stejné období vykazuje učitelská mobilita 1 089 vyslaných a 361 přijatých pedagogů.

V akademickém roce 2007/08 prošla UK obdobím transformace a zapojila se do nového vzdělávacího programu celoživotního učení LLP/Erasmus. Tento program zprostředkovává zaměstnancům školení a studentům praktické stáže. UK získala od EACEA (*Education, Audiovisual and Culture Executive Agency*) univerzitní chartu – *Erasmus University Charter* – na období 2007–2013. K akademickému roku 2008/2009 tak UK v rámci programu LLP/Erasmus eviduje 1 245 vyslaných studentů, přičemž ji navštíví 1 045 studentů ze zahraničí.

Ing. Ivana Halašková

Autorka článku zastává funkci vedoucí odboru pro zahraniční styky na rektorátě UK. Je členkou dvou mezinárodních nevládních organizací, UNICA a EAIE. V konsorciu Europeum je členkou administrativního výboru za UK.

ROZHOVOR S BÝVALÝM A BUDOUCÍM PREZIDENTEM EUA

K příležitosti 5. konventu EUA, která se koná v Praze pod záštitou Univerzity Karlovy, vám přinášíme rozhovor s prezidenty EUA. Odstupujícího Georga Wincklera i nového prezidenta Jeana-Marca Rappa jsme se ptali na evropské vysoké školství, stav Boloňského procesu a hlavní cíle EUA do budoucna.

FOTO: RONALD VAN DEN HEERIK

Georg Winckler

Profesor Winckler sloužil jako rektor Vídeňské univerzity od roku 1999 a v roce 2005 byl zvolen prezidentem EUA. Předtím již držel funkce prezidenta Rakouské konference rektorů (2000–2005) a vice-prezidenta EUA (2001–2005).

Studoval ekonomii na Princetonské univerzitě a na Vídeňské univerzitě. Od roku 1978 je na Vídeňské univerzitě profesorem ekonomie se specializací na měnovou a aplikovanou ekonomii. Hostoval jako profesor na Univerzitě v Georgetownu, Univerzitě ve Fribourgu, Univerzitě Komenského v Bratislavě a coby hostující vědec při Mezinárodním měnovém fondu ve Washingtonu, D.C.

S jakými problémy jste se setkal coby prezident EUA? Co z kroků, jež EUA podnikla za vašeho vedení, považujete za největší úspěch?

V posledních letech se pro nás stalo velkým tématem to, že Boloňský proces zdůrazňoval výukový aspekt univerzit na úkor jejich výzkumné činnosti. Proto se EUA zasadila o upevnování role univerzit v Evropském výzkumném prostoru (ERA) a upozorňovala na jejich přínos evropskému výzkumu. Je nezbytné, aby se univerzity plně účastnily všech diskusí o politických rozhodnutích týkajících se vývoje ERA.

Těší mě, že mohu říct, že nyní se rovnou měrou podílíme na politických diskusích o vývoji Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA) a ERA. Za dobu mého působení ve funkci prezidenta jsme dosáhli mnoha úspěchů, ale tohle je podle mě nejdůležitější cíl, jež jsme za poslední čtyři roky splnili.

Změnily se podle vás za vašeho prezidentského období vysoké školy? Pokud ano, jaké změny to byly a byly k lepšímu? Vysoké školy jsou velmi staré instituce. Na sklonku tohoto století oslaví Boloňská

univerzita tisíce výročí svého založení. Do určité míry bychom se tedy měli spíš ptát, jak moc by se vlastně univerzity měly měnit.

Přesto se mi zdá jedna věc naprosto jasná: po celé Evropě se univerzity otevírají modernizaci a debatám o řízení, autonomii a mezinárodní spolupráci. Modernizace je nyní v plném proudu, což se na počátku desetiletí rozhodně nedalo říci.

Konventy EUA jsou bezpochyby součástí Boloňského procesu. Vysoké školy se na nich setkávají, aby ministrům zodpovědným za vysokoškolské vzdělávání představily svou vizi dalšího vývoje. 5. konvent, již bude hostit Praha, se bude konat před uzavřením první fáze Boloňského procesu, který změnil systém vysokoškolského vzdělávání v celé Evropě a v různé míře se dotkl každé vysoké školy. Jaké byly podle vás nejdůležitější změny v rámci Boloňského procesu? Jaké byly jejich negativní dopady a ovlivní nějak priority EUA pro nadcházející desetiletí? Na co byste se v tom období zaměřil?

Tři nejdůležitější změny, které proběhly v rámci Boloňského procesu, jsou podle mě tyto:

- Vytvoření jednotné struktury studia, která nyní v celé Evropě obnáší bakalářský, magisterský a doktorský stupeň. Srovnáme-li to se situací před deseti lety, je to jednoznačně ten nejvýznamnější úspěch Boloňského procesu.
- Tím druhým je zabezpečení kvality. Na schůzi ministrů v Bergenu jsme se shodli na společných standardech kvality a na londýnské schůzi v roce 2007 jsme jim dodali evropský rozměr, když zúčastněné skupiny schválily plán vytvoření Evropského registru pro vysokoškolské vzdělávání.

- Třetím úspěšným polem je mobilita. Brzy budeme svědky toho, že počet studentů, kteří se výměny v daném okamžiku účastní, dosáhne dvou milionů. Erasmus sice samozřejmě odstaroval před dvaceti lety, což bylo dávno před spuštěním Boloňského procesu, ale jeho úspěch trval i během posledního desetiletí.

Mezi méně úspěšné oblasti Boloňského procesu oproti tomu patří zaměstnatelnost absolventů bakalářských programů. Tím mám na mysli fakt, že ve všech zemích dosud není zaručeno, že studenti můžou po obdržení bakalářského titulu úspěšně vstoupit na trh práce. Důvodem je jednoduše to, že v mnoha zemích trh práce dosud tento titul neakceptuje. Poukazují na to i vysoké počty studentů, kteří pokračují ve studiu po dokončení bakalářského programu.

Druhou oblastí, v níž by se dalo dosáhnout větších úspěchů, je uznávání předchozí průpravy a předchozího studia. Znovu mám pocit, že bychom coby univerzity měli být otevření uznávání studia a možná i neformálního vzdělávání z ostatních univerzit a v tomto ohledu je ještě co dohánět.

Třetím bodem jsou osnovy. Během Boloňského procesu se často staré osnovy přeměnily v nové, aniž by proběhla skutečná diskuse o jejich obsahu. Myslím, že v Evropě potřebujeme více kontrolních mechanismů, jež by zaručily kvalitu osnov. Potřebujeme velice kvalitní osnovy, jež pomůžou našim absolventům najít práci.

Co se týče úkolů do budoucnosti, je důležité, abychom ve společnosti vyvolali více zájmu o podíl na směřování univerzit. Doposud jsou do přílišné míry řízeny ministerskou byrokracií. Společnost se musí účastnit diskusí o nových osnovách a budoucnosti výzkumné práce. S tím se budeme muset během následující dekády utkat.

Dalším úkolem pro období mezi roky 2010 a 2020 je nejen zaručit „horizontální mobilitu“ v rámci studijních cyklů, jejímž příkladem je program Erasmus, ale uvědomit si i to, že ve skutečnosti potřebujeme více „vertikální mobility“, v rámci níž studenti absolvují jeden cyklus v jedné zemi,

Georg Winckler a Jean-Marc Rapp – bývalý a nový prezident EUA

načež se přestěhují do jiné země, kde dokončí cyklus následující. To není snadný úkol, neboť se univerzity dostávají pod tlak, aby připravily kvalitní programy a přitáhly tak kvalitní studenty, a především ty studenty, kteří hledají vhodné magisterské a doktorské programy po celé Evropě. Za třetí se domnívám, že musíme věnovat více pozornosti přitažlivosti evropského vysokoškolského vzdělání a výzkumu v globálním měřítku. O tomto tématu je podle mě třeba do hloubky diskutovat.

Pátému konventu dominují témata jako demografie a stárnutí populace, udržitelný vývoj, obnovitelné zdroje energie a změny klimatu. Jsou podobná tématům, o nichž se diskutovalo v Salamance (2001), Štýrském Hradci (2003), Glasgow (2005) a Lisabonu (2007)? Jak se od té doby změnila situace?

Co se týče demografie a stárnutí populace, důležitým úkolem pro Evropu je podle mě zajistit systém celoživotního vzdělávání. To bude naprosto zásadní

nejen proto, že populace celkově stárne, ale i kvůli tomu, že se mění i skladba populace pracujících. Podíl kohort mezi dvaceti a třiceti a třiceti a čtyřiceti let věku na populaci pracujících se celkově snížil. Proto je tak podstatné, aby se univerzity zapojily do celoživotního vzdělávání, a proto je to předmětem četných debat. EUA připravila Chartu evropských univerzit o celoživotním vzdělávání a v listopadu, během francouzského předsednictví, ji představila evropským ministrům školství. Věřím, že je třeba zdůraznit, jak důležité je, aby se do debaty o zavedení úspěšného celoživotního vzdělávání zapojily nejen univerzity, ale i vlády.

Ostatní globální témata, jež zmiňujete, jako například změny klimatu a obnovitelné zdroje energie, se v Evropě řeší v rámci Lublaňského procesu a společné politiky výzkumu. Rád bych zdůraznil, že je třeba, abychom na tyto otázky reagovali evropskými odpověďmi, a nejen odpověďmi jednotlivých zemí.

Rovněž je zřejmé, že diskuse ve Štýrském Hradci a Glasgow se do velké míry zaměřovaly na probíhající Boloňský proces. Nyní je třeba diskutovat o Boloňském procesu po roce 2010 a to bude také ústředním tématem konventu.

V tomto roce bude Česká republika slavít dvacáté výročí Sametové revoluce. Zároveň předsedá Evropské unii. Co byste chtěl popřát Univerzitě Karlově a České republice?

Univerzita Karlova je jednou z nejstarších univerzit v kontinentální Evropě a po mnoho století byla vlajkovou lodí univerzitního vzdělání ve střední Evropě. Neblaze ji zasáhla vláda komunistického režimu a izolace za železnou oponou. Myslím, že po Sametové revoluci se rychle zotavila a bude i nadále nabírat na síle. Totéž platí i o České republice. Jsem si jistý tím, že obnoví svou silnou pozici ve středu Evropy.

Nakonec bych chtěl poděkovat Univerzitě Karlově za to, že pořádá poslední konvent EUA, již se zúčastním coby její prezident – je to pro takovou akci dozajista překrásné místo. ■

FOTO: NATÉTO DVOUSTRANĚ: EUA

Jean-Marc Rapp

Profesor Jean-Marc Rapp byl v letech 1999–2006 rektorem Univerzity v Lausanne a od roku 2001 do roku 2006 prezidentem Konference rektorů švýcarských univerzit (CRUS). Od roku 2005 byl členem rady EUA a od září 2007 jejím viceprezidentem.

V roce 1983 získal doktorát z práva na Univerzitě v Lausanne a v roce 1985 titul LL.M. na Kalifornské univerzitě v Berkeley. Pracoval jako právník v Lausanne a v San Francisku a mezi lety 1986 a 1998 sloužil jako náhradní soudce nejvyššího soudu švýcarského kantonu Vaud. Od roku 1989 je profesorem obchodního a smluvního práva na Právnické fakultě Univerzity v Lausanne, na které byl v letech 1996–1998 děkanem.

V jakém světle vidíte evropské univerzity ve chvíli, kdy přebíráte funkci prezidenta EUA?

Nejprve bych chtěl poděkovat profesoru Wincklerovi za všechnu práci, již ve funkci vykonal. EUA je ve výborné formě a celkově jsem co se týče budoucnosti evropských univerzit a vysokého školství velmi optimistický. Nepochybně nás čekají obtížné úkoly, ale jsme silnou asociací s jasnou agendou a celá Evropa nás uznává coby hlas evropských univerzit. Pokud si zachováme naši vizi a strategii, máme důvod hledět do budoucnosti s optimismem.

Jakou pozici má podle vás Univerzita Karlova v prostoru evropského vysokého školství? Je dobrým partnerem? A co mohou univerzity z bývalého Východního bloku přinést Evropě?

Možná vás to překvapí, ale podle mne je Univerzita Karlova dokonalým ztělesněním evropské univerzity: je to nejen stará a tradiční, ale i velmi dynamická instituce. Je vynikajícím příkladem univerzity s dlouhou tradicí, jež zároveň hledí do budoucnosti. Podle mé vize evropského

vysokého školství by evropské univerzity měly Evropě pomoci, aby byla sama sebou – jinými slovy by měly přispět k vytvoření specifické evropské identity a zároveň zdůrazňovat pestrost Evropy. A univerzity z bývalého Východního bloku hrají klíčovou roli v zajištění pestrosti evropského vysokého školství i jednotného směřování a rozvoje Evropy.

Velkým tématem posledních několika měsíců je finanční krize. Je EUA na tuto situaci připravena? Do jaké míry krize zasáhne vysoké školy?

Evropské univerzity se tradičně dokázaly vypořádat s širokým spektrem krizí, nejen finančních, ale i politických a sociálních. Jsme tedy připraveni vyrovnat se i se současným zpomalením ekonomiky. Netvrdím, že některé z našich zemí neprocházejí tíživou finanční situací, ale nejlepší odpovědí na tento problém je zřejmě – víc než kdy jindy – investovat do vzdělání a výzkumu, abychom v budoucnosti měli vzdělanější pracovníky a třeba i vzdělanější bankéře.

Je zřejmé, že načasování pražského konventu EUA není náhodné. Koná se před schůzí ministrů zemí Boloňského procesu, jež určí budoucí vývoj Evropského prostoru vysokého školství a Evropského výzkumného prostoru po roce 2010. Jaké jsou podle vás nejdůležitější priority příští dekády? Na co byste se v tomto období zaměřil?

Řekl bych, že se plně ztotožňuji se současnou politikou EUA ohledně budoucnosti Boloňského procesu po roce 2010. Tu určuje dokument, jež rada EUA přijala po konzultaci se čtyřiatřiceti konferencemi rektorů z jednotlivých států. Priority v něm obsažené nyní uvádí v činnost Boloňská pracovní skupina, jež proces řídí. Rád bych zdůraznil, že výsledky Boloňského procesu musí být nadále konsolidovány a na národní i institucionální úrovni musí být zajištěna jejich udržitelnost. Jak se píše v dokumentu, „musí se věnovat pečlivá pozornost nedokončené práci, aby bylo dosaženo požadovaných kvalitativních změn“ a aby byly tyto změny udržitelné v rámci celé Evropy. Upřímně, jednou z nejdůležitějších věcí je podle mě to, aby reformám Boloňského procesu rozuměli studenti a jejich rodiny. Tyto skupiny často nepovažují Boloňský proces za pokrok a to je třeba změnit. Co se týká budoucnosti, myslím, že je třeba zaměřit se na omezený počet akčních oblastí, abychom zajistili, že v nich dosahujeme skutečného pokroku. Rád bych poukázal na čtyři oblasti, jež EUA výtýčila ve svém dokumentu:

- Konsolidace široké evropské základny vzdělávání založeného na výzkumu pomocí úzkého propojení Evropského výzkumného prostoru s Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání
- Rozšíření participace – poskytování více druhů vzdělání více lidem
- Nová definice zodpovědnosti veřejnosti za vysokoškolské vzdělávání, především vzhledem k autonomii institucí vysokoškolského vzdělávání
- Zlepšení přitažlivosti evropských univerzit v globálním měřítku – zajištění toho, aby evropské univerzity obstály v globální konkurenci

Konečně, nesmírně důležité je i to, jak je Boloňský proces řízen. Je to téměř stejně

podstatné jako jeho obsah. Klíčové je podle mě zachovat systém zúčastněných skupin – přivést dohromady studenty, univerzity a jejich zaměstnance, komerční subjekty atd. tak, aby se všichni účastníci debaty. Navzdory tomu, že tento proces nikdy nebyl řízen právně závazným dokumentem, setkal se s obrovským úspěchem – což by leckterého právníka mohlo překvapit.

Jedním z témat 5. konventu je rozšíření globálního dosahu evropských univerzit a jejich interakce se zbytkem světa. Ale globální spolupráce v základech funguje. Jak se jí EUA bude snažit zlepšit?

Podnikáme celou řadu aktivit zaměřených na globální dosah univerzit, mezi něž patří například platforma vysokoškolského vzdělávání EU-Asia, projekt, jež mapuje dostupnost vysokoškolského vzdělání v Africe, a také Příručka internacionalizace (*Internationalisation Handbook*), již sami vydáváme. Rovněž spolupracujeme s mezinárodními obdobami EUA v rámci Transatlantického dialogu a na summitech ASEM (Asijsko-evropské setkání). Zároveň ovšem pokládám za důležité zaměřit se i na ducha, v němž se problematika globálního dosahu řeší. Evropské univerzity jsou zodpovědné za citlivé udržování rovnováhy mezi konkurencí a solidaritou. Zároveň se domnívám, že musíme věnovat pozornost problému „odlivu mozků“ čili brain drain.

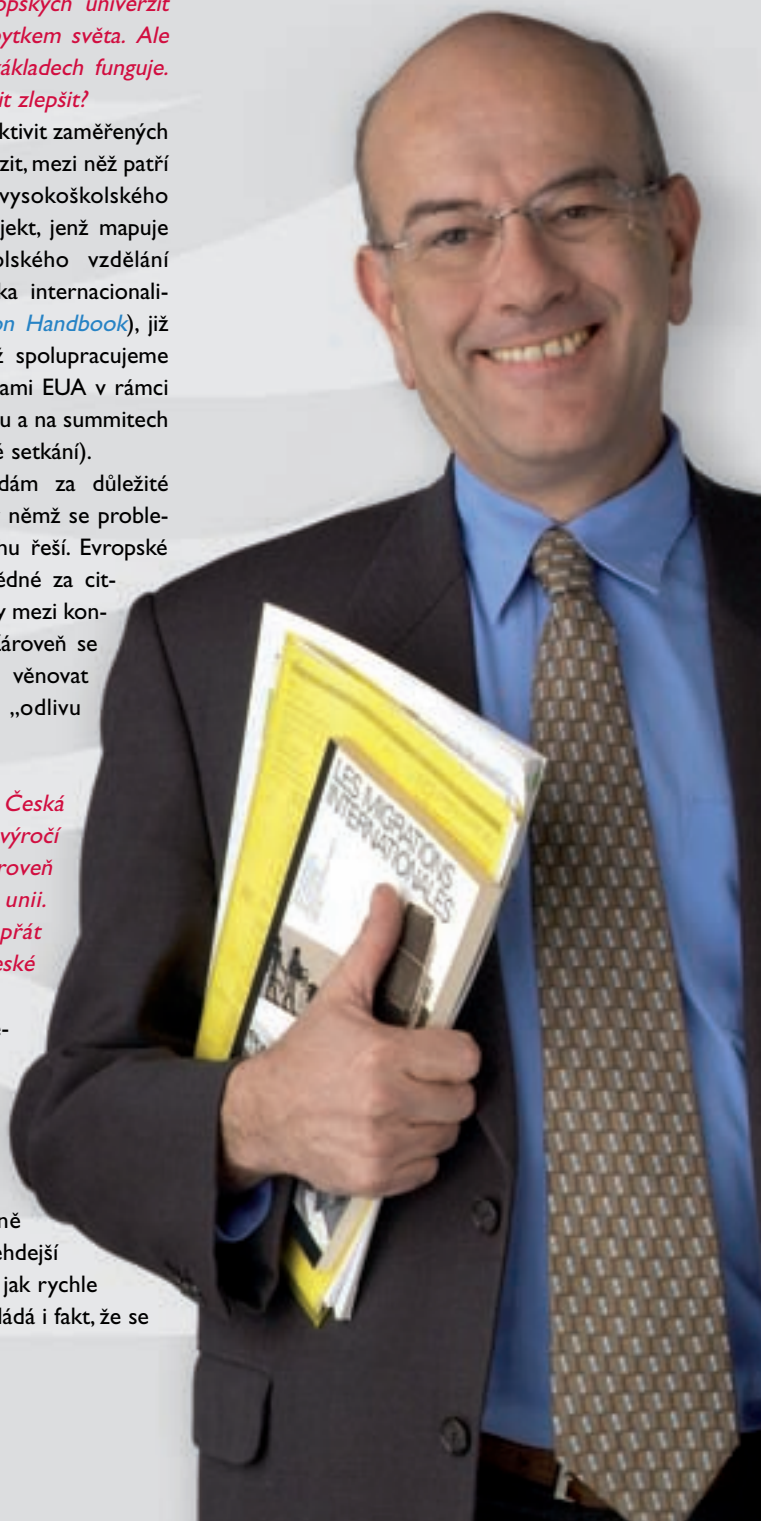
V tomto roce bude Česká republika slavit dvacáté výročí Sametové revoluce. Zároveň předsedá Evropské unii. Co byste chtěl popřát Univerzitě Karlově a České republice jako takové?

Jako člověku před šedesátkou je mi příběh České republiky velmi blízký, jelikož si jasně pamatuji, co se stalo v roce 1968. Studoval jsem tehdy v Londýně a vzpomínám si na tehdejší demonstrace. Je úžasné, jak rychle se věci změnily, což dokládá i fakt, že se

Česká republika ujala předsednictví Evropské unie.

Rád bych poděkoval Univerzitě Karlově za pořádání konventu EUA a popřál univerzitě i České republice mnoho úspěchu do budoucnosti, jež bude stavět na jejich výjimečné historii.

Autoři: redakce a Andrew Miller, zástupce ředitele Komunikačních a členských služeb EUA

BOLOŇSKÝ PROCES A JEHO VÝVOJ PO ROCE 2010

Věra Šťastná

Boloňský proces vstupuje do poslední části své první dekády. Změnil systémy vysokého školství ve všech evropských zemích, zapojila se do něho absolutní většina všech evropských vysokých škol. Získal si pozornost mimoevropských zemí, které oceňují zejména lepší přehlednost systémů vysokoškolského vzdělávání v Evropě. Nicméně tento vznikající evropský systém bude úspěšný pouze tehdy, dokážeme-li zodpovědně vyhodnotit, co se podařilo, dokončit to, co za uplynulých deset let nebylo naplněno, a vyrovnat se s novými výzvami, kterými je zejména celosvětová finanční krize, demografický pokles a globální soutěž o finanční i lidské zdroje. Tedy dokážeme-li nově vzniklou strukturu vysokoškolského vzdělávání naplnit kvalitními studijními programy, které odpoví na požadavky uchazečů pocházejících z různých prostředí, s velmi různými zkušenostmi, schopnostmi a očekáváními.

Skutečně celoevropská spolupráce započala v roce 1999 v Boloni. Na fotografii si můžete prohlédnout nádvoří italské vysoké školy. Víte, kdy byla Boloňská univerzita založena? Svůj odhad můžete vyzkoušet v našem kvízu na str. 41.

Předpoklady pro Boloňský proces

V posledním desetiletí minulého století prodělaly systémy vysokoškolského vzdělávání v jednotlivých zemích Evropy významné změny. Tyto změny měly některé společné jmenovatele. Za nejdůležitější z nich lze považovat rozvoj společnosti, která směřovala a směřuje ke společnosti znalostí (mezi lety 1985 a 1997 vzrostl příspěvek průmyslu založeného na znalostech v Německu z 51 % na 59 % a v Británii ze 45 na 51 %), demokratizaci společnosti a prohlubující se globalizaci nebo alespoň internacionalizaci. Důsledkem těchto aspektů dramaticky vzrostl požadavek po vysokoškolském vzdělávání, také se zvýšila interakce mezi zeměmi i jednotlivými částmi světa. Dalším důležitým faktorem, který je velmi typický pro USA, ale méně už pro Evropu, je volná soutěž, která má za následek snahu po zvyšování konkurenceschopnosti. S klesajícími demografickými křiv-

kami musejí vysoké školy v evropských zemích soutěžit o domácí studenty. Jsou však nuceny vstoupit i do soutěže o zahraniční studenty, a to nejen v rámci své země. Celá Evropa chce uspět vzhledem k tradičně úspěšným částem světa, jako je Severní Amerika (zejména USA) nebo Austrálie. Je ale nutno počítat i s Asii – Japonskem nebo Jižní Koreou – a v současné době vyrůstá tvrdá konkurence i v rozvojových asijských zemích, zejména v Indii a Číně. Tradiční univerzity jsou navíc nuceny soutěžit o studenty i výzkumné granty se soukromými společnostmi. Tyto trendy budou určitě do budoucna pokračovat a ještě více se prohlubovat.

Ve druhé polovině 80. let minulého století představila Evropská komise akční programy pro výzkum a studentskou mobilitu. Velmi úspěšným se stal program Erasmus (1987), založený na krátkodobých výměnách studentů a krátkodobých

i delších pobytech učitelů spojených s výukou na hostitelské univerzitě. Nicméně tento program byl určen pouze tehdejšími zemím Evropské unie. Erasmus si rychle získal oblibu a přidaly se k němu státy Evropského hospodářského prostoru.

Zásadním krokem, který vedl k tomu, že dnes můžeme mluvit o vznikajícím Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, jsou politické změny v Evropě po roce 1990. Ty poprvé v období po 2. světové válce umožnily skutečně celoevropskou spolupráci. Evropská unie hned v roce 1991 otevřela pro země střední a východní Evropy program Tempus a v roce 1997 umožnila kandidátským zemím EU vstup do ostatních komunitárních programů v oblasti vzdělávání. Pro vysoké školy hrál důležitou roli zejména program Sokrates, který v té době zahrnoval již etablovaný a úspěšný Erasmus jako základ pro mobility stu-

FOTO: WWW.UNIBO.IT

dentů a vysokoškolských učitelů. Otevřela se možnost pro mobility mezi zeměmi EU, Evropského hospodářského prostoru a deseti kandidátskými zeměmi. Silně diverzifikované a často nekompatibilní národní systémy v Evropě však byly mobilním studentům spíše na překážku. Pro usnadnění mobility byl proto vyvinut nový nástroj, který měl uznání předchozího vzdělání i vzdělání získaného v zahraničí zjednodušit – Evropský kreditový transferový systém, ECTS.

Aby mohla být mobilita studentů úspěšná, musejí existovat nástroje pro její uznávání. Pak může být část studia realizovaná v zahraničí součástí vysokoškolského studia. Proto je velmi důležitým dokumentem Úmluva o uznávání kvalifikací ve vysokém školství v evropském regionu (podepsaná v roce 1997 v Lisabonu), která přinesla nový přístup k uznávání vzdělávání, jež má být posuzováno jako celek, nikoliv jako hledání ekvivalence mezi složenými zkouškami.

Vývoj Boloňského procesu

Zásadním impulsem, který stál u zrodu nového reformního procesu v Evropě,

bylo setkání ministrů Francie, Itálie, Německa a Velké Británie v Paříži v roce 1998 u příležitosti oslav 800 let vzniku Sorbonnské univerzity. Ministři odpovědní za vysoké školství se shodli na tom, že izolovaně se vyvíjející a nekompatibilní vysokoškolské systémy jednotlivých zemí de facto brání dalšímu vývoji vysokého školství v Evropě, které by bylo konkurenceschopné ve srovnání s jinými kontinenty. Vznikla deklarace známá jako Sorbonnská deklarace, o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství. Skutečně celoevropská spolupráce započala v roce 1999 v Boloni, kdy tzv. Boloňskou deklaraci podepsalo 29 signatářů, reprezentujících 25 států Evropy. Od té doby se vžil pro reformy vysokoškolských systémů, které směřovaly a směřují k vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, název Boloňský proces. Boloňský proces začal hned od počátku stavět na předchozích politických změnách, důležitých evropských programech a standardech. Jedním z jeho základních pilířů se stala i Lisabonská úmluva o uznávání. Do letošního roku se počet států, které se přihlá-

sily k Boloňskému procesu, rozrostl na 46. Na základě otevřené spolupráce a společného hledání řešení všechny tyto státy výrazně reformovaly a stále reformují své systémy vysokoškolského vzdělávání.

Již v době zrodu Boloňského procesu bylo zřejmé, že půjde o proces dynamický, který se bude vyvíjet dále. Claude Allègre, tehdejší francouzský ministr školství, přirovnal těsně před přijetím Boloňské deklarace evropskou harmonizaci v oblasti vysokoškolského vzdělávání k orchestru, kde „někteří jeho členové hrají na buben, jiní na trumpetu a ještě další na piano nebo na housle“. Nicméně konečným výsledkem snažení je podle Allègra soulad – harmonie. „A já vidím Evropu jako orchestr,“ dodal francouzský ministr a pokračoval: „Nepřejeme si, nikdo z nás, ztratit identitu.“

Boloňský proces si vytvořil svoji strukturu. Vznikla platforma založená na mezivládní spolupráci a spolupráci se zainteresovanými skupinami. Je tvořena zástupci všech členských zemí Boloňského procesu, Evropské komise, Rady Evropy a UNESCO, zástupci Evropské

Hlavní priority Boloňského procesu, dnes i po roce 2010

1. Celoživotní koncept vysokoškolského vzdělávání

Tento koncept se objevil v Boloňském procesu již v roce 2001. Jeho cílem musí být vytvoření takové nabídky studia a příležitosti k učení, že uspokojí různé posluchače s různými schopnostmi, zkušenostmi, počáteční úrovní, ambicemi a očekáváním. Pomocí evropským univerzitám by mohla Charta celoživotního učení připravená Evropskou asociací univerzit a přijatá vysokými školami na konferenci v Rotterdamu 2008, která byla ve druhém pololetí loňského roku v rámci francouzského předsednictví Radě EU představena vrchním ředitelům pro vysoké školství a v listopadu ministrům na neformální radě v Bordeaux.

2. Národní systémy kvalifikací

Většina zemí implementovala třístuňové studium, ale to vede k celé řadě otázek, na které nám dá odpověď budoucnost. Do jaké míry došlo ke skutečné kurikulární reformě? Odpovídají programy potřebám strukturovaného studia a odpovídají měnícím se potřebám trhu práce i širšího společenského vývoje? Byly harmonizovány struktury; ale jsou nabízené programy přehledné? Nabídka byla totiž nejen diverzifikována, ale došlo i k fragmentaci systémů. Důležitým nástrojem pro zlepšení se mohou stát vznikající národní systémy kvalifikací. Ty spolu se zastřešujícím rámcem pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání vytvoří systém postavený na využívání výsledků učení (learning outcomes; včetně profilů absolventů a dosažených kompetencí) a ECTS. Smyslem evropského rámce bylo sjednotit budoucí národní

soustavy kvalifikací členských zemí Boloňského procesu jednotnou metodikou, jednotnými postupy a jednotnou základní architekturou. V kvalifikačních rámcích budou na úrovni bakalářského a magisterského studia důsledně užívány kredity ECTS vztahované k výsledkům učení. Důraz na výsledky učení může napomoci vyhodnocení toho, jak proběhla restrukturalizace studijních programů, zda odpovídají požadavkům praxe a zda se neucí totéž v několika studijních programech. Kvalifikační rámce musejí být navázány na systémy zabezpečení kvality. Národní systémy musejí být implementovány s porozuměním a na základě spolupráce všech zájmových skupin – vysokých škol, studentů, zaměstnavatelů, státu, agentur pro hodnocení kvality apod. Důležitými nástroji budou akreditace, procesy hodnocení kvality, tvorba strategií vysokých škol, šíření informací o příkladech dobré praxe apod. Pro to je třeba vytvořit motivační a stimulační prostředí. Nelze očekávat, že by problém řešila pouhá změna legislativy.

3. Systémy zabezpečení kvality

Byl vytvořen systém zabezpečení kvality na evropské úrovni, byly definovány Evropské standardy a návody (European Standards and Guidelines) popisující, jak má důvěryhodný národní systém zabezpečení kvality vypadat a fungovat. Většina států vytvořila své vlastní systémy zabezpečení kvality. Myšlenka těchto systémů je určitě dobrá, je třeba v tomto úsilí pokračovat, ale zároveň musíme být obezřetní a implementovat systémy tak, aby sloužily jednoznačně zlepšení, vyzdvihly silné stránky institucí a napomohly jejich profilaci. V dlouhodobém horizontu budou zapracovány i nové principy hodnocení kvality výukového procesu, založené na nově vznikající metodice podle výsledků učení, a na nich budou vytvořeny základy systému vnitřního hodnocení kvality výukového procesu.

FOTO: WWW.BOLOGNA-BERGEN2005.NO

Na konferenci v Bergenu v roce 2005 byl přijat Rámec kvalifikací pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání, který obsahuje např. studijní zátěž vyjádřenou v kreditech ECTS.

4. Uznávání dosaženého vzdělání

Stále nebyla s plným porozuměním implementována Lisabonská úmluva o uznávání vzdělávání (z roku 1997). Byl implementován kreditový systém ECTS (alespoň podle šetření uskutečněného před setkáním ministrů odpovědných za vysoké školství v Londýně v roce 2007), ale přitom v praxi si studenti stěžují, že stále nefunguje. Již v roce 2001 se staly prioritou programy typu joint degree nebo alespoň double degree (směřující ke společnému či dvojímu diplomu), ale stále nejsou uznávány a mnohdy se neví, jaký diplom by absolventi měli vlastně dostat. Státy se zavázaly pracovat s výsledky učení (learning outcomes). Jedná se o zcela základní kameny národních soustav kvalifikací. Tato metodika snad napomůže lepšímu porozumění „cizím“ studijním programům. Na základě definovaných výsledků učení bude možno vytvořit systém uznávání celoživotního učení, se kterým si dosud většina zemí neví rady. Hovoří se sice o tzv. flexible learning paths, které mají za cíl podpořit souběh práce a zvyšování kvalifikace, avšak tyto cesty stále vzbuzují pochybnosti o kvalitě dosažené kvalifikace. Podařil-li se definovat kvalifikace skutečně na základě výstupů/výsledků učení a naučíme-li se s výsledky učení správně pracovat, bude možné posuzovat kvalifikaci na základě toho, co absolvent umí, zná, čemu je schopen porozumět, a zároveň nechávat cestu vedoucí k dosažení určité kvalifikace v maximální možné míře flexibilní.

5. Mobilita

Mobilita studentů a akademických pracovníků je prioritou od samého počátku Boloňského procesu. Za tu dobu neztratila nic ze své důleži-

losti. Možná právě mobilita mezi evropskými zeměmi podporuje soudržnost s kontinentem, jakési evropské občanství, a výměny s mimo-evropskými zeměmi zase přispívají k větší solidaritě a zvyšují evropskou konkurenceschopnost. Stále ale čelíme řadě problémů politických, finančních i organizačních a technických. Cílem mobility musí být kvalitní výměny studentů či učitelů, lepší sociální vyváženost vyjíždějících studentů a oslovení i těch skupin, které zatím o mobilitu příliš zájmu neprojevovaly. K tomu, aby se mobilita mohla stát skutečnou součástí studijních programů, nikoliv výjimkou (v současné době stráví alespoň jeden semestr v zahraničí asi 5 % českých vysokoškolských studentů), mohou přispět i lépe koncipované studijní programy, které ve svých kurikulech budou mít „okénko“ pro mobilitu. Cestou může být vytváření a spolupráce v sítích univerzit, které se budou vzájemně podporovat. Pomocí může i podpora programů typu joint degree. Mobilita je součástí širší strategie internacionalizace vysokoškolského systému na národní úrovni a strategie internacionalizace každé vysoké školy. Internacionalizace a mobility by pak měly být zahrnuty v systému vnitřního i vnějšího hodnocení kvality vysokých škol. Je třeba získat lepší a srovnatelná data o mobilitě, ale i věnovat větší pozornost mobilitě akademických pracovníků, zejména takové, kdy budou na hostitelské univerzitě působit celý semestr nebo rok. Vzhledem k tomu, že na vysoké školy přijde celá řada starších posluchačů a posluchaček, kteří nebudou studovat celý program, bude třeba pamatovat i na ty, kteří z různých důvodů nemohou být mobilní v klasickém slova smyslu. Ti budou poznávat mezinárodní prostředí alespoň zprostředkovaně a těžit např. z mobility virtuální.

Sorbonna: místo, kde byl v roce 1998 položen základní kámen Boloňského procesu.

asociace univerzit (EUA), evropské asociace sdružující zejména odborné vysoké školy (EURASHE), Evropské studentské unie (ESU), Evropského svazu zaměstnavatelů (BusinessEurope), odborových svazů (Education International), ale i odborných skupin, např. Evropské sítě agentur pro zabezpečení kvality (známé pod akronymem ENQA), apod. Každé dva roky se pod vedením EUA sešel Konvent vysokých škol, ESU organizovala Konvent studentů a na závěr se konala konference ministrů. Konference ministrů vzala vždy v úvahu poselství vysokých škol i studentů, vyhodnotila, čeho bylo dosaženo, a jejím výstupem bylo komuniké, které jednak stanovovalo standardy, na kterých se všechny země dokázaly shodnout a které bylo možno na evropské úrovni přijmout, jednak předkládalo úkoly na další, vesměs dvouleté období. Nesmírně důležité je, že se k Boloňskému procesu přihlásily vysoké školy a jejich studenti. Poprvé oficiálně v roce 2001 na konferenci ministrů v Praze dali jasně najevo, že jej chtějí významně ovlivňovat, neboť jedině tak mohou změny implementovat a nést za ně odpovědnost. Prvým milníkem se stal rok 2010, kdy budou položeny nevratné základy Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.

Současný stav Boloňského procesu

V průběhu uplynulého desetiletí byla ustavena společná architektura Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. Byly přejaty, dopracovány a vytvořeny nástroje – vznikl evropský rámec kvalifikací, byl dále rozpracován kreditní systém, který zavedl jedinou jednotku pro měření studijní zátěže v celé Evropě – kredit ECTS. Všichni absolventi dostávají standardizovaný Dodatek k diplomu, téměř všechny státy Boloňského procesu ratifikovaly Lisabonskou úmluvu o uznávání.

Boloňský proces je velmi kladně hodnocen mimoevropskými zeměmi. Vyvolal jejich mimořádnou odezvu a zájem o spolupráci, v některých částech světa ovlivňuje i probíhající reformy. Nicméně vstupuje do fáze, kdy musí být objektivně a s konstruktivní kritikou vyhodnocen. To

FOTO: VLADIMÍR ŠIGUT

je úkol nesmírně obtížný, protože jeho cíle byly stanoveny obecně, vyvíjely se, a navíc neuplynula dostatečně dlouhá doba, abychom mohli posoudit dopady změn. Na druhé straně, deset let je již příliš mnoho času, abychom se spokojili s tvrzením, že se jedná o proces transformace. Jak obtížné je hodnotit, zda bylo původních cílů dosaženo, vidíme na příkladu vývoje v evropských systémech zabezpečení a hodnocení kvality. Evropské standardy a návody byly přijaty v roce 2005, zatímco základní cíle Boloňského procesu byly stanovovány již v roce 1999. Obdobně např. evropský rámec kvalifikací a konsekvence národní soustavy kvalifikací patří mezi hlavní cíle, na kterých se státy Boloňského procesu dohodly na konferenci ministrů v Bergenu 2005, o harmonizované architektuře hovoří Sorbonnská deklarace už v roce 1998. V současné době probíhá nezávislé hodnocení konsorciem odborníků vedeným CHEPS. Výsledky budou známy počátkem roku 2010.

Rok 2010, na který je naplánováno slavnostní vyhlášení Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, nemůže být ukončením Boloňského procesu, ale jen jeho mezníkem a začátkem nové etapy.

Lisabonská strategie a další celoevropské programy

Pro státy EU je důležitá i tzv. Lisabonská strategie. Oproti Boloňskému procesu je mladší, základy byly položeny v roce 2000. Od počátku se Lisabonská strategie zaměřovala na vysoké školy jak z úhlu jejich vzdělávacích, tak i výzkumných a inovačních procesů. Pracovala daleko více s pojmem „celoživotní učení“ nebo s výše popsaným znalostním trojúhelníkem. Hlavními tématy „modernizace univerzit“ jsou financování, řízení, diverzifikace (v poslední době se hovoří o klasifikaci univerzit jako o nástroji k její implementaci), zabezpečení kvality, uznávání předchozího vzdělávání a učení. Souběžně s tím probíhá vytváření Evropského výzkumného prostoru. V tomto případě jsou prostředky investovány zejména 6. a 7. rámcovým programem nebo je lze získat z operačních programů EU.

Jak úspěšně diverzifikovat vysoké školy

1. Financování: Je nutné upravit mechanismy rozdělování veřejných zdrojů tak, aby podporovaly různé typy „excellence“ (nikoliv jenom výzkumnou), a nalézt vhodné indikátory. V případě získávání prostředků ze soukromých zdrojů bude důležitou úlohou státu odstraňovat bariéry a vytvářet nepřímé motivace.

2. Hodnocení kvality: Musejí se nalézt taková kritéria a takové mechanismy, které podpoří různorodost institucí a umožní vyzdvihnout různé silné stránky. Do hodnocení kvality musejí být zapojeni zástupci různých zainteresovaných skupin.

3. Řízení: Je potřeba najít vhodné formy pro různé typy institucí, hledat jejich jednotící principy a šířit příklady úspěšných modelů. Velké vysoké školy se budou muset zabývat i problémem své vnitřní diverzifikace – jejich různé části mohou mít odlišná poslání a profily.

4. Synergie mezi výzkumem, vývojem, inovacemi, dalšími typy tvořivé činnosti a vzděláváním: Tyto aktivity musejí být napojeny vhodným způsobem na všechny typy a úrovně vzdělávacích programů a musejí tvořit nedílnou součást deskriptorů.

Byť Boloňský a Lisabonský proces jsou dva různé procesy, navzájem se doplňují a podporují. Oba mají stejný milník, rok 2010. I přesto, že Boloňský proces zahrnuje 46 zemí, jeho hlavní hnací silou jsou země EU (27) a země kandidátské spolu se zeměmi Evropského hospodářského prostoru. Ani Lisabonský ani Boloňský proces nemohou být ukončeny rokem 2010 a oba musí být modifikovány podle dosažených výsledků.

Nové faktory ovlivňující vývoj vysokoškolského vzdělávání

V posledním období můžeme pozorovat zejména dva faktory, které ovlivňují vývoj vysokoškolského vzdělávání v Evropě. Prvým z nich je demografický pokles, se kterým se potýká celá řada evropských zemí. Jeho důsledkem je mimo jiné zvýšená soutěž o studenty a zejména o talenty. Zatímco dříve se vysoké školy soustředily na čerstvé absolventy s úplným středoškolským vzděláním, v současné době si uvědomují, že musejí reagovat na požadavky starších uchazečů, většinou zaměstnaných. Tito lidé chtějí získat novou kvalifikaci (úplnou či dílčí) či si doplnit vzdělání ve svém oboru, tedy hledají druhou příležitost nebo se stávají účastníky dalšího vzdělávání. Ve srovnání s čerstvými absolventy středního vzdělání vyžadují jiné podmínky, mají jiná očekávání, jiné studijní předpoklady, zkušenosti apod. A přestože se o tomto trendu hovoří již po dvě desetiletí (v Boloňském procesu od roku 2001), ve skutečnosti se stalo velmi málo. Pro vysoké školy se

vůbec nejedná o jednoduchou změnu. Univerzity musí přehodnotit celé paradigma a zejména změnit vyučování, v jehož středu byl profesor, který vyučoval poměrně homogenní skupiny nadaných posluchačů, na učení zaměřené daleko více na studenta/posluchače a jeho různé potřeby.

Druhým faktorem je stupňující se globální soutěž a v jejím důsledku nedostatek lidských i finančních zdrojů. Tato skutečnost tlačí univerzity do chování, které bylo dosud vyhrazeno spíše podnikům a bývá nazýváno akademickým kapitalismem. Univerzity tak riskují, že důraz na okamžitou efektivitu a třeba i vynucené zkrácení investic bude znamenat v dlouhodobějším horizontu zhoršení jejich konkurenceschopnosti. Univerzity jsou odpovědné vůči společnosti v dlouhodobém horizontu jejího vývoje a jejich úkolem je i kriticky hodnotit, kam směřuje a kam by směřovat měla.

Institucionální diverzifikace

V poslední době se stupňuje soutěž, ve které se vysoké školy snaží ukázat, že patří ke světové špičce. Vzniká celá řada žebříčků; k nejnámějším patří tzv. Šanghajský ranking a žebříček připravovaný časopisem Times Higher Education. Tyto žebříčky využívají kritérií, která nejvíce zohledňují hodnocení výzkumu a vývoje. Tento způsob tak implicitně tlačí řadu institucí do role, ve které nemohou obstát. Univerzity by mohly být úspěšné, kdyby mechanismy hodnocení kromě špičkové kvality ve výzkumu a vývoji

Jedním ze základních pilířů Boloňského procesu je Lisabonská úmluva o uznávání kvalifikací ve vysokém školství v evropském regionu. Na obrázku vidíte jednu z historických laboratoří portugalské univerzity.

podporovaly i další druhy „excelence“, např. v realizaci studijních programů všech typů, ale i činností vedoucích k uplatnění instituce v regionu (národním, mezinárodním), v uskutečňovaném celoživotním vzdělávání apod. V každé z těchto oblastí lze dosahovat vynikajících, průměrných i podprůměrných výsledků. Vysoké školy by tak měly možnost vyniknout v jedné nebo více oblastech svého snažení. V důsledku by tak mohla být podporována každá vysoká škola, která by rozvíjela kvalitu v těch oblastech své činnosti, které jsou pro ni perspektivní a v nichž je schopna dosáhnout vynikajících výsledků. S tím souvisí maximální využití všech kapacit a zdrojů; žádná vysoká škola by neměla být z tohoto vývoje vyřazena. Tento přístup povede k diverzifikaci činností vysokých škol a k profilaci vysokých škol, popř. fakult, a umožní každé škole vyniknout tam, kde k tomu má předpoklady. Takto by mělo dojít k rozrůznění vysokých škol na národní úrovni i na úrovni Evropy. Každá instituce by měla využít svého autonomního postavení a sama si formulovat svůj vlastní profil. Je to bezesporu největší výzva, které budou systémy vysokoškolského vzdělávání v jednotlivých zemích i samy vysoké školy čelit. Společnost i instituce samé musí pochopit, že je úspěšná i ta vysoká škola, která vyniká převážně ve výuce, vytváří svým studentům kvalitní zázemí, má nastavené dobré mechanismy spolupráce s regionem. Nemusí vynikat jen ve výzkumu a vývoji.

RNDr. Věra Štastná

Autorka článku pracuje na Rektorátu Univerzity Karlovy a je národní zástupkyní v Řídící skupině Boloňského procesu. Je členkou několika pracovních skupin Rady Evropy pro oblast celoživotního učení a vyššího vzdělávání. V roce 2008 připravovala předsednictví České republiky v Evropské radě v oblasti vyššího vzdělávání.

FOTO: WWW.UPLT

Členské univerzity

Aarhus (DK)	Kraków (PL)
Barcelona (ES)	Leiden (NL)
Bergen (NO)	Leuven (BE)
Bologna (IT)	Louvain (BE)
Bristol (UK)	Lyon (FR)
Budapest (HU)	Montpellier (FR)
Cambridge (UK)	Oxford (UK)
Coimbra (PO)	Padova (IT)
Dublin – Trinity (IE)	Pavia (IT)
Edinburgh (UK)	Poitiers (FR)
Galway (IE)	Praha (CZ)
Genève (CH)	Salamanca (ES)
Göttingen (DE)	Siena (IT)
Granada (ES)	Tartu (EE)
Graz (AT)	Thessaloniki (EL)
Groningen (NL)	Turku (FI)
Heidelberg (DE)	Uppsala (SE)
Iasi (RO)	Würzburg (DE)
Jena (DE)	Abo (FI)

Výkonná rada

Předseda: Prof. Guido Langouche (Leuven)
 Guido.Langouche@kuleuven.be
 Prof. Jean-Marie Boisson (Montpellier)
 jean-marie.boisson@univ-montpl.fr
 Prof. László Boros (Budapest)
 borl@ludens.elte.hu
 Prof. Mar Campins Eritja (Barcelona)
 mcampins@ub.edu
 Prof. Cristina Robalo Cordeiro (Coimbra)
 Vicereit@ci.uc.pt
 Prof. Luigi F Donà dalle Rose (Padova)
 dona@pd.infn.it
 Prof. Ain Heinaru (Tartu)
 Ain.Heinaru@ut.ee
 Anne Lonsdale, CBE (Cambridge)
 al213@cam.ac.uk

Kancelář

Egmontstraat 11, rue d'Egmont
 BE-1000 Brussels

Ředitelka: Inge Knudsen
 Knudsen@coimbra-group.eu

Anna Quici
 Quici@coimbra-group.eu
 Catarina Moleiro
 Moleiro@coimbra-group.eu
 Nathalie Sonveaux
 Sonveaux@coimbra-group.eu
 Serge Ngangue
 Ngangue@coimbra-group.eu

Tel.: +32 2 513 83 32
 Fax: +32 2 513 64 11

COIMBRA GROUP

A BOLOŇSKÝ PROCES

Inge Knudsen

Jen čtyři měsíce nás dělí od desátého výročí Boloňské deklarace a Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (EHEA) by se měl zhruba za rok stát skutečností. Ale opravdu se nám tento plán podařilo naplnit?

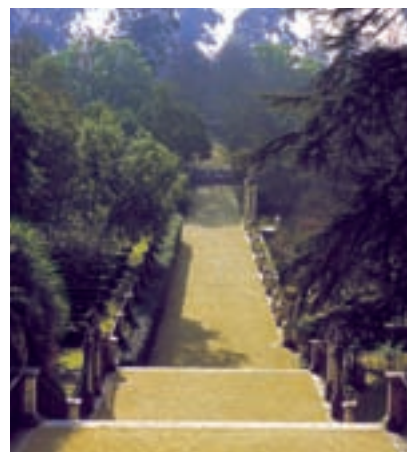
Problémy minulých reforem

Univerzity sdružené v asociaci Coimbra Group (CG) se do Boloňského procesu zapojily od samého počátku, jelikož v něm viděly příležitost zvýraznit pozici evropských univerzit ve světovém kontextu a zapojit je do transparentního celoevropského systému. Nenasledovaly jej však zcela nekriticky, což dokládá právě vydaný poziční dokument, v němž nastiňují hlavní obtíže, jimž v této fázi evropské univerzity čelí. Identifikovaly několik základních problémů; nejvýraznějším z nich je potřeba ptát se nejen po tom, jak bychom měli reformy provádět, ale také proč je třeba reformovat. Je nutné přeorientovat se ze strukturální reformy na reformu obsahu.

Příliš mnoho pozornosti se věnovalo změnám struktur na úkor změn obsahu a plánovaná změna paradigmatu, jež měla být integrální součástí Boloňského procesu, se neuskutečnila. Žádoucí výsledky vzdělávání z hlediska studentů dosud nebyly uspokojivě definovány a mnoho zemí se zatím neobrátilo od osnov vytvořených pro učitele k osnovám orientovaným na výsledky studentů. Velkým úkolem zůstává definování „vzdělávacích tras“ evropským vysokým školstvím; to by prospělo čím dál rozmanitější studentské populaci i neustále se měnícímu trhu práce a znamenalo by zásadní pokrok v budování identity jednotlivých institucí vysokoškolského vzdělávání.

Nová zaměření

Dosavadní zaměření na struktury také značně ovlivnilo měřítko kontroly kvality

CG sídlí v Bruselu, stejnojmenná univerzita se ale nachází v teplejších krajinách. Kde? Můžete hádat v našem kvízu na str. 41.

provedených změn. Většina úsilí se koncentrovala na ryze strukturální změny, které přinesly hojnost nových studijních programů, jejichž rozmanitost ovšem nezaručuje průhlednost systému – poziční dokument CG se například konkrétně zmiňuje o nepřeborném množství magisterských programů. Kontrola kvality se musí zaměřit na obsah studijních programů, zhodnotit je na základě adekvátních mezinárodních měřítek, posoudit jejich vzdělávací cíle a navrhnout vzdělávací trasy. Existuje několik příkladů vnitrostátních kvalifikačních rámců, které se tímto směrem vyvíjejí a přispívají tak k průhlednosti a kompatibilitě na evropské úrovni v oblasti standardních i alternativních vzdělávacích tras. Těmto příkladům by měla být zaručena široká publicita.

I debata o zaměstnatelnosti dokládá potřebu přeorientovat se na problematiku obsahu. Zaměstnatelnost se příliš často zaměřuje se zaměstnaností, tedy potřebou připravit dostatečně vzdělané pracovníky. Jenže ve vysokém školství jde o víc než jen o produkci pracovní síly – o víc než jen o přeměnu výsledků vědecké práce v ekonomický zisk společnosti. Evropské univerzity stojí před úkoly vážnějšími, než je přínos ekonomice založené na „společnosti vzdělání“. Musejí svým studentům nejen vštípit potřebné znalosti a dovednosti, ale také z nich vychovat zodpovědné a vyspělé občany. Jen tak budou moci budoucí absolventi přispět k vývoji společnosti, do níž vstupují, a vytvářet nové podniky, nová pracovní místa, alternativní řešení pro stávající problémy apod. Jen tak budou schopni fungovat v multikulturním prostředí. Zaměstnatelnost spočívá právě v roli, již budou budoucí absolventi plnit ve společnosti; ne v krátkozrakém uspokojování poptávky na trhu práce. Současná ekonomická krize jen zdůraznila, že je potřeba mít jasnou představu o tom, jak rozmanitá, kreativní a podnikavá musí být populace absolventů. Univerzity učí lidi myslet, syntetizovat, analyzovat a kombinovat – vychovávají vynalézavé a zodpovědné podnikatele.

Důraz na klasifikaci

Stejně jako je třeba zavést lepší systémy kontroly zaměřené na obsah, potřebujeme i nové způsoby klasifikace několika tisíc evropských institucí vysokoškolského vzdělávání. A zaměřit se pouze na struktury opět nebude stačit. Každá evropská země má natolik specifickou historii vysokého školství, že nebude možné postavit klasifikaci na národních měřítkách. Každá insti-

Coimbra Group si půjčila jméno od jedné z nejstarších evropských univerzit.

tuce si musí najít své místo v prostoru EHEA v závislosti na svém zaměření, jedinečných přednostech, atraktivitě, pozici v regionu apod. Otázkou ovšem zůstává, zda je možné vzdělávací instituce a vlády jednotlivých států přesvědčit o přínosu jednotné klasifikace. Některé vlády se snaží zvolnit konkurenční boj o získání statutu výzkumných univerzit nejvyšší úrovně a podpořit úsilí institucí, jež se snaží vyniknout v rámci skupiny s určitým profilem, ale valná většina tak nečiní. Průhledný systém klasifikace přitom bude ku prospěchu všem zúčastněným. Studentům pomůže vybrat vhodnou instituci pro studium i pro stáž. Akademickým pracovníkům umožní naplánavat kariéru napříč různými státy. Institucím dodá informace potřebné při hledání partnerů. Zjednoduší se tak komunikace nejen v rámci EU, ale i s mimoevropskými studenty, akademickými pracovníky a institucemi. Změna směrem k orientaci na obsah je ještě naléhavější, vezmeme-li v potaz mobilitu studentů a akademických pracovníků. Jak jsme již zmínili, klasifikace pomůže s volbou studijního programu či akademické kariéry, ale bez existence vzdělávacích tras a bez důrazu

na obsah studijních programů bude celoevropská studentská mobilita i nadále klesat, stejně jako během dvou předchozích let. Univerzity sdružené v CG mají dlouhou a úspěšnou tradici vysoké mobility, jež se rok co rok zvyšuje díky kvalitním programům, a budou ji i nadále podporovat. I proto jsme přesvědčeni o potřebě přesměřovat reformu ze strukturální přeměny na obsah a kvalitu toho, co děláme.

Důležité jsou výsledky

Univerzity by měly zůstat místem, jež přitahuje talentované lidi, poskytuje otevřenou, tolerantní a progresivní atmosféru a dává studentům příležitost vyniknout v oblasti, kterou si zvolí. Proč se tedy dokonce i samotné univerzity stavějí ke změně orientace tak zdrženlivě? Zdá se, že se v honbě za pozicemi v prostoru EHEA zapomnělo na to, že v jádru ideje universitas bývaly výsledky vzdělávání, ne výuka v učebnách, k níž se mnoho univerzit obrátilo po přívalu nových studentů v sedmdesátých a osmdesátých letech. S koncepcí universitas se pozapomnělo i na prvky kontroly kvality, recenzní řízení, publikace výsledků výzkumu apod. Proto byl přístup k Boloňskému procesu od počátku tak zdrženlivý – a bude takový i nadále, pokud nepřipustíme dominanci strukturálních otázek. Evropa potřebuje kreativní a kulturně vyspělé univerzity, stejně jako potřebuje změnu, jež by je přiblížila ideálům klasické univerzitní tradice a zároveň je připravila na budoucnost. Univerzity musí činit dobře rozvážená institucionální rozhodnutí, určit své priority a zodpovídat těm, kdo jejich chod financují. Musejí přilákat studenty a výzkumníky a aktivně spolupracovat se svým okolím i s partnery z celého světa. A měly by trvat na své roli nositelů vzdělanosti a akademických a demokratických hodnot. Je na čase, aby instituce vysokoškolského vzdělávání začaly přistupovat k reformním procesům z hlediska obsahu a přihlásily se o své právoplatné místo v prostoru EHEA.

Inge Knudsen

Autorka je ředitelkou úřadu CG v Bruselu.

Univerzita Karlova v Praze je členem skupiny Coimbra Group, asociace 38 evropských všestranně zaměřených univerzit s dlouhou tradicí a vysokým mezinárodním standardem, založené v roce 1985 a oficiálně ustavené chartou v roce 1987. Na uzavřené schůzi rektorů při příležitosti konference CG v Jeně v květnu 2008 nastínili rektori University of Leuven a University of Louvain-la-Neuve, hostitelých univerzit nadcházejícího letošního Ministerského setkání, oblasti, jež je třeba dále rozvíjet, a problémy, jež je třeba vyřešit: vzrůstající potřebu průhlednosti při zachování rozmanitosti, průhlednost systémů kontroly kvality a zajištění toho, že univerzity i nadále zůstanou bezpečnými a svobodnými místy pro vývoj dlouhodobých vizí. Po diskusi mezi rektory CG byl výkonný výbor vyzván k vypracování pozičního dokumentu, jenž by obsahoval stanoviska a cíle CG vzhledem k budoucímu prostoru EHEA. Poziční dokument *The Coimbra Group and European Higher Education after Bologna 2010 (CG a evropské vysoké školství a Boloňský proces po roce 2010)* je k dispozici na webových stránkách CG: www.coimbra.group.eu.

ERASMUS

POPŘVÉ V RÁMCI PROGRAMU CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ

Tutoři a zahraniční studenti FTVS se vydali na Ještěd.

Michal Maršálek

Evropský vzdělávací program Erasmus má na UK již několikaletou tradici, která je zpravidla hodnocena superlativně napříč všemi evropskými zeměmi. Komisař EU pro vzdělávání, výchovu, kulturu a mládež Ján Figel' při hodnocení tohoto programu v roce 2007 řekl: „Erasmus už není pouhým vzdělávacím programem. Umožňuje studentům evropských vysokých škol žít poprvé mimo svou vlast. Stal se z něho sociální a kulturní fenomén. Ukazuje, co všechno Evropa dokáže, když se spojí na poli vzdělávání. Ukazuje, že dohromady nám to jde lépe.“

FOTO: ARCHIV FTVS

Historie Erasmu

Program Erasmus prošel společně s dalšími programy EU (Comenius, Grundtvig, Lingua, Minerva) dvěma plánovanými etapami v rámci velkého evropského vzdělávacího projektu Socrates (proto Socrates/Erasmus), jenž byl ukončen v roce 2007. UK se tohoto programu od počátku aktivně účastnila. Povědomí o možnosti vycestovat a studovat v zahraničí se mezi studenty šířilo bleskurychle a UK stála před úkolem zavedení a rozšíření cizojazyčné výuky pro vytvoření kurikulární nabídky a podmínek pro přijetí zahraničních studentů. Program Erasmus se tak na většině fakult stal symbolem internacionalizace, přestože některé fakulty (zejména lékařské obory) již měly s mezinárodní spoluprací zkušenosti. UK začala okamžitě budovat síť mezinárodní spolupráce v podobě bilaterálních dohod s evropskými vzdělávacími institucemi a začala se potýkat s do té doby jen omezeně známými jevy evropské konkurence, podmíněné nabídkou a poptávkou studia, vědy a výzkumu.

Období programu Socrates/Erasmus představuje na UK devět akademických období mravenčí práce, jejímž výsledkem

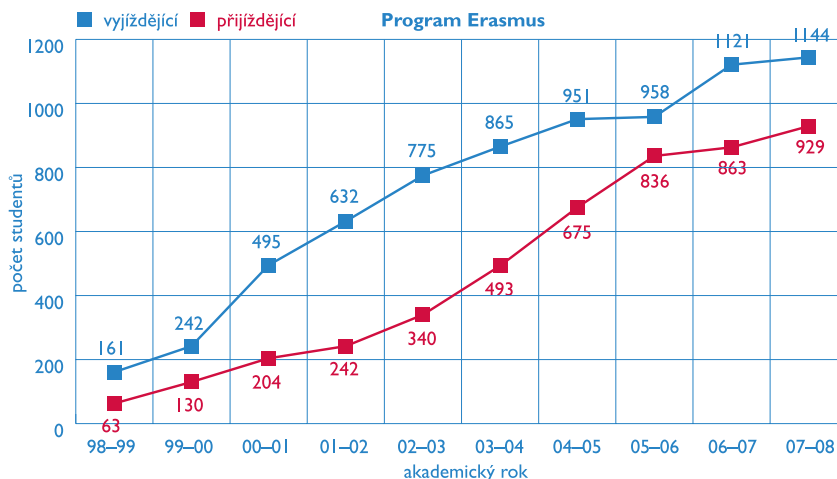
je přes 1 500 bilaterálních dohod, 6 200 vyslaných studentů a 3 846 přijatých studentů. Atraktivitu programu Erasmus dokresluje i nárůst počtu realizovaných mobilit v průběhu let. V roce 1998 vycestovalo 161 studentů. V roce 2000/2001 se jednalo o téměř 500 vyslaných studentů. V roce 2006/2007 strávilo jeden nebo dva semestry v zahraničí 1 121 studentů. Neméně nás těší i počty přijíždějících studentů, které s nárůstem vyslaných studentů dlouhodobě korespondují.

UK se tak při hodnocení Evropskou komisí zařadila mezi dvacet příkladných univerzit, když se díky počtu vyslaných a přijatých studentů a vědecko-pedagogických pracovníků umístila na třetím místě mezi všemi evropskými vzdělávacími institucemi programu Erasmus.

Erasmus po roce 2007

Po ukončení a vyhodnocení druhé fáze programu Socrates představila Evropská unie novou strategii uspořádání jednotli-

LLP/Erasmus na UK

vých vzdělávacích aktivit s názvem Program celoživotního učení (*LLP – Lifelong Learning Programme*), jehož aktivity jsou plánovány na roky 2007–2013. V zásadě se jedná o nově členěné uspořádání již dříve představených programů, mezi které kromě programu Erasmus dále patří programy Comenius, Grundtvig, Leonardo da Vinci nebo Jean Monet.

Začleněním programu Erasmus do Programu celoživotního učení došlo k jeho formálnímu i věcnému posílení. Kromě plánování konstantně se navyšujícího rozpočtu mezi roky 2007–2013 je možné v tomto období realizovat nové druhy mobility. Studenti tak mohou kromě klasických studijních pobytů absolvovat i praktickou stáž v zahraničí. Mobilita zaměstnanců byla rozšířena o účast na tzv. školení, které se týká jak vědecko-pedagogických pracovníků, tak i ostatních zaměstnanců vzdělávací instituce.

LLP/Erasmus na UK

Za dobu své existence se význam programu Erasmus na UK změnil. Přestože formální náležitosti provázené administrativním postupem zůstávají v zásadě stejné, studenti, kteří vycestovali v roce 2000, měli jiná očekávání, důvody i potřeby pro uskutečnění pobytu než studenti, kteří se účastní nebo budou účastnit programu LLP/Erasmus v letech 2007–2013.

Program Erasmus na UK do roku 2007 představoval pro většinu studentů první reálnou šanci řádně absolvovat část studijního období v zahraničí a na toto období čerpat nezanedbatelnou finanční podporu. Možnost studia v zahraničí, zejména pak v západoevropských institucích, byla pro

naši společnost v 90. letech symbolem svobody a prestiže. Studenti proto byli ochotni využívat téměř všech nabídek, které UK zprostředkovala, a svůj studijní program na UK tomuto pobytu maximálně přizpůsobit. Výběrové komise měly plné ruce práce. Nebylo výjimkou, že na jedno vyhlášené místo do Velké Británie připadalo dvacet uchazečů. Absolventy programu Erasmus zpovídali studenti i pedagogové na každém rohu. Katedry pro tyto pionýry programu zřídily samostatné semináře.

Program Erasmus obstál v hodnocení Evropské komise a dostal punc důvěryhodnosti a spolehlivosti (pokud jimi nejsou slovní hodnocení, pak jistě rozšíření aktivit a navyšování plánovaného rozpočtu do roku 2013). Evropská komise a následně národní agentury tohoto programu však nabízejí pouze obsahový rámec. Naplnění těchto možností a jejich způsob realizace je zodpovědností každé vzdělávací organizace, jež je do programu Erasmus zapojena.

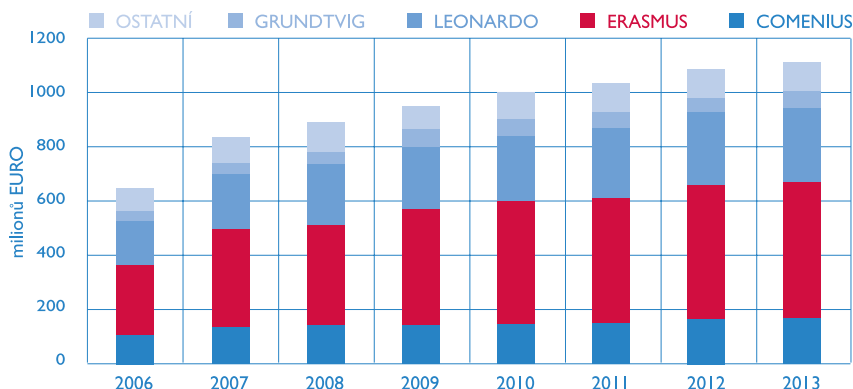
Se zvyšujícím se počtem nabízených studijních míst v zahraničí a s garancí finanční podpory se realizace studijního pobytu programu Erasmus stává na UK stále více samozřejmostí. Některé partnerské univerzity si s UK vyměňují desítky studentů ročně (Vídeň, Heidelberg, Lipsko, Kodaň, Helsinky) s takovou důvěrou, že fungují jako detašovaná pracoviště příslušných kateder. Vyjíždějící si mohou vybrat z více destinací. Při jejich rozhodování převládají nejenom instituce, které nabízejí kompatibilní kurzy, ale také kvalitní studentský servis a bezproblémový pobyt. S uspokojením všech řídicích institucí a také v souladu s dlouhodobým plánem UK se dá očekávat, že program Erasmus bude mít v období let

2007–2013 podobu samozřejmě možnosti realizace studijního pobytu v zahraničí pro každého studenta v průběhu 5–6 let jeho působení na UK. Úkolem výběrové komise bude spíše pouhé ověření předpokladů studenta pro studium v zahraničí než výběr nejlepších kandidátů.

Program Erasmus v tomto pojetí vyžaduje jistou administrativní a technickou vybavenost. Pro úspěšnou realizaci každého studijního pobytu je nezbytné absolvovat řadu kroků, které se týkají akademické činnosti (podpis bilaterální dohody, vypracování studijního plánu, kontrola a uznání studijních výsledků), finančních záležitostí (vyplacení stipendia, vedení přehledu účetnictví), zajištění praktických záležitostí (ubytování, stravování, orientace v cizím prostředí) a kontroly studijních závazků po návratu. UK proto musí usilovat o maximální propojení informací v rámci studijních a zahraničních agend a o využití moderních technologií a vypracování jednotných datových systémů pro jednoduchou administraci programu tak, aby i v následujících letech byla schopna efektivně zvládnout narůstající počet vyslaných a přijatých studentů i zaměstnanců.

UK by však neměla dopustit, aby navyšování počtu mobility bylo realizováno na úkor jejich kvality. Základním stavebním kamenem programu Erasmus je bilaterální dohoda a její podpis je, stejně jako výběr uchazečů, v kompetenci fakult nebo lépe jejich součástí. Z pohledu vzdělávací instituce by za úspěšný zahraniční pobyt měl být považován ten, který přispěl k rozvoji studijního programu studenta. Toho lze dosáhnout pouze intenzivní spoluprací mezi studentem a pedagogem, která se bude zabývat především obsahem studia v zahraničí.

Rozpočet programů LLP 2006–2013

Mgr. Michal Maršálek,
DiS.

Autor článku pracuje na Odboru pro zahraniční styky Rektorátu Univerzity Karlovy jako institucionální koordinátor evropských vzdělávacích programů.

7. RÁMCOVÝ PROGRAM – PROJEKT ELDEL

Hana Sotáková

Katedra pedagogické a školní psychologie Pedagogické fakulty UK se úspěšně zapojila do 7. rámcového programu Evropské unie, programu *Lidé, akce Marie Curie*. V jeho rámci se stala členem skupiny realizující od září 2008 projekt s názvem *ELDEL (Enhancing Literacy Development in European Languages) – Podpora vývoje gramotnosti v evropských jazycích*. Zmíněný projekt uspěl, a to především díky své jedinečné koncepci.

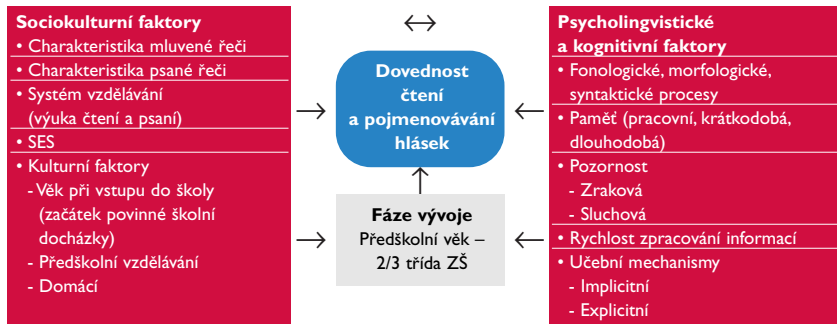
Projekt stojí na myšlence výměny mladých vědeckých pracovníků. Je navržen tak, aby souběžně garantoval jak základní teoretické vzdělávání pro mladé vědce zapojené do projektu (*tzv. initial training*), tak výzkum v oblasti vývoje gramotnosti na mezinárodní úrovni. Program Marie Curie tedy zabezpečuje vytvoření pracovních (či stipendijních) míst pro mladé vědce; konkrétně v našem případě se každá z partnerských univerzit zavázala vytvořit podmínky pro přijetí těchto pracovníků. Evropská unie financuje jejich platy, vzdělávací aktivity a výzkumné aktivity, na nichž projekt stojí. Celý projekt je rozvržen na čtyři roky (2008–2012), přičemž pozice výzkumných pracovníků jsou plánovány na jeden až tři roky.

Výzkumné úkoly a cíle projektu

Hlavním cílem projektu je vzdělávání mladých vědců na poli vývoje gramotnosti. Prostřednictvím účasti na multidisciplinárním výzkumu pod vedením etablovaných vědců by se z nich měli stát odborníci v dané oblasti, kteří budou nadále rozvíjet vědecké bádání v rámci zmíněné problematiky.

Celý výzkum je zaměřen na vytvoření modelu klíčových kognitivních a sociokulturních faktorů ovlivňujících vývoj čtenářských dovedností v evropských jazycích. Široký jazykový kontext je nezbytný pro vyloučení specifických vlivů určitého jazykového prostředí dítěte. Proto je do projektu zapojeno pět evropských zemí. Data získaná v rámci projektu od všech zúčastněných partnerů by měla být srovnatelná. Na přiloženém grafu dokládáme kognitivní a sociokulturní faktory, které jsou brány v potaz.

Dalším cílem vědecké práce je analýza vývoje pojmenování hlásek (*spelling*) v evropských jazycích. Hlavním důvodem k dané studii byl prokázán fakt, že tato dovednost je u dětí s problémy ve čtení

velmi špatně vyvinutá, ale přitom není výzkumně prokázán její vztah ke kognitivním a sociokulturním vlivům. Studie bude zaměřena především na korelaci zmíněných vlivů s obecnými a specifickými jazykovými faktory. Navíc bude obohacena o roli implicitních a explicitních učebních mechanismů ve vývoji pojmenování hlásek a psaní. Využito bude expertních dovedností jednotlivých partnerů z oblasti kognitivní neuropsychologie, sociální psychologie, psycholingvistiky, pedagogické psychologie a logopedie. Konečně posledním cílem by mělo být vytvoření nástrojů pro testování a nácvik dovedností důležitých pro vývoj gramotnosti dítěte v různých jazycích. V evropských zemích neustále narůstá potřeba takových nástrojů, které by byly efektivní a výzkumně ověřené. Tohoto cíle by mělo být dosaženo díky účasti britské firmy Lucid Research Ltd. Partnerská firma je jednou z nejlepších společností na britském trhu, jež se specializují na vytváření inovačních softwarů na testování a trénink dovedností vztahujících se ke gramotnosti (a to nejen v anglickém jazyce).

Konsorcium projektu

Celá síť neboli network je složena ze sedmi partnerských univerzit z pěti evropských zemí. Byla složena na základě zkušenosti partnerů s výzkumem na poli gramotnosti, zároveň byl brán ohled na to, aby obsáhla jazyková prostředí s různým původem jazyka (slovan-

ské, románské, germánské). Projekt bude realizován pod vedením Bangor University (UNIBan – UK) jako koordinátora projektu. Mezi další partnery patří tyto univerzity:

- University of York (UNIOYork – UK), která je dlouhodobě jedním z nejlepších světových pracovišť zabývajících se výzkumem gramotnosti.
- Karlova Univerzita (CUNI – ČR) s dlouhou historií vědeckého i praktického zkoumání dyslexie a specifických poruch učení.
- Univerzita J. A. Komenského v Bratislavě (CU – SK) a její Katedra logopedie, specializující se na etiologii a diagnostiku specifických poruch řeči.
- Univerzita Blaise Pascala (Blaise Pascal – FR) a Univerzita Poitiers (Poitiers – FR) se zaměřením na implicitní a explicitní učení a na vývoj softwarů týkajících se analýzy psaní.
- Posledním akademickým partnerem je Univerzita Granada (UGR – SP), kde je naopak výzkum gramotnosti a specifických poruch učení relativně novým fenoménem. K celé síti patří již zmíněná partnerská firma Lucid Research Ltd.

Struktura projektu

Celá výzkumná část projektu je rozdělena do šesti tzv. pracovních balíčků. Hlavním a zastřešujícím projektem je projekt první, *Establishing the foundations of literacy in European languages (Ustanovení základů gra-*

motnosti v evropských jazycích). Do něj jsou také zapojeni všichni partneři. Jedná se o tříletý longitudinální výzkum s cílem osvětlit jádro prediktorů vývoje gramotnosti a určit, do jaké míry jej ovlivňují jazyková a kulturní specifika. Výzkum bude probíhat na náhodně vybraném vzorku populace (cca 200 dětí v každém jazyce).

Souběžně bude probíhat dalších pět dílčích studií. Každá z nich bude využívat expertních vědeckých dovedností jednotlivých partnerů a koordinovat je bude vždy jeden z partnerů. V následující části je stručně představíme a pro přehlednost ještě doplníme tabulkou zobrazující zastoupení partnerů v jednotlivých studiích.

Druhý pracovní balíček s názvem *Identifying risk factors for failure in literacy development (Identifikace rizikových faktorů rozhodujících pro selhání při vývoji gramotnosti)* se zabývá vztahem mezi vývojovými poruchami v psaném jazyce a mluvené řeči a opět i korelací mezi kognitivními a sociokulturními faktory. Půjde také o to, zjistit, jak se čtení a psaní vyvíjí v jednotlivých jazycích. Výzkum bude probíhat u skupin dětí s výskytem vývojové poruchy učení v rodině, ať už u jednoho, nebo u obou rodičů, a u skupin dětí se specifickou poruchou řeči. I zde jde o tříletou studii, která bude ovšem mapovat pouze britskou, českou a slovenskou populaci.

Třetí pracovní balíček *Developing effective intervention programs for children experiencing literacy failure (Vývoj efektivních intervenčních programů pro děti s problémy v gramotnosti)* je postaven na vytvoření paralelních intervenčních programů v angličtině a španělštině. Ty by měly podporovat rozvoj raných čtenářských dovedností u dětí s vysokou pravděpodobností specifické poruchy učení či se specifickou poruchou řeči. Půjde v podstatě o aplikaci již existujícího programu partnerské univerzity v Yorku a jeho modifikaci pro španělskou populaci.

Čtvrtá studie *Foundation of spelling development in European languages (Základy vývoje pojmenování hlásek v evropských jazycích)* bude využívat data získaná v předešlých studiích a extrahuje ta, která se týkají pojmenování hlásek. Budou pak skórována a porovnávána mezi jednotlivými jazyky. Smyslem je analyzovat je a zjistit možné faktory, které ovlivňují vývoj dané dovednosti nezbytné pro úspěšný rozvoj gramotnosti u dětí.

Název a číslo tématu	Koordinátor tématu + participující partnerské instituce	Počet výzkumníků
Téma 1: Základy gramotnosti Ustanovení základů gramotnosti v evropských jazycích	UniBan + UYork, CUNI, CU, Blaise Pascal/Poitiers, UGR	5 ESR, 2 ER
Téma 2: Rizikové faktory Identifikace rizikových faktorů rozhodujících pro selhání při vývoji gramotnosti	UYork + CUNI, CU	3 ESR, 1 ER
Téma 3: Intervence Vývoj efektivních intervenčních programů pro děti s problémy v gramotnosti	UYork + UGR	2 ESR, 1 ER
Téma 4: Pojmenování hlásek, psaní Základy vývoje pojmenování hlásek v evropských jazycích	Blaise Pascal/Poitiers + UniBan	1 ESR, 1 VS
Téma 5: Implicitní a explicitní učení Implicitní a explicitní učení pojmenování hlásek	Blaise Pascal/Poitiers + CU, UGR, UniBan	3 ESR, 1 VS
Téma 6: Psaná produkce Kognitivní procesy v psané produkci v románských jazycích	Blaise Pascal, Poitiers	1 ESR, 2 ER

ESR – Early stage researcher (mladý výzkumný pracovník, méně než tři roky akademické praxe, zaměstnán v projektu); ER – Experienced researcher (zkušený výzkumník, zaměstnán v projektu) – specifikace v rámci programu Marie Curie; VS – Visiting scientist (hostující vědec)

Pátá část výzkumného projektu, *Implicit and explicit learning in spelling (Implicitní a explicitní učení pojmenování hlásek)*, je tříletou studií založenou na experimentech porovnávajících implicitní a explicitní učení pojmenování hlásek a jejich významu v jednotlivých fázích vývoje pojmenování hlásek.

A konečně poslední pracovní balíček nese název *Cognitive processes in written production in Romance languages (Kognitivní procesy v psané produkci v románských jazycích)*. Výzkum je založen na nové technologii sledování očních pohybů a pohybů tužky při psaní. Software bude srovnávat skutečný čas psaní v románských jazycích. Předpokládáme, že se vzrůstající lexikální a morfologickou náročností slov se bude zpomalovat tempo psaní.

Vzdělávací (tréninková) část projektu

Jelikož hlavním cílem všech programů v rámci Marie Curie Action je vzdělávání a příprava mladých vědců na další akademickou kariéru, má projekt ELDEL také svébytnou část zabývající se touto přípravou. Je nepopiratelné, že řadu kompetencí a zkušeností nezbytných pro další akademickou práci získají zapojení pracovníci v rámci výzkumu, spoluprací se zkušenými vědci a odborníky v dané oblasti. Zároveň je však nutné podpořit tuto praktickou zkuše-

nost teoretickým vzděláváním rozšiřujícím znalosti a výzkumné dovednosti účastníků. Konsorcium proto garantuje jednotný úvodní kurz *Research Skills Workshop*, realizovaný na třech partnerských univerzitách (UniYork, UniBan, CUNI), který se soustředí na obecné výzkumné dovednosti a je přístupný pro všechny mladé vědce zapojené do projektu. Dále pak každá z univerzit nabízí svůj vlastní vzdělávací program, jehož náplň závisí na konkrétní specializaci pracoviště. Většina pracovišť také nabízí účastníkům svého projektu možnost získat vzdělání v rámci doktorandského studia, které však není podmínkou účasti v projektu.

Podrobnější informace o projektu najdete webové stránce www.eldel.eu.

PhDr. Hana Sotáková

Autorka článku působí na Katedře pedagogické a školní psychologie Pedagogické fakulty UK, kde dokončuje doktorandské studium. Je iniciátorkou projektu ELDEL, který zároveň koordinuje. Článek zpracovala s využitím oficiálních materiálů projektu ELDEL.

KVÍZ

Milí čtenáři,

tentokrát je kvíz určen pro všechny, kteří chtějí vědět ještě něco víc o mezinárodní spolupráci, o její historii i současnosti. V kvízu se dozvíte, kdo se zasloužil o založení vybraných mezinárodních fondů i organizací, co je to Boloňský proces či 7. rámcový program a spoustu dalších zajímavostí z oblasti meziuniverzitní spolupráce.

1) V rámci programu IMHE, který vznikl roku 1969 při OECD, se i UK podílí na rozvoji vysokoškolského vzdělávání. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (angl. Organization for Economic Co-operation and Development) je mezivládní organizace se sídlem v Paříži. Její původ můžeme vystopovat až do roku 1948, kdy byla založena Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), a to s cílem hospodářsky rekonstruovat Evropu pomocí Marshallova plánu. V roce 1961 se právě tato organizace transformovala na nám známou OECD. Ta nyní sdružuje třicet zemí, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. Poznáte logo této organizace?

a)

b)

c)

d)

2) Sasakawův fond společenství mladých osobností (SYLFF) poskytuje granty studentům Univerzity Karlovy. Nadace nese jméno svého zakladatele Ryochiho Sasakawy, který se po zproštění obžaloby z válečných zločinů angažoval v rekonstrukci Japonska. V šedesátých letech založil dobročinnou společnost, jejímž posláním je pomáhat chudým, podporovat studenty a bojovat proti chorobám. V jakém odvětví zbohatl?

a) ve výrobě vlaků

b) v šití obleků

c) v sázení na závody motorových člunů

d) v obchodě s pozemky

3) Coimbra Group sdružuje 38 evropských univerzit, z nichž mnoho patří mezi ty nejstarší a nejprestižnější. Organizace je pojmenována po jedné z nich. Univerzita v Coimbrě byla založena již v roce 1290, do stejnojmenného města se přesunula až po osmnácti letech své existence. V jaké zemi ji najdeme?

a) ve Francii

b) ve Španělsku

c) v Itálii

d) v Portugalsku

4) RP7 je zkratka pro sedmý rámcový program výzkumu a technologického rozvoje. Jedná se o základní nástroj EU pro financování výzkumu v Evropě, který platí od roku 2007 do roku 2013. V jeho rámci se Pedagogická fakulta UK zapojila do programu Lidé, akce Marie Curie. Nás bude zajímat osobnost samotné vědkyně Marie Curie-Sklodowské, která v roce 1891 složila jako první žena v historii přijímací zkoušky na fakultu fyziky a chemie jaké školy?

a) Jagellonské univerzity v Krakově

b) pražské Univerzity Karlovy

c) pařížské Sorbonny

d) italské univerzity v Boloni

5) Letošním rokem startuje druhé desetiletí Boloňského procesu, na Boloňské univerzitě se ale přednáší o mnoho déle. I nejstarší středoevropská Univerzita Karlova je o mnoho generací mladší než její italská kolegyně. V Boloni studovali Francesco Petrarca, Dante Alighieri, Mikuláš Koperník, Umberto Eco a další významné osobnosti. Datum založení není jistě doložené, historici se však shodují na jednom roce. Jakém?

a) 1088

b) 1188

c) 1199

d) 1299

6) Vzdělávací program Evropské unie Grundtvig se zaměřuje na dospělé a starší studenty. Nese jméno významného učitele, básníka, filozofa, politika a pastora Nikolaje Frederika Severina Grundtviga. Ten se kromě vytvoření speciálního typu škol pro dospělé, kde se studenti vzdělávali volně, tj. bez zkoušek a bez nároků na titul, zasloužil o posílení národního uvědomění ve své vlasti v 19. století. Odkud tento obrozenec pochází?

FOTO: VLADIMÍR ŠIGUT

Obecní dům. Právě v jeho sálech a saloncích proběhne 5. konvent EUA (sídlo významné organizace můžete hádat v otázce č. 10).

- a) z Norska
- b) z Dánska
- c) ze Švédska
- d) z Finska

7) Univerzitní síť Europaeum, sdružující přední evropské univerzity, vznikla v roce 1992 na podnět Lorda Weidenfelda a Sira Ronalda Griersona. Univerzita Karlova je jejím plnohodnotným členem, podílí se na všech aktivitách, jako jsou např. letní školy, výměny profesorů a udělování stipendií. Kolik členů mezi sebe pustily prestižní univerzity typu Oxford a Sorbonna?

- a) 9
- b) 10
- c) 11
- d) 12

8) Podle jednoho výměnného vzdělávacího programu byl v roce 2002 natočen film. Český distributor podle něj dokonce snímek i pojmenoval. Děj příběhu se odehrává v Barceloně, kde se sejde šest stu-

dentů z různých koutů Evropy. Film mezi diváky uspěl a tři roky po prvním dílu se natočilo pokračování. Jaký studentský vzdělávací program inspiroval francouzského filmaře Cédrika Klapische k natočení snímku?

- a) Minerva
- b) Comenius
- c) Lingua
- d) Erasmus

9) V květnu 1998 se sešli u příležitosti 700. výročí pařížské Sorbonny ministři školství Francie, Německa, Itálie a Spojeného království Velké Británie, aby podepsali deklaraci, v níž se zavázali ke společné výstavbě Evropského systému vysokého školství. Tato tzv. Sorbonnská deklarace vyvolala velký ohlas, a tak o rok později 31 ministrů zodpovědných za vysoké školství z 29 evropských zemí podepsalo další deklaraci – Boloňskou. V ní se zavázali k vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.

My se ptáme, do jakého roku má být podle deklarace tento prostor vybudován?

- a) do roku 2010
- b) do roku 2011
- c) do roku 2013

10) Univerzita Karlova hostí ve dnech 18.–21. března 2009 v pořadí 5. konvent EUA (European University Association). EUA byla založena v roce 2001, dnes má víc než 750 členů ve 46 evropských státech a řadí se tak mezi přední organizace ovlivňující vysokoškolskou a vědeckou politiku Evropské unie. V jakém evropském městě najdeme její sídlo?

- a) Paříž
- b) Berlín
- c) Vídeň
- d) Brusel

Správné odpovědi: 1b), 2c), 3d), 4c), 5a), 6b), 7b), 8d), 9a), 10d)

Autor: redakce

ÚSPĚŠNÍ EKONOMOVÉ Z UK VE SVĚTĚ

Filip Pertold

Podle různých měřítek mají společenské vědy v Česku stále co dohánět, aby se dostaly na západní úroveň. Je tedy možné, aby se absolvent Univerzity Karlovy úspěšně prosadil na světovém trhu akademických pracovníků? Tento trojrozhovor ukazuje, že ano. Hovořili jsme se třemi ekonomy, absolventy doktorského programu, který zajišťuje CERGE (The Center for Economic Research and Graduate Education) Univerzity Karlovy ve spolupráci s Národohospodářským ústavem Akademie věd. Jejich zkušenosti ukazují, že jsou plně konkurenceschopní na světovém akademickém trhu práce a mohou se srovnávat s absolventy nejslavnějších univerzit světa.

První absolventkou je **Galina Vereshchagina**, která v současnosti působí na katedře ekonomie na Arizona State University (ASU), kde je jejím kolegou i nositel Nobelovy ceny za ekonomii Edward C. Prescott. Jejím hlavním zaměřením je makroekonomie, ale jak nám prozradila, její vědecký obzor se značně rozšiřuje. Druhým absolventem CERGE-EI je **Jakub Steiner**, který se zajímá zejména o teorii her. Jakub pracuje ve výzkumu a učí na University of Edinburgh ve Skotsku. Jako posledního jsme se ptali **Pavla Čížka**, který se zabývá především teoretickou ekonometrií. Podařilo se mu prosadit v Nizozemsku na Tilburg University, jejíž katedra ekonomie se v žebříčcích pravidelně umísťuje mezi prvními deseti v kontinentální Evropě. Pavel tam před šesti lety nastoupil jako odborný asistent, v roce 2008 se mu podařilo získat definitivu.

Galině Vereshchagině nestačily čisté matematické problémy, a proto se rozhodla pro studium ekonomie na CERGE.

Jakub: Zpočátku jsem studoval fyziku, ale po pěti letech mé nadšení pro elektroniku vyprchalo. Táhlo mě to ke společenským vědám. Po magisterském studiu jsem dva roky pracoval v neziskové organizaci Člověk v tísni jako terénní sociální pracovník mezi pražskými Romy. Tato zkušenost dále prohloubila mé zájmy o, vznešeně řečeno,

problémy společnosti. Ekonomie byla logickým vyústěním – je to společenská věda s rozvinutým matematickým aparátem, ve které jsem mohl zkombinovat své zájmy se znalostmi z předchozího oboru.

Pavel: Vždy jsem se hodně zajímal o podstatu a teoretickou stránku věci a právě akademické prostředí nabízí možnost zabývat se teorií i v rámci vlastního povolání. Navíc práce na univerzitě poskytuje velkou volnost v tom, čím se člověk pracovníčně zabývá, co zkoumá a o čem píše.

Jak náročné bylo projít výběrovým řízením na vaši současnou pozici?

Galina: Bylo to velmi vyčerpávající a fascinující zároveň. Během několika měsíců jsem potkala řadu lidí, kteří všichni velmi rádi a ochotně mluvili o mém výzkumu. Také si však pamatuji, že jsem byla na konci výběrového řízení velmi unavená. Musela jsem hodně cestovat, být stále koncentrovaná a pořád

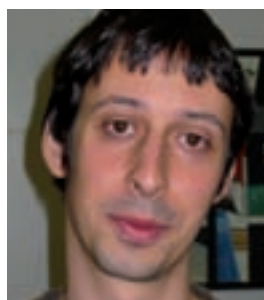
dokola nadšeně vyprávět o svém výzkumu. První prezentace na univerzitách, čekání na interview a především na první pracovní nabídku je velmi stresující. Jakmile jsem však dostala první nabídku, začala jsem si užívat každou minutu na trhu s akademickými pracovníky.

Jakub: V rámci studia na CERGE jsem pobýval na London School of Economics. Z Edinburghu mě na poslední chvíli pozvali na přednášku. Prezentace se jim líbila a právě otevírali nové místo. Proto mě vyzvali, abych se přihlásil do výběrového řízení, a po další přednášce mě přijali. Na tento typ míst se hlásí kolem sta uchazečů. Běžný absolvent PhD. z ekonomie si podá kolem sta přihlášek a celý rok žije ve stresu. Tomu všemu jsem se ale díky šťastné náhodě vyhnul.

Jsem za pozici v Edinburghu vděčný. V Evropě se dělá dobrá ekonomie málokde a získat dobré místo je těžké i pro absolventy špičkových amerických univerzit typu Chicago. Edinburgh se nebojí přijímat mírně riskantní kandidáty, kterým jsem byl i já.

Pavel: Po ukončení studia jsem hledal jako svoje budoucí působiště ekonomickou

fakultu na dobré úrovni, na níž by zároveň působila větší skupina ekonomů či ekonometrů zaměřených na využití pokročilých kvantitativních metod, v nejlepším případě i zabývajících se teoretickým výzkumem v tomto směru. Zároveň jsem dával přednost práci v Evropě před zámořím. Z těchto hledisek byla

Jakuba Steinera kromě teorie her zajímá i situace a vzájemné soužití Romů a Neromů.

Proč jste si vybrali kariéru ekonoma v akademické sféře?

Galina: Moje první studium bylo zaměřené na matematiku, která mě velmi bavila. Milovala jsem řešení matematických problémů, zároveň jsem ale měla pocit, že čisté matematické problémy jsou příliš abstraktní. Ekonomie se snaží odpovídat na otázky, které jsou více „při zemi“, a zároveň používá matematické nástroje. Proto jsem se rozhodla změnit specializaci a od začátku jsem věděla, že CERGE je ta správná volba.

Tilburg University více než vyhovující. Co se týče výběrového řízení, probíhá stejným způsobem jako na řadě amerických ekonomických fakult, a tedy podobně jako na CERGE. Vzhledem k standardnímu postupu je tak těžké soudit jeho náročnost zvenčí, z pozice žadatele o místo. Nakolik silná byla konkurence, vědí jen ti, kteří zájemce hodnotili a porovnávali.

Pavel Čížek dává přednost teorii před praxí. Akademická půda mu poskytuje dostatečný prostor pro jeho výzkum.

sféře lze však jednoznačně říci, že bez studia na CERGE Univerzity Karlovy bych nebyl tam, kde jsem dnes. Ať už je to vzdělání v ekonomii (začínal jsem jako matematik), studium v angličtině a pohyb v mezinárodní skupině spolužáků, nebo seznámení se s mezinárodním akademickým trhem práce v ekonomii a jeho specifiky. To vše jsou důležité základní kameny, na nichž jsem mohl stavět. Velkou většinu jsem jich získal na CERGE.

Jak vám doktorát z CERGE Univerzity Karlovy pomohl v kariéře? Jak zpětně vnímáte studium na CERGE?

Galina: CERGE mi otevřelo dveře do ekonomie. Hodně jsem se naučila ze základních kurzů a hlubší znalosti jsem získala, když jsem byla asistentkou v druhém a třetím ročníku. Následně mi pomohl studijní pobyt na University of Rochester, kde jsem se začala zajímat o výzkum. Od té doby jsem neustále konzultovala se svým školitelem Radimem Boháčkem a spoluautorem Hugem Hopenhaynem z University of Rochester. CERGE mi též pomohlo navštěvovat konference, tam jsem získala užitečné zkušenosti ještě před vstupem na trh s akademickými pracovníky. V určitém smyslu mi CERGE poskytlo větší pomoc, než obvykle poskytují svým studentům americké univerzity.

Jakub: CERGE mi dalo ekonomické vzdělání na evropské úrovni. Podobně jako Edinburgh se CERGE nebojí riskantních kandidátů. Když jsem si podával přihlášku, věděl jsem o ekonomii jedině to, že je to „společenská věda s matematikou“. CERGE k podobným uchazečům přistupuje vstřícně. Možnost dosáhnout doktorátu, aniž bych musel opustit svou rodinu a přátele, byla velkým luxusem. CERGE je v celosvětovém měřítku poměrně nová instituce, akademické místo se proto na světovém trhu shání lépe třeba absolventům Chicaga.

Pavel: Vzpomínky na studentská léta jsou vlastně jen dobré, člověk kvůli časovému odstupu na případné strasti zapomíná. Ohledně mého působení v akademické

Když srovnáte doktorské studium na vaší současné škole a na CERGE Univerzity Karlovy, jaké vidíte hlavní rozdíly?

Galina: Když jsem byla studentkou na CERGE, pouze někteří spolužáci měli ambice stát se akademickými pracovníky. Kdežto na Arizona State University téměř každý student přicházející do doktorského studia doufá, že bude schopen zůstat v akademickém prostředí i po zakončení studia. S tím souvisí fakt, že studenti na ASU se snaží aktivněji hledat vědecké problémy a jsou více ochotni diskutovat o svých nápadech s učiteli a vědeckými pracovníky.

Jakub: Struktura je jiná. CERGE má jen postgraduální program, a tak si na jeho kvalitě dává záležet. Pro Edinburgh je výuka na doktorském studiu jen třešničkou na dortu a hlavní důraz se klade na bakalářský a magisterský program. Výběr postgraduálních kurzů je tedy mnohem širší na CERGE. Edinburgh má zase více vědců-seniorů, kteří mohou poskytnout zkušenou supervizi.

Pavel: V posledních letech se struktura postgraduálního studia na Tilburg University přiblížila CERGE Univerzity Karlovy. Jedná se o pětiletý program v anglickém jazyce pro studenty místní i zahraniční, kteří mají alespoň bakalářský titul. Dva roky jsou zaměřené na výuku a završuje je diplomová práce, poslední tři roky se studenti věnují disertační práci, na niž mají více času. Myslím si, že pro postgraduální studenty a jejich rozvoj je velmi výhodný model spolupráce mezi nizozemskými ekonomickými fakultami: v rámci této sítě jsou nabízeny například kurzy,

kteří díky většímu počtu studentů i institucí mohou být specializovanější, různorodější a navíc si školy mohou zvát významné mezinárodní experty.

Čemu se ve své vědecké činnosti věnujete? Navazujete na disertační práci?

Galina: Právě nyní se věnuji dvěma tématům. Zajímám se o to, co determinuje rozhodnutí firmy být takzvané veřejně obchodovatelnou společností, a také o to, proč se v poslední době výrazně změnilы charakteristiky veřejných a privátních firem a jaké makroekonomické implikace z toho plynou. Toto téma je velmi blízké mé disertaci. V současné době se také zajímám o ekonomii týmů. Chci pochopit, jak mohou různé ekonomické nedokonalosti (například morální hazard) ovlivnit strukturu a velikost týmů a jejich členy.

Jakub: Zabývám se teorií her. Už od disertace mě zajímá, proč a jak se může společnost rázem přehoupnout z jednoho režimu do druhého, jak jsme to zažili v roce 1989 v Československu. Anebo jak a proč žijí Romové a Neromové, ač vedle sebe, v natolik odlišných režimech.

Pavel: Moje zájmy vždy ležely spíše v oblasti teorie než aplikovaného výzkumu. V obecné rovině lze říci, že se zabývám návrhem a studiem ekonometrických a statistických metod pro odhady parametrů, převážně nejruznějších regresních modelů. Přínejmenším v současnosti se ale nechci specializovat na žádnou konkrétní oblast ekonometrie. Velká část mé dosavadní práce se týká tzv. robustních odhadů a přímo tak navazuje na moji disertační práci.

Ing. Filip Pertold, M.A.

Autor rozhovoru studuje doktorský program ekonomie na CERGE-EI. Jeho hlavním zaměřením je aplikovaná mikroekonomie trhu práce a zdraví. Je také asistentem zástupce ředitele CERGE-EI pro rozvoj a styk s veřejností a podílí se na konzultačních projektech v oblasti trhu práce pro Národní vzdělávací fond a Výzkumný ústav práce a sociálních věcí MPSV ČR.

CENA REKTORA 2008

Milí čtenáři,

na následujících stránkách vám představujeme osm studentů, kteří byli na sklonku loňského roku vyznamenáni Cenou rektora pro nejlepší absolventy Univerzity Karlovy. Cena se uděluje vynikajícím studentům bakalářského nebo magisterského studijního programu v závěru jejich studia, kteří dosáhli mimořádných výsledků ve vědecké, výzkumné, sportovní nebo kulturní činnosti. Oceněných jsme se ptali nejen na jejich studijní úspěchy...

CENA PROF. MUDR. KARLA WEIGNERA PRO NEJLEPŠÍ ABSOLVENTY LÉKAŘSKÝCH OBORŮ

Jan Beneš absolvoval s vyznamenáním studijní obor Všeobecné lékařství, aktivně se zapojil do vědecko-výzkumné práce a získal významná umístění na fakultních studentských vědeckých konferencích. Publikoval v impaktovaných časopisech a je řešitelem grantu GA UK. Byl přijat k postgraduálnímu doktorandskému studiu v oboru Fyziologie a patologická fyziologie člověka.

Co přesně vás ve vašem oboru zajímá?

Mým hlavním zájmem (na vědecké úrovni) jsou regulace receptorů za různých situací – pod vlivem vyřazení různých genů (c-fos), stresu nebo u různých zvířecích modelů nemocí (zvířecí modely Alzheimerovy choroby a jiných). Receptory jsou bílkoviny, které jsou přítomny na membránách buněk (některé z nich i jinde), jejich úkolem je přijímat signály z okolí. Jsou to jakési „antény“ chytající signál z okolí a tento signál ovlivňuje procesy uvnitř buňky. Zároveň buňky dokážou regulovat množství a funkci těchto „antén“ – v závislosti na intenzitě signálu a také na tom, jaký signál proudí přes jiné receptory.

Kromě toho pracuji v Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM), kde se věnuji výzkumu srdečního selhání. Cílem práce je objasnit patofyziologii tohoto onemocnění (jak tato nemoc vzniká a probíhá a které další faktory hrají roli) a vyvinout a otestovat nové možnosti léčby.

Co konkrétně je předmětem vaší výzkumné práce?

Téma mé práce ve Fyziologickém ústavu se jmenuje regulace receptorů spřažených s G-proteiny. Ty si můžeme představit jako zařízení, které je napojeno na naše receptory a pomocí něž je signál z „antén“ dále předáván. Všechny receptory, které jsou spřaženy s G-proteiny, fungují na stejném principu a signál předávají podobně. Množství a vlastnosti těchto receptorů jsou

FOTO: ARCHIV UK

Jan Beneš

MUDr. Jan Beneš v roce 2008 ukončil studium všeobecného lékařství na I. LF UK. Nyní pokračuje v doktorském studijním programu Fyziologie a patologická fyziologie člověka ve Fyziologickém ústavu I. LF UK. V Institutu klinické a experimentální medicíny se věnuje výzkumu srdečního selhání.

regulovány mnoha způsoby. Moje práce se zabývá těmito receptory a jejím cílem je popsat situaci, za níž regulace probíhá, a objasnit způsoby, jak probíhá. Předmětem mé práce v IKEMu pak je objasnit, jak srdeční selhání vzniká a dál se rozvíjí, a hledat, jaké nové možnosti léčby by se daly využít.

Zdůvodnění vašeho ocenění hovoří o vynikajících studijních výsledcích, účasti na studentských vědeckých konferencích, publikování v impaktovaných časopisech. Co vás motivuje k tak činnorodé práci?

Chci nejprve zdůraznit, že i když se nyní zabývám výzkumnou činností, v budoucnu bych se rád věnoval klinické medicíně. Obecnou motivací pro všechny mé aktivity je snaha maximálně využít svého potenciálu tak, abych svůj život prožil hodnotně a byl kvalitním lékařem, jenž svým pacientům dokáže pomoci. Vynikající studijní výsledky však nejsou jen otázkou vědomostí a schopností, mnohdy hraje roli i pohotovost a schopnost reagovat. Musím také konstatovat, že ne vždy jsou výsledky zkoušek objektivní – i zkoušející jsou pouze lidé, kteří občas podléhají subjektivním dojmům. Znalosti předmětu jako takové ovlivňují

Libuše Dřimalová ukončila čtyřleté bakalářské kombinované studium Ošetrovatelství, obor Pedagogika ve zdravotnictví, s vyznamenáním. Po celou dobu studia patřila k vynikajícím studentům a její výsledky nebyly jiné než výborné, včetně výsledků státní zkoušky. Tento úspěch je pozoruhodný zvláště s přihlédnutím ke skutečnosti, že studium probíhalo v kombinované formě.

Rektor ocenil vaše vynikající studijní výsledky v kombinovaném studiu. To znamená, že jste studovala při zaměstnání?

Absolvovala jsem čtyřleté bakalářské studium na LF v Hradci Králové v kombinované formě, tedy při zaměstnání, ve svém volnu a dovolené. Bylo hodně náročné vše skloubit, ale musím říci, že jsem měla velkou podporu ve své rodině. A k tomu odhodlání úspěšně studium absolvovat. Pracuji dvacet pět let jako zdravotní sestra, v posledních letech v oblasti primární péče.

Jakého úspěchu, ať už studijního, nebo pracovního, si nejvíc vážíte vy sama?

Vždy mě potěšilo uznání pacientů, jejich poděkování i radost z toho, že se něco povede. Studijního úspěchu si vážím moc, nepředpokládala jsem ani v nejmenším, že by můj studijní průměr byl po ukončení 1,00. Jen mí nejbližší vědí, že pro mě nebylo samozřejmostí studovat na vysoké škole, a už vůbec ne na Univerzitě Karlově. V roce 1980 jsem ukončila první ročník gymnázia s vyznamenáním, ale zásahem tehdejší politické moci jsem musela školu opustit a o studiu na vysoké škole jsem si mohla nechat jenom zdát. Těžké bylo i rozhodování, jestli vůbec mám na to, abych ve čtyřiceti letech začala studovat vysokou školu. Dnes jsem velmi ráda, že jsem se takto rozhodla, a cením si toho, že mi tato možnost byla dána.

výsledek zkoušky maximálně ze sedmdesáti procent, zbytek je (jak by řekli genetici) vliv prostředí.

Co považujete za svůj největší úspěch?

Úspěch člověka v životě neměřím jenom počtem titulů, impaktovaných publikací a počtem různých ocenění. V životě jsou i jiné úspěchy, které zůstanou očím hodnotitelů skryté. Přesto za jeden ze svých největších úspěchů považuji fakt, že se mi podařilo dokončit lékařskou fakultu. Množství ocenění dělá dojem, že dokončení studia bylo lehké, ale tak tomu rozhodně vždy nebylo.

Co byste označil za největší přínos vašeho dosavadního studia na UK?

Největším přínosem jsou bezesporu odborné medicínské znalosti a rámcový přehled v oboru jako celku. Jako velmi podstatnou vidím také schopnost vstřebat obrovské množství informací za relativně krátkou dobu. Na knihu, o které jsem si na gymnáziu myslel, že se ji nemám šanci naučit, dnes pohlížím jako na otázku několika týdnů. I když rozhodující je také hustota informací; existuje tenké skriptum, které se člověk učí tři týdny, a tlustá kniha, se kterou může být hotový za pár dní.

Libuše Dřimalová

Bc. Libuše Dřimalová kromě svého zaměstnání zdravotní sestry vyučuje poskytování laické první pomoci včetně pravidelného proškolení rodičů. V oblasti zdravotní výchovy klade důraz na to, aby každý jedinec převzal odpovědnost za své zdraví. Snaží se aktivně zavádět novinky z ošetrovatelské péče do praxe.

Co vás motivuje k tak vytrvalé práci?

Především zájem o studium, prohlubování vědomostí a poznávání nového. Můžu říct, že sebevzdělávání se budu věnovat neustále, je to zároveň můj koníček. V současné době pokračuji v magisterském studiu. K výborným výsledkům také určitě přispěla spousta zkušeností, které jsem za léta praxe získala. A také mi připadalo prostě hloupé přijít na zkoušku nepřipravena.

Co byste označila za největší přínos vašeho studia na UK?

Možnosti studovat na Univerzitě Karlově si opravdu hodně vážím. Za čtyři roky jsem potkala spoustu vzdělaných a zároveň skromných a skvělých lidí. Kromě nových znalostí a dovedností jsem se setkala i s obyčejnou lidskou slušností, což se v dnešní společnosti moc nenosí. Na akademické půdě vás pozdraví neznámý člověk, popřeje hezký den, poděkuje. A když jdete ke zkoušce, popřeje hodně štěstí. Za svými učiteli se budu hodně ráda vracet.

CENA PROF. JUDR. KARLA ENGLIŠE PRO NEJLEPŠÍ ABSOLVENTY SPOLEČENSKOVĚDNÍCH OBORŮ

Ondřej Strecker absolvoval magisterské studium na IES FSV s návrhem na pochvalu děkana za vynikající diplomovou práci *Vliv inflačních diferencíálů na dynamiku HDP*. Práce je dobře teoreticky i empiricky zpracována a může být okamžitě použita jako podklad pro článek v impaktovaném časopise. Ondřej Strecker úspěšně složil přijímací zkoušky do doktorského studia s nejvyšším bodovým ohodnocením.

Jak byste konkretizoval téma své diplomové práce?

V poslední době se hodně mluví o termínu přijetí eura a důsledcích tohoto kroku. Mimo jiné přijdeme o vlastní měnovou politiku ve prospěch jedné společné. Jak je ale vidět na současné eurozóně, inflace, kterou se měnová politika snaží kontrolovat, společná ještě dlouho být nemusí. Mě zajímalo právě to, jestli dlouhodobé rozdíly v inflaci v prostředí monetární unie mohou představovat problém z hlediska ekonomické dynamiky.

A k jakým závěrům jste došel?

Řečeno ekonomicky: teoreticky odvozenou hypotézu procyklického vlivu inflačních diferencíálů na dynamiku HDP nelze po provedení empirických analýz na běžných hladinách významnosti zamítnout. Řečeno laicky: souvislosti mezi rozdíly v inflaci a hospodářskými cykly jak se zdá existují, a problém by to tak být mohl. Jak velký? To se teprve ukáže. Každopádně jestli se to ukáže, budu moci tvrdit: Vidíte, já jsem to říkal!

Co považujete za svůj doposud největší studijní či mimostudijní úspěch?

Ekonom tráví spoustu času tím, že se učí počítat. Takže pokud je to aspoň trochu možné, snaží se svět kolem sebe převést na čísla, protože pak už disponuje množstvím nástrojů, s nimiž tato čísla může měřit a porovnávat. Pokud to možné není, snaží se o to taky; někdy ovšem bez úspěchu. To je pak trochu nesvěj z toho, jak se k problému postavit. Což je přesně tento případ, kdy bych měl hodnotit a porovnávat své úspěchy.

V oblasti studijní by možná šlo použít „objektivní“ hodnocení okolí – pak by to asi bylo stipendium francouzské vlády, díky němuž jsem mohl absolvovat tři roky na lyceu v burgundském

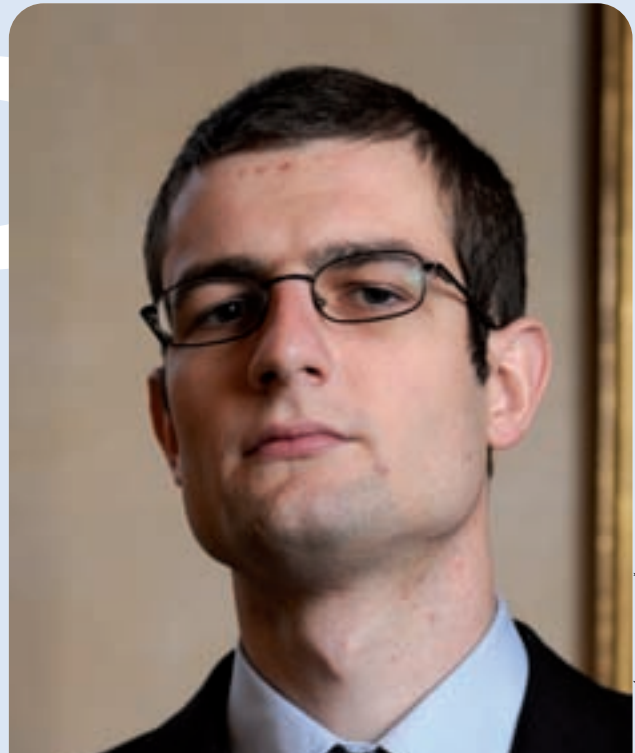

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ ARCHIV UK

Ondřej Strecker

Mgr. Ondřej Strecker po ukončení bakalářského studia na Institutu ekonomických studií FSV v rámci programu Erasmus odjel na rok do Madridu. Magisterské zkoušky z oboru Ekonomická teorie absolvoval v létě 2008. V říjnu pak vykonal rigorózní zkoušky a v současné době je studentem doktorského studia ekonomie.

Dijonu. A samozřejmě si také moc vážím ocenění pánů děkana a rektora. Subjektivně pak často za velký úspěch považuji i třeba pochopení nějakého teoretického konceptu, dejme tomu modelu. Ten moment, kdy to člověku takříkajíc docvakne a on najednou začne vidět, jak věc funguje v širších souvislostech, to je docela hezký pocit.

Ostatní úspěchy se pak porovnat prakticky nedají a vnímání jejich důležitosti je relativní a určitě závisí na momentální situ-

aci. Bezpochyby velký pocit úspěchu jsem pociťoval třeba loni v létě, když jsem na horách po celém dni bez vody vyrazil aktivně hledat pramen a našel jsem! V podstatě za úspěch považuji většinu toho, co mi udělá radost. Což se naštěstí stává často.

Co byste označil za největší přínos svého studia na UK?

Na Univerzitě Karlově a konkrétně na IES oceňuji spoustu věcí.

Petr Hampl potvrdil své nadání především objevnou a přínosnou bakalářskou prací **Walter Scheidt (1895–1976) a jeho Kulturbologie**. Práce se zabývá méně známými a tabuizovanými kapitolami kontinentální vědy o člověku v první polovině 20. století a odkrývá myšlenkové a ideologické vazby mezi různými směry antropologického a biologického bádání ve zkoumaném období.

Mohl byste konkretizovat téma své bakalářské práce?

Jejím cílem bylo představit zcela zapomenutou koncepci koevoluce genů a kultury *Kulturbologie* vypracovanou W. Scheidtem, srovnat její shodné a rozdílné rysy s dnešními stejně zaměřenými teoriemi a zároveň se pokusit o kritickou analýzu převládajícího pohledu na předválečnou německou antropologii, která je dnes takřka bezvýhradně zavrhována jako pavědecká. Ukázal jsem, že je tento náhled příliš zjednodušený a jednostranný. Německá antropologie té doby se vyznačuje vnitřní dynamikou a v žádném případě nelze hovořit o vývoji směrem k rasovým ideologiím a pavědě, který by panoval v celé tehdejší akademické obci. Představil jsem hlavní badatelské směry a ukázal, že jejich uchopení klíčových problémů se mohlo zásadně rozcházet, i když vyrůstaly ze stejného kořene. Tak na jedné straně byly teorie vedoucí k ohyzdnostem a na druhé straně stejné paradigma mělo zcela opačný výsledek. Vnitřní dynamika a různost přístupů a výsledků se vytrácí až s příchodem třicátých let spolu s tím, jak jsou aktivními politickými opatřeními marginalizováni badatelé a teoretické směry, které nevyhovují ideologickému zaměření nacistického státu. Je nutné dodat, že na tomto přibližování vědy k politice měly zásadní podíl i vědecké špičky, jež nebyly pouhou obětí své doby, ale stávaly se mnohdy bezprostředními architekty nejzvrůdnějších praktik. Bez jejich dobrovolného přispění by nacismus antropologii tak rozsáhle zneužít nemohl. Málo z nich se však přímo ušpinilo od krve, a tak prošli poválečnou denacifikací bez větších zádrhelů, byli pouze „nezávislí rádci“ reprezentujícími objektivní vědu. Problémem tak nebyla ani tak pavědeckost, jako spíše využívání amorálních osobních politických přesvědčení pro vědecká bádání, jejichž výsledky, ač různorodé, byly následně aplikovány.

Kdo vlastně byl Walter Scheidt?

Scheidt byl osobností, která plasticky ukazovala vnitřní struktury dobové antropologie. Možná právě proto je naprosto zapomenutý – v literatuře existují jen biografické zmínky a jeho práce dnes nezná prakticky nikdo. Byl to velmi originální badatel, jehož

Protože na sobě vzájemně závisí a doplňují se, lze z nich jen těžko vybrat jednu a označit ji jako nejpřínosnější. Důležitý je výsledek, jakkoliv to může znít banálně. Cením si toho, že jsem se snad opravdu něco naučil. Nicméně, abych neskončil u obecných frází, uvedu jeden příklad: jsem univerzitě vděčný za pět let velmi inspirativního a v mnoha směrech obohacujícího prostředí vysokoškolských kolejí.

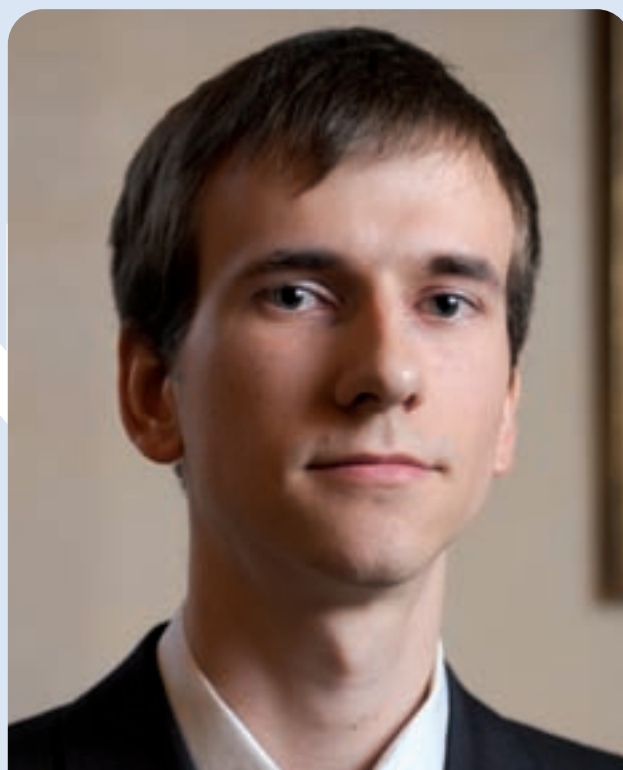

FOTO: ARCHIV UK

Petr Hampl

Bc. Petr Hampl v současné době pokračuje v magisterském studiu na Fakultě humanitních studií UK v oboru Obecná antropologie, kde se zaměřuje na etologii člověka. V rámci své diplomové práce se věnuje zejména vztahu vědy a ideologie na tématech z dějin antropologie.

myšlenky jsou inspirativní i dnes. Zejména jeho koncepce *Kulturbologie* velmi nadčasově ukazuje vztah koevoluce genů a kultury v lidských společnostech a ve svých důsledcích se blíží teoriím dnešním, pro které by mohla být inspirací. Scheidtovo působení též dokazuje, že i tehdejší vědecké prostředí mohlo být plodné, a je chyba usuzovat z několika zpolitizovaných (a třetí říší prosazovaných) teorií na celou myšlenkovou oblast. Touto generalizací se nám ztratilo ze zřetelů mnoho zajímavých přístupů, a co více, už ani nevíme, co vlastně na tehdejší bádání o člověku bylo špatné, a tedy jakých chyb bychom se měli vyvarovat.

Co vedle bakalářské práce považujete za své nejcennější studijní úspěchy?

Předně to, že se mi povedlo dokončit poměrně náročné studium s vyznamenáním, aniž bych přesáhl standardní dobu studia. Dále asi skutečnost, že část z mé práce se mění v článek pro odborné periodikum, a též nedávné ocenění cenou Charlotte G. Masarykové udílenou Náboženským společenstvím Unitářů za nejlepší práci na téma náboženství v 21. století.

Co byste označil za největší přínos svého studia na UK?

Že jsem se (alespoň doufám) naučil, co je to kritické myšlení. Měl bych být schopen o věcech samostatně přemýšlet a nenechat se opít rohlíkem. To je schopnost důležitá v každé době a zdá se důležitější než dílčí poznatky. Ani konkrétní vědomosti mi snad nechybí, Fakulta humanitních studií totiž poskytuje kvalitní vhled do široké společenskovední oblasti.

CENA PROF. RNDR. JAROSLAVA HEYROVSKÉHO PRO NEJLEPŠÍ ABSOLVENTY PŘÍRODOVĚDNÝCH OBORŮ

Jaroslava Prokopová již od začátku studia projevovala hluboký zájem o studium matematiky. Zejména se zajímala o aplikace matematiky v technických vědách a s tím související numerickou matematiku. Tím bylo motivováno její rozhodnutí pokračovat po prvních dvou letech ve studiu matematického modelování ve fyzice, představujícím jeden z nejnáročnějších studijních oborů programu Matematika. Během magisterského studia se zařadila mezi nejlepší studenty, se studijním průměrem 1,2. Obhájila anglicky psanou diplomovou práci *Numerické řešení stlačitelného proudění*, která byla hodnocena známkou výborně a navržena, aby byla uznána za rigorózní práci pro získání titulu RNDr.

Zdůvodnění vašeho ocenění hovoří o hlubokém zájmu o matematiku. Kdy jste ho v sobě objevila vy sama?

Myslím, že matematika mě bavila vždycky, a čím více jsem ji poznávala, tím více jsem si to uvědomovala. Vděčím za to i své gymnaziální profesorce Grohmannové, která je i nyní jedním z mých vzorů. Matematika pro mě vždy byla a je velkým dobrodružstvím. Je to jako orientační závod – řešíte problém a nikdy nevíte, zda protnete cílovou pásku, nebo se někde ztratíte. Navíc matematika je spravedlivá, má přesné zákony a nic nemůže spadnout jen tak z nebe.

Jak byste konkretizovala téma vaší diplomové práce?

Zabývám se v ní numerickými simulacemi nevazkého stlačitelného proudění v časově proměnných oblastech. Tato problematika má své místo v různých oblastech lidské činnosti, jako je vývoj nových letadel a turbín, stavební inženýrství, automobilový průmysl, ale i lékařství. A právě lékařským tématem je inspirována má diplomová práce. Hlavní motivací je snaha modelovat proudění vzduchu v lidských hlasivkách. Má práce je prvním krokem tímto směrem. V pevném obdélníkovém kanále s pohyblivou spodní stěnou modeluji nevazké stlačitelné proudění. Pohyb spodní stěny kanálu je předepsán časově závislou funkcí. V práci je pak kompletně popsán celý postup od Eulerových rovnic, charakterizujících tento typ proudění, přes jejich prostorovou a časovou diskretizaci a aplikace tzv. ALE metody, kterou využívám pro práci s časově pro-

FOTO: ARCHIV JAROSLAVY PROKOPOVÉ

Jaroslava Prokopová

Mgr. Jaroslava Prokopová úspěšně zakončila studium programu Matematika se zaměřením Matematické modelování ve vědě a technice na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy. V současnosti pokračuje v doktorském studiu na téže fakultě, a to v oboru Vědecko-technické výpočty, kde se zabývá stlačitelným prouděním a interakcemi tekutin s obtékanými tělesy. Zároveň pracuje v Ústavu termomechaniky AV ČR a vyučuje matematiku na osmiletém gymnáziu v Mladé Boleslavi.

měnnými oblastmi, až po algoritimizaci problému a výsledky mých numerických experimentů.

Co považujete za své nejcennější studijní úspěchy?

Úspěchů je celá řada a nedá se říct, který je ten největší, protože bez těch předcházejících by nebyly ani ty následující. Základem

byla volba bakalářské práce pod vedením prof. Feistauera, který je mým školitelem až dosud. I díky úspěchu této práce na SVOČ (Soutěži vysokoškoláků ve vědecké odborné činnosti v matematice) jsem se dostala na prestižní letní školu na UCLA v Kalifornii, kde jsem pracovala dva měsíce na reálném matematickém problému a řídila tým čtyř lidí. To považuji za svůj největší úspěch i zkušenost.

Jaké zkušenosti jste si z Los Angeles přivezla?

Tak jako se člověk nenaučí plavat, dokud neskočí do vody a nezkusí to, nenaučí se řešit problémy, dokud před ně není postaven a nezbyvá mu než se s nimi poprat. Já jsem přijela do Kalifornie natěšená a zároveň nesvá z toho, co mě čeká a jak to zvládnou, a odjížděla jsem šťastná, že jsem odvedla dobrou práci, a smutná, že už to končí, přestože ty dva měsíce nebyly zrovna procházkou růžovým sadem. Postavili nás před úkol popsany jen velmi obecně na jedné straně papíru A4 – a vyřešte ho. Už to je ohromná zkušenost; vymýšlet, jak by se dal problém vyřešit, a snažit se objektivně posoudit výhody

a nevýhody jednotlivých přístupů. Jako vedoucí týmu jsem musela kromě své vlastní práce na projektu koordinovat i všechny práce ostatních, dbát na dodržování termínů, komunikovat se zástupcem společnosti, která projekt zadala, atd. Navíc jsem musela zvládnout i komunikační problémy v týmu a poznala jsem, co to znamená, když vám někdo opravdu hází klacky pod nohy. Myslím si, že je to zkušenost k nezaplacení. Tím posledním přínosem je pak samotný fakt, že se ocitnete v úplně cizí zemi sama a musíte vše zvládnout, zařít a poprat se s tím.

Co byste označila za největší přínos svého studia na UK?

Na UK jsem získala kromě kvalitního vzdělání i možnost spolupracovat s výjimečnými lidmi, jako je prof. Feistauer a další odborníci z naší fakulty. Tato spolupráce vždy probíhala ve velmi uvolněném a přátelském duchu, což mě hned v počátcích velmi mile překvapilo. Zahraniční pobyty na univerzitách v Kalifornii a ve Francii pak již jen dodaly možnost srovnání, ocenění dosaženého vzdělání a doplnění zkušeností.

CENA JOSEFA DOBROVSKÉHO PRO NEJLEPŠÍ ABSOLVENTY TEOLOGICKÝCH OBORŮ

Pavel Pola obhájil diplomovou práci *Pojetí svobody v listech apoštola Pavla*. Práce vznikla z jeho osobního zájmu o otázku svobody, dnes tak často probíranou v médiích. Diplomová práce se jeví jako brilantní zpracování tématu, a to jak po stránce formální, tak obsahové. Autor se neomezuje pouze na formální výskyt pojmu svoboda, ale zahrnuje také texty, které jsou pro danou problematiku relevantní, byť neobsahují samotný pojem svoboda. Inspirativní a k další práci vybízející je i autorův závěr, který je nejen shrnutím pojetí svobody u sv. Pavla, nýbrž i otevřením diskuse o svobodě v dnešních myšlenkových souřadnicích.

Mohl byste blíže charakterizovat svou diplomovou práci? Proč jste si vybral právě pojem svobody a osobnost sv. Pavla?

Téma svobody je mi osobně velmi blízké a bylo pro mě lákavé ho nějak zpracovat. Nicméně bylo potřeba ho trochu užít, a tak padla volba na apoštola Pavla, který je někdy přímo nazýván Apoštolem svobody. Svoboda je pro něj jednou z nejdůležitějších hodnot. Pro někoho to bude možná překvapivé, ale tento muž, který se velmi výrazně zasloužil o rozšíření křesťanství vůbec, do něj zároveň vložil velký ideál svobody. Křesťanství tak i díky Pavlovi odkazu nabízí nebo může nabízet cestu k tomu, co bych nazval plná svoboda.

Co považujete za svůj dosavadní největší úspěch?

Není moc věcí, které bych ve své osobní sféře považoval za hotové, a tedy je mohl označit za úspěchy. Ale snad by se mezi úspěchy dal počítat proces mého vlastního růstu jako člověka

Pavel Pola

Mgr. Pavel Pola v roce 2008 dokončil magisterské studium na Katolické teologické fakultě UK, obor Katolická teologie. V současné době absoluuje přípravu pro duchovní službu v rámci Řádu bosých karmelitánů, jehož je členem.

vůbec. Což není samozřejmost, ale asi také ne jenom moje zásluha. Ze studijní oblasti si nejvíce cením výše zmiňované práce, kterou zároveň považuji za jakýsi výstup z celého studia a zužitkování toho, co bylo předtím.

Závěr své práce jste věnoval diskusi o svobodě v dnešní době.

Svobodu považuji za úžasnou věc, která je i dnes právem vysoce ceněna. Má různé roviny hloubky. Někdo mluví o vnější a vnitřní svobodě (onen známý příklad člověka, který dokáže být svobodný i v poutech). A to, co vidím jako důležité možná právě dnes, je nezastavovat se u těch povrchových a bezprostředně zřejmých rovin svobody, ale jít stále více do hloubky. Je třeba si uvědomit, že úplná vnější neomezenost ještě neznamená úplnou svobodu.

Co byste označil za největší přínos svého studia na UK?

Své studium na univerzitě bych nazval rozšířením horizontu či získáním nadhledu, díky kterému se dívám na svět jinak než předtím. Všechny vědomosti a zkušenosti získané studiem, třebaže jsem už mnoho pozapomněl, ovlivňují přijímání čehokoliv dalšího. V neposlední řadě se mi na UK dostalo odborné přípravy, díky které budu moci vykonávat své povolání duchovního.

Tereza Heiderová v průběhu studia prokazovala píli. V jeho závěru obhájila bakalářskou práci *Teologální ctnosti v poezii Terezie z Lisieux*. Velkou předností práce je, že autorka čerpala z francouzských originálů i ze sekundární literatury v českém i ve francouzském jazyce. I díky tomu dokázala shromáždit celou řadu zásadních údajů v českém jazyce nedostupných, které je schopna domyslet a osobně aplikovat.

Můžete nám přiblížit, co jsou to teologální ctnosti?

Teologální ctnosti jsou podle křesťanské nauky jedním z Božích darů člověku. Tyto ctnosti zásadním způsobem přispívají k rozvoji vztahu mezi člověkem a Bohem. Adjektivum teologální bychom mohli nahradit synonymy božský či vlitý. Výrazy naznačují, že člověk tyto ctnosti získává od Boha, aniž by se o ně dopředu nějak zasloužil. Tím se božské ctnosti odlišují od ctností morálních, například spravedlnosti, uměřenosti nebo statečnosti, které člověk nabývá postupně, askezí a sebevýchovou v různých životních situacích.

Za božské ctnosti bývají na základě četných citací z Nového zákona, zejména z listů svatého Pavla, tradičně považovány víra, naděje a láska. Člověk je dostává při křtu a je jen na něm, jak s nimi naloží. Může je buď rozvíjet upřímně žitým křesťanským životem, nebo je takřkajíc nechat ležet ladem, jako je tomu u takzvaných matrikových křesťanů, lidí, kteří sice byli pokřtěni, ale z víry nežijí. Pan doktor Pavel Vojtěch Kohut z Katedry spirituality a etické teologie na KTF UK výstižně poznamenává, že tyto ctnosti nejsou jen dar, ale také úkol.

Proč jste se rozhodla věnovat tomuto tématu, čím je vám blízké?

Při jeho výběru jsem vycházela z toho, jaký obor mě v mém dosavadním studiu na KTF nejvíce oslovil. Tímto oborem byla spirituální teologie, tedy teologie, která se, zjednodušeně řečeno, zabývá božsko-lidským dialogem. Dalším vodítkem pro mě byla znalost francouzštiny, kterou jsem chtěla využít, a zájem o spiritualitu karmelitánského řádu. Tak jsem začala pátrat po duchovních autorech francouzského Karmelu, a našla Terezii z Lisieux, karmelitku ze sklonku 19. století. Lépe řečeno jsem ji znovuobjevila, neboť s jejími prozaickými spisy jsem se seznámila již v období své konverze. Její poezii, která byla do češtiny přeložena jen částečně, jsem téměř neznala. Fakt, že tato poezie není v českém prostředí moc známa, pro mě byla výzvou pustit se do práce právě na tomto poli. Tím spíše, že básně čtu velmi ráda. Při volbě tématu a po celou dobu psaní práce mě velmi podporoval již zmiňovaný pan doktor Kohut, kterému tímto velmi děkuji.

Proč jsem se v těchto básních zaměřila na teologální ctnosti? Je to jednoduché – Terezie tyto ctnosti ve své poezii často tematizuje. Volba tématu odpovídala i mé snaze zabývat se ve své bakalářské práci něčím pozitivním, a právě na těchto ctnostech se ukazuje, jak Bůh člověka úžasně obdarovává a jak mu záleží na tom, aby byl člověk na něj naladěný, napojen.

FOTO: ARCHIV UK

Tereza Heiderová

Mgr. Tereza Heiderová studovala na Katolické teologické fakultě UK formou kombinovaného studia bakalářský obor Teologické nauky. Od roku 2001 učí francouzštinu na Gymnáziu Na Pražačce v Praze. Pro nakladatelství REFUGIUM Velehrad – Roma z francouzštiny přeložila knihu F. Dvorníka Fotiovo schizma a knihu kardinála T. Špidlíka Sofiologie Basila Velikého.

Čím vás zaujala poezie sv. Terezie z Lisieux?

V jejích verších jsem našla onu opravdovost a pokoru, které jsou pro Terezii příznačné. Její poezie mě pak zaujala hlavně tím, že je hravá, svěží a zároveň se zabývá vážnými tématy, jako jsou smysl života, obět z lásky, smrt. A třebaže je formálně velmi pečlivě vypracovaná, nemá nic společného se zdobným uměním pro umění. Tereziiny básně neusilují v prvé řadě o dokonalost co do formy, ale o to oslovit, vzít za srdce. Terezie dbala na to, aby její poezie, z velké většiny skládaná na zakázku pro její řádové spolusestry, vždy nesla poselství o Boží lásce k člověku.

Co považujete za svůj doposud největší mimostudijní úspěch?

Za velký úspěch považuji vždy to, když se s nadhledem dokážu podívat na vlastní neúspěchy.

Co byste označila za největší přínos svého studia na UK?

Univerzita Karlova mě, studentku dálkového studia, naučila zejména hospodařit s časem, vyšetřit si v pracovním týdnu chvíle pro studium, které mi přinášejí radost z poznávání.

CENA PROF. PHDR. VÁCLAVA PŘÍHODY PRO NEJLEPŠÍ ABSOLVENTY UČITELSKÉHO STUDIA

Jana Kravcová dosahovala výborných studijních výsledků. Její diplomová práce *Idoly u dětí školního věku* je kvalitou zpracování mimořádná a její prezentace dokonce nejlepší z celého běhu letošních diplomových prací. Jana Kravcová, která byla přijata do prezenčního doktorského studia, plánuje publikovat přepracovanou verzi diplomové práce v edici Karolina.

Jak jste problematiku idolů zkoumala?

Teoretická část práce přináší přehled výkladů a kauzalit pojmů, týkajících se problematiky idolizace, čerpaných ze zahraničních výzkumů. Ve spektru česky psané psychologické literatury je jen málo prací, které se takovými podobami vztahů zabývají. Operuji zde s pojmy jako *sekundární attachment*, *crush*, *erotická adorace*, *identifikace* apod. Vztahovost a význam těchto pojmů je mnohem hlubší, nežli se dalo popsat v diplomové práci. Což byl jeden z důvodů, proč jsem se rozhodla pokračovat ve studiu.

S kolika dětmi jste mluvila? Jak rychle idoly stárnou?

Dotazování proběhlo na vzorku 368 žáků druhé až deváté třídy jedné základní školy. Empirická část práce je výsledkem terénního pozorování a interpretace dat získaných odpověďmi na otázky *Které máš nejoblíbenější známé osobnosti? Zkus napsat, co se ti na nich líbí, případně proč si myslíš, že jsou tak oblíbené.* Vyhodnocení přineslo několik kategorií dívčích a chlapec-kých idolů. Obecně by se dalo říci, že chlapci se s idoly stejného pohlaví chtějí identifikovat – chtějí být jako oni, nejčastěji co se výkonů týče. Dívky jsou naopak k idolům stejného pohlaví velmi kritické. Projev touhy po identifikaci se vyskytuje velmi zřídka, a když, tak nejčastěji selektivně. Zajímavé závěry přineslo porovnání výsledků mého výzkumu s podobným výzkumem realizovaným v Praze před deseti lety. Z něj vyplývá, že typologie idolizovaných osobností zůstává ve svém jádru stejná. Aktuálním trendům podléhá ve změnách zástupců jednotlivých kategorií, ve změnách preferencí jednotlivých kategorií a v tvorbě dočasných, módě odpovídajících kategorií. Odcházejí tedy idoly, nikoli kategorie.

Jakému tématu se chcete zvláště věnovat v doktorském studiu?

Chci tematicky a výzkumně navázat na zpracování a závěry diplomové práce. Pouze věkové rozpětí se posune směrem ke starším respondentům. Věnovat se budu vývoji vztahů v období adolescence až rané dospělosti se zvláštní pozorností zaměřenou na vývoj identity, a to především z hlediska identifikace.

Co považujete za svůj dosavadní největší studijní či mimostudijní úspěch?

Jedním z dobrých rozhodnutí, která ovlivnila můj život, bylo podat si přihlášku na studium oboru speciální pedagogika a psy-

FOTO: ARCHIV UK

Jana Kravcová

Mgr. Jana Kravcová absolvovala magisterské studium oboru Psychologie – speciální pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. V současné době pokračuje tamtéž v doktorském studiu na Katedře pedagogické a školní psychologie, pracuje v dětském domově a externě vyučuje psychologii na střední škole.

chologie. Úspěchem bylo přijetí. Z formy výuky praktikované na Katedře speciální pedagogiky jsem záhy byla velmi zklamaná. Diametrálně rozdílná byla výuka na Katedře pedagogické a školní psychologie. Bavilo mne tam chodit na přednášky, na semináře, účastnit se života na katedře. Za další úspěch tedy považuji, že jsem vystudovala obor, který mne baví, jehož studium mi přinášelo radost a jemuž se chci i nadále věnovat.

Co byste označila za největší přínos svého studia na UK?

Studium na vysoké škole mne provázelo pěknou řádku let. Za takovou dobu mne ve spoustě věcech ovlivnilo, v některých možná změnilo a mnohé mi jistě dalo. Ovšem až nyní, kdy své školní poznatky začínám uplatňovat v praxi, mohu říct, že mi Univerzita Karlova dala to základní – kvalitní vysokoškolské vzdělání, které nyní plnohodnotně využívám.

Autor: redakce

ERASMUS –

NABÍDKA, KTERÁ SE NEODMÍTÁ

Pavla Koukalová

Jako studentka třetího ročníku oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě UK jsem nedávno dokončila zimní semestr na malé dánské univerzitě. Je tomu právě rok od doby, kdy jsem se začala rozhodovat o výjezdu. Univerzita Karlova svým studentům nabízí už deset let možnost vycestovat s programem Erasmus na zahraniční stáž a já jsem měla pocit, že to je nabídka, která se neodmítá. Výjezdem člověk nemá co ztratit. Je to, jako když si odmalička hrajete na písčku u vás za domem a pak se najednou ocitnete na velkém hřišti ve městě se spoustou dětí a atrakcí.

Jedno báječné listopadové odpoledne.

FOTO NA TĚTO STRANĚ ARCHIV AUTORKY

Na praxi v páté třídě s ostatními zahraničními studenty.

V malém/velkém dánském městě

Po několika měsících naplněných trochou nervů, žádostí a problémů (které ale k Erasmu tak nějak patří, a navíc člověka také ledacos naučí) jsem se v září začala rozkoukávat ve městě Vordingborg na jižním pobřeží dánského ostrova Sjælland. Proč malém/velkém? My bychom toto sídlo s jednou hlavní třídou, jednou zříceninou a dvěma přístavy nazvali spíš městečkem, ale jinak by se na jeho velikost díval Dán. V zemi lega nenajdeme vyjma Kodaně žádná skutečně velká města.

Studovala jsem zde na moderní pedagogické fakultě, kde byl osobní přístup zása-

dou číslo jedna. Vyučující i studenti nás mezi sebe rychle přijali a nepovažovali nás za přítež, ale za přínos. V hodinách se totiž mohly srovnávat nejen pohledy jednotlivců, ale také pohledy různých národů a kultur, což vedlo k zajímavým diskusím a zjištěním. A to je ostatně podle mě to hlavní, co bychom si ze zahraničního pobytu měli odnést – schopnost srovnávat, tedy rozšířit svůj pohled na daný obor. Jiné přístupy nás pak mohou buďto inspirovat, nebo varovat.

Vysokoškolák v Dánsku – v čem je rozdíl?

Pokud se ocitnete na dánské vysoké škole, brzy si všimnete, že něco je jinak – je to celková atmosféra a přístup jak studentů, tak učitelů. Ten, kdo zde studuje, ví přesně proč a má svůj cíl, o kterém je přesvědčen. Již od základní školy

Unikátní kostel v městečku Norre Alslev. →

jsou žáci vedeni k tomu, aby si promýšleli své budoucí studium a zaměstnání. Poprvé je to už v sedmé třídě, kdy stráví týden na místě, kde by si přáli pracovat. To se opakuje každý rok, a žák má šanci se ve svém vysněném povolání buď utvrdit, nebo si včas najít jiné. Stejně je tomu i s výběrem střední školy – týden si zkusíte chodit na tu, kterou jste si vybrali; navíc máte k dispozici poradnu, která vám s určením směru dalšího vzdělávání může pomoci.

Na univerzitu nenastupují studenti ihned po ukončení střední školy, většina z nich věnuje jeden rok cestování a práci v oboru, kterému by se v budoucnosti chtěla věnovat. Díky tomu přichází na vysokou školu lidé, kteří poměrně přesně vědí, co chtějí, a za tím také jdou. Nesetkáte se zde s u nás poměrně běžnou situací, kdy se člověk marně snaží přijít na to, co po maturitě. V zoufalství si podá přihlášku na pět různých škol a až během studia zjišťuje, jestli se rozhodl správně. Dosáhnout cíle je snazší, když ho včas a přesně známe.

Jak vypadá výuka?

Výuka na našich univerzitách se obvykle skládá z přednášek a seminářů. V Dánsku přednášky nahrazuje domácí samostudium, na semináři se pak o látce jen diskutuje. Od studentů se očekává, že si na problematiku vytvoří vlastní názor, a pokud je to možné, vztáhnou ji k vlastní zkušenosti z praxe. Dánská výuka spočívá v tom, že se studenti učí jeden od druhého, lektor jen určuje rámec.

Rozdíl, kterého si ve třídě všimnete na první pohled, je věk studentů. Program celoživotního vzdělávání je v Dánsku dobře zaběhnutý a probíhá v prezenční formě s ostatními studenty, kteří přicházejí přímo ze středních škol. Věkový průměr často přesahuje třicet let a není výjimkou, že se v jedné třídě setká matka se svým synem. Já osobně jsem tuto odlišnost od českého systému považovala za obrovskou výhodu – starší studenti většinou přicházejí z praxe a mají celou řadu zkušeností, diskuse se pak dostávají dál než jen k teorii ze skript.

Dánské školství

Mým studijním oborem je primární pedagogika, a proto se stručně zmíním o podobě dánské školy. Pokud se chcete stát učitelem,

Dánové milují svou vlajku a rádi ji na svých předzahrádkách vyvěšují, kdykoli je k tomu příležitost.

vyberete si specializaci na čtyři různé předměty, které studujete po dobu čtyř let (24 týdnů tvoří povinná praxe). Poté získáte aprobaci pro vyučování těchto předmětů v takzvané folkeskole (odpovídá české základní škole, ale neexistuje zde rozdělení na první a druhý stupeň). Povinná školní docházka trvá, stejně jako u nás, devět let. Volitelný je nultý ročník (příprava na ZŠ) a desátý ročník (příprava na SŠ).

Na základě absolvovaných seminářů a vlastní praxe na tamních školách se pokusím zmínit pár základních rysů dánské pedagogiky. Obecně se dá říci, že přístup pedagogů je velmi liberální. Od žáků nepožadují téměř žádné znalosti, důraz se klade na schopnost informace vyhledat. Často se proto v hodinách pracuje s internetem a jinými médii. Na všech stupních škol si Dánové zakládají na využívání skupinové práce, která má vést k lepší spolupráci. Od žáků se ve výuce očekává, že si budou stanovovat své vlastní cíle a budou je tak lépe plnit, než kdyby jim tyto cíle zadávali učitelé. Žáci se mají včas profilovat a dělat si představu o svém budoucím zaměstnání. Výuka se proto individualizuje, aby dala vyniknout nadání jednotlivců. Cílem školy je připravit žáky na skutečný život.

Jak se žije v Dánsku?

Jen pro zajímavost bych uvedla, že podle průzkumu Univerzity v Cambridge má Dánsko nejšťastnější obyvatele v celé Evropě. Lidé z patnácti zemí hodnotili úroveň svého pocitu štěstí na stupnici od jedné do desíti a průměrná hodnota byla nejvyšší právě u Dánů (8,3 bodu).

Tajemství šťastného života možná spočívá v rovnováze mezi rodinným a pracovním životem. Rozdíl mezi nejhudšími a nejbohatšími je poměrně malý a nezaměstnanost je trvale nízká. V Dánsku je velmi drahé, platí se vysoké daně, ale hospodářství i sociální systém fungují, jak mají, a obyvatelé si tak nemají na co stěžovat.

A co studenti? Ani těm se neříže špatně – stát usiluje o vysokoškolsky vzdělané pracovníky. Všichni studenti univerzity pobírají pohádkově vysoké stipendium, které bohatě pokrývá běžné výdaje. Státu se tato investice vrací v podobě daní, když student po škole nastoupí do zaměstnání.

Jací jsou Dánové?

Dánové jsou nesmírně hrdí na svou zemi a její místo ve světě. V jakémkoli hovoru o mezinárodních problémech se obvykle zmíní o tom, jak je Dánsko malé a jak málo Dánů je. Doslova zbožňují svou královskou rodinu a Danneborg – státní vlajku, kterou s nadšením vyvěšují na svých předzahrádkách, kdykoli k tomu mají příležitost. Vlajkou si rádi ozdobí i vánoční stromček nebo narozeninový dort!

Pokud se s nimi dáte do řeči a nebudete zrovna vytahovat nějaké kontroverzní téma, jako je politika, náboženství nebo vaše láska k Finsku, přijmou vás rychle, jsou totiž velmi otevření a dobrosrdeční. Kdyby vám někdo tvrdil, že členové tohoto severského národa jsou chladní, nevěřte tomu. Opak je pravdou – jsou velmi tolerantní, neformální, uvolnění a většinou i pozitivní.

Co dodat?

Když se teď ohlédnu zpět za zimním semestrem stráveným v Dánsku, připadá mi skoro jako prázdniny. Ty nejpoučnější prázdniny, které jsem kdy zažila.

Pavla Koukalová

Autorka článku studuje na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy třetím rokem oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se specializací na angličtinu.

Město, kde jsem žila – útulný Vordingborg.

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV AUTORKY

CESTA DO ZEMĚ TISÍCŮ JEZER A OSTROVŮ

Lada Hůdová

Není těžké poznat, že cesta do země tisíců jezer vede na sever, do Finska. Na cestu jsem se vypravila díky studijnímu programu Erasmus, který umožňuje vysokoškolákům studovat na zahraničních univerzitách. Mně umožnil strávit čtyři měsíce v hlavním městě Finska, Helsinkách.

Foto v pozadí: do vesničky Santy Clause dojedete z Helsinek vlakem i autobusem.

První kroky ve Finsku

Od září do prosince 2008 jsem studovala na lékařské fakultě Helsinské univerzity, nejstarší univerzity ve Finsku. Původně sídlila v Turku, ale roku 1828 se přesunula do Helsinek. V současnosti má jedenáct fakult a skoro 40 000 studentů. Pro všechny studenty z Erasmu univerzita připravila týdenní orientační kurz, který se konal před zahájením studia. Měl za úkol studentům pomoci s vyřizováním dokumentů nezbytných pro pobyt v zahraničí a nasměrovat je na správné úřady a instituce. Dostali jsme důležité informace nejen o bankách, registračních poplatcích, ubytování, cestování, ale také o možnosti sportovního vyžití a studentských organizacích, které nabízely řadu kulturních akcí. Z obrovské posluchárny plné studentů ze všech koutů světa bylo jen deset mediků (resp. devět mediček a jeden medik). V naší medicke skupině se sešlo jen několik národností, a to česká, maďarská, španělská, francouzská a německá. Postupně jsme se seznamovali nejen během studia, ale i při různých společných akcích. Kurzy pro zahraniční studenty se vyučovaly v angličtině, což byla v tu dobu naše společná řeč.

Koncertní hala v Helsinkách, Finlandia Hall. Dílo slavného finského architekta Alvara Aalta.

Měli jsme možnost navštěvovat zdarma kurzy finštiny. Pokoušela jsem se tedy lámat i finský jazyk, ale odnesla jsem si jen skutečné základy, několik číslovek a důležité slovíčko kiitos, česky děkuji. Finština je zajímavá a melodická. I proto, že používá pravidlo harmonie, takže slova jsou plná přehlásek nebo zdvojených písmen. Je příbuzná s maďarštinou

a estonštinou, ale našla jsem dokonce dvě podobná slova jako v češtině – smetanu a přitakání joo.

Ubytování

Největší měsíční výdaj je pro studenty většinou ubytování. Na něm záleží, kolik zbude na ostatní studentský život. Ačkoli moje ubytování bylo velmi kvalitní, s dobrým

FOTO NA TĚTO STRANĚ: ARCHIV AUTORKY

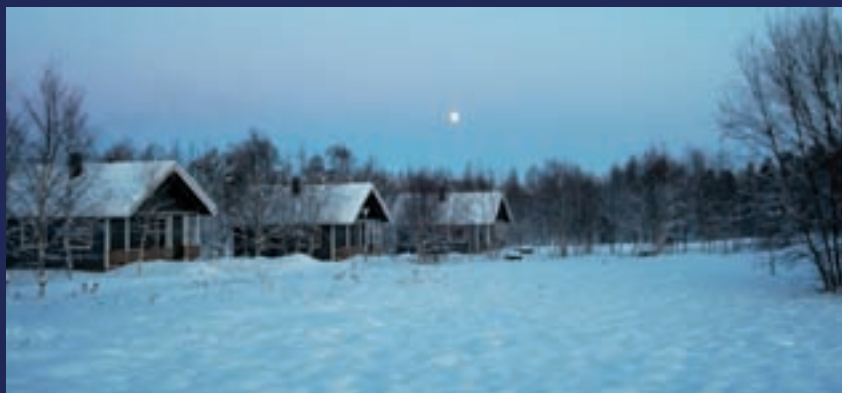
FOTO NA TĚTO STRANĚ ARCHIV AUTORKY

Červánky nad osadou Vasatokka.

vybavením a v drahé lokalitě, jeho cena se pohybovala ve střední hladině. Bydlela jsem v pátém patře na studentských kolejích v centru, a tak jsem měla ke kulturnímu studentskému životu velice blízko. Pravidla na kolejích umožňovala ubytování hostů, takže jsem nemusela šetřit pozvánkami pro návštěvy z dálky. Nechyběla ani sauna, která ve Finsku patří ke každému domu. Nestihla jsem ale vyzkoušet pravou finskou saunu, ve které se topí dřevem a člověk je celý černý od sazí. Ani březovými větvičkami jsem se neovávala, zato polévání kamenů vodou jsem okoukala rychle.

Společenský život

Ve volném čase jsem se jako studentka Erasmu rozhodně nenudila. Studentské organizace v Helsinkách pořádaly různé akce; například při národní večeři měli studenti uvařit typický národní pokrm a na oplátku mohli ochutnat kuchyně zahraniční. Co se týče finské kuchyně, mohli jsme si vybrat mezi lososem, pirohy se sladkou rýží, finským opečeným sýrem juustoleipa s klikovou marmeládou a vše zapít mlékem. Byly připraveny i jiné akce jako společná sauna, párty, promítání filmů, exkurze do továren nebo výlety do Petrohradu, Laponska, Tallinnu a Stock-

Osada Vasatokka leží 300 km za severním polárním kruhem.

holmu. V každém kampusu najdete sportovní centra s širokou nabídkou sportů, od posiloven, aerobiku, míčových her po tancování. Zájemci o hudbu mohli navštěvovat sbory nebo orchestry.

K častým zábavám patřily párty v nesčetných helsinských klubech. Většinou jim ale předcházely „předpárty“ v domácím prostředí, aby studentské peněženky neutrpěly tak velkou újmu. Návštěva baru a klubů obnáší poplatek rovnou při vstupu za odložení kabátu do šatny; ceny alkoholu, ale i limonád se vyšplhají kvůli vysoké spotřební dani až na pětinasobek těch českých. Ani vysoké ceny ale neodradí některé pijáky od velké spotřeby, ti se

pak potácejí po chodníku. Je ale také možné, že finský organismus skolí i malé množství alkoholu. Tvrdý alkohol lze koupit jen v obchodech Alko, ve kterých najdete kromě domácích voděk Finlandia nebo Koskenkorva i českou Becherovku.

Cestování

Během svého pobytu ve Finsku jsem nemohla vynechat cestování. Řada cestovních kanceláří nabízí cenově příznivé zájezdy pro studenty. Vyrázila jsem se tedy podívat do Petrohradu a Laponska. Na trajektu společnosti Viking Line jsem se plavila do Stockholmu a na katamaránu Linda Line do Tallinnu. Zbyl mi čas i na

poznávání finských měst jako třeba bývalého finského hlavního města Turku. Samozřejmě se dostalo i na prohlídku Helsinek.

Jak do Helsinek?

Helsinky jsou největším městem Finska. Se svými 580 000 obyvateli představují polovinu pražské populace, ale jako aglomerace se třemi městy Espoo, Vantaa a Kauniainen už překonají milionovou hranici. Helsinky leží na jihu země, ale i přesto jsou nejsevernějším hlavním městem v kontinentální Evropě.

Do Helsinek se dostanete po moři, po souši i vzduchem. Většina cizinců volí letiště Vantaa, i pro cestovatele z Čech je letecké spojení nejrychlejší. Rozsáhlá síť autobusů a vlaků spojuje Helsinky se zbytkem státu – polárním kruhem v Rovaniemi, s vesničkou Santy Clause, ale i s Petrohradem.

Hromadná doprava ve finské metropoli

Helsinky si vystačí s jednou linkou metra. Pro cestování v hromadné dopravě platí určitá pravidla. Pokud chcete nastoupit, musíte to dát řidiči najevo, a to předpaženou pravicí, nebo nejlépe rovnou mávat cestovní kartou. Při výstupu musíte vždy zmáčknout tlačítko. Ve srovnání s pražskou dopravou chybí v tramvajích namluvené hlášení zastávek, v autobusech se někdy nedozvíte zastávky vůbec. Ani jízdni řády nejsou bohaté na informace. Zatímco v Praze z nich zjistíte všechny zastávky dané trasy a jak dlouho pojedete, na finské zastávce najdete jen čas odjezdu. O to je cesta napínavější pro cizince a poskytuje spoustu příležitostí, jak se dát do hovoru s jinak málomluvnými Finy. Ti vám ochotně poradí. Ani starší generace se nenechá zaskočit angličtinou.

Jízda vyhlídkovou tramvají

Turisté si mohou prohlížet Helsinky z okna tramvaje 3T, která objíždí skoro všechny helsinské památky. Začíná na Senátním náměstí (Senaatintori), nejstarší a turisty nejnavštěvovanější části města postavené ve stylu empíru s mohutnou bílou evangelickou katedrálou, dominantou Helsinek. Obvykle je přístupná veřej-

Z okna tramvaje 3T uvidíte i bílou dominantu Helsinek – evangelickou katedrálu.

nosti, jen v době některých bohoslužeb se uzavírá. Nepřístupná byla i v poledne 6. 12. v Den nezávislosti Finska, kdy se tu konala bohoslužba za účasti významných osobností, velvyslanců, bývalých finských prezidentů i současné prezidentky Tarji Halonen, první ženy ve finské prezidentské funkci.

Ze Senátního náměstí pokračuje tramvaj 3T ulicí Aleksanderinkatu, hlavní nákupní třídou s mnoha velkými obchody. Nad vchodem do obchodního domu Stockmann visí otáčející se hodiny. Když se v Helsinkách řekne: „Sejdeme se pod hodinama,“ myslí se před vchodem do Stockmanna. Paralelně s touto ulicí běží bulvár Esplanadi, kde můžete nakukovat do výloh drahých butiků, restaurací nebo obchodů s finským designem.

Vyhlídková tramvaj 3T doveze turisty také ke skalnímu kostelu Tempelliaukio, Národní opeře a také k Olympijskému stadionu, kde roku 1952 Emil Zátopek zvítězil ve třech běžeckých disciplínách. Z věže olympijského stadionu, vysoké 72 metrů, jsou vidět Helsinky z ptáčích perspektivy, ale také nedaleká socha Zátokova kamaráda a soupeře Paava Nurmiho.

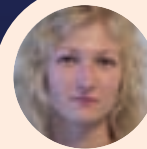
Popovzeme-li se dál vyhlídkovou tramvají k budově hlavního nádraží, objevíme naproti největší místní českou hospodu Vltavu, která kromě jídelního lístku v češtině nabízí české pivo a česnečku. České pivo se točí i v nedalekých hospodách Hádanka nebo Praha. Když se pohybuje okolo nádraží často, tak na některých místních vlcích objevíme namalovaného českého krtečka. Můžeme

jen spekulovat, zda je u finských dětí kreslená postavička krtečka oblíbenější než Mumínek od švédsko-finské autorky Tove Jansson.

Příroda

Pro milovníky přírody je Finsko pravý ráj. Při procházce v národních parcích se mohou kochat čistými jezery obklopenými lesy, skálami porostlými lišejníky, ale také se „napást“ borůvek a brusinek, kterých tu roste požehnaně. Nejbližší Helsinek leží národní park Nuusio.

Co v Helsinkách nepotkáte, je sob a los, typická finská fauna. Tedy pokud se za nimi nevypravíte do helsinské ZOO na ostrov Korkeasaari nebo úplně na sever, do Laponska. To už je cesta pro větší dobrodruhy, kterou můžu doporučit i v zimě. Kromě dobrého lyžování si budete moct vyzkoušet chůzi na sněžnicích, lov ryb na zamrzlém jezeře, stavbu iglú, skok do ledového jezera po sauně a při troše štěstí můžete vidět i polární zář. I když se mi ji nepoštěstilo vidět, zůstane pro mě nejen Laponsko, ale i pobyt v Helsinkách velkým dobrodružstvím a cennou životní zkušeností.

Lada Hůdová

Autorka článku studuje pátým rokem obor Všeobecné lékařství na I. lékařské fakultě UK v Praze.

STUDENTSKÁ UNIE UK PROVEDE INVENTURU DEMOKRACIE

Tereza Selmbacherová

Dvacáté výročí sametové revoluce se pomalu blíží. Českou republiku čekají oslavy a připomínky 17. listopadu 1989. Do oslav se stejně jako loni zapojí i Studentská unie Univerzity Karlovy, občanské sdružení studentů a absolventů UK. Letošní 20. výročí vítězství demokracie nad totalitou se SU chystá nejen oslavit, ale i revidovat, a to pod záštitou iniciativy Inventura demokracie. Jak probíhaly loňské oslavy a v jakém duchu se bude nést letošní akce?

FOTO NA TĚTO DVOUSTRANĚ: ARCHIV SU UK

Klárov před listopadovým happeningem. Krabice, které si studenti nachystali na dárky od politiků, jsou zatím prázdné. Podaří se je naplnit?

Cyklus projekcí a debat o problémech polistopadového Československa a posléze Česka, studentský happening k 17. listopadu, výzva politikům s požadavkem nápravy čtyř konkrétních problémů – tak vypadaly oslavy, které k 19. výročí sametové revoluce připravili studenti pod hlavičkou iniciativy Inventura demokracie. Organizátoři výročí většinou patří do Studentské unie UK, ale na přípravách se podíleli i studenti z ČVUT, UMPRUM nebo VŠE. „Nechceme se jen radovat z konce komunismu.

← Součástí studentské výzvy jsou i parodické artefakty. Tento si dělá legraci z poslanecké imunity.

Naše demokratické dvacetiletí si zaslouží i pořádnou kritickou reflexi,“ vysvětluje hlavní myšlenku akce jedna z hlavních postav Inventury a místopředseda Studentské unie UK Jiří Boudal. Loňské akce sloužily hlavně jako příprava. Inventura demokracie má totiž vyvrcholit právě letošním kulatým výročím.

Co si myslí studenti?

Opět proběhne cyklus debat, podobný loňskému cyklu Doba Železná a Kožená. „Rádi bychom i letos pozvali významné osobnosti, například Madeleine Albrightovou nebo Jacquese Rupnika,“ říká organizátor celého cyklu Lukáš Tóth. Témata mají být

obecnější, ale neméně důležitá než ta loňská. „Jedním z nich má být například naše schopnost vyrovnat se s minulostí, dalším zase obraz Česka v zahraničí,“ vysvětluje Lukáš Tóth.

Oproti loňsku je tu jeden velký rozdíl. Na přípravě témat k debatám by se měla podílet co nejširší skupina studentů. „Od března budou probíhat veřejné tvůrčí dílny na FF UK, kde budeme témata formulovat. Hlavně by tam ke každému problému mělo vzniknout stanovisko studentů, které se bude v rámci debat prezentovat,“ říká Tóth a dodává: „Po dvaceti letech od revoluce bude určitě zajímavé se dozvědět, co si studenti myslí například o naší schopnosti vyrovnat se s minulostí.“

Hosté listopadové studentské debaty na VŠE. Zleva: bývalí policisté Hynek Vlasák a Jan Kubice, novinář Jaroslav Špurný, prezident soudcovské unie Jaromír Jirsa a politolog Tomáš Lebeda.

Výzva politikům je stále živá

Velkou pozornost vzbudili studenti svou výzvou politikům *Dejte nám dárek ke dvacetinám*, ve které požadují odstranění čtyř legislativních absurdit: omezení imunity, regulaci lobbingu, odstranění praxe legislativních přílepků a transparentnější jmenování mediálních rad. „Chtěli jsme přijít s něčím konkrétním a splnitelným, ne jen s obecnými slovy o stavu společnosti,“ vysvětluje Jakub Bachtík, jeden ze spoluautorů výzvy. „Možná to nejsou ty nejpálčivější problémy, ale pro kvalitu demokracie jsou zásadní,“ obhajuje studentský výběr.

Požadavky ale nekončí jen výzvou. Studenti s kamerou obcházejí jednotlivé poslance a senátory a snaží se u nich své požadavky prosazovat. „Navštívili jsme zatím tři poslance a dva senátory. Setkání to byla náročná, ale výsledky budou rozhodně zajímavé,“ naznačuje Jiří Boudal. Výstupy ze schůzek s politiky budou studenti postupně zveřejňovat na webových stránkách iniciativy a prostřednictvím YouTube a věnují jim také jednu z debat. Nápad studentů zaujal i další organizace, jako jsou FITES (Český filmový a televizní svaz) nebo Ekologický právní servis. Ten jim například pomůže s hledáním argumentů pro regulaci lobbingu. „Díky tomu,

Zájem o debaty byl v listopadu 2008 značný. A bude jistě i letos.

Velký úspěch sklídilo i kašpárkové divadlo symbolizující mediální rady a takzvaný lobbot, který stojí na happeningovém pódiu.

že dostáváme rady od lidí, kteří se těmito tématy zabývají dlouhodobě, je větší pravděpodobnost, že se nám něčím podaří skutečně pohnout,“ myslí si Jakub Bachtík.

17. listopad ve jménu studentského happeningu

I letošní výročí pro SU UK vyvrcholí happeningem. Vzhledem k tomu, že na 17. listopadu je plánováno několik velkolepých akcí, odehraje se akce studentů už o něco dřív. Organizátoři slibují důstojné i vtipné setkání. „Chystáme sehrané scénky, které budou glosovat naši současnost, i vážně formulované studentské prohlášení,“ nastiňuje letošní plány členka Inventury Silvie Mitlenerová. „Chceme prostě, aby výročí proběhlo důstojně, ale mělo přítom studentský charakter.“ Happeningy mají probíhat kvůli jednotlivým bodům studentské výzvy i v průběhu roku. A plánují se další akce. Jednou z nich je i projekt, který bude motivovat středoškolačky ke zmapování listopadu 1989 na jejich školách. Informace o jednotlivých aktivitách se objevují na webu iniciativy www.inventurademokracie.cz, kde jsou

zveřejněny i kontakty na organizátory. „Samozřejmě vítáme všechny zájemce o spolupráci, abychom toho mohli uspořádat co nejvíc,“ upozorňuje Jiří Boudal. „Výročí revoluce, kterou začali studenti, má přece patřit studentům.“

Tereza Selmbacherová

Autorka článku studuje čtvrtý ročník sociologie na FF UK. Druhým rokem působí ve Studentské radě FF UK. Je jedna z iniciátorek nápadu na Inventuru demokracie. V rámci Studentské unie UK tento projekt i koordinuje.

STUDENSKÁ UNIE
UNIVERZITY KARLOVY SUUK.CZ

Studentská unie sdružuje studenty a absolventy Univerzity Karlovy. Jejím cílem je pomáhat studentským spolkům, zlepšovat společenský život na univerzitě a posilovat univerzitní identitu. Podrobnější informace o SU UK najdete na: <http://suuk.cz/>.

HUDEBNÍ PODZIM SPOLKU CAROLINUM

Dana Kandertová

Podzimní život Spolku absolventů a přátel UK byl rušný. V říjnu se Karolinum rozeznělo Podzimním koncertem. V listopadu jsme společně navštívili výstavu Pražský student, která připomíná nejen bohatou historii Univerzity Karlovy. Konec měsíce pak zpříjemnil již tradiční Mikulášský koncert.

Podzimní koncert v Karolinu

V pondělí 20. října pořádal Spolek absolventů a přátel Univerzity Karlovy spolu s občanským sdružením P. U. S. S. A. (Podpora uměleckých startů a studijních aktivit) Podzimní koncert. Akce se uskutečnila v rámci projektu finančně podpořeného pražským magistrátem a společností Olympus C&S.

Ačkoliv koncert nesl označení podzimní, slyšeli jsme hudbu plnou radosti a krásy, navíc prezentovanou s velkou virtuozitou. Postaral se o ni především houslista Václav Hudeček nejen svým mistrovstvím, ale také tím, že si ke spolupráci vybral velmi mladou talentovanou houslistku Terezu Annu Přívratskou. Jde o další z velmi užitečných a prospěšných kroků Václava Hudečka v jeho podpoře mla-

Přivratská – zkušený virtuoz a nastupující dvacetiletá interpretka houslové hry, dnes studentka Royal Academy of Music v Londýně – jako dialog dvou muzikantů radujících se ze společné hry a z nádherné Bachovy skladby. A radost se přenesla i mezi posluchače.

Výstava Pražský student

V listopadu jsme společně navštívili výstavu Pražský student, která se převážně zaměřuje na historii Univerzity Karlovy a její studenty, a to od jejího založení v roce 1348 až do listopadu 1989. Kromě běžného studentského života na kolejích, při sportu a zábavě exponáty zachycují i celospolečensky významná vystoupení pražského student-

Kvarteto stipendistek z Royal Academy of Music v Londýně na Mikulášském koncertu v Karolinu.

teto ve složení Tereza A. Přívratská, Atsuko Takao, Stephanie Edmundson a Lauren Steel), Conservatoire national supérieur de musique et de danse v Paříži (Eduard Bayer) a londýnské Guildhall School of Music and Drama (Daniel Prokeš). Koncert uváděl a celým večerem provázel František Novotný. Vyslechli jsme ukázky z děl Louise Vierna, Maxe Regera, Rubena Ysaye, Wolfganga A. Mozarta a brilantně provedené kvarteto Bedřicha Smetany Z mého života. I tento koncert se posluchačům velice líbil. Pořádal jej spolek Carolinum spolu s občanským sdružením P. U. S. S. A. v rámci projektu finančně podpořeného pražským magistrátem.

Během tradičního Svatoštěpánského setkání jsme si za odborného výkladu profesora Jana Royta prohlédli kostel sv. Tomáše na Malé Straně a vyslechli koncertní provedení České mše vánoční Jana Jakuba Ryby.

Václav Hudeček předvádí svůj smyčcový um na Podzimním koncertě.

dých talentů, na půdě Karlovy Univerzity zvláště vítaných.

Skvělý výkon podal také komorní orchestr Barocco sempre giovane z Pardubic, pod vedením Josefa Krečmera. Program byl složen z velmi známých skladeb. O to bylo těžší zahrát je opravdově a s dokonalostí, která z nich setře „turistický nátěr“. Uslyšeli jsme tak, že Vivaldiho Le Quatro Stagioni je nejen líbivý populár, ale i krásná a obtížná skladba. Mozartovo Divertimento D dur umožnilo orchestru ukázat, co umí. A závěrečný dvojkoncert J. S. Bacha (Koncert d moll pro dvoj housle) zahráli Václav Hudeček a Tereza

stava. Např. boje na barikádách v roce 1848, londýnský exil za okupace, majálesy v šedesátých letech 20. století i situaci po nástupu normalizace. Pořadatelé jednu část výstavy věnovali také Josefu Hlávkoví, který založil několik studentských nadací. Zsvěcený výklad podal autor námětu expozice a vedoucí Ústavu dějin UK Michal Svatoš.

Zahraniční studenti vystoupili na Mikulášském koncertu

Tradiční Mikulášský koncert v Karolinu byl již zcela v režii mladých interpretů, stipendistů Royal Academy of Music v Londýně (kvar-

Dana Kandertová

Autorka článku je členkou volební komise SAP UK.

Kontakt:

Ovocný trh 3, 116 36 Praha 1 (budova Nové Astorie, přízemí, kancelář č. 10)
Tel.: +420 224 491 326
Fax: +420 224 811 878
Bankovní spojení: KB Praha I
Číslo účtu 510836300257/0100.
E-mail: sapuk@ruk.cuni.cz,
Web: <http://www.sapuk.cuni.cz/>

ZASEDÁNÍ AKADEMICKÉHO SENÁTU

Daniel Feranc

Vážení čtenáři, dovoluji mi, abych k vám ze stránek univerzitního časopisu Forum opět promluvil a stručně vás informoval o dění z nejvyššího zastupitelského orgánu Univerzity Karlovy, Akademického senátu.

Předsednictvo AS UK na setkání s ministrem školství dne 9. září.

V pátek 23. ledna 2009 se senát sešel ke svému prvnímu zasedání v tomto roce. Předsednictvo senátu ani letos neporušilo tradici a předložilo ke schválení plénu Zprávu o činnosti AS UK za uplynulé funkční období. (Ostatní zprávy od roku 1990 si zájemce může prostudovat na internetových stránkách senátu – <http://www.cuni.cz/UK-901.html#1>. V této sbírce chybí pouze jediná zpráva za funkční období 1995–1996, kterou se nepodařilo nalézt.) Na lednovém zasedání senátu se objevily dvě zásadní otázky.

Jak dál s kolejemi a menzami?

Po osmi měsících se senát vrátil k diskusi o transformaci kolejí a menz. Návrh transformace byl senátu předložen již 23. května 2008, pro hlasovalo 31 členů z 51 přítomných. Ačkoliv tato většina ke schválení záměru postačovala, nebyla přesvědčivá pro tak zásadní krok a v případě projednávání vnitřních předpisů univerzity, které by měly transformaci umožnit, by zdaleka nestačila. Volební a jednací řád senátu vyžaduje souhlas 42 členů. Předsednictvo proto rozhodlo, aby byl návrh transformace znovu předložen,

tentokrát společně se změnou vnitřních předpisů univerzity. Rektor dne 20. října 2008 předložil senátu k projednání návrhy změn tří univerzitních předpisů: Statutu univerzity, Řádu vysokoškolské koleje a Řádu menzy.

Navrhované změny měly transformaci umožnit a vzaly v potaz diskusi z květnového zasedání senátu; proto bylo stanoveno několik zásad. Podle první zásady by případná transformace nemohla být provedena bez vyjádření Akademického senátu. Druhá zásada stanovuje podmínku předložení přesného harmonogramu provedení transformace před tím, než se senát vyjádří. Další zásada by měla zajistit v transformované instituci vznik orgánu podobného Grémiu kolejních rad UK, kterým by byli zastupováni ubytovaní studenti. Poslední zásada zavazuje osoby, které univerzitu zastupují ve vedení instituce, zohledňovat ve své činnosti univerzitní orgány a zodpovídat se jim.

Na lednovém zasedání senátu předsednictvo zařadilo dva body: transformaci kolejí a menz a návrhy vnitřních předpisů univerzity. Před zasedáním senátu předsednictvo zvažovalo další otázky související s transformací, zejména důsledky světové finanční krize na hospodaření univerzity a její případný vliv na proveditelnost transformace. Výsledkem byl návrh na vypuštění transformace z pořadu jednání, projednávání vnitřních předpisů však bylo ponecháno. Když mělo plénum přistoupit k projednání předpisů, bylo navrženo odložení i tohoto bodu. Pro takovéto řešení se vyslovilo 17 členů ze 46. Senát se tedy mohl projednání vnitřních předpisů ujmout. Všechny

Protestní dopis AS UK adresovaný předsedovi vlády.

tři navržené změny univerzitních předpisů byly schváleny; pro změnu Statutu univerzity hlasovalo 43, pro změnu Řádu vysokoškolské koleje 44 a pro změnu Řádu menzy 43 členů senátu. Ani schválením vnitřních předpisů však diskuse o transformaci kolejí a menz nekončí.

Bude vysoké školství v České republice svobodné?

V závěru svého článku o činnosti Senátu v posledním čísle časopisu Forum (3/2008) jsem spekuloval, že o Bílé knize terciárního vzdělávání ještě hodně uslyšíme. Moje představa se však nerealizovala. Sice jsme o Bílé knize slyšeli hodně, ale ne natolik, aby byla označena za strategický dokument. Diskuse nad dokumentem, který Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pojmenovalo První oficiální verze určená k diskusi, probíhala ode dne zveřejnění 2. května 2008 do 15. září, kdy bylo možné k této verzi posílat připomínky. Kvůli tomuto označení se dalo oprávněně očekávat, že se objeví druhá, třetí nebo další verze Bílé knihy. Kdo si toto myslel, velice se zklamal. Po 15. září 2008 již nevznikla žádná jiná verze určená k veřejné diskusi.

Zpráva o činnosti Akademického senátu Univerzity Karlovy v Praze za funkční období únor 2008 – leden 2009

Akademický senát Univerzity Karlovy v tomto funkčním období jednal na pěti plenárních zasedáních, dne 23. ledna 2009 se uskutečnilo šesté řádné zasedání AS UK.

Předsednictvo AS UK pracovalo ve složení:

- Prof. RNDr. Jan Hála, DrSc. (MFF), předseda,
- JUDr. Ing. Josef Staša, CSc. (PF), místopředseda,
- Prof. PhDr. Jan Royt, PhD., CSc. (KTF),
- Doc. MUDr. Petr Hach, CSc. (I.LF),
- Mgr. Richard Chudoba (PřF) a
- Bc. Jakub Jeřábek (FSV).

Tajemníkem AS UK byl po celé období Mgr. Daniel Feranc (KTF). Sekretářkou byla Antonie Křížová. Předsednictvo AS UK jednálo na čtrnácti zasedáních. Při sestavování časového plánu zasedání senátu předsednictvo pečlivě vážilo termíny zasedání vzhledem k problémům s usnáschopností v minulém funkčním období. Časový plán a disciplína členů senátu v účasti na zasedání přispěly k pružnému projednávání všech bodů zasedání. V průběhu letních prázdnin bylo předsednictvo AS UK tradičně pověřeno plénem senátu, aby jej zastupovalo v neodkladných záležitostech.

Na činnosti senátu se zásadním způsobem podílely tyto pracovní komise:

- Ekonomická: předseda doc. RNDr. Miloš Rotter, CSc. (MFF),
- Legislativní: předseda JUDr. Ing. Josef Staša, CSc. (PF),
- Sociální: předseda Bc. Jan Šimek (MFF),
- Studijní: předsedkyně doc. MUDr. Alena Stoklasová, CSc. (LFHK),
- Ediční: předseda RNDr. Štěpán Bojar (ÚVT).

Předsednictvo AS UK dne 23. května 2008 vyhlásilo volby do AS UK na fakultách zařazených pro účely voleb do AS UK ve 3. sboru.

Volby se uskutečnily:

- 19.–20. listopadu 2008 na 1. lékařské fakultě,
- 18.–19. listopadu 2008 na 3. lékařské fakultě,
- 20.–22. listopadu 2008 na Katolické teologické fakultě,
- 19.–20. listopadu 2008 na Pedagogické fakultě,
- 10.–12. prosince 2008 na Fakultě tělesné výchovy a sportu.

V oblasti rozhodování o samosprávních orgánech univerzity projednal AS UK návrh na jmenování nového člena Vědecké rady UK. Dále byly v oblasti samosprávních činností projednány a schváleny Výroční zpráva o činnosti UK za rok 2007, Výroční zpráva o hospodaření UK za rok 2007 a Aktualizace Dlouhodobého záměru UK pro rok 2008–2009. Legislativní činnost v tomto funkčním období byla v souvislosti s depurací vnitřních předpisů fakult oproti minulým obdobím výrazná, do 23. ledna 2009 AS UK projednal 68 vnitřních předpisů fakult a dalších součástí UK. Dále AS UK projednal a schválil změnu Řádu imatrikulací a promoci změnu Řádu menzy. Úplný přehled legislativní činnosti AS UK je zveřejněn na webových stránkách AS UK. Senát také projednával návrhy opatření rektora UK: o poskytování stipendií na podporu ubytování studentů na UK, o poskytování podpory zájmové činnosti studentů, o stanovení standardních cen ubytování a o změně statutu Bolzanovy ceny. Nejdůležitějším úkonem AS UK v ekonomické oblasti bylo projednání a schválení rozpočtu UK pro rok 2008, rozpisu státní neinvestiční dotace a příspěvků na UK pro rok 2008. Akademický senát věnoval zvýšenou pozornost projednávání návrhu na odkoupení většinového vlastnického podílu k objektu CDMS Krystal. V této oblasti dále AS UK projednával způsob čerpání a rozdělení univerzitní rozpočtové rezervy a schválil její postupné rozdělení ve výši téměř 4,5 mil. korun. K 23. lednu 2009 projednal 14 návrhů smluv o pronájmu, prodeji apod. či jejich změn. Senát s velkou pozorností sledoval činnost Rady vysokých škol a delegoval zástupce univerzity a fakult do sněmu Rady vysokých škol. Senát pravidelně informoval o své činnosti v reprezentaci vysokých škol. Předseda AS UK opakovaně obhájil místo předsedy pracovní komise RVŠ, kterou tvoří předsedové akademických senátů vysokých škol (tzv. Velký chural). Senát se zvýšenou pozorností sledoval přípravu Bílé knihy terciárního vzdělávání a po tzv. vypořádání připomínek proces její přípravy odmítl. Dále se AS UK intenzivně věnoval problematice zamýšlené transformace fakulturních nemocnic na univerzitní nemocnice.

prof. RNDr. Jan Hála, DrSc.

předseda AS UK v Praze

Vypracoval:

Mgr. Daniel Feranc, tajemník AS UK

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vytvořilo už jen jeden dokument, který ministr školství předložil vládě k projednání. Neseznámil však s tímto dokumentem ani ty, kterých se týká, tedy vysoké školy. Byl zveřejněn až po výtkách ze strany představitelů univerzity dne 26. ledna 2009 večer. Tedy až poté, co podle tvrzení premiéra Mirka Topolánka byla Bílá kniha vládou schválena. Podle zveřejněného usnesení však vláda pouze vzala Bílou knihu na vědomí.

Toto není jediné překrucování skutečných událostí. Představitelé univerzity se od zahájení veřejné diskuze odpovědně snaží s ministerstvem diskutovat. Dne 9. září se představitelé univerzity setkali s Ondřejem Liškou, ministrem školství, a s jeho náměstkem pro vysoké školy Vlastimilem Růžičkou. To byl poslední vstřícný krok představitelů ministerstva. Za své připomínky k Bílé knize si Univerzita Karlova vysloužila kritickou, místy až pejorativní reakci ze strany ministerstva. Tyto reakce pak byly označeny za vypořádání připomínek Univerzity Karlovy. Způsob jednání ministerstva školství proto vedl k tomu, že Univerzita Karlova Bílou knihu terciárního vzdělávání odmítla a 23. ledna 2009 protestovala proti projednávání Bílé knihy ve vládě. Celý proces přípravy Bílé knihy i její projednávání vládou tak v akademických řadách činí plánovanou reformu vysokých škol nedůvěryhodnou a právem vyvolává obavy o budoucnost svobodné a samosprávné akademické obce. Zničujícím snahám samozvaných reformátorů vysokých škol může zabránit jen ostržitý a jednotný postoj akademické obce. V opačném případě se své svobody a práva rozhodovat o sobě zbaví obec sama.

Mgr. Daniel Feranc

Autor článku je tajemník AS UK. Absolvoval katolickou teologii na Katolické teologické fakultě UK, kde je v současné době doktorandem ve studijním programu Církevní a obecné dějiny.

POMŮČKA: ACETIN ADAT, RILA VRAT	TATRANSKÝ NÁRODNÍ PARK	2. DÍL 2. TAJENKY	STUPŇO- VITÉ VODOPÁDY		KARTAGI- NEC	INICIÁLY HERCE LUKAVSKÉ- HO	OCTAN GLYCERINU	ČLENOVÉ PAŘÍŽSKÉ KOMUNY		VELMI VYSOKÉ NAPĚTÍ (zkratka)	ZNAČKA LANTHANU	KNIKÁNÍ	SLEZSKÁ ŘEKA	KULEČNÍKO- VÝ STRK
TÍM ZPŮSOBEM				VRHAČ KAMINKŮ DRUHOVÁ ČÍSLOVKA					OBEC U JAROMĚ- ŘE					
SLAVNÉ MEXICKÉ LETOVIŠKO									2. DÍL 1. TAJENKY NETEČNOST					
MUŽSKÉ JMÉNO (Nathan)						DOMÁCKY EMANUEL ZNAČKA STRONCIA					DOMÁCKY IRENA ZNAČKA KREMÍKU			
ISLÁMSKÉ RODOVÉ TRADICE					CHYT HOROLEZCE SOVĚTSKÝ TÁBOR					KARETNÍ HRA ŽENSKÉ JMÉNO				
1. DÍL 2. TAJENKY		E											HORNÍ KONČETINA	ODSTRANIT MYTÍM
	DOMÁCKY MARIE VÝŠE NEŽ					TUMÁTE SLOVENSKY „JAK“					SHLUK ROSTLIN ZVYŠENÝ TÓN			
JMÉNO LOUPEŽNÍ- KA ŠUHAJE						BULHAR- SKÉ HORY INICIÁLY BORNA						DOVED- NOST ŘÍMSKÝCH 101		
ANGLICKY „ČIN“				1. DÍL 1. TAJENKY										
ANGLICKY „DEN“				MONGOL- SKÁ POUŠŤ					OBYVATEL ASIE					

Ke studiu na zahraniční vysoké škole jste ve středověku nepotřebovali žádný ERASMUS. Když se vám zachtělo, stačilo, aby vám maminka napekla buchty, a mohli jste se vydat na stáž. Po celé Evropě se přednášelo v latině, a tak jste nemuseli překonávat jazykovou bariéru a učit se cizí jazyky. Studenti, především ti z urozenějších rodin, tímto způsobem běžně korzovali po evropských centrech vzdělanosti bez potuchy o Boloňském procesu. Nejprve reformace a poté absolutismus ale zasadily volnému pohybu učenců smrtelné rány. Poslední hřebíček do rakve zatloukli obrozenci, kteří do výuky prosadili národní jazyky.

Jak se dříve říkalo cestování po vysokých školách, které se dnes studentům snaží různé výměnné programy umožnit? (První tajenka česky, druhá latinsky.)

Řešení zasílejte na adresu
forum@cuni.cz do 30. 4. 2009.

Jednoho výherce odměníme knihou
z Nakladatelství Karolinum.

Tajenka z čísla 3/08, tážící se na název
krvežiznivého, avšak užitečného organismu,
zní: „**PIJAVKA LÉKAŘSKÁ – LATINSKY
HIRUDO MEDICINALIS**“.

Z úspěšných luštitelů jsme vylosovali
tentokrát dva výherce, kteří obdrží knihu
z Nakladatelství Karolinum. Jsou jimi
**Věra Pojmanová z Havlíčkova Brodu
a Luboš Kočvara z Prahy 5.**

Gratulujeme!

FORUM

CHARLES UNIVERSITY
IN PRAGUE

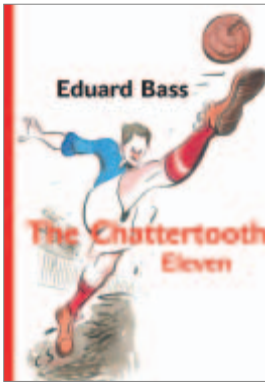
13 The Magazine of Charles University in Prague

1 / 09

INTERNATIONAL COOPERATION OF CHARLES UNIVERSITY

SELECTED PUBLICATIONS PUBLISHER KAROLINUM

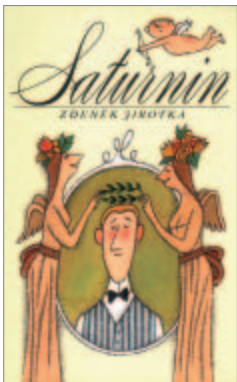

Eduard Bass:
The Chattertooth Eleven
(Klapzubova jedenáctka)
Translated by Ruby Holbing
Prague, Karolinum Press 2009,
250 pages, 1st edition,
price 400 CZK

This already classic story by Eduard Bass from 1922 tells the story of father Klapzuba, who has raised his eleven sons into a phenomenal soccer team. This essential work of Czech humorous fiction can be read as a celebration of fair play, perseverance and sports enthusiasm as well as a story, a slightly ironic portrayal of the Czech intoxication with soccer at that time, as well as a prescient

vision of a post-war society. It is not an accident that the book gained such enormous popularity among both young and adult readers and was published more than 30 times. This new publication, in a new graphic layout by Zdeněk Ziegler, is accompanied by attractive illustrations by Jiří Grus.

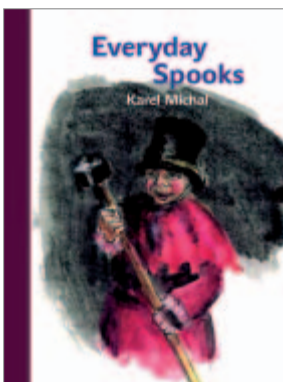
“The most beautiful book” prize in Havlíčkův Brod 2008 for the Czech version

Zdeněk Jirotka:
Saturnin
Translated by Mark Corner
Prague, Karolinum Press 2009,
264 pages, 2nd reprint of the 1st edition,
price 450 CZK

When the novel Saturnin was first published in 1942, it was an immediate bestseller and the book has become a classic of Czech literature. Its humour was obviously inspired by the mild satire typical for such authors as Jerome K. Jerome or P. G. Wodehouse. The main figure, the eccentric “gentleman’s gentleman” Saturnin, enlivens the everyday existence of his master, protecting him from intrusive relatives (embodied by the “prancing dictionary of Slavic proverbs”, aunt

Catherine), and positively influences his matters of the heart. This first English edition, together with Spanish, Italian and German versions, aims to share this classic with readers from other countries. It is accompanied by beautiful full-colour illustrations by the famous Czech graphic artist Adolf Born.

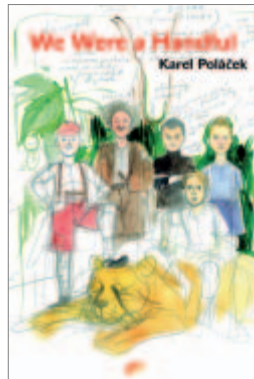
Karel Michal:
Everyday Spooks
(Bubáci pro všední den)
Translated by David Short
Prague, Karolinum Press 2008,
222 pages, 1st edition,
price 400 CZK

A collection of seven short stories about weird and fantastic creatures that inhabit the strange world of everyday reality in the 50’s and 60’s communist Czechoslovakia. Following the best tradition of Czech humoristic and satiric fiction as well as the magic, obscure and grotesque literary visions of Prague represented mainly by Kafka’s texts, Karel Michal describes with keen and intelligent humour fantastic encounters, in which the past melts into the present, ordinary people meet both comic and anxious figures and ghosts and everyday speech turns into an absurd dialog. Two stories from the book (How Pimple Struck Lucky, The Cockabogey) were filmed and Karel Michal became famous as an imaginative critic of “socialist reality”. The book is illustrated by Dagmar Hamsíková.

Bohumil Hrabal:
Pirouettes on a Postage Stamp
(Klíčky na kapesníku)
Translated, Introduction and Notes by David Short
Prague, Karolinum Press 2008,
192 pages, 1st edition,
price 400 CZK

The book is a novel-interview initiated by the Hungarian journalist, writer and anti-communist activist based in Slovakia László Sziget. It retains the character of a more or less verbatim oral record – it is full of false starts and thematic and syntactic digressions, characteristic for the majority of Hrabal’s magical, bizarre and grotesque tales. It is unique for being autobiographical and for making the reader understand Hrabal’s personality, his philosophy and perception and understanding of Central Europe shortly before the fall of the totalitarian regime in the late 80’s.

Karel Poláček:
We Were a Handful (Bylo nás pět)
Translated by Mark Corner
Prague, Karolinum Press 2007,
400 pages, 1st edition,
price 500 CZK

A famous Czech humoristic novel depicting adventures of five boys from a small Czech town. In the middle of the Second World War, the most difficult period in his life – before his transport to the Auschwitz concentration camp in 1944 – Czech Jewish writer Karel Poláček (1892–1944) recalls his happy childhood through the eyes of the child narrator. The reader discovers the world seen through the eyes of children, experiences their daily

adventures and clashes with the incomprehensible world of the grown-ups as well as fights with gangs of children from the neighbourhood and can appreciate the charming language of boys, frequently the main source of humour. After more than 60 years, English-speakers are now offered a chance to read Poláček’s novel. The text is complemented by colour illustrations by Jiří Grus.

Vladislav Vančura:
Summer of Caprice (Rozmarné léto)
Translated by Mark Corner
Prague, Karolinum Press 2006,
204 pages, 1st edition,
price 490 CZK

Vladislav Vančura’s Summer of Caprice is commonly considered untranslatable. The playful style of the narrative, the mastery of language and also the development of the metatextual context of the last 80 years together form this unmistakable classic of Czech literature. Looking from this perspective our English edition is an experiment, thanks to the translation by Mark Corner on one side which inevitably – like every other translation – is an interpretation, and the original illustrations by Jiří Grus and the typography by Zdeněk Ziegler on the other side. However, it is an experiment aiming to present an understanding of the Czech spirit, humour and way of life.

CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

FORUM, issue 13 (March 2009)

The Magazine of Charles University in Prague

Published by Charles University, Press Department,
Ovocný trh 3, Praha 1, 116 36

Executive editor:

doc. Michal Šobr, prorector for external relations

Associate editors:

Václav Hájek, Klára Hamanová, Kateřina Kadlecová,
Jan Švelch, Jaroslav Švelch, Veronika Veselá

Translators:

Jaroslav Švelch, Gillian Purves

Phone: 224 491 248, fax: 224 491 309,
e-mail: forum@cuni.cz

Designer:

Lukáš Doležel

Manuscripts will not be returned unless requested.
The editor may alter and edit contributions received.
Forum is distributed for free at universities and colleges.
Published quarterly.

This issue was published in March 2009. Ministry of
Culture of the Czech Republic registration no. 72 79.
Print version: ISSN 1211-1724.

Dear colleagues, dear participants in the EUA convention, dear readers,

Welcome to the new issue of Forum, the magazine of Charles University in Prague. In the past, we have been focusing on various facets of academic life. Given that this issue is being released at the time when CU is hosting one of the most notable events in the world of European universities in the past few years, the 5th Convention of the European University Association, it is no surprise that it is dedicated to the topic of international cooperation of the university. From the very beginning, universities had a strong and inherent international dimension. The word university itself implies universal knowledge, one that is a clear antithesis of any national or linguistic boundaries. Pervasive use of Latin, along with peregrinatio academica – the wandering of students to universities in different places – greatly contributed to the spirit of universalism. Our university was a full-fledged participant in this space until the unfortunate Decree of Kutná Hora, by which non-Czech students and professors were more or less expelled. On January 18, we saw the 600th anniversary of the decree that was an example of the fatal negative effects of political power interfering with the life of the university. As history unfolded, the position of universities in society was changing. Gradually, they became distinctly national institutions. In this respect, the 1409 Decree of Kutná Hora was an early precursor of a development that continued for a few more centuries. The ideas of Wilhelm von Humboldt, which greatly influenced the evolution of higher education towards the end of the 19th century, reinstated the importance of science at universities, and thus led to the current situation, in which leading universities see as their mission further development of top quality research that cannot be limited by borders between countries. Despite this ambition, it is clear that there are boundaries – be they administrative, linguistic or cultural – that complicate the mission of today's universities. We gained new opportunities by joining the European Union, and the Bologna Process, aiming at creation of a single area of higher education, specifically. However, crossing boundaries is the lasting challenge for

individual members of the academic community, as well as for the management of faculties and of the university as a whole. Besides inter-university agreements on cooperation, a significant utilisation of the Erasmus exchange programme (which is now a part of the Lifelong Learning Programme), joint programmes (especially doctoral), direct scientific collaboration etc., participation in international networks, consortia and organisations is also an important part of the university's international profile. This also includes the EUA convention mentioned above. Since the inception of the EUA, which now unites almost a thousand universities, Charles University has been a very active member, the honour of hosting the 5th Convention being a generous act of recognition of the fact. And this will be a significant convention: the new president, Jean-Marc Rapp, will take office as the old one, Georg Winckler, is leaving. A new Board will be elected. But even more importantly, the EUA will be defining its position towards the upcoming summit of European ministers in Leuven. There, the ambitious Bologna Process is to be evaluated, and its shape and its priorities for the next decade will be determined. It is a great honour for Charles University to take part in the creation of new perspectives of European higher education in this way.

prof. RNDr. Václav Hampel, DrSc.
Rector of Charles University in Prague

ON THE COVER

A puzzle inspired by the topic of this issue – Charles University's international cooperation.

EDITORIAL

PHOTO: CZECH TOURISM

TOPIC OF THE ISSUE

INTERNATIONAL COOPERATION OF CU

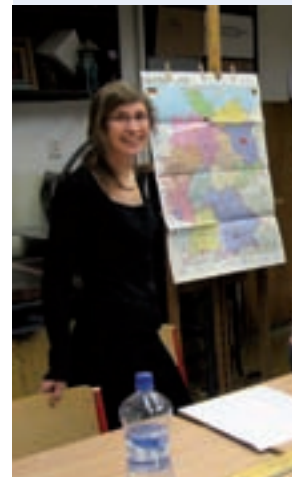
Václav Hampel:
Charles University in
the Seventh Framework
Programme 4

Accomplishments
of international scientific
cooperation at CU 6

Jan Škrha:
The past, the present and the future of international relations
at a European university 8

Stanislav Štech:
Charles University and the OECD's programme
of institutional management (IMHE) 10

Ivana Halašková:
Charles University as an
International Institution 12

CONTENTS

Interview with the Former and the Future President of EUA

17

Věra Štátná:
The Bologna Process And Its Future After 2010

21

Inge Knudsen:
The Coimbra Group and the Bologna Process

27

Michal Maršálek:
Erasmus becomes a part of the Lifelong Learning Programme

29

Hana Sotáková:
Seventh Framework Programme – the ELDEL Project

31

QUIZ

33

CU SUCCESS STORIES

Filip Pertold:
Economists from Charles University: Successes abroad

35

STUDENTS ABROAD

Pavla Koukalová:
Erasmus: an offer you cannot refuse

37

Lada Hůdová:
A journey into the land of thousand lakes and islands

39

We have identified two crucial topics typical of the field of Charles University's international cooperation, which is the core theme of this issue of Forum. These are CU's participation in the EU's Seventh Framework Programme (FP7) and CU's scientific accomplishments as seen in the WoS database. We therefore asked the rector of CU **Václav Hampl** to give an account of these topics, as he considers science, research and scientific cooperation one of the foremost priorities of the university.

CHARLES UNIVERSITY IN THE SEVENTH FRAMEWORK PROGRAMME

The Seventh Framework Programme for Research and Technological Development (FP7 for short) is currently the biggest European science and research support project. The EU has allocated more than 6 % of its budget for it. As there is a huge interest in obtaining funding from FP7 and its success is almost exclusively qualified by participation in international research consortia, success in FP7 can be viewed as an indicator of institutions' international significance in terms of research.

PHOTO VLADIMÍR ŠIGUT

The People specific program also focuses on lifelong learning with individual scholarships and institutional cooperation at international, national and regional level.

There are, however, many limitations to this view. First and foremost, researchers that take part in FP7 projects often suggest that their partners are not always among the best European institutions in the field in question. This makes the planning, carrying out and funding of these projects extremely demanding in terms of office work.

The best teams then in some cases end up preferring more transparent funding schemes.

Another significant drawback has been the lack of a public database of supported projects, although there is one in the making now. It is therefore very difficult to compare the situation at CU with that at other institutions.

List of successful FP7 projects at Charles University

Title (acronym)	Faculty/centre	Coordinator
Cooperation specific programme		
Combating social exclusion among young homeless populations: a comparative investigation of homeless paths and reinsertion programmes for young men and women of different ethnic and migrant statuses (CSEYHP)	FHS	Mgr. Dizdarevič
Fighting aneurysmal diseases (FAD)	LF PI	prof. Třeška
Megacities: Emissions, urban, regional and Global Atmospheric POLLution and climate effects, and Integrated tools for assessment and mitigation (MEGAPOLI)	MFF	doc. Halenka
Utilisation of the mesenchymal stem cell receptome for rational development of uniform, serum-free culture conditions and tools for cell characterization (PURSTEM)	LF HK	MUDr. Soukup
Full costs of climate change (CLIMATECOST)	COŽP	Mgr. Ščasný
Neonatal European Study of Inhaled Steroids (PREDICT)	1. LF	prof. Topinková
Adipokines as Drug Targets to Combat Adverse Effects of Excess Adipose Tissue (ADAPT)	3. LF	doc. Štich
A European platform of integrated information services for researchers in the field of rare diseases and orphan drugs supporting team and project building (RARE-DISEASE PLATFORM)	2. LF	prof. Macek
Setting up research intensive clusters across the EU on characterization of polymer nanostructures (NAPOLYNET)	MFF	RNDr. Hanyková
Nanostructured magnetic materials for nanospintronics (NAMASTE)	MFF	prof. Holý
A new agenda for European security economics (EUSECON)	FSV	PhDr. Stejskal
INtegrating MainSTREAM Economic Indicators with those of Sustainable Development (IN-STREAM)	COŽP	Mgr. Ščasný
Clinically oriented translational cancer multilevel modelling (CONTRA CANCRUM)	MFF	doc. Hedrlín
Controlling chronic diseases related to metabolite disorders (METABO)	2. LF	MUDr. ing. Vejválka
Quality impact prediction for evolving service-oriented software (Q-IMPRESS)	MFF	prof. Plášil
European Network for Genetic-Epidemiological Studies: Building a method to dissect complex genetic traits, using essential hypertension as a disease model (HYPERGENES)	LF PI	doc. Filipovský
Identifying the needs of medical first responder in disasters (NMF-R-DISASTER)	FF	PhDr. Vymětal
People specific programme		
Electromagnetic and spin wave interactions in magnetic nanostructure-based metamaterials and devices (EMSWIM)	MFF	Mgr. Antoš
Controllable global illumination for film production (CGI-FOR-FILM)	MFF	Ing. Křivánek
Enhancing literacy development in European languages (ELDEL)	PedF	PhDr. Sotáková
Industrial upgrading and regional development effects of the Czech and Slovak automotive industries (AUTOMOTIVE INDUSTRY)	PřF	prof. Pavlínek
Capacities specific programme		
Common Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN)	MFF	prof. Hajičová
EURATOM		
Actinide reCycling by SEParation and Transmutation (ACSEPT)	PřF	RNDr. Císařová

Given the difficulty of FP7 office work, CU started an administrative and technical support service for their staff. So far, support has been given to 51 applications, 23 of which succeeded in securing funding. This shows a very solid 45 % success rate. On the other hand, according to the far from perfect list on the [CORDIS](http://www.cordis.europa.eu) (www.cordis.europa.eu) website, this only constitutes 14.3 % of the total number of grants awarded to Czech researchers. That is less than CU's share of research performance in the country as stated by the Research and Development Council, which is 18.5 %.

The objectives of the very broadly defined FP7 are quite diverse. They are divided into four so-called specific programmes:

- Cooperation
- Ideas
- People
- Capacities

Non-nuclear research conducted by the [Joint Research Centre](#) is a fifth specific programme with independent funding. The [Euratom](#) programme is also a part of FP7. So far, CU has been most active in the [Cooperation](#) specific programme, in which

it participates in 17 projects (which is on average one project per faculty, but some faculties in fact do not participate, while others take part in more than one project). The [People](#) programme is next with four projects. [Capacities](#) and [Euratom](#) each have one project at CU. The Ideas specific programme has not been a success at CU yet. Let us hope this situation is only temporary and that, in the next round of calls, CU will succeed in this extremely difficult programme, which is governed by the European Research Council (ERC).

ACCOMPLISHMENTS OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC COOPERATION AT CU

There are many aspects to the international character of a university, the crucial one always being cooperation with noted foreign universities in the fields of teaching and research. As pedagogical and academic interactions of CU are covered elsewhere in this issue, we will now focus on scientific cooperation.

One of the possible assessments of CU's research performance, and a very useful one at that, is provided by the *Web of Science database (WoS, <http://www.isiknowledge.com/WOS>)*. It gathers academic papers published in a broad range of periodicals. There are strict rules for inclusion of periodicals into the database, which guarantees a certain level of quality that renders the data useful. Another advantage of *WoS* is the fact that although it is a commercial database owned by *Thomson Reuters*, it is accessible from all computers in the CU network. However, even *WoS* has its disadvantages. It usually only includes periodicals that are affiliated with science, as opposed to humanities and even social sciences. At CU, outcome of research in these fields accounts for only 6% of *WoS* entries. Therefore, we have to keep this limitation in mind while evaluating *WoS* data. In the case of international cooperation, this is even more pronounced, as for many humanities and social sciences programmes, such as foreign language courses and international studies, international cooperation is absolutely crucial. What can we then learn from the *WoS* database about CU researchers' international cooperation? Out of 8,416 entries that have accumulated on CU's account since 2006, 40% were international collaborations. In this period, CU has published results of cooperation with institutions from 98 different countries. Many of these collaborations took place at our facilities, as well as in Germany, the United States, Great Britain and France (see chart 1).

Interestingly enough, the share of international cooperation in the overall research performance of CU has been relatively stable over the past decade. Ten years ago, it constituted 43%, today it is three percentage points less. We must, however, keep in mind that over this period, the total number

Chart 1: Ten countries, institutions from which CU has been in most active scientific cooperation with.

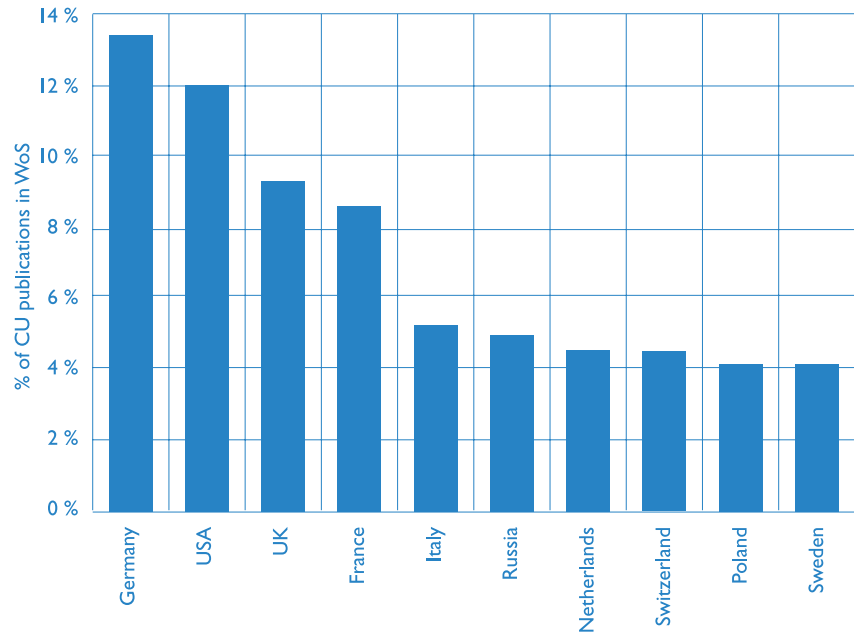

Chart 2: Development of scientific cooperation with its five most active collaborators of 2008.

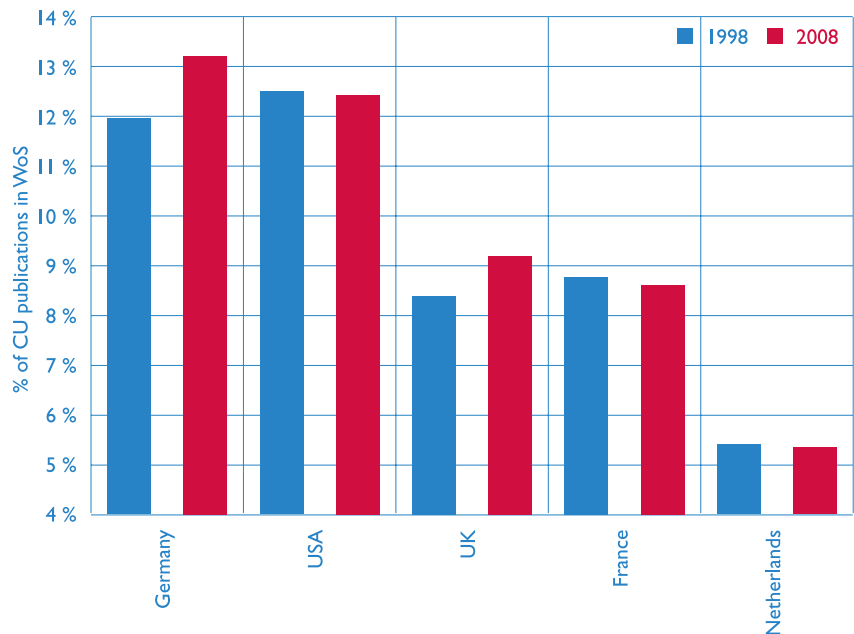
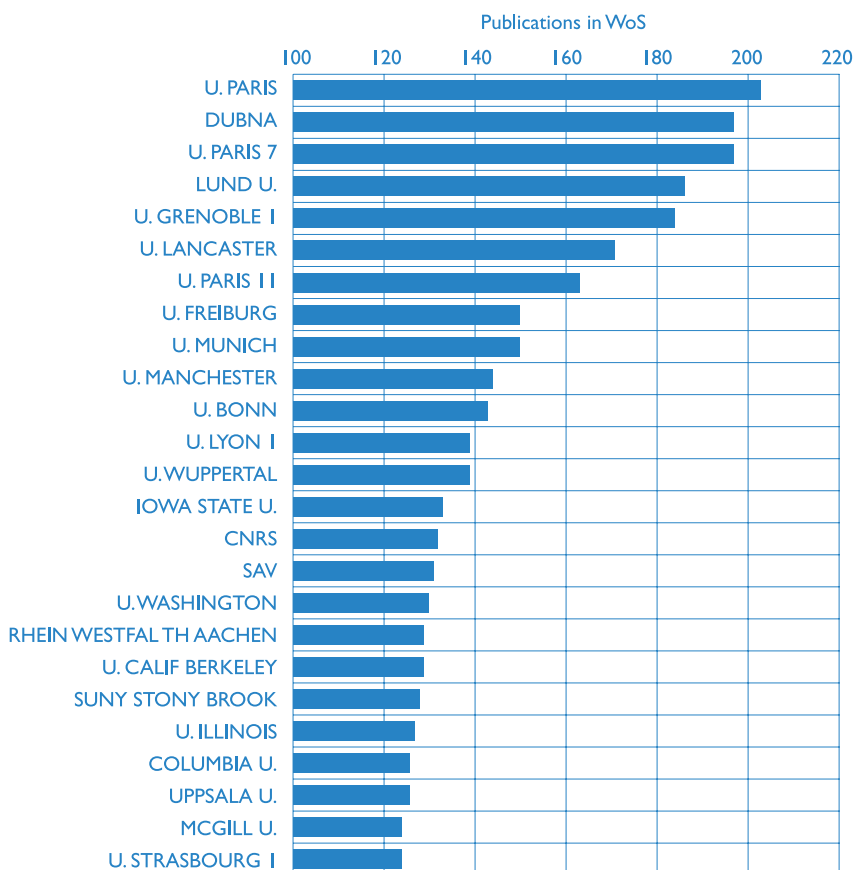

Chart 3: 25 foreign institutions that CU has been in most active collaboration with in the last three years.

of CU publications in *WoS* has tripled (from 1,129 to 3,138), just as the absolute number of joint publications with international institutions (from 487 to 1,258). The share of collaborations with Germany and Great Britain has gone up in this period, while that with the United States and France has remained the same (see chart 2).

Looking at results of cooperation with individual foreign institutions, we notice four French universities (three of them based in Paris, one in Grenoble) in the top ten (see chart 3). It is no surprise that these are joined by two British and two German universities, along with the renowned Swedish university in Lund and the Joint Institute for Nuclear Research in Russian Dubna. The rest of the list is dominated mostly by U.S. universities.

The role of researchers from CU in international cooperation can be usually situated between two extreme positions. On one hand, we can cooperate with world-renowned leaders in their respective fields; CU

thus gains invaluable experience and contacts in the world's top research communities. This role had been drastically stunted during the Communist regime and *WoS* data show that CU has been successfully recuperating from that period, collaborating fruitfully with many top international research institutions. On the other hand, we can see CU as an institution attractive for other collaborators who consider it a leader. In this respect, cooperation with many institutions from less developed countries is also a very positive signal.

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.

The author has been the rector of CU since February 2006. As a scientist, he is a physiologist focusing on circulation regulation in lungs and placenta, especially on the effect of hypoxia. He has worked at the CU 2nd Faculty of Medicine.

Web of Science (WoS)

WoS is a part of the unique collection of databases available via ISI Web Of Knowledge (*WoK*), the research platform operated by Thomson Reuters. *WoS* is the world's leading source of information on research and development. Its paid service also includes references with abstracts, citations of researchers from all over the globe and full texts of papers. Database is updated every week and available online. *WoS* offers six citation index databases:

Conference Proceedings Citation Index

Fully indexes over 110,000 journal and book-based proceedings. Including 256 disciplines, it is divided into two databases: Science (CPCI-S) and Social Sciences and Humanities (CPCI-SSH).

Science Citation Index Expanded

Fully indexes over 7,100 major journals across 150 science disciplines all the way back to 1900.

Social Sciences Citation Index

Fully indexes over 2,100 journals across 50 social science disciplines, as well as 3,500 of the world's leading scientific and technical journals. It goes back to 1956.

Arts & Humanities Citation Index

Fully indexes over 1,200 arts and humanities journals from 1975 onwards, as well as selected items from over 6,000 scientific and social sciences journals.

Index Chemicus

Contains over 2,6 million chemical compounds, dating back to 1993.

Current Chemicals Reactions

Contains over a million chemical reactions from 1986 onwards. Also includes the INPI archive from 1840 to 1985.

THE PAST, THE PRESENT AND THE FUTURE OF INTERNATIONAL RELATIONS AT A EUROPEAN UNIVERSITY

Jan Škrha

We live in a time of a rapid growth of communications and transportation technology, which results in the continents being interconnected and information becoming obsolete shortly after its release. The overwhelming amount of information and the new way of life of an individual put considerable pressure on our psyche. How can we deal with these facts, influence the ongoing processes and, ultimately, develop them further? What is the role of a university as an institution which offers the highest level of education, and how can it communicate with similar institutions abroad? Let's have a brief look at the history of universities' international contacts.

This might a student will get higher education in the future. She does not attend lectures, but studies from home, using e-Learning programmes.

PHOTO: VLADIMIR ŠIGUT

European universities in the Middle Ages

In 1088, the first university was founded in Bologna, soon to be followed by Paris (1150), Oxford (1167), Montpellier (1181) and other universities in Italy, France, England, Spain and Portugal. Medieval Europe thus created a network of universities that were more or less autonomous pillars of the knowledge and learning of the day. Charles IV, King of Bohemia and Holy Roman Emperor, was brought up in France and visited a number of universities on his travels through Italy. He understood the value of education and saw how much a country can benefit from having a university. He might have witnessed the opening of the university in Pisa (1343),

because at that point he lived in Northern Italy.

When he returned to Bohemia, he was determined to found a university. He fulfilled his plan in 1348, so that "a local student does not have to wander into foreign lands in order to get education". Soon, a community of teachers and students emerged, whose level of knowledge very much depended on the connections with foreign lands. All four faculties (the Faculty of Arts, Theology, Law and Medicine) drew on the culture of a medieval society. The university in Prague quickly became another European island of knowledge, its growth fully dependent on its particular academic community. Back in the day, exchange of knowledge between European universities required long days of

travel, and was therefore rather rare and only undertaken by individuals. There were a number of isolated contacts based on individual endeavours, but those were rather exceptional. Therefore, we cannot talk of a collaboration or international partnerships of universities as we know them now. The quality of a university, however, provided a distinct image, which was acknowledged by other academic communities and determined the university's position, quite often in a very long-term fashion.

At that point, Europe considered itself the centre of knowledge, as it had limited awareness of the education in Asia. There were some reports by merchants and explorers, but those were not sufficient to establish a transfer of knowledge, not to mention an understanding of different cultures. The madrasahs of the Arabic world or the medieval centres of education in China and India were too distant, and not only geographically.

The rise and convergence of scholarly knowledge

The modern period marks an era of dynamic progress. Travelling became faster and made for more developed communication between universities. These not only educated new generations of students, but also cultivated scholarship. Scientific disciplines became the cornerstones of their activities and helped forge new partnerships. Collaborations among scholars and institutions emerged, as further development of

knowledge can only be achieved when different institutions come together or exchange their scholars or teams of scholars. Just like science, teaching also requires collaboration. Not only teachers, but also students were granted free access to studying abroad. They adopted new approaches that helped them see their subject of study from different viewpoints. The university became the facilitator of academic exchanges, accepting foreign students into degree programmes and for short-term visits. These involve not just gaining knowledge in a particular field, but also learning about different cultures. The European university is no longer an institution of its continent – it also connects to a worldwide academic community.

There are two levels of the university's international relations. On one hand, we have the bilateral inter-university agreements that offer the students, teachers and researchers the opportunity to use and develop their knowledge at foreign institutions. By learning about different forms of education, discovering new ways of thinking and gaining knowledge, they not only grow individually; they also help their home university to grow. Any university will benefit from establishing a network of collaboration, and its contribution cannot be assessed just quantitatively, by giving numbers of incoming and outgoing students. It has a strong qualitative impact, which can hardly be measured. Furthermore, there are many new kinds of projects besides the more traditional bilateral agreements, and these often include a greater number of institutions. Students can get a joint degree after having split their studies between two partner universities. Many such innovations have emerged in the last decade. The second level involves international networks of universities that share regional affiliation, research focus, etc. These can be the sites where general principles and organizational architecture of higher education can be formed. Moreover, they help establish contacts, which can be the foundation of actual collaborations.

The future of universities

Besides collaboration within Europe, there are more and more contacts with universities in other continents. Our students go to Chinese, Japanese, Australian, North

American and South American universities. Conversely, there is a growing interest among Asian students in studying in Europe. At the same time, learning methods are changing, as more and more programmes are taught in the form of e-Learning. Just like information from all over the world, academic programmes can also be reached using a networked computer. Let's look at a fictional scenario:

This student does not attend the classes, he is just sitting at his computer. Although he was admitted to the University of Seoul a month ago, he stays in his "home" continent of Europe, being enrolled at an old European university at the same time. But that one has transformed into a virtual institution too. All educational programmes are at hand. He does not know the faces of the teachers who designed the e-Learning tools he is using. He has just taken a test and the message that he passed came from the University of Seoul. He is taking another exam, from home again – why travel anywhere, when he has a computer? He has never met the other people in his programme, never been in touch with them. They, just like him, take their exams in their homes. He continues to study at two universities, one in Europe, the other one in Asia. He passes all the required tests, fulfils the quota of both compulsory and obligatory courses, gains the number of credits he is supposed to have... And then he receives a confirmation of having fulfilled all of the requirements. He does not experience commencement, instead receiving a Master's diploma by email. The document contains an electronic signature of the rector of the University of Seoul. A few days later, he receives another electronic diploma, this time from his European university. No commencement. He does not even need it, because to get the job he has already applied for on the Internet he only needs to forward his diplomas, along with his CV and a photograph. During his virtual foreign exchanges, he has visited a number of universities, and received credits from them. However, he does not know about the atmosphere of the universities he went to. He does not know what a student life is, or what a campus looks like. He does not know the ways in which the culture and life in an ancient European city differs from a burgeoning modern Asian metropolis. Still, he has graduated from a couple of prestigious universities... He lives in modern times. Before starting his new job, he had to take a medical check-up, which revealed that he was overweight and high blood pressure. He does not experience any difficulties, but a change of lifestyle is recommended to him. He should make physically demanding activities a part of his everyday schedule. Besides working at his computer all day, he must find some time to exercise.

Studying at a university comprises both gaining expertise and discovering cultures. International relations of universities, student exchanges and mobility of both students and teachers let us discover different cultures of the world. Foreign students coming under the Erasmus/LLP scheme wish to join the community of local students, so that they can understand the country they are visiting. It is the immediate experience of being at a foreign university that is so enriching.

What will new technology bring into play? Will it make information retrieval easier, will it accelerate our progress? Will there not be disadvantages to it, not only regarding spiritual growth, but also regarding health issues? Will we be able to find a balance in technological progress, so that

we are not fully dependent on it and can set boundaries for ourselves?

So far, these questions do not concern us that much and we might conclude that the vision of the future presented above is pure fiction, far away from the world we live in. However, we cannot deny experiencing many effects of the modern lifestyle. Universities should therefore look forward just as much as they look back, and analyse

the changes that might have both positive and negative effects. International relations are the arena in which further development of universities will be carried out. Let us hope they will be a positive force, empowering the generations to come.

prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc.

The author is the prorector of Charles University for international affairs and mobility and the deputy head of the 3rd Department of Internal Medicine at the First Faculty of Medicine of Charles University and the General Teaching Hospital in Prague.

CHARLES UNIVERSITY AND THE OECD'S PROGRAMME OF INSTITUTIONAL MANAGEMENT (IMHE)

Stanislav Štech

As most of us know, OECD stands for the Organization for Economic Co-Operation and Development, which was founded in 1961 and has its headquarters in Paris. What is a less known fact is that since 1969, OECD has been running the IMHE (*Institutional Management in Higher Education*) programme, the only part of OECD open exclusively to institutions of higher education and their issues. Charles University is one of its members.

OECD's Paris headquarters is a historic landmark – Château de la Muette.

OECD brings together 30 countries that accept the principles of representative democracy and free-market economy. It carries out social and economic analyses, and forecasts economic developments and social changes in trade, environment, agriculture, education and other areas. It creates a setting in which governments can compare policy experiences, identify good practices, and co-ordinate domestic policies in various areas and international policies of regional associations. More specifically, the organization collects data, analyses it, provides a space for discussion and making of decisions or recommendations and supports their implementation (such as their introduction into policies or their testing). All these activities are being carried out in numerous areas.

How OECD supports education

Support and development of education are one of the key areas. Namely, equal access to education is on the agenda, in order to support social progress in its member states through better and more accessible education, not only in terms of economic development through innovation, but also in terms of cultural, social and civic development. This field is governed by one of the fifteen bran-

ches of the OECD secretariat, the *Directorate for Education*. Its internal structure follows its basic programmes. Today, the best-known ones include the *Programme for International Student Assessment (PISA)*, the *Centre for Educational Research and Innovation (CERI)*, and the IMHE.

The IMHE programme was launched in 1969. Today, it has 220 members (such as particular universities, colleges, but also education ministries, and agencies and non-governmental organizations focusing on higher education) from 41 countries. Therefore, even institutions based in non-OECD countries are among its members. IMHE is governed by its *Governing Board*, which has about 45 delegates out of the 220 member institutions. There are ten permanent members of staff, who run the IMHE secretariat and provide support for all research and implementation projects. On average, IMHE organises five conferences a year, attended by delegates of most of its members.

IMHE programme in the past few years

Lately, IMHE has been running a number of noteworthy projects. The one that we must

mention is the Higher Education in Regions project, which analyses universities and colleges' contribution to regional development. The results show that the social role of universities (the so-called third task) must be understood in a broader sense than just a contribution to economic growth of respective cities and regions. The research focuses on finding both catalysts and barriers that help or hinder the cooperation between universities and their regional partner institutions, which contributes to social and cultural growth. One of the barriers identified was the fact that universities strive to comply with the (global) criteria of excellence at any cost. But while doing that, they neglect their mission to enhance the level of education in the region and cultivate local communities.

Another notable project of the past years was the research done in the area of diversity of higher education institutions in terms of their mission, funding and governance. This endeavour resulted in a 2007 conference called *Higher Education in the 21st Century – Diversity of Missions*. Studies like those presented respond to a rising demand, as the changes in political and social conditions, together with conditions of funding, bring the

need to examine and define different types of institutions of higher education. The project revealed how universities and colleges react to international university rankings and how these affect the behaviour of the university officials, teachers, students and key decision-makers outside of the universities.

IMHE's current agenda

Another project that represents the need for new perspectives is the feasibility study started in 2008 under the name Assessment of Higher Education Learning Outcomes (AHELO). The term "learning outcomes" will be the one to keep in mind. Governments are starting to assess the efficiency of institutions not only by the "input" (such as attractiveness of an institution represented by the number of applications and the number of students admitted), but, more importantly, by the "outcomes". Numbers of graduates will not suffice. Methods are being investigated, which could evaluate learning outcomes in terms of knowledge and skills acquired after three years of studying. This way, the push for accountability can intensify, so that governments, economists and international financial institutions have a distinct idea of which universities or colleges provide the most "added value" (i.e. which one can make the biggest incremental change in a student's skill and knowledge for the same nominal monetary unit). As of now, methods and instruments are being developed, designed to measure general study skills and specific knowledge and skills of two areas of higher education: economy and engineering.

Recently, the *Supporting Quality Teaching in*

Higher Education project closed its first phase. By focusing on quality of teaching, IMHE reacts to the tendency to over-emphasise research performance as a yardstick of institutional worth. Although it is a key criterion in regards to a limited number of institutions, especially those who focus on and excel in research, in the case of most universities and colleges, teaching performance is a much more important measure of quality, and it should be promoted at research institutions too. The objective of the project is to identify, create, and test (if possible) ways of enhancing the quality of teaching. This way, the project can be the flagship of the quality-oriented approach to higher education.

Every two years, an *IMHE General Conference* takes place, at which knowledge and experience is shared and new contacts are established.

Czech Republic in IMHE

Charles University is the only institution of higher education in the Czech Republic to be a member of *IMHE*, and it represents the country along with the Ministry of Education, Youth and Sports. CU will be a full-fledged member of the Governing Board, in which it represents the Czech Republic, up until 2011. The Ministry delegate is a substitute member, who can take part in the meetings, but cannot vote. In the past few years, CU has worked predominantly in the *Quality Teaching* project mentioned above. The project is based on questionnaire data and interviews with people at the universities that take part in the project. A CU representative is on the team that designs the

"Construction permitted." The sign hints that reconstruction is taking place.

questionnaire and the structure of the interviews. In addition to that, we have joined the self-evaluating activities of IMHE in 2008, organising and moderating the endeavours of Working Group II on "*IMHE's ability to organise*".

The secretariat of *IMHE* and its Governing Board take the fact that the Czech Republic is represented by a renowned university rich in both tradition and current research performance for granted. They are, however, a little puzzled by the fact that many countries the size of ours are represented by a higher number of universities. Membership in *IMHE* is by no means merely a formal affair. Among the results of specific projects, there is a lot of useful, inspiring and provocative information that any university or college could take advantage of. CU accepts this challenge and will continue to study the issues of governance of universities in the years to come.

prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.

The author is the prorector for Development of Charles University. His remit includes investment projects, development and modernisation of the university. He is also the head of the Department of Educational Psychology of the CU Faculty of Education.

Entering the new headquarters building – the symbol and the sign will not keep anyone guessing.

PHOTOS: VLADIMÍR ŠIGUT

CHARLES UNIVERSITY AS AN INTERNATIONAL INSTITUTION

Foreign student Katharina Heiderich teaches at the Elementary Art School Olešská under the Erasmus scheme.

Ivana Halašková

Charles University was founded in 1348 and is one of the oldest universities in the world. It currently comprises 17 faculties (14 in Prague, 2 in Hradec Králové, and 1 in Plzeň), 3 collegiate institutes, 6 additional establishments for educational, scientific, research and development activities and other creative activities and for an information service, 5 university-wide facilities and the rector's office as its executive body. There are more than 7,500 employees at the University, 4,000 of which are academics and researchers. Almost 49,000 students (approximately one fifth of all the students in the Czech Republic) are currently enrolled in over 300 accredited academic programmes divided into up to 660 study subjects. Over 15,500 students are studying in Bachelor's programmes, 26,000 are in Master's programmes and over 7,000 in doctoral programmes. More than 6,000 out of the total number are foreign students. Every year, over 15,000 participants take part in various lifelong learning courses.

International profile

Ours are times of rapid progress of science, technology, information, and also of rising competitiveness. Charles University is aware of the fact that it must train its students so that they can find their bearings in the global competition. In its Strategic Plan, Charles University considers the process of internationalisation

to be one of its main goals. This process is in action on all levels, such as departments, institutes and faculties. A global network of contacts is in place, focusing on student exchanges (during which students do not pay tuition fees at the hosting institution), the co-tutelle scheme of double supervision of doctoral studies, and short-term scholar exchanges.

Furthermore, Charles University collaborates on specific projects, co-creates teaching material and exchanges publications with its partner universities.

In accordance with its international strategy, Charles University's international profile consists of 200 inter-university agreements. CU takes an active part in EU programmes, most notably the

LLP/Erasmus programme with over 1,500 bilateral agreements and 750 partner institutions, but also in other schemes, such as Comenius, Grundtvig, Leonardo, Jean Monnet or Erasmus Mundus.

International collaboration

As of now, the international network of CU consists of over 200 universities, with which agreements have been signed on an institutional level. This is a solid base for fulfilling both research and teaching goals, especially for opening more joint Master's programmes and establishing centres of Czech language studies at partner universities. The network is a basis for further development within the Erasmus Mundus scheme, aiming at establishing of accredited programmes that would operate under the condition of participation of students and scholars from third countries, i.e. countries outside the EU. This way, a balanced network of important and working partnerships is being formed.

Relationships with European universities are the centrepiece of inter-university collaboration. Given the Czech Republic's geographic location, the most developed relationships are those within Central Europe. CU collaborates with 26 German universities. In collaboration with the University of Konstanz, the doctoral school and a permanent guest professor position in German studies was established at the Faculty of Philosophy and Arts. A joint Master's degree in Central European studies was founded together

EU programmes

Erasmus Mundus

This programme focuses on supporting joint degree programmes with participation from students and institutions from outside of the EU. CU takes part in four consortiums of the Erasmus Mundus programme and a consortium based on Activity 4 ("enhancing the attractiveness of European education"), which makes it the most active among Czech universities. Along with Hungary and Poland, the Czech Republic ranks highest out of the new EU member states in the statistics of universities and colleges in the Erasmus Mundus programme.

The specific programmes are: International Masters in Economy (a joint effort of the Faculty of Social Sciences and University College London), European Program in Language and Communication Technologies (Faculty of Mathematics and Physics together with Saarland University of Saarbrücken) and Philosophies allemande et française dans l'espace européen (Faculty of Humanities with the University of Toulouse). Since 2004, there has been an ongoing academic programme of Special Education Needs (Faculty of Education, Roehampton University in London and Fontys University of Applied Sciences in Dutch Tilburg).

LLP/Comenius

Creates opportunities for university teacher education. The Faculty of Physical Education and Sport has realised a number of projects, including the latest Health(a)ware, and the continuing MAKING MATHematics TEACHERs MOBILE. Among others are the TERECoP and CLIL teacher education projects (Faculty of Education) and ACUME2 (Faculty of Philosophy and Arts).

LLP/Grundtvig

Since 2007, the Faculty of Philosophy and Arts has been taking part in the successful project called European Puzzle: From Local and National Towards European Citizenship, led by University College Dublin. The programme focuses on teaching and education tools.

Minerva

Up to 2007, Minerva supported the development of innovative educational tools: Open Distance Learning (ODL) and Information and Communication Technologies (ICT). The Faculty of Mathematics and Physics has completed the OVIDE (Online Video in Distance Education) project.

Lingua

A programme supporting foreign language education. In 2006/2007, the Faculty of Philosophy and Arts took part in two projects: Euro Languages Net Plus and Apprentissage par des professionnels des langues d'Europe centrale. These finished together with the end of the Socrates Programme in 2006/2007. Related activities have been integrated into the recently introduced Lifelong Learning Programme (LLP), whose duration has been set by the European Commission to 2007–2013.

PHOTO: IVANA HERGLOVA

In October 2008, the General Assembly of the UNICA association took place in Prague.

PHOTO: WWW.UNICA-NETWORK.EU

with the Heinrich Heine University of Düsseldorf, and a joint Bachelor's degree in Czech-German studies was recently opened in collaboration with University of Regensburg. Bilateral exchanges are in action between the Summer School of Slavonic Studies and the Summer School of German Language at partner universities.

There is a strong collaboration with Polish universities, especially on the Czech-Polish border and in Silesia. Traditional partnerships with Austrian universities are concentrated in the Danubian states, and there is also colla-

At the rector's seminar, the development and position of the European Institute of Innovation and Technology was discussed.

boration with universities in Graz, Vienna and Salzburg. Cooperation with Slovak universities should also be developed further.

CU is also involved in outstandingly rich collaboration with **France**. French universities are traditionally interested by the co-tutelle scheme and more and more students take advantage of that, most of them being doctoral students of humanities and natural science. Contacts with Italy, Spain and Portugal are less developed, but outweighed by the LLP/Erasmus programme.

Out of the other members of the **European Union**, Belgium should be mentioned, where the Free University of Brussels opened the Centre for Czech Studies in 1998, as well as Finland, the Netherlands, Portugal, Greece, Sweden and Great Britain. In all of these countries, CU has at least two partners among the respective country's leading universities. Relationships with Swiss universities have also been established, namely with universities in Zurich, Basel and Geneva. We are also starting to collaborate with countries of Southeastern Europe, such as Bulgaria, Croatia, Hungary, Macedonia, Russia, Slovenia and Serbia. In these cases, CU collaborates with one metropolitan university, with the exceptions of Russia (with two universities, one being in

Moscow and the other in Saint Petersburg), interest in which is steadily rising, and Slovenia, where the University of Ljubljana has been recently joined by the University of Maribor. Besides Western Europe, North America is another important region. Six partner institutions in the **USA** (Kansas State University, State University of New York at New Paltz, University of New Orleans, University of Miami and University of Washington, Seattle) offer student exchanges. Other activities include summer schools at CU. Under the scheme of the Fund for American Studies, Georgetown University collaborates with CU Faculty of Social Sciences, and there is also the San Francisco Summer School which is a collaboration between Florida State University and CU Law Faculty. Dozens of students enrol every year in the ECES programme at the Faculty of Philosophy and Arts and in the international programme at the Faculty of Social Sciences. Yet another collaboration on the level of doctoral students has just started based on the recent agreement with the

National Institute of Health/National Institute of Child Health and Human Development (NIH/NICHHD) in the D.C. area.

As for **Canadian** universities, CU collaborates with five of them, including the University of Montreal and Dalhousie University. Simon Fraser University should also be mentioned, which organizes the Prague Field School every year at the Faculty of Philosophy and Arts.

In the Latin American region, we cooperate with universities and colleges in **Mexico, Peru** and **Chile**. Most of these agreements were initiated by CU and met with great responses from the foreign partners, just as the joint project of ambassadors of Latin American countries in Prague, Charles University and University of Economics in Prague. This

Later, the participants took a steamboat ride on the Vltava River...

initiative resulted in founding of the Centre for Latin American and Caribbean Studies, focusing on social, economic and political sciences. Founded in 2008, it will start accepting doctoral students this year.

On the **African continent**, the only contractual collaboration is with Egypt, while the Sub-Saharan region is left unexplored. We should however mention the Republic of South Africa, where CU collaborates with the University of Pretoria. There has been fast development in terms of collaboration with Asian and Pacific countries. **Asia** is represented by agreements with a number of prestigious universities in China, including Taiwan, and

South Korea. There are student exchanges with a number of top-ranking Japanese universities. Every year, doctoral students from the CU Faculty of Mathematics and Physics go to the National Institute for Materials Science in Tsukuba to work on their dissertations. Another eight Japanese universities offer similar opportunities.

Australia and **New Zealand**, driven by the interest of their institutions of higher education, started to collaborate with Western and Central European universities. CU reacted swiftly and there has been a vigorous student exchange with five Australian universities, all of which belong into the Group of Eight consortium, which consists of eight top Australian universities. In New Zealand, CU collaborates with the University of Otago.

Funding opportunities

All research stays based on inter-university agreements, including inter-faculty collaboration, can be partially funded by the Mobility Fund of CU, which was set up in 2001. The fund helps CU fulfil its major goal in terms of international relations, which is that each of its students, and doctoral students especially, should spend one to two semesters abroad. Students can also get funding from the

International university networks

CEEPUS

Central European universities came up with the CEEPUS programme to offer free education within its network. CU has been active for many years – every year, at least three faculties take advantage of the programme. The CEEPUS II agreement renewed the programme and extended its duration until 2009.

AKTION Czech Republic – Austria

This programme offers individual scholarships for study and research stays and summer language courses. Across all fields, it focuses on small-scale projects, which have a potential for future growth. It was founded in 1992 as a project of the two countries' ministries of education and in 1997 it was joined by a science and technology collaboration programme between the Czech Republic and Austria.

EUROPAEUM

The Europaeum consortium consists of ten leading universities (Oxford, Paris, Bologna, Bonn, Geneva, Leiden, CU, Madrid, Helsinki and Krakow). Its activities include summer schools attended by students from participant universities, joint education programmes, research projects, scholarships, workshops and fund-raising.

At the Prague Europaeum Council meeting in 2006, its restructuring was agreed upon and initiated.

Sasakawa SYLFF

The Japanese foundation offers grants to CU final year Master's degree students and doctoral students in the fields of law, foreign affairs, social sciences (especially ethnology, political science and sociology) and economy. Every year, about twenty applicants receive the grant.

development programmes of the Ministry of Education, Youth and Sports, specifically the public universities and colleges international mobility support programme, which works according to the Bologna Declaration, also followed by CU. Partial funding can cover travel expenses under inter-university agreements. There is also

partial funding for students under the inter-university collaboration schemes and for so called *free movers* – students who arrange their stay at a foreign university themselves and only need funding. Based on inter-university and inter-faculty agreements, there are about 700 students staying at foreign universities all over the world every year, and about 300 students coming to CU. About 400 CU teachers go to partner universities every year, while 250 come to CU. In addition to that, there are many more exchanges of both students, teachers and researchers, taking place outside of the inter-faculty agreement network.

EU programmes

EU mobility programmes contribute a great deal to the mobility of students, teachers, researchers and employees. The Erasmus scheme, launched in 1987 as an independent EU student mobility programme, has been the most successful one. In 1995, Erasmus became a part of the larger Socrates programme, more activities were incorporated, and in 1998, the Czech Republic was allowed to join. Erasmus quickly became the most popu-

...and took a guided tour of the Prague Castle and other monuments.

PHOTOS: WWW.UNICA-NETWORK.EU

International non-governmental organisations

European University Association (EUA)

An association of universities, national conferences of rectors and associations and networks of institutions of higher education, EUA has over 800 members in all 46 European countries and is the most significant organisation in terms of influence on the EU policies on higher education and research. From March 18 to March 21 of 2009, Charles University is hosting the 5th EUA Convention, coinciding with the Czech EU presidency.

International Forum of Public Universities (IFPU)

In 2007, CU joined this new international NGO, which turned existing contacts and activities into an official body. The main mission of IFPU is collaboration among universities that focus on doctoral degrees and research. It has 25 member universities from Europe, Asia, Africa, South Africa and North America. Its office is located in Montreal.

UNICA (Network of Universities from the Capitals of Europe)

An organization of 41 universities from thirty capital cities of Europe, which has a total of 1,800,000 students and 15,000 staff members. Its objectives are academic collaboration among its members, development and implementation of the Bologna Process and working towards integration of Central and Eastern European universities into the European Higher Education Area. It has close ties with EUA and its working groups help implement the EC and EUA policies at its members' universities. As of now, there are 14 groups, eight of which CU is involved in.

CU hosted the General Assembly of UNICA in October 2008. It also co-organized the librarian work group in 2008 in Prague. Both meetings were among the events coinciding with Charles University's 660th anniversary.

Coimbra Group (Association of oldest European universities)

The group brings together traditional European universities, which are also among leading universities on the global level. It was founded in 1987, with CU joining in 1991. Its objective is academic collaboration, creation of Centres d'Excellence in education and research and the development of the European Higher Education Area.

Coimbra Group wrote the document on European research and education areas for the European Commission.

International Association of Universities (IAU)

It was founded in 1950 under the auspices of UNESCO and brings together universities from all over the world. It helps its members achieve their goals through international cooperation.

Danube Rectors' Conference (DRC)

The conference currently has 60 member universities from 13 countries from Central and Eastern Europe. DRC aims to improve the regional area of higher education and facilitate bilateral and multi-lateral collaboration especially with the more developed members.

European Association for International Education (EAIE)

Founded in 1991 in Amsterdam, it unites professionals who work in the field of international education, internationalisation, implementation of European programmes and other activities in higher education. It aims to support higher education in Europe, especially in terms of management and individual endeavours. It has a number of professional sections and special interest sections. Throughout the year, it organizes management courses for beginners and advanced. It currently has over 4,000 members.

Institutional Management in Higher Education Programme (IMHE)

It is one of the OECD programmes. It brings together individuals and people from education ministries of OECD countries (including observer countries). Member universities represent their country. IMHE focuses on the issues of governance and management, funding, regional collaboration, as well as the relationship between governments and universities' autonomy and academic ethics. The Czech Republic is represented by a single university – CU – represented by professor Stanislav Štech, who is also a member of IMHE's Governing Board.

lar exchange programme at CU. It sparked reforms, modernisation and new activities. While accommodating the EU standards, CU extended the number of courses taught in foreign languages, and courses were developed to comply with the European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) standards. This enables any student from a partner university to enrol in a programme consisting of three cycles (Bachelor – Master – Ph.D.). Also, programmes taught in foreign languages have been accredited and training courses have been established for teachers to be able to work in a foreign language, both at CU and partner universities. Erasmus has been a crucial contribution to the opening up and modernization of the Czech higher education as a whole, both in European and global contexts.

Every year, CU sends out 6,200 students and in this respect, it is the number one university in the Czech Republic. The same holds for the numbers of incoming students. In the past ten years, CU has accepted 3,824 of them, which makes up one fifth of the total number of incoming Erasmus students in the Czech Republic. During the same period, teacher mobility comprised 1,089 outgoing and 361 incoming teachers.

In the academic year of 2007/08, CU has gone through reforms and joined the new LLP/Erasmus lifelong learning programme. This programme offers courses for employees and practical training for students. As of 2008/09, there will be 1,245 outgoing and 1,045 incoming students under the LLP/Erasmus scheme.

Ing. Ivana Halašková

The author is the head of the International Relations Department of the Rectorate of CU. She is a member of two international non-governmental organizations, UNICA and EAIE. She represents CU in the administrative board of the Europeam consortium.

INTERVIEW WITH THE FORMER AND THE FUTURE PRESIDENT OF EUA

As the 5th EUA convention is taking place hosted by Charles University in Prague, it is the perfect time to interview the presidents of EUA. We asked both Georg Winckler, who is leaving the office, and the newly assigned president Jean-Marc Rapp about European higher education, the state of the Bologna Process and EUA's future goals.

PHOTO: RONALD VAN DEN HEERIK

Georg Winckler

Professor Georg Winckler has been Rector of the University of Vienna since 1999 and was elected President of EUA in 2005. He was previously President of the Austrian Rectors' Conference (2000-05) and Vice-President of the European University Association (2001-05).

Georg Winckler studied economics at the University of Princeton and at the University of Vienna. He has been a professor of economics at the University of Vienna since 1978, specialising in monetary and applied Economics. He has also served as a visiting professor at Georgetown University, Université Fribourg, Comenius University of Bratislava and worked as a visiting scholar at the International Monetary Fund, Washington D.C.

What problems and challenges have you encountered during your presidency of EUA? EUA has achieved many successes under your leadership. Which one do you value the most?

One of the most important challenges for EUA in the past years has been that the Bologna Process tended to stress the teaching side of universities rather than their research activities. Therefore, it became important for EUA to underline the role of universities in the European Research Area, and their overall contribution to European research. It is crucial that universities are completely involved in all policy discussions on the

development of the European Research Area.

I am pleased to say that we now have an equal role to play in the policy debates on the development of both the European Higher Education Area and the European Research Area. There have been various successes during my time as President of EUA but I would rate this as the most important goal that EUA has achieved in the last four years.

Do you think that colleges and universities have changed during your presidency? Has it been a good change and what exactly has changed?

Universities and colleges are very old institutions. At the end of this century, the University of Bologna will celebrate its 1,000 year anniversary. To a certain extent, one could ask the question – how much should universities actually change? However, one point that seems to be very clear to me is that universities all over Europe are now ready to open up and modernise, to discuss issues such as governance, autonomy and international collaboration. This modernisation now has considerable momentum and this was certainly not the case at the beginning of the decade.

The European Conventions belong without doubt to the Bologna Process. They have managed to create a meeting point for colleges and universities to present their visions of further educational development in front of the ministers responsible for higher education. The 5th Convention, which will take place in Prague, precedes the end of the first stage of the Bologna Process, which has changed the systems of higher education in all European countries and affected to some degree all colleges and universities. In your opinion, what were the most important changes? What were the downsides of these changes and what are the most important priorities for the next decade? What are your concerns when you envisage the next stage of the process?

In terms of the Bologna Process, the three most important changes for me have been as follows:

- Creating common study architecture – with the Bachelor's, Master's and Ph.D. across Europe. If you compare this to the situation ten years ago, this has definitely been the most outstanding success of the Bologna Process.

- The second is quality assurance. At the Bergen Ministerial meeting we agreed on common standards for quality assurance and then at the 2007 meeting in London we agreed on a European dimension to the development of Quality Assurance when stakeholders agreed to create the European quality assurance register for higher education.
- The third field is mobility. If you look at to Erasmus mobility we will soon have 2 million students exchanging under this programme, which is a great success. Of course, Erasmus started more than 20 years ago well before the Bologna Process, but it has been such a success and this has been proved over the last 10 years.

On the other hand, one of the less successful areas of the Bologna Process relates to the employability of students after finishing their bachelor degrees. By this, I mean that it is not yet guaranteed in all countries that graduates are able to enter the labour market after they finish their bachelor degrees. This is basically due to the fact that this degree is not yet easily accepted in the labour market in many countries. This is highlighted by the high number of students who continue with their studies after completing their bachelor degree.

A second area where I feel more could have been done is the area of recognition of prior learning and prior studies. Again, I feel we, the universities, should be open to recognising learning content and perhaps informal learning from other universities and this is an area where universities need to progress.

The third point concerns curricula. Quite often during the Bologna Process reforms, old curricula have simply been transformed into new ones without any real discussion on the content. I think perhaps we need more quality assurance in Europe with respect to curricula. We need high quality modern curricula in Europe, which help our students to find jobs.

In terms of the challenges for the future, it is important that we seek to get society more involved as stakeholders in universities. Universities are still too driven

Georg Winckler and Jean-Marc Rapp: the former and the new presidents of EUA

by ministerial bureaucracy. Society needs to be involved in discussions on new curricula and deciding on the future of research. This will be one of the challenges of the next decade.

A second challenge for the period of 2010 to 2020 is that we need not only "horizontal mobility" within degree programmes, as with the Erasmus programme, but what we really need is more "vertical mobility", where students do one cycle in one country before moving to another country to complete the next cycle. And this of course is a real challenge as it puts pressure on universities to establish good programmes in order to attract good students, and especially those mobile students who are looking for good Master's and Ph.D programmes all over Europe.

Thirdly, I feel more attention needs to be paid to the global attractiveness of the European higher education and research areas. I think we need to have an in-depth debate on this issue.

Themes that have to do with global problems such as demographics and ageing of populations, sustainable development, renewable energies and climate change appear as objectives of the 5th Convention. Are they similar to themes which were discussed in Salamanca (2001), Graz (2003), Glasgow (2005) and Lisbon (2007)? Has the situation changed since these conventions?

Looking at themes such as demography and ageing populations. I think the most important challenge for Europe especially is lifelong learning. This will become cru-

cial because not only is the overall population ageing but also the working population is changing: so the size of the cohorts of those aged 20-30 years and 30-40 years will decrease as a proportion of the overall working population. This is why it is so essential that universities engage in lifelong learning and that we debate this issue. EUA has developed a European Universities' Charter on Lifelong Learning that was presented to European education ministers in November under the French Presidency. Here I stressed how important it was not only for universities, but also for governments, to engage in debate in how to implement effective lifelong learning.

Other global themes such as climate change and renewable energies are tackled in Europe under the Ljubljana process and under frameworks of common research policies. Here I would just like to stress that it is important that we come up with European responses to these problems and not just national responses. It is also clear to me that in Graz and Glasgow our discussions focused very much on the ongoing Bologna Process. What is now important in Prague is to discuss Bologna post 2010 and this will be a central theme of the convention.

In 2009 the Czech Republic will be celebrating the 20th anniversary of the Velvet Revolution. At the same time the Czech Republic presides over the EU. What would you wish for Charles University as well as the whole Czech Republic?

Charles University is one of oldest universities in continental Europe and was the flagship university in central Europe for many centuries. The university was very much hit by the Communist regime and by being behind the iron curtain. I think it has regained strength since the Velvet Revolution and will continue to gain strength. This is also true for the Czech Republic as a whole. I'm sure they will both retake their strong position in the centre of Europe.

Finally, I would like to thank Charles University for hosting my final EUA convention as President of EUA; it is a truly wonderful location for such an event. ■

PHOTOS: EUA

Jean-Marc Rapp

Professor Jean-Marc Rapp was Rector of the University of Lausanne from 1999 to 2006 and President of the Rectors' Conference of the Swiss Universities (CRUS) from 2001 to 2006. He has been an EUA board member since 2005 and EUA Vice-President as of September 2007.

He received a doctorate in law in 1983 at the University of Lausanne and a LL.M. from the University of California at Berkeley (USA) in 1985. He has worked as a lawyer in Lausanne and San Francisco as well as having been a Substitute Judge at the Vaud Supreme Court (1986-1998). Professor of Commercial and Contract Law at the Law Faculty of the University of Lausanne since 1989 (Dean of Faculty from 1996 to 1998).

In what light do you see European universities as you take over the presidency of EUA?

I would like to start by thanking Professor Georg Winckler for all his work as President. EUA is in great shape, and I am certainly very optimistic about the future of European universities and European higher education. There are certainly some difficulties that we have to face but we have a strong association with a clear agenda, which is widely recognised as the voice of European universities. So if we can maintain our strategic vision I am indeed very optimistic about the future.

In your opinion, what kind of position does Charles University hold in the European educational area? Is Charles University a good partner? What can the universities from the former Eastern bloc bring to Europe?

It may be surprising for you, but in my mind, Charles University is the perfect symbol of a European university; as it is both an old university but at the same time a very dynamic one. It is a good example of a university with a long-standing tradition which is looking to the future. In my vision of European higher education, European universities should help

Europe to be itself, in other words to help Europe forge its own specific identity while at the same time highlighting its diversity. And the universities from the former Eastern Bloc have a key role in ensuring that the diversity of European HE and that Europe as a whole is maintained and moves forward together.

The current theme of the past few months is the financial crisis. Is EUA prepared for this situation? To what extent will it affect colleges and universities?

Europe's universities have a long tradition of dealing with a wide range of crises – not only financial but also political (and social) and we are prepared to deal with the current economic slowdown. I'm not saying that we are not facing difficult financial situations in some of our countries but perhaps the best response to the problems we are facing is – more than ever – to invest more in education and research in order to have a more educated work force and perhaps more educated bankers in the future.

As we know, the timing of the Prague EUA Convention is not chosen randomly. It pre-

cedes the Bologna ministerial meeting that will map out the future of the European higher education area and discuss the future development of the European Research Area beyond 2010. In your opinion, what are the most important priorities for the next decade? What are your concerns when you envisage the next stage of the process?

I would say that I fully endorse the current EUA policy position on the future of the Bologna Process post 2010. The EUA Council adopted this document following a consultation of its 34 national rectors' conferences and the association and is now taking forward its priorities with the Bologna Follow Up Group, which manages the process.

I would like to underline that the achievements of the Bologna Process have to be further consolidated and their sustainability ensured both at national level and within individual universities: "careful attention must be given to following up unfinished business to ensure that the qualitative changes required" are made and become sustainable across Europe. And frankly I think one of the most important things is to make sure the Bologna reforms are understood by students and their families. In many cases these groups do not see the Bologna Process as progress and we need to change this.

Looking forward to the future I think we need to focus on a limited number of lines of action to make sure we make real progress in these areas. I would like to highlight the four areas that EUA highlights in the policy document;

- Consolidating Europe's broad base of research-based education – by connecting more closely the European Research Area and the European Higher Education Area;
- Widening participation – providing more education to more young people;
- Redefining public responsibility for higher education, particularly in relation to the autonomy of higher education institutions;
- Enhancing the international attractiveness of European universities – making sure that European universities are "fit to face" global competition.

And finally and perhaps most importantly, we must look at how the Bologna process is managed. This is almost as important as its content. For me the key factor is to maintain

the stakeholder system – bring together all parties, students, universities and their staff, business, etc. so everyone is involved. I think it has been a huge success when you realise this is a process which has not been governed by a legally binding instrument; which for lawyers could be surprising.

One of the topics of the 5th Convention focuses on promoting the global outreach of European universities and enhancing their interaction with the rest of the world. But the global cooperation is only functioning in its basics. How does the EUA want to promote this cooperation?

We have a wide range of activities focusing on the global outreach of universities including – projects such as the EU-Asia Higher Education Platform, a project looking at access to higher education in Africa, and the Internationalisation Handbook we publish. We also cooperate with similar bodies to EUA through the Transatlantic Dialogue and ASEM meetings.

I would say, however, that in addition to all of the activities, it is equally important to consider the spirit in which the issues relating to global outreach are tackled. European universities have a special responsibility and sensitivity to manage the delicate balance between competition and solidarity.

I think we really need to make sure we pay attention to the issues of "brain drain".

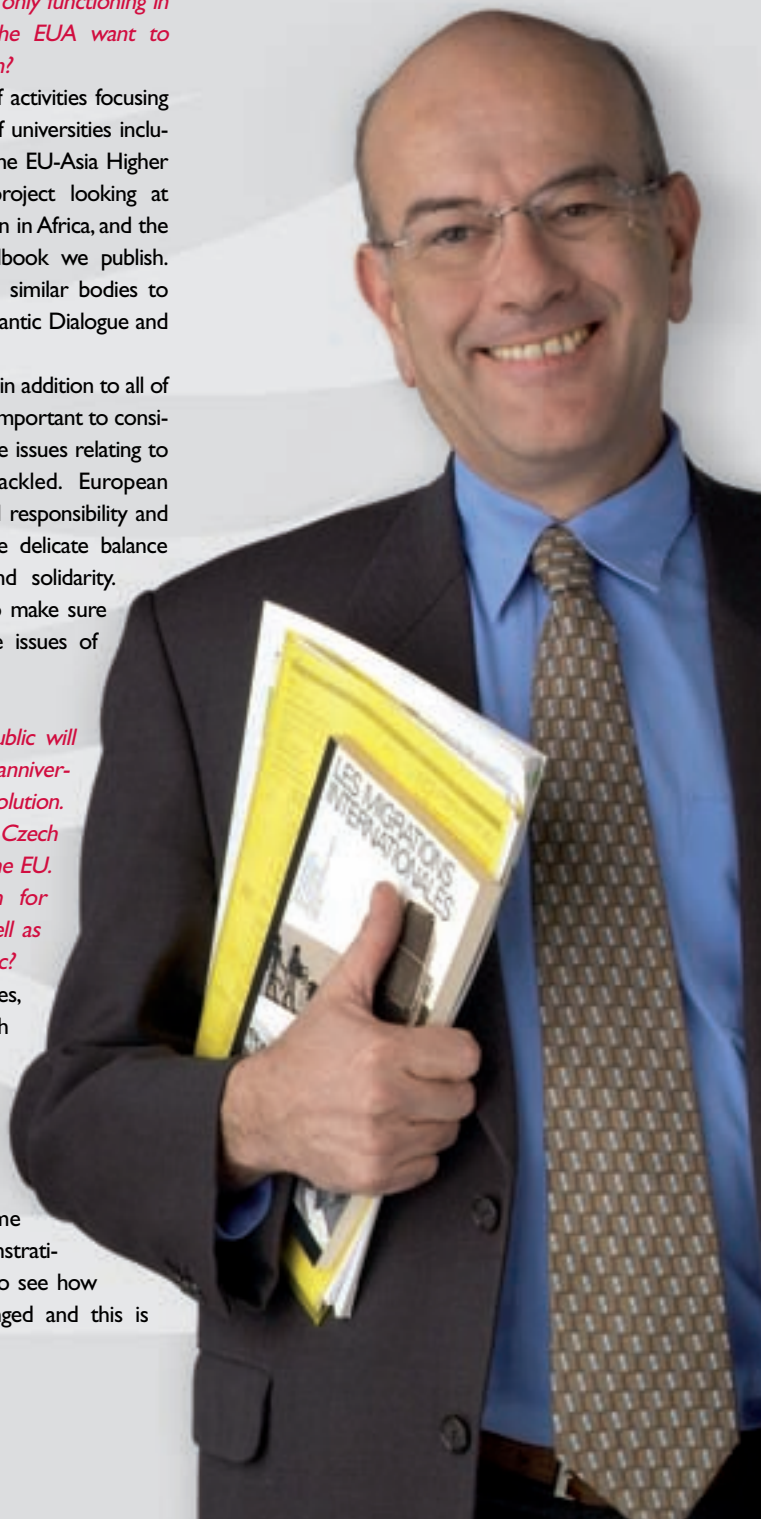
In 2009 the Czech Republic will be celebrating its 20th anniversary since the Velvet Revolution. At the same time the Czech Republic presides over the EU. What would you wish for Charles University as well as the whole Czech Republic?

As a person in his late fifties, the story of the Czech Republic is something which is really close to my heart because I recall vividly what happened in 1968. As a student in London at that time I remember the demonstrations, and it is incredible to see how quickly things have changed and this is

epitomized by the fact that the Czech Republic now has presidency of the European Union.

I would like to thank Charles University for hosting the EUA Convention and to convey to the university and the Czech Republic all my best wishes for the future as both look forward on the basis of their incredible history.

Author: Forum and Andrew Miller, Deputy Director of Communications and Membership Services of EUA.

THE BOLOGNA PROCESS AND ITS FUTURE AFTER 2010

Věra Štátná

The Bologna Process is entering the last stage of its first decade. It has changed systems of higher education in all European countries, it has been joined by an overwhelming majority of Europe's institutions of higher education. It has garnered attention of many countries outside Europe who appreciate the transparency of Europe's systems of higher education. However, the system in the making can only be successful if we responsibly evaluate what we have accomplished, finish what has not been fulfilled in the past decade, and overcome new challenges like the worldwide financial crisis, demographic change and the global competition in attracting financial and human resources. This can be achieved only if we manage to fill the new structure of higher education with high quality academic programmes that can respond to the requirements of a new population of students, diverse in terms of experience, backgrounds, skills and expectations.

Actual cooperation among all European countries started in Bologna in 1999. In the picture, you can see the courtyard of this Italian university. Do you know when it was founded?

The Bologna Process so far

In the final decade of the 20th century, the higher education systems in European countries went through significant changes. These had been caused by a number of common causes, the most important of which are probably the development towards a Knowledge Society (between 1985 and 1997, the share of knowledge-based industry rose in Germany from 51 % to 59 % and in the UK from 45 % to 51 %), the democratisation of societies and the progress of globalization and international cooperation. Because of these factors, the demand for higher education grew quite dramatically, resulting in its move towards mass accessibility. It

also furthered the interaction between different countries and parts of the world. Another key factor, typical especially of the United States and less so of Europe, is a free market in higher education, which sparks competitiveness. As the European population is in decline, European universities must not only compete for students in their respective countries, but also for foreign students in the international arena. Europe as a whole strives to succeed in competition with regions that have a successful tradition in higher education, such as North America (the USA specifically) or Australia. It must also acknowledge Asia – especially Japan and South Korea – and

the growing competitiveness in developing countries such as India and China. Moreover, traditional universities must compete for students and funding with private enterprises. All of these trends are guaranteed to continue and intensify in the future.

In the late 1980s, the EC introduced action programmes for research and student mobility. The Erasmus programme (1987) in particular became a big success, enabling short-term student exchanges and short- and long-term exchange of professors, which included teaching at the hosting university. This scheme was originally devised exclusively for EU countries, but it soon became popular and was joi-

PHOTO: WWW.UNIBO.IT

ned by other countries in the European Economic Community.

What enabled the process of building the European Higher Education Area were the political changes that had occurred after 1990. For the first time since World War II, cooperation of all European countries was possible. In 1991, the EU opened the Tempus programme to Central and Eastern European countries, and in 1997 it invited the EU candidate countries into community programmes in education. In terms of higher education, the Socrates programme was of particular importance, as it already included the Erasmus mobility scheme. Although there was mobility among the EU, the EEC and the candidate countries, the diversity and incompatibility of national higher education systems stood in its way. In order to make it easier for the students to study abroad by acknowledging the experience as a part of their programme, a framework for recognition of study programmes, the European Credit Transfer System (ECTS), was devised. Another important milestone was the Convention on the Recognition of Qualifications Concerning Higher Education in the

European Region, signed in 1997 in Lisbon. It brought about a new approach to recognition of education abroad, which should be from there on considered as a whole, not as a series of exams that have to be matched with ones at a student's home university.

The event that sparked the reforms in European higher education was the meeting of ministers of France, Italy, Germany and the UK at the celebration of the 800th anniversary of the Sorbonne. The ministers in charge of higher education came to the agreement that the isolated and incompatible higher education systems hinder the further development of European higher education and the efforts to make it competitive with other continents. A document came out of the meeting, known as the "Joint declaration on harmonization of the architecture of the European higher education system". A true collaboration started in 1999 in Bologna, when the so-called Bologna Declaration was signed by 29 officials representing 25 European countries. Since then, the reforms of systems of higher education aiming at the creation of the European Higher Education Area

came to be known as the "Bologna Process". Since its inception, the process has been building on previous political changes, existing mobility programmes and standards. The Lisbon Convention on recognition of qualifications was one of its cornerstones. Since then, the number of countries to join the Bologna Process has risen to 46. Based on an open and collaborative approach, all of these countries have been reforming their systems of higher education.

From its very inception, the Bologna Process was clearly to be a dynamic and flexible process. Before adopting the declaration, Claude Allègre (the French minister of education at the time) compared the situation in European higher education to an orchestra in which "some of its members play the drum, others play the trumpet and yet some others play the piano or the violin." However, what he sees as the goal of the harmonization process is accordance – or harmony. "And I do view Europe as an orchestra," he concluded, while saying that "not one of us wishes to lose their identity."

The Bologna Process created its own structure. A platform was established,

Main priorities of the Bologna Process, both today and post 2010

1. The lifelong learning concept of higher education

This concept has been present since 2001. Its aim is to create a system that offers the opportunity of study to a new population of students, diverse in terms of experience, backgrounds, starting level, skills and expectations. What could help in achieving this goal might be the Charter On Lifelong Learning, designed by the EUA and approved by institutions of higher education at the Rotterdam conference of 2008. Later last year, during the French presidency, it was introduced to Directors-General for higher education and in November to the ministers at an informal meeting in Bordeaux.

2. National systems of qualifications

Most countries have adopted the three-cycle framework, but that brings only more questions, answers to which can only be revealed in the future. Has there been a real curricular reform? Do the study programmes conform to the needs of the three-cycle framework and do they respond to the situation on the job market and the broader social development? The spectrum has been diversified, but also fragmented. This can be rectified by national systems of qualifications. These, along with the overall EHEA framework, will create a system based on learning outcomes (graduates' skill and knowledge) and ECTS. The goal is to unify future systems of qualifications of the Bologna Process countries based on a single methodology, single set of procedures and one underlying architecture.

In qualification frameworks, the Bachelor's and Master's cycles will exclusively use ECTS credits as related to learning outcomes. The focus on learning outcomes can contribute to evaluation of the restructuring of programmes – whether they match the demands of practice and whether the same thing is not taught in more programmes. Thus, the frameworks must be linked to quality assurance systems. They must be implemented while taking into account and cooperating with all the groups involved – universities, students, employers, the government, quality assurance agencies etc. Accreditations, quality assurance procedures, development of institutional strategies and promoting of best practices will be among the most important components. To ensure that, we must not only change the laws, but also create a motivating and stimulating environment.

3. Quality assurance systems

A quality assurance system was established on the European level, European standards were defined and guidelines were issued detailing how a trustworthy national quality assurance system should look and work. Most countries created their own systems. While the basic idea is certainly good, there must be a great deal of care and thought involved as we are implementing them, so that they serve higher education, underline what is good about particular institutions and help them with their profiling. It is a long-term plan to include within the quality assurance systems the new principles and methods of evaluation based on learning outcomes, which the internal quality assurance systems will be based on.

PHOTO: WWW.BOLOGNA-BERGEN2005.NO

At the 2005 Bergen conference, the Framework for Qualifications of the European Higher Education Area was adopted, which included the introduction of ECTS standards of study attainment and performance.

4. Recognition of qualification

The 1997 Lisbon Convention on the Recognition of Qualifications has not yet been fully implemented. The ECTS system should be in place (at least according to the results of an analysis carried out before the 2007 ministerial meeting in London), but students in fact still express complaints about it not working properly. While “joint degrees” and “double degrees” were designated as a priority as early as in 2001, they are still not being recognised, and often there is confusion as to what diploma the graduates should receive.

Bologna countries have committed to focus on learning outcomes, which are the cornerstones of the national qualification systems. This methodology will hopefully help people understand “foreign” study programmes. Based on the definitions of these outcomes, a system of recognition can be established for lifelong learning, although most countries have not yet found a way of doing that. Quite often we hear about so-called flexible learning paths, which aim at supporting the integration of concurrent work and training, but these still raise doubts as to the quality of the qualification earned. However, if we succeed in defining qualifications based on learning outcomes and learn how to use them, we will be able to evaluate qualification depending on what a graduate knows, what he or she is able to do and understand, while keeping the path leading to obtaining that qualification most flexible.

5. Mobility

Students' and teachers' mobility has been a priority since the very inception of the Bologna Process. It has not lost any of its importance

since. Mobility within Europe might be a big contribution to a feeling of identification with the continent, while exchanges with countries outside Europe support solidarity and improve European competitiveness. We are, however, still facing a number of political, financial, organizational and technical issues. What we should be aiming for is quality of the exchanges, more balanced population of outgoing students and addressing the groups that have not shown interest in mobility. Currently, only 5 % of Czech students of higher education spend one or more semesters studying abroad. If study programmes were conceived so that they include space for mobility in their timeframes, mobility might become a regular part of a higher education experience, rather than an exception. Collaboration within networks of universities that support each other might help, as well as stronger support of the likes of joint degrees. Mobility is a part of the broader strategies of making the system of higher education more international on both national and institutional levels. These efforts should be included within the measurements of both internal and external evaluation of institutions of higher education. We need to obtain better and more comparable data on mobility, and also focus more on academics' mobility, especially the kind that allows them to spend a whole semester or year at a foreign university. Given that there will be many older people taking part in higher education, who cannot study in a degree-length programme, we must also consider those who cannot use mobility in its traditional sense. They should be allowed to experience the international environment at least virtually.

The Sorbonne: the place where the groundwork of the Bologna Process was laid in 1998.

based on the collaboration between governments, institutions and associations in question. It consists of officials from all the member states of the Bologna Process, from the European Commission, the Council of Europe and UNESCO, the European University Association (EUA), the European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE, representing mostly institutions of professional higher education), the European Students' Union (ESU), the European confederation of employers (BusinessEurope), teachers' trade unions (Education International), as well as professional groups such as the European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) and others. Every two years, the EUA has organised a convention of institutions of higher education and the ESU called together a convention of students; these were followed by a ministerial meeting. The ministers always took the institutions' and students' proposals, evaluated the outcomes of the past period and issued a communiqué, in which standards were set, that had been agreed upon by all the countries and were therefore ready to be adopted at the European level, and in which the goals for the next two years were outlined. There is also immense importance in the fact that institutions and students also officially approved the Bologna Process, and starting at the 2001 ministerial conference in Prague, they made it clear that they want to steer its course, because only in that way can they implement the proposed changes and bear responsibility for them. The year 2010 is the first great milestone, which will see the foundations of the European Higher Education Area established.

The foundations will be the result of collaborative work that spans the whole past decade. Many components have been adopted, reworked and created, such as the European qualifications framework or the credit system, which established the ECTS credit as the only standard of study attainment for all European countries. All graduates receive a standardized diploma supplement; almost all Bologna Process

PHOTO: VLADIMIR ŠIGUT

countries ratified the Lisbon Declaration. The Process has been lauded by countries outside Europe and has attracted interest in collaboration. In some countries, it even inspired ongoing reforms. Now, it is, however, entering a phase in which it must be objectively and critically evaluated. That is an enormous challenge, given how general its objectives were, how they evolved, and how little time has passed since the reforms to judge their outcomes. On the other hand, ten years are too long of a period to say nothing more than it has been a “transformational process”.

An example of how difficult the evaluation is could be the development of European quality assurance systems. European standards and guidelines were adopted in 2005, while the primary goals within the Bologna Process had been set back in 1999. Likewise, the European qualification framework and the subsequent national qualification systems have been an objective since the Bologna countries agreed upon them at the Bergen ministerial meeting in 2005, and the harmonisation of architecture was already mentioned at the Sorbonne Declaration from 1998. Currently, an independent evaluation is being carried out by a consortium of experts led by the Centre for Higher Education Policy Studies (CHEPS). The results will be available in early 2010. The year of 2010, which will see the ceremonial declaration of the European Higher Education Area, cannot be the end of the Bologna Process, but only a milestone and a starting point of a new stage of reforms.

The Lisbon Strategy and other European initiatives

The Lisbon Strategy is another initiative important for reforms within the EU. Established in 2000, it is younger than the Bologna Process. Since its beginnings, it has viewed institutions of higher education as sites of not only education, but also of research and innovation. It has worked with the concept of “lifelong learning” and acknowledged the links between lifelong learning and the triangle of knowledge described above. The main

How to diversify universities and colleges

1. Funding. Government funding must be altered so that it supports different kinds of “excellence” (not only research), which requires us to find suitable indicators. In the case of funding from private sources, the government will have to remove barriers and create indirect motivation.

2. Quality assurance. We must find such criteria and mechanisms that will improve the diversity and help promote an institution's strong points. Many different groups must be involved in quality assurance.

3. Management. We must find management strategies that fit different kinds of institutions and promote best practices. Big universities will have to consider their own internal diversification – its parts can have different missions and profiles.

4. Synergy between research, development, innovation, other creative work and education. These activities must be linked to study programmes of all kinds and levels and must be included among quality assurance criteria.

topics in “modernization of universities” are funding, management, diversity (lately, classification of universities has been considered a means of ensuring it), quality assurance and recognition of one's past education and learning.

Concurrently, the European Research Area is being created. These efforts are funded mainly by the 6th and 7th Framework Programme, with additional funds from operational programmes. While the Bologna Process and the Lisbon Strategy are two different endeavours, they complement and support each other. Both share the same milestone, which will be the year of 2010. Even though the Bologna Process includes 46 countries, EU countries and EU candidate countries, together with the countries of European Economic Community, remain its main driving force. Neither of them can be finished in 2010 and both of them need to be adjusted based on the evaluation.

New factors in the development of higher education

Lately, we have been witnessing two new crucial factors that shape the development of European higher education. The first is the demographic decline of population, which afflicts most European countries. It leads to increased competition for students and talent. Whereas previously, universities focused on fresh secondary education graduates, they have now realized that they must take into account the interest in older applicants, very often employed. These people want

to gain further qualification (full or partial) or further their education in a particular field – they are looking for a second chance or want to take part in lifelong learning. They have different expectations and experience and require different learning conditions than students fresh from secondary education. And although we have been aware of this trend for two decades (it was implemented into the Bologna Process in 2001), little has been done. It will not be easy for institutions of higher education. Universities must shift their paradigm, especially the teaching set-up, from the one centred around a professor teaching relatively homogeneous groups of talented students, towards a student-oriented approach which would acknowledge students' individual needs.

Another factor is the escalating global competition and the resulting lack of human and financial resources. This pushes universities to behave in a way previously reserved to commercial enterprises, which tends to be called “academic capitalism”. This way, universities risk losing in the long run by orienting towards short-term efficiency and limited spending. Universities are responsible to society in a long-term scale and they should also evaluate critically where the society is headed and where it should be.

Towards diversified institutions

Lately, the competition between universities to show they belong among the top institutions has become very intense.

The Lisbon Convention on the Recognition of Qualifications Concerning Higher Education in the European Region is one of the cornerstones of the Bologna Process. The photograph shows one of the historic laboratories of the University of Lisbon.

There is a number of rankings including the so-called Shanghai ranking and the ranking conducted by The Times Higher Education supplement. These rankings use criteria that privilege research and development. Therefore, many universities will never be allowed to succeed, although they would if other kinds of excellence, such as diversity of study programmes of all kinds, regional importance or lifelong learning, were acknowledged. In these activities, universities can also be outstanding, average or lacking.

Institutions should get a chance of excelling in one or more areas. Any university which develops its quality in an area that offers good prospects and in which it can excel should get support. Resources should be used to the maximum effect, and therefore no university should be left out. Each school (or faculty) should be allowed to grow autonomously and build its own profile based on its areas of excellence. This approach could lead to a diversified spectrum of institutions on both national and European levels, although it is undoubtedly the biggest challenge that higher education systems, as well as particular universities and colleges, will be facing. The society and its institutions must understand that even a school that is mostly a teaching institution, but creates good conditions for its students, and collaborates fruitfully with the region, should be called successful. Research and development are not the only criteria.

RNDr. Věra Štastná

The author works at the Rectorate of Charles University and represents the Czech Republic in the Bologna Follow-up Group. She is a member of several European Council working groups that focus on lifelong learning and higher education. In 2008, she was preparing the higher education component of the Czech European Council presidency.

Member Universities

Aarhus (DK)	Kraków (PL)
Barcelona (ES)	Leiden (NL)
Bergen (NO)	Leuven (BE)
Bologna (IT)	Louvain (BE)
Bristol (UK)	Lyon (FR)
Budapest (HU)	Montpellier (FR)
Cambridge (UK)	Oxford (UK)
Coimbra (PO)	Padova (IT)
Dublin – Trinity (IE)	Pavia (IT)
Edinburgh (UK)	Poitiers (FR)
Galway (IE)	Praha (CZ)
Genève (CH)	Salamanca (ES)
Göttingen (DE)	Siena (IT)
Granada (ES)	Tartu (EE)
Graz (AT)	Thessaloniki (EL)
Groningen (NL)	Turku (FI)
Heidelberg (DE)	Uppsala (SE)
Iași (RO)	Würzburg (DE)
Jena (DE)	Abo (FI)

Executive Board

Chair: Prof. Guido Langouche (Leuven)
 Guido.Langouche@kuleuven.be
 Prof. Jean-Marie Boisson (Montpellier)
 jean-marie.boisson@univ-montpl.fr
 Prof. László Boros (Budapest)
 borl@ludens.elte.hu
 Prof. Mar Campins Eritja (Barcelona)
 mcampins@ub.edu
 Prof. Cristina Robalo Cordeiro (Coimbra)
 Vicereit@ci.uc.pt
 Prof. Luigi F Donà dalle Rose (Padova)
 dona@pd.infn.it
 Prof. Ain Heinaru (Tartu)
 Ain.Heinaru@ut.ee
 Anne Lonsdale, CBE (Cambridge)
 al213@cam.ac.uk

Office

Egmontstraat 11, rue d'Egmont
 BE-1000 Brussels

Director: Ms Inge Knudsen
 Knudsen@coimbra-group.eu

Ms Anna Quici
 Quici@coimbra-group.eu
 Ms Catarina Moleiro
 Moleiro@coimbra-group.eu
 Ms Nathalie Sonveaux
 Sonveaux@coimbra-group.eu
 Mr Serge Ngangue
 Ngangue@coimbra-group.eu

Tel. + 32 2 513 83 32
 Fax + 32 2 513 64 11

COIMBRA GROUP AND THE BOLOGNA PROCESS

Inge Knudsen

We are only four months away from the tenth anniversary of the Bologna Declaration and as such should be about a year from the realisation of the European Higher Education Area (EHEA) – but have we created the EHEA?

The wrong reforms of the past

The Coimbra Group (CG) Universities have embraced the Bologna Process from the start, seeing it as a unique opportunity to position European universities in the world with the added value of transnational transparency. They have not embraced it uncritically, though, and they have now issued a Position Paper in which they outline the main challenges facing European universities at this point of the process.

And there are critical issues, foremost among these the need to ask not just how the reforms should be carried out, but why we reform. We need a shift from a structural reform process to one of contents. Too much attention has been centred on the structures without content-related changes, and as such the paradigm change intended as an integral part of the Bologna Process has not happened. Learning outcomes still remain to be appropriately defined, and in most countries the focus has not changed from teacher-defined curricula to the achievements of the learner. The definition of “learning paths” through European higher education is a major challenge which must be met – to the benefit of an increasingly heterogeneous student body and a constantly changing labour market, but certainly also as an integral and important part of any higher education institution’s (HEI) efforts to position itself.

New focus

The focus on structures has also strongly influenced the ways in which quality assurance measures are developed. Most efforts so far have concentrated on purely structural changes, resulting in a proliferation of degrees which may well reflect

CG has its headquarters in Brussels, but the university it was named after is located in a warmer country. Do you know which one?

diversity, but which do not ensure transparency. The CG Position Paper in particular mentions the plethora of types of master degrees. Quality assurance systems need to focus on the contents of study programmes, based on adequate international benchmarking, evaluate the learning outcomes described, and assess the learning paths. There are some examples of national qualification frameworks developing in this direction, thereby providing transparency and compatibility at European level both to standard and to alternative learning paths. Such examples of good practice should be disseminated widely.

The debate about “employability” also reflects the need to change the focus to the content-related issues. All too often employability is confounded with “employment” and the need to train a well educated work force. But higher education is about far more than preparing the next cohort of workers and about far more than transferring acquired scientific knowledge to the economic benefit of society. There are far greater challenges for European universities than just contributing to the knowledge society and the eco-

nomy. Apart from acquiring new knowledge and skills students have to be trained as responsible individuals and mature citizens. Only in this way will future graduates have the skills and the knowledge to contribute to the development of the societies they will enter – to create new enterprises, new jobs, alternative ways of solving problems, function in multi-cultural environments, etc. This is what employability is about – the social role of future graduates, not the short-sighted fulfilment of today's labour market needs. The present economic crisis only further underlines the need to have a clear focus on how diverse and multi-faceted, creative and entrepreneurial the future graduates need to be. Universities train people to think, to synthesise, to combine, to analyse – they train tomorrow's inventive, responsible entrepreneurs.

The need for a classification system

Just as we need better and content-related quality assurance systems, we also need to find ways in which to classify the several thousand HEIs in Europe. Again a focus on structures alone will not be sufficient. The European continent consists of so many and different nation states, all with their specific history of the development of higher education, that it will be impossible to base a classification system on national definitions. Each HEI needs to find its own place in EHEA, based on a definition of its educational focus, strengths, attractiveness, regional position, etc. But whether the HEIs and their governments can be convinced of the value of a classification system is another question. Will they opt for a decrease in the competitive positioning

PHOTO: WWW.UC.PT

Coimbra Group borrowed its name from one of the oldest universities in Europe.

race among HEIs, all aiming to become high level research universities, or will they strive for excellence within their own group of institutions with a similar profile; some governments are trying to do this and offer incentives, but the vast majority do not. A transparent classification system will be to the advantage of all involved – the students in their choice of HEI for a full degree course or for mobility periods; the academics will have their choice of career path facilitated, thereby contributing to increasingly international HEI staff profiles; HEIs will have clearer information when looking for partners. All three examples cover European as well as non-European students, academics and HEIs, of course.

The contents-related focus becomes even more pressing when mobility of students and academics comes into the picture. As mentioned, classification systems can help to focus study programme or career choices, but without defined learning paths and a focus on the contents of programmes, student mobility will continue to decrease as it has done over the past couple of years. The CG Universities have a long and fine tradition of high mobility rates which have improved year after year

thanks to the quality of programmes, and they are committed to continue improving mobility, yet another reason for being adamant about the need to shift the reform focus away from merely structurally related activities to the content and quality of what we do.

The learning outcomes

Universities should remain places that attract talent, provide open, tolerant and progressive climates, and give students the opportunity to excel within their individual fields. So why do we find this reticence to shift the focus from structure to contents, even in universities? What seems to have been forgotten in the competitive struggle to position themselves as HEIs in the EHEA is that learning outcomes used to be at the heart of the “universitas” concept, not the class room teaching to which many HEIs turned when student numbers exploded in the 1970s and 1980s. Together with the “universitas” concept was also the innate quality assurance elements, peer reviews, publication of research results, etc. It is this tradition which made universities reticent in their approach to the Bologna Process in the first place, and this could continue for as long as the structural elements alone are allowed to dominate.

Europe needs creative universities with a quality culture and a culture of change which align them with the ideals of the classical university tradition and at the same time prepare them for the future. Universities have to make conscious institutional choices, establish priorities and strong links to stakeholders. They need to attract students as well as researchers and to co-operate actively with the surrounding community and with partners all over the world. And they should insist on their role as providers of knowledge and of academic and democratic values. It is high time that HEIs take the contents-focused approach to reform processes seriously and claim their rightful place in the EHEA.

Inge Knudsen

The author of this article is the director of the Coimbra Group Office in Brussels.

Charles University in Prague is a member of the Coimbra Group, an association of 38 long-established European multidisciplinary universities of high international standard, founded in 1985 and formally constituted by Charter in 1987. At the Closed Rectors' Meeting in connection with the Annual Conference of the Coimbra Group in Jena in May 2008, the Rectors of the University of Leuven and the University of Louvain-la-Neuve, the host universities of the upcoming 2009 Ministerial Meeting outlined the areas which need to be developed further and where problems need to be resolved: increased level of transparency while respecting diversity; transparent quality assurance systems; and assurance that universities remain safe and free havens for the formation of long-term visionaries. Following the discussion among the Coimbra Group Rectors, the Executive Board was invited to prepare a Position Paper to include the views and policy aims of the CG for the future European Higher Education Area (EHEA). The Position Paper, “The Coimbra Group and European Higher Education after Bologna 2010”, is available on the website of the CG: www.coimbra-group.eu

ERASMUS

BECOMES A PART OF THE LIFELONG LEARNING PROGRAMME

Tutors and foreign students of the Faculty of Physical Education and Sport took a trip to Ještěd.

Michal Maršálek

The Erasmus European exchange programme, which has been established at CU for several years now, garnered much praise from all over Europe. While evaluating the programme in 2007, Jan Figel, the European Commissioner for Education, Training, Culture and Youth, said: "Erasmus has developed beyond just being an educational programme. It gives many European university students the chance of living for the first time in a foreign country, and it has reached the status of a social and cultural phenomenon. It is an excellent example of what coordinated European action in the field of education can achieve and it embodies the belief that concerted European action has a larger added value than the sum of excellent independent initiatives."

PHOTO: FACULTY ARCHIVE

The history of Erasmus

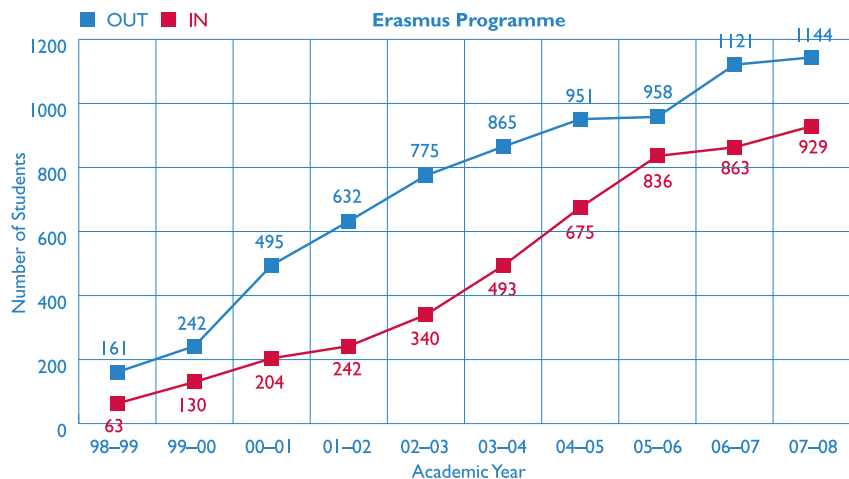
Along with other EU programmes (Comenius, Grundtvig, Lingua, Minerva), the Erasmus programme has gone through two stages within the umbrella EU project called Socrates (hence the Socrates/Erasmus tag), which concluded in 2007. CU was involved since the project's inception. The news about the possibility of going abroad and studying at a foreign university spread rapidly among the students and CU faced the challenge of implementing and extending teaching in foreign languages in their curricula and setting conditions for accepting foreign students. At most faculties, Erasmus thus became the epitome of internationalisation, although some faculties (especially the medical ones) had already had experiences with international collaboration. CU immediately started to build a network of international co-operation by signing bilateral agreements with European universities and colleges, and for the first time, it faced challenges it has so far experienced to a very limited extent, such as competitiveness, and the supply and

demand side of education and research. During the nine year Socrates/Erasmus period at CU, an outstanding deal of work was done, resulting in 1,500 bilateral agreements, 6,200 outgoing and 3,846 incoming students. The rising numbers of exchanges prove the popularity of the programme – while in 1998, 161 students went to study abroad, in 2000/2001, it was almost 500. In 2006/2007, a staggering

1,121 students spent one or two semesters abroad.

We can be just as pleased with the rising numbers of incoming students, which correlate to the numbers of those going out. In a European Commission evaluation, CU became one of the top twenty commendable universities, as it placed third in terms of numbers of incoming and outgoing students and teaching and research

LLP/Erasmus at CU

staff among all European institutions of higher education that took part.

Erasmus after 2007

After the termination and evaluation of the second phase of the Socrates programme, the EU introduced a new organizational strategy for its educational activities, called Lifelong Learning Programme (LLP), which is scheduled for the 2007–2013 period. It is basically a different configuration of programmes that have already been introduced – besides Erasmus, these include Comenius, Grundtvig, Leonardo da Vinci and Jean Monet.

By incorporating Erasmus into the Lifelong Learning Programme, the programme has been invigorated in both institutional and practical terms. Besides continuously rising funding, the new period also enables new kinds of mobility. Students can now not only study abroad, but also do practical research. Staff mobility has been extended to include so-called Staff Mobility for Training, which involves both teaching staff and other staff.

The LLP/Erasmus programme at CU

Over time, the significance of Erasmus at CU has changed. Although the formal procedures of administering the programme are more or less the same, expectations, motivation and needs of students have shifted. Before 2007, Erasmus was for many the first real chance of fulfilling a part of their programme at a foreign university, and with substantial financial support. The possibility of studying abroad, and at Western European universities especially, was a symbol of new-found freedom and

achievement. Students were therefore willing to accept almost any offer that CU facilitated and to accommodate their course of study in every way. Admission committees were incredibly busy, as it was no exception to have twenty candidates for one position at a British university. Those who returned from Erasmus were asked questions all the time by both students and teachers. Some departments even opened special seminars for these pioneers.

The programme did well in the EC evaluation and was officially proclaimed trustworthy and reliable, which was manifested by not just words, but also by a rise in funding in the next period. EC and national agencies that administer the programme, however, only provide a general framework. The fulfilment of the potential and its realisation is a responsibility of each institution taking part in the programme.

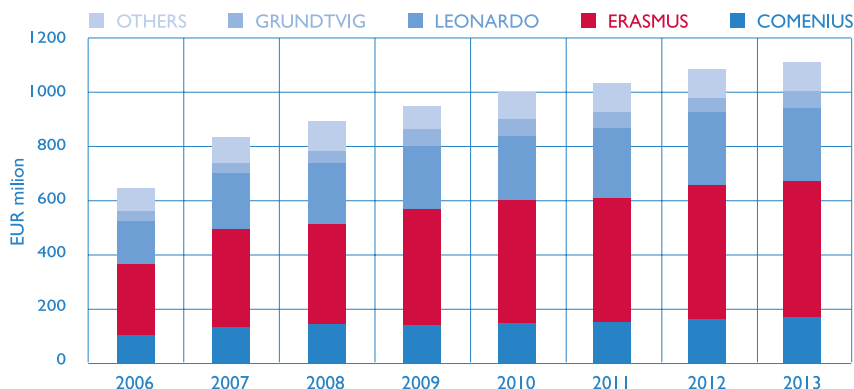
As the numbers of exchange positions abroad rise and financial support is guaranteed, going out under the Erasmus scheme is becoming something of a rule. Some partner universities exchange dozens of students every year (Vienna, Heidelberg, Leipzig, Copenhagen, Helsinki) with such confidence that they function as if they were detached parts of respective departments. Applicants can choose from a broader range of institutions. They decide not only based on the suitability of courses, but also on the quality of service and the overall smoothness of the exchange experience. As intended by institutions governing the programme, and in accordance with CU's Strategic Plan, we can expect that the possibility of an

exchange stay abroad will be a matter-of-course part of a degree programme for each student during his or her five or six years at CU. The task of the admission committee will be to verify applicant's qualification rather than choosing the best out of many contenders.

At this stage, the Erasmus programme requires a certain degree of administrative and technical capacity. Realisation of each exchange stay comprises a number of steps, related to academic agenda (signing a bilateral agreement, drawing up the outline of the exchange stay and inspecting and recognizing qualifications acquired prior to the exchange), financial matters (scholarship administration and accounting), practicalities (accommodation, orientation etc.) and confirmation of qualifications after the student returns. CU must therefore strive for interconnectedness of information between student offices and international offices, and for using computer technology to create a unified database system, so that the programme can be administered easily enough to cope with the rising number of both outgoing and incoming students and staff.

At the same time, CU should not allow the rising numbers of exchanges to be detrimental to their quality. Bilateral agreements remain the cornerstones of the Erasmus programme and that is, along with the admission process, in individual faculties' – or, preferably, particular departments' – competence. From the university's perspective, an exchange stay is considered successful if it contributes to the student's academic programme. This can happen only if there is an intensive collaboration between the student and his teacher, focusing first and foremost on the content of the exchange stay.

LLP programme budget 2006–2013

Mgr. Michal Maršálek, DiS.

The author works at the International Relations Department of the Rectorate of CU as the institutional coordinator of European programmes for education and training.

SEVENTH FRAMEWORK PROGRAMME – THE ELDEL PROJECT

Hana Sotáková

The Department of Educational Psychology at the Faculty of Education of Charles University in Prague has successfully joined the Marie Curie Actions of the EC Seventh Framework Programme (FP7). More specifically, it became a member of the group which, starting in September 2008, set out to fulfill a project called ELDEL (Enhancing Literacy Development in European Languages). The project has been successful, especially thanks to its unique design.

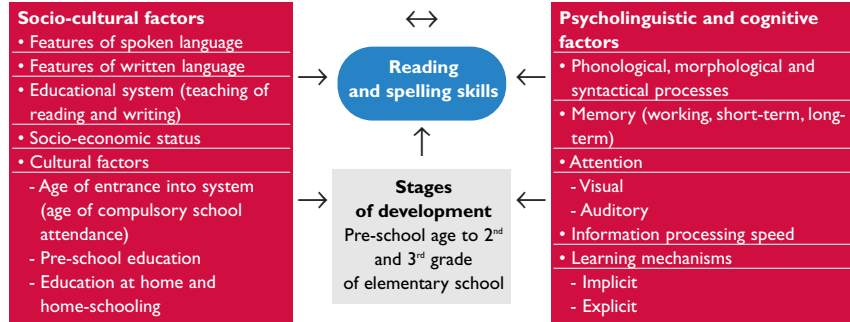
The project is based on the idea of exchange of young scholars. It is designed so that it guarantees both initial training for young scholars on the project and research in the field of literacy development on an international scale. The Marie Curie Programme therefore secures introduction of new jobs and scholarship positions for young scholars – in this case, each of the partner universities committed to creating opportunities to hire them. The EU is funding their salaries, educational activities and the research, which is essential to the project. The whole project covers four years (2008–2012), while the research positions are planned for periods of one to three years.

The research goals of the project

The main goal of the project is, as we already mentioned, training of young researchers in the field of literacy development. Taking part in a multi-disciplinary research led by established scholars, they should become experts in the field and further develop the research in it.

The research focuses on the creation of a model of key cognitive and socio-cultural factors influencing the development of children's reading skills in European languages. As a broad context in terms of languages is crucial to eliminate factors specific to a particular language environment, five European countries take part in the project. The resulting data should be compatible among the research partners. In the following chart, we show the cognitive and socio-cultural factors that will be taken into consideration.

Another goal of the research work is to analyse the development of spelling in European languages. The main reason for this study is the proven fact that this skill

is significantly underdeveloped in children with reading difficulties, while its relationship to cognitive and socio-cultural influences has not yet been proved in research. The study will focus predominantly on the correlation of the aforementioned influences with general and specific language factors. Furthermore, it will be augmented by the research on the role of implicit and explicit learning mechanisms in spelling and writing development, particular partners' know-how in cognitive neuropsychology, social psychology, psycholinguistics, education psychology and speech and language therapy. The final goal is to design tools for testing and practicing children's literacy skills in various languages. European countries are still in need of such effective and research-based tools. This goal should be achieved thanks to the participation of the British company Lucid Research Ltd., which is a leading innovator on the British literacy skills testing and training software market, while also working in other languages besides English.

The project consortium

The whole network consists of seven partner universities in five EU countries. It was put together based on the partners' experience in literacy research, while

taking into consideration the need for covering different language environments (Slavic, Romance and Germanic languages). The project will be realised under the leadership of Bangor University (UNIBan – UK), which will serve as the project coordinator.

- Among other partners are the University of York (UNIOYork – UK), one of the world's long-standing leaders in literacy research
- Charles University in Prague (CUNI – Czech Republic) with a long tradition of theoretical and applied research of dyslexia and specific learning disabilities
- Comenius University in Bratislava (CU – Slovakia) and its Department of Speech Therapy, specializing in etiology and diagnostics of specific speech disabilities
- Blaise Pascal University (BlaisePascal – France) and Poitiers University (Poitiers – France), focusing on implicit and explicit learning and developing writing analysis software
- and finally, Granada University (UGR – Spain), at which literacy and learning disabilities research is still a relatively new field of interest.

Joining the whole network is the partner company Lucid Research Ltd.

The structure of the project

The research part of the project is divided into six so-called Work Packages. The first is the umbrella project called “Establishing the foundations of literacy in European languages”, in which all partners are involved. It is a three-year longitudinal research project aimed at identifying the core predictors of literacy development and revealing to what extent it is influenced by language- and culture-specific factors. The research will be conducted on random samples of population (approximately 200 children per language).

At the same time, five more concurrent partial studies will be running, each of them using expertise of particular partners and coordinated by one of them. Short introductions of each of them will follow, supplemented by a table showing participation of each partner in particular studies.

The second work package (WP2) is called “Identifying risk factors for failure in literacy development” and focuses on the relationship between developmental disabilities in written language and speech and again, the correlation between cognitive and socio-cultural factors. It also aims at discovering how reading and writing develops in each language. The research will be conducted in groups of children whose parents (one or both of them) are diagnosed with learning disabilities, and groups of children with a specific speech disability. It will also run for three years, but it will cover only British, Czech and Slovak populations.

WP3, titled “Developing effective intervention programs for children experiencing literacy failure” aims at supporting the development of early literacy skills in children with high probability of a specific learning or speech disability. It is basically an application of a programme that is already running at the University of York and its modification to be applied to a Spanish population.

The next study, WP4, called “Foundation of spelling development in European languages” will use the data from the previous packages and extract the ones that involve spelling. These will be evaluated and compared among particular languages. The analysis should yield the possible factors that afflict the development of a certain skill needed for literacy development in children.

Work package No. and title	WP coordinator + participating institutions	Number of researchers
WP1: Foundations of literacy Establishing the foundations of literacy in European languages	UniBan + UYork, CUNI, CU, Blaise Pascal/Poitiers, UGR	5 ESR, 2 ER
WP2: Risk Factors Identifying risk factors for failure in literacy development	UYork + CUNI, CU	3 ESR, 1 ER
WP3: Intervention Developing effective intervention programs for children experiencing literacy failure	UYork + UGR	2 ESR, 1 ER
WP4: Spelling and writing Foundation of spelling development in European languages	Blaise Pascal/Poitiers + UniBan	1 ESR, 1 VS
WP5: Implicit and explicit learning Implicit and explicit learning in spelling	Blaise Pascal/Poitiers + CU, UGR, UniBan	3 ESR, 1 VS
WP6: Written production Cognitive processes in written production in Romance languages	Blaise Pascal, Poitiers	1 ESR, 2 ER

ESR – Early stage researcher (less than 3 years of research experience, employed to work on the project); ER – Experienced researcher (experienced researcher, employed to work on the project) – specified by the Marie Curie Programme; VS – Visiting scientist

WP5, “Implicit and explicit learning in spelling”, is a three-year study based on experiments that compare implicit and explicit learning of spelling and their importance in various stages in the development of spelling skills.

The final package is called “Cognitive processes in written production in Romance languages”. The research will employ a new technology for tracking eye movement and pencil movement while writing. Special software will analyze the real durations of writing in Romance languages. We expect the writing speed to fall with increasing lexical and morphological difficulty of the words being written.

The training part of the project

As the main objective of all Marie Curie Action programmes is preparing young scholars for their future academic careers, the ELDEL project involves the necessary training. Participating scholars will undoubtedly gain experience and competence while working on the research questions together with experienced scholars, who are already experts in the field. At the same time, it is important to supplement this practical experience with theoretical training, which will improve participants' know-

ledge base and methodology. Therefore the consortium organizes the common introductory Research Skills Workshop, which will take place at three of the partner universities (UniYork, UniBan, CUNI) and focus on general research skills. All young researchers can take part in the workshop. In addition to that, each university offers its own training programme, oriented towards its research focus. Most partners also offer their participants the opportunity to further their education in their respective Ph.D. programmes – taking part in those is, however, not a pre-requisite for joining the project.

Further information on the project is available at www.eldel.eu.

PhDr. Hana Sotáková

The author works at the Department of Educational Psychology of the CU Faculty of Education, where she is finishing her Ph.D. degree. She initiated the ELDEL project and now serves as its coordinator. The article was written using the official ELDEL press materials.

QUIZ

Dear readers,

Last year, Charles University celebrated its unbelievable 660th anniversary. It is therefore one of the oldest European universities and the oldest one in Central Europe. At the time of its inception in the 14th century, it was the only university north of the Alps and east of Paris. Since then, it has been growing, and today it has faculties not only in Prague, but also in Plzeň and Hradec Králové. Do you want to learn more about Charles University and its history? Try to answer the following questions.

1) As its name reveals, the university was founded by a king of Bohemia named Charles, who was one of the most famous Czech rulers. He received his education at the French court, where he also met his first wife, Blanche of Valois. During his lifetime, he made Prague the centre of the Holy Roman Empire. Do you know what his number as a Roman emperor was?

- a) Charles I
- b) Charles II
- c) Charles III
- d) Charles IV

2) Today, Charles University has 17 faculties, three of which are located outside Prague. The newest faculty (the Faculty of Humanity Studies) was opened in 2000. At the time of its founding, however, the university had but four of them. Can you guess what the structure of the university was?

- a) faculty of theology, of arts, of law, and of medicine
- b) faculty of theology, of mathematics, of law, and of astronomy
- c) faculty of theology, of mathematics, of physics, and of chemistry
- d) faculty of theology, of arts, of law, and of biology

3) When was Charles University actually founded? In the second year of his reign, King Charles issued a decree saying: "Datum Prage anno domini millesimo trecentesimo quadragesimo octavo, indictione prima, septimo

Idus Aprilis, regnorum nostrorum anno secundo." Those who can read Latin already know the answer, the rest can try and pick one of the following four.

- a) 1st April 1346
- b) 28th March 1347
- c) 7th April 1348
- d) 9th May 1349

4) During the reign of Wenceslas IV, the son of Charles, the so far mostly German university was turned Czech and lost many students and professors. A few years later, it was reborn as an utraquist institution, which thrust it into even deeper isolation. Which of the university's graduates unintentionally caused this state of affairs? Try to guess the name of the Czech religious thinker and reformer.

- a) John Hus
- b) John Amos Comenius
- c) Petr Chelčický
- d) Jerome of Prague

5) In the early history of the university, professors were not allowed to marry and have a family life. According to the university code, they could not marry so that they could commit themselves exclusively to their teaching duties. One of the later reforms was the abolition of celibacy. When was celibacy of professors abolished at Charles University?

- a) 1509
- b) 1609

- c) 1709
- d) 1809

6) Some of its notable students did not stay at Charles University for more than one semester. One of them was a physicist and inventor hailing from Croatian Krajina, who spent the summer semester of 1880 in Prague. He contributed to theories of electricity and magnetism and the SI unit of magnetic flux density was named after him. Due to his eccentric behaviour, he could not escape the mad scientist tag. Do you know his name?

- a) Ernst Mach
- b) Heinrich Rudolf Hertz
- c) Guglielmo Marconi
- d) Nikola Tesla

7) A successful CU graduate was born in Prague towards the end of the 19th century. He started out studying chemistry but later switched to law. At the university, he joined a literary circle, where he met his best friend Max Brod. Thanks to Brod, his belatedly famous novels, such as *The Trial* and *The Castle* saw the light of day. The author's wish, which Brod did not fulfil, was, however, to "burn everything after my death". Do you know which CU graduate and world famous writer he was?

- a) Felix Weltsch
- b) Gustav Meyrink
- c) Franz Kafka
- d) Franz Werfel

PHOTO: JIRI POLYHAR

The great aula, the ceremonial assembly hall of the academic community, is located in the oldest building of Charles University—the Carolinum. Originally, professors used to not only teach here, but also live here. No one lives in the Carolinum anymore, as it is reserved for auditoriums and rector's offices.

8) One of the most famous scientists of the 20th century spent some time at Charles University. He accepted a professorship here in 1911 and published an article about the effects of gravitation on light, focusing on “gravitational redshift”. But he did not stay for long – a year later, he moved back to his Swiss alma mater. Do you know the name of the laureate of the Nobel Prize in Physics?

- a) Max Planck
 b) Albert Einstein
 c) Johannes Stark
 d) Niels Bohr

9) Bedřich Hrozný, a specialist in orientalism and linguistics who

became the rector of CU in 1939, refused to leave the country and spent the whole WWII period in the Protectorate of Bohemia and Moravia. In the days of WWI, he was, however, staying in Turkey and trying to decipher writings on cuneiform tablets. In 1915, he published his discovery, along with a grammar of a language he situated within the Indo-European language family. What language was it?

- a) Hittite
 b) Luwian
 c) Scythian
 d) Phrygian

10) As of now, CU has about 7,000 employees, 4,000 of whom are

teaching and research staff. They work at seventeen faculties, attended by one fifth of the total student population of the Czech Republic who study in the 270 accredited academic programmes. How many students do you think there are at CU?

- a) less than 20,000
 b) over 32,400
 c) over 42,400
 d) over 51,000

Correct answers: 1d), 2a), 3c), 4a), 5b), 6d), 7c), 8b), 9a), 10c)

Author: Forum

ECONOMISTS FROM CHARLES UNIVERSITY: SUCCESSES ABROAD

Filip Pertold

In many ways, Czech social sciences are yet to catch up with the level of Western European and North American universities. Is it then possible for a Charles University graduate to compete on the global market of scholars? This interview proves that it certainly is. We talked to three economists, all of whom graduated from the doctoral programme organized by CERGE – The Center for Economic Research and Graduate Education in collaboration with the Economic Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic. Their experiences show that they can succeed in the global competition and they are in the same league as graduates of the world's top universities.

The first interviewee, **Galina Vereschagina**, is currently affiliated with Arizona State University's Department of Economics, one of her colleagues being the Nobel Prize laureate Edward C. Prescott. Her main focus is macroeconomics, but as she told us, the scope of her work is getting much broader. **Jakub Steiner**, who focuses mostly on

Purely mathematical problems were not enough for Galina Vereschagina, so she decided to study economics at CERGE.

game theory, is our second interviewee. He works as a researcher and teaches at the University of Edinburgh in Scotland. And the third and final one is **Pavel Čížek**, who works mainly in the field of theoretical econometrics. He managed to secure a position at Tilburg University in the Netherlands, whose economics department ranks within the top ten in continental Europe. Six years ago, he started there as a researcher and was tenured in 2008.

Why did you choose the career of an academic economist?

Galina: Initially, I studied mathematics and I found it very enjoyable. I loved solving mathematical problems, but at the same time, I found purely mathematical problems too abstract. Economics tries to answer more down-to-earth questions, while applying mathematical tools. That's why I decided to change my field, and from the very beginning, I knew that CERGE was the right choice.

Jakub: I had started out in physics, but five years later, my love for electrons was

all gone. I felt attracted to social sciences. After finishing my Master's, I worked in the People in Need non-governmental organisation as a field social worker among Roma people in Prague. This furthered my interest in, let's say, issues of society as a whole. Economics was the next logical step – it is a social science with a highly developed

mathematical apparatus, in which I could combine my interests with my knowledge from my previous studies.

Pavel: I have always been intrigued by the basic foundations and theoretical aspects of things, and academia offered an opportunity to do theory as a job. In addition to that, working at a university gives you great freedom regarding what you want to focus on, research and write about.

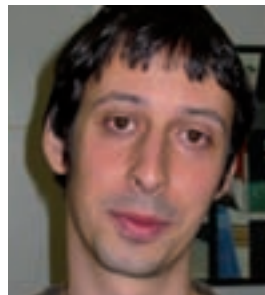
How difficult was it to make it through the selection procedures and get to your current position?

Galina: It was very exhausting and fascinating at the same time. During a few months, I met many people who talked about my research with delight and interest. I also remember that towards the end of this period, I was exhausted. I had to travel a lot, maintain concentration and keep being excited about my research. Your first visits

to universities, waiting for interviews, and especially for the first job offer, are extremely stressful. But as soon as I got the first offer, I started to savour every minute I could share with fellow scholars.

Jakub: While a student at CERGE, I was staying at the London School of Economics. People from Edinburgh sent me a last minute offer to give a lecture there. They liked the presentation and had an opening at the time, so they told me to apply for the job. After giving another lecture, I was accepted. About a hundred people usually apply for a job like this. An average economics Ph.D. graduate sends out about a hundred applications and stresses out the whole year. I was quite lucky to have avoided this. I am very grateful for my position in Edinburgh. There are not too many good places for economics in Europe, and even for graduates from top schools like the University of Chicago, it might be hard to find a job. Edinburgh, however, is not afraid to take risks and accept more unconventional candidates like me.

Pavel: After finishing my degree, I was looking for a position at a good economics department with a bigger group of economists or econometricists focusing on applying advanced quantitative methods, preferably coupled with conducting theoretical research. I also preferred Europe to overseas. For all these reasons, Tilburg University was a perfect fit. The selection

Besides game theory, Jakub Steiner is also interested in the co-existence of Romas and non-Romas.

procedure was the same as at many American economics departments, and therefore not unlike the one at CERGE. Given that the procedure was standardised, it is hard to judge its difficulty from the outside. Only those who evaluated the applicants knew how strong the competition was.

Pavel Čížek prefers theory to practice. Academia gives him enough space for his research interests.

I did, be it knowledge of economics (I started out as a mathematician), being able to study in English and meet students from abroad, or getting acquainted with the international academic job market in economics and all its specifics. All of these are foundations I could build on. I gained most of them at CERGE.

How did your CERGE Ph.D. title help you in your career? How do you look back at your years there?

Galina: From a personal perspective, CERGE opened the doors to economics for me. I learned a lot in the introductory courses and I gained greater insight as a teaching assistant during my second and third year. Later on, I stayed at the University of Rochester, where my interest in research started. Since then, I have been continuously consulting my dissertation advisor Radim Boháček and the co-author, Hugo Hopenhayn from the University of Rochester. CERGE also helped me to attend conferences, where I gained useful experience even before entering the academic job market. In a way, CERGE supported me more than many American universities usually do.

Jakub: CERGE provided me with education in economics comparable to the best in Europe. Just like Edinburgh, CERGE is also not afraid of risky candidates. When submitting my application, the only thing I knew about economics was that it was a “social science with mathematics”. CERGE is very open to such applicants. I had a unique opportunity to get a Ph.D. degree while not having to leave friends and family. In global competition, CERGE is, however, still a relatively new institution, and graduates from Chicago are better off looking for jobs on the global market.

Pavel: My memories of student years are actually exclusively pleasant, as we often tend to forget about any hardships after some time has passed. But there is no doubt that without CERGE and Charles University I would not have achieved what

If you were to compare doctoral programmes at your current institution with those at CERGE, what would the main differences be?

Galina: When I was at CERGE, only a few students were thinking about academic careers, whereas at Arizona State University, almost every student hopes to stay in academia even after finishing his or her degree. This makes people at ASU more active in looking for research questions and more ready to discuss their ideas with teachers and researchers.

Jakub: The structure is quite different. CERGE only has a doctoral degree and that's why it is very much invested in it. In Edinburgh, teaching doctoral students is just a bonus feature and the main focus is on Bachelor's and Master's programmes. There is therefore a wider selection of courses at CERGE. On the other hand, there are more senior researchers in Edinburgh, who can serve as experienced thesis supervisors.

Pavel: In the past few years, the structure of the doctoral degree at Tilburg University has become more like the one at CERGE. It is a five-year programme in English for both local and foreign students who have at least a Bachelor's degree. The first two years are dedicated to teaching and concluded with a thesis, while during the next three years, students are working on their dissertations. What is a great benefit for the progress of doctoral students is the useful collaboration between departments of economics all over the Netherlands. Thanks to this network and the resulting larger pool of students and institutions, the selection of courses is more diverse and specialized and the

schools can have notable international speakers coming.

What is your research focus? Are you building on your dissertation in any way?

Galina: Right now, I am working on two distinct topics: I am interested in what influences a company's decision to go public, and why there has been a significant shift in features of public and private companies and what macroeconomic implications this can have. This topic is very closely tied to my dissertation. I am also working in economics of teams. I would like to understand how various economic imperfections (such as moral hazard) can affect the structure of teams and their members.

Jakub: I am interested in game theory. Since my dissertation, I have been interested in why and how a society can swing from one regime to another one, as we experienced in Czechoslovakia in 1989. Or how and why Romas and non-Romas live in such different systems, although next to each other.

Pavel: I have always been more interested in theory than applied research. Generally speaking, I design and assess econometric and statistical methods for parameter estimation, mostly using all kinds of regression models. At least for now, however, I do not want to focus on a specific area of econometrics. Most of my previous work focused on so-called robust estimation and built directly on my dissertation.

Ing. Filip Pertold, M.A.

The author is a doctoral student of economics at CERGE-EI. His main research interest is applied microeconomics of labour and health markets. He is also the assistant to the deputy director of CERGE-EI for development and public relations and, in the field of labour market research, works on consultancy projects for the National Training Fund and the Research Institute for Labour and Social Affairs.

ERASMUS – AN OFFER YOU CANNOT REFUSE

Pavla Koukalová

A third year student of basic school teaching at the CU Faculty of Education, I have just finished my winter semester at a smaller Danish university. It has been a year now since the time I started thinking about going on an exchange. For the past ten years, Charles University has been offering its students the opportunity to spend some time studying abroad under the Erasmus programme, and I felt it was an offer I could not refuse. There is nothing to lose by going. It is like spending your whole life playing in a little sandbox in your back-garden and suddenly popping up in a huge playground in the city, with so many attractions and other children.

A beautiful autumn afternoon.

PHOTOS ON THIS PAGE: AUTHOR

Teaching practice in fifth grade with other foreign students.

In a little big Danish town

After a few months of stressing out, submitting applications and experiencing problems (which are somehow a part of Erasmus, and you learn a lot by dealing with them), in September, I started to find my way around the town of Vordingborg, situated on the southern shore of the Danish island of Sjælland. Why a little big town? We Czechs would probably call this dwelling place with one main avenue, one ruined castle and two ports a “small town”, but a Danish person would see it differently. Apart from Copenhagen, there are no real cities or bigger towns in the land of Lego.

In Vordingborg, I was attending a rather progressive faculty of education, where personal approach was the number one

principle. Both teachers and students accepted us into their community very fast and did not consider us a burden – quite the opposite. At the seminars, we could compare not only viewpoints of different individuals, but also different nations and cultures, which was beneficial for everyone and made for many interesting discussions and revelations. I believe that this is the main outcome we should look for in an exchange stay – the ability to compare, to broaden one's scope in terms of a particular field. Different approaches can either inspire us, or warn us.

Being a student in Denmark

Once you get to a Danish university, you will soon discover that something is different about the overall atmosphere and the approaches of both students and teachers. Everybody who studies here knows exactly

why he is doing so and has a goal that he is convinced of. All the way from basic school, pupils are encouraged to think about their future jobs and education. For the first time, they are asked to do so in the seventh grade, when they spend a week at a place they wish to work at in the future. This happens every following year and every pupil can either confirm

his or her idea of a dream job, or find another one, while there is time. Choosing a secondary school is very similar – for a week, you can try out the one you have picked. In addition to that, you

A unique church in the town of Norre Alslev. →

can consult your choices with counsellors who can help you find the right direction. Most students do not go to universities right after secondary school; they rather spend a year travelling or working in the field they would like to focus on later in their lives. Most people who come to universities therefore have a pretty clear vision of what they want, and they pursue it. You don't get to see the situation that is very common in the Czech Republic, where people are struggling to decide what to do after secondary school and, out of desperation, they send applications to five different schools, only finding out if they made the right decision in the course of their studies. It is easier to accomplish a goal if you know it early and precisely enough.

Teaching at Danish universities

At Czech universities, teaching usually consists of lectures and seminars. In Denmark, lectures are substituted by homework and seminars are designated for discussions about the material. Students are expected to form their own opinion of a topic, and, if possible, relate it to their own practical experience. Teaching at Danish universities is based on students teaching each other, with the lecturer only providing a framework. Another difference, and one noticeable at first glance, is the age of students. Lifelong learning programmes are an established phenomenon in Denmark and are often realised in classes with other students who come directly from secondary schools. The average age is often above thirty and it is not an exception for a mother and a son to meet in the same class. I found this difference from the Czech system extremely beneficial – older students

are usually practitioners and have lots of experience that can push the discussions far beyond theoretical concerns.

Danish education system

My subject at CU is basic school pedagogy, and so I will mention a few facts about teacher training and the school system in Denmark. If you want to become a teacher, you choose a specialisation in four different subjects that you study in the course of four years (with 24 weeks of compulsory on-site practice). Then you receive an approbation to teach these subjects at so-called folkeskole (similar to the Czech basic school, but without division of the first and second degree). Compulsory school attendance is nine years long, just like in the Czech Republic. Zeroth degree (preparation for basic education) and tenth degree (preparation for secondary education) are optional.

Based on seminars I attended and my own teaching at Danish schools, I will try to give a quick description of Danish teaching. Generally, the approach of teachers is highly liberal. They require almost no memorised knowledge from their pupils; they stress the skill of searching for information instead. A lot of time is spent working with the Internet and other media. Danes stress teamwork, which is promoted at all stages of education. Pupils are expected to set their own goals and then to be able to fulfil them easier than if goals were set by the teacher. They should also make up their mind about their future career early on. Teaching is suited to the needs of particular students, to make them shine in their respective areas of interest. The objective is to prepare pupils for real life.

Living in Denmark

I would like to mention that according to research conducted by the University of Cambridge, Denmark has the happiest inhabitants in the whole of Europe. In the questionnaires, people from fifteen countries were asked to mark their level of happiness on a scale from one to ten, and with Danes the average value was the highest – 8.3 points. The secret of happiness might be the balance between family life and work. There is not a big difference in standards of

living between the poorest and the richest, and unemployment rates stay low. Denmark might be very expensive with high taxation rates, but both the economy and social security work well, and people have little to complain about. And what about the students? They have a good life, too. The government strives to have as many people with higher education as possible. All university students receive amazingly high stipends that cover living expenses quite easily. The state gets the money back in the form of taxes, once the student gets a job.

What are Danes like?

Danes are immensely proud of their country and its position in the world. In any conversation about international issues, they usually mention how small Denmark is and how few Danes there are. They absolutely adore their royal family and the Dannebrog – the national flag which they display in their front gardens whenever they have an occasion to do so. They even decorate their Christmas trees and birthday cakes with it!

If you engage in a conversation and do not mention a controversial topic like politics, religion or your love for Finland, right away, they will accept you very fast, as they are very open and good-natured. If somebody tries to tell you this Scandinavian nation is cold, you should not believe them. It is quite the opposite – they are very tolerant, informal, relaxed and mostly optimistic, too.

In conclusion...

Looking back at the winter semester I spent in Denmark, I almost consider it holiday. The most enlightening holiday I have ever had.

The town where I lived – cosy Vordingborg.

PHOTOS ON THIS PAGE: AUTHOR

Pavla Koukalová

The author is a third year student of first degree basic school teaching at the CU Faculty of Education, specialising in English language.

A JOURNEY INTO THE LAND OF A THOUSAND LAKES AND ISLANDS

Lada Hůdová

Clearly, a journey into the land of a thousand lakes has Finland as its destination. And my journey was made possible by the Erasmus exchange programme, which allows students to spend some time at foreign universities. For me, this meant four amazing months spent in Helsinki, the capital of Finland.

Background photo: From Helsinki, you can take a bus or a train to Santa Claus Village.

My first steps in Finland

From September to December 2008, I studied at the medical faculty of the University of Helsinki, the oldest Finnish university. Originally, the university had been located in Turku, but moved to Helsinki in 1828. Today, it has eleven faculties and almost 40,000 students.

All Erasmus students had an opportunity to take part in a week-long orientation, which took place before the start of the semester. It was designed to help students deal with the paperwork that is required while staying in the country and give them directions in terms of offices and authorities. We learned important things about banks, registration fees, accommodation and travelling, and also sports, recreation, student organizations and their events.

Out of the huge auditorium full of students from all over the world, only ten were students of medicine, nine of them girls and one guy. Only five nations met in our group, namely Czech, Hungarian, Spanish, French and German. We got to know each other both in school and during social events. Courses for foreign students were taught in English, which

The Sibelius monument designed by Eila Hiltunen.

was our lingua franca at that time. We could attend a course in Finnish for free, so I tried to cope with the language, but I only learned the very basics, such as numerals and the important word kiitos, meaning thank you. Finnish is an interesting sounding, melodic language, one of the reasons being the fact that it uses harmonic rules, which make its words full

of double letters and umlauts. It is related to Hungarian and Estonian, but I also found two words similar to their Czech counterparts – the word smetana (cream) and the word joo, meaning yes.

Accommodation

Accommodation usually takes up the most of students' monthly budget. It

PHOTOS ON THIS PAGE: AUTHOR

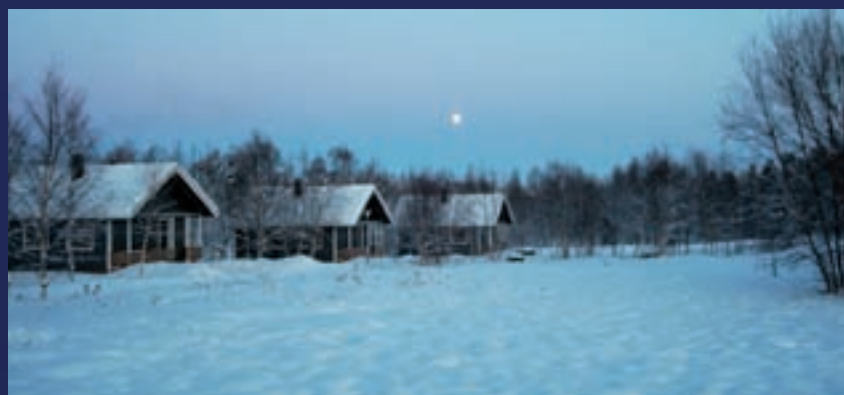
PHOTOS ON THIS PAGE: AUTHOR

Helsinki lies on the shore of Gulf of Finland, by the Baltic Sea.

determines how much you have left to spend on your student life. My accommodation, although high quality, well equipped and in an expensive neighbourhood, had a reasonable mid-range rent. I lived on the fifth floor at the dorms in the city centre, very close to student life. The dorm rules allowed for having guests stay over, and therefore I could send many invitations to visitors from afar. There was, of course, a sauna, which is a part of every Finnish house. I did not, however, have time to try out the original Finnish sauna, in which you burn wood and are all black from ashes. Nor did I fan myself with willow twigs – but I did pick up pouring water on the stones very quickly.

Social life

During my time as an Erasmus student, I did not have a chance to get bored. Student organizations set up numerous events: for example, at the national dinner, each student was supposed to cook a typical national dish and could taste other nations' ones. As for Finnish cuisine, we could choose salmon, sweet rice pierogi, or roasted juustoleipa cheese with marshmallow preserve, and drink some milk on top. Other events included a trip to the sauna, parties, screenings, tours of factories and trips to Saint Petersburg, Lapland, Tallinn and Stockholm. Each campus has a sports centre with a broad

The Vasatokka settlement lies 300 km north of the polar circle.

selection of activities, ranging from gyms and aerobics to ball games and dance. Those interested in music can join a choir or an orchestra.

Partying in one of Helsinki's many clubs was a popular form of entertainment, too, although it was usually preceded by a "before-party" at students' homes, so that their budgets don't get a huge blow. When going out, you start paying right away for leaving your coat in the cloakroom, and once you are in, the prices of both alcoholic and non-alcoholic beverages can be inflated up to five times the Czech price due to high taxation. Not even exorbitant prices will deter some party-goers from drinking too much – these end up staggering all over the pavement. Maybe the Finnish body gets over-

powered by even a small dose of alcohol. Liquors can be purchased in the Alko stores, where you can get the domestic Finlandia vodka, as well as Koskenkorva or Czech Becherovka.

Travelling

While in Finland, I did not want to miss out on travelling. Many travel agencies offer reasonably priced trips for students. I decided to go to Saint Petersburg and Lapland. I took a Viking Line ferry to Stockholm and a Linda Line catamaran to Tallinn. I had enough time left to visit Finnish cities, such as the former capital of Turku. And naturally, I got acquainted with Helsinki.

How to get to Helsinki

Helsinki is the biggest Finnish city. Its

580,000 inhabitants are only half the population of Prague, but when the greater urban area with the cities of Espoo, Vantaa and Kauniainen are included, the total population surpasses one million. Although located in the south of the country, it is still the northernmost capital of continental Europe.

Helsinki can be reached by sea, land and air. Most foreigners choose the Vantaa airport, which is the fastest way to get to Helsinki for Czechs. An extensive network of bus lines and railroad connects the city with the rest of the country – Rovaniemi up on the Polar Circle, with Santa Claus Village, or even Saint Petersburg.

Public transportation in the capital

There is just one subway line in Helsinki, but it is quite enough. When using public transportation, you have to learn certain rules. When you want to get on, you must signal it to the driver by either raising your right arm or, more intuitively, waving your transportation card. While getting off, you must always push a button. Compared to Prague, there are no voice announcements of stops on trams, and on buses, there is often no way of knowing what stops they make. Schedules are not bursting with information, either. Whereas in Prague, they tell you all the stops of each line and the time it takes to reach them, Finnish stops have only the departure time. This makes using public transportation a rather thrilling affair for foreigners, who then have an excuse to start a conversation with otherwise quiet Finns. They are glad to help and even older generations have a grasp of English.

Riding the sightseeing tram

Tourists can observe Helsinki from the windows of the 3T tram, which connects almost all notable sights and monuments. It starts out at Senate Square (Senaatintori), the oldest and most touristy part of the city built in the neo-classical style with a huge white evangelical cathedral, which is the most prominent building of Helsinki. It is usually open to the public, unless closed for some of the services. It was closed on December 6,

Aleksanterinkatu street, the main shopping street with many big department stores.

the Finnish independence day, when a service took place attended by many noted politicians, ambassadors, former Finnish presidents and the current president Tarja Halonen.

Then the 3T line continues down Aleksanterinkatu Street, the main shopping street with many big department stores. Above the entrance to the Stockmann department store, there is a big rotating clock. Therefore, when somebody says “Let's meet under the clock” in Helsinki, he or she is referring to Stockmann. Parallel to this street is the Esplanadi Boulevard, where you can do some window shopping in expensive boutiques, restaurants or Finnish design stores.

The 3T line will also get tourists to the Tempeliaukio church, built into rock, and the National Opera and the Olympic stadium, where Emil Zátopek won three running disciplines in 1952. From the 72 m tall Olympic stadium tower, you can see not only Helsinki from a bird's eye view, but also a statue of Zátopek's friend and rival Paavo Nurmi.

If we take the tram further to the main train station, we can see the biggest Czech pub right across the street. In addition to having a menu in Czech, it serves Czech beer and the traditional garlic soup. Other pubs that have Czech beer on tap are called Hádanka and Praha. If we spend enough time in the main station area, we notice small drawings of the Little Mole, the famous Czech cartoon character created by Zdeněk Miler. It is hard to tell whether he is more popular

with Finnish children than Swedish-speaking Finnish author Tove Jansson's Moomins.

Natural beauty

Finland is a paradise for all nature lovers. Wandering around its national parks, they can marvel at vast clear lakes surrounded by forests and lichen-covered rocks and “graze” on blueberries and cranberries that the countryside is brimming over with. The closest park to Helsinki is called Nuuksio.

You cannot meet reindeer and elks in Helsinki, though. Unless you go to meet them at the Helsinki Zoo, sail to Korkeasaari Island, or travel all the way to the north, to Lapland. That's a great trip for the more adventurous, which I would recommend taking even in the winter. Besides skiing, you can try walking in snow-shoes, fishing in a frozen lake, building an igloo, jumping into an icy lake after a sauna, and, if you are lucky enough, you might see the aurora borealis. Even though I wasn't among the lucky, Lapland, and my whole stay in Helsinki was one of the greatest adventures and most enlightening experiences.

Lada Hůdová

The author is a fifth year student of General Medicine at the 1st Medical Faculty of Charles University.

HATS | T-SHIRTS | SWEATSHIRTS

20

Tričička (ve čtyřech barvách ● ● ● ●), mikiny a čepice se znakem UK si můžete zakoupit

v pražském Knihkupectví Karolinum v Celetné ul. 18 (po-pá 9–19 h., so-ne 11–17 h.) nebo prostřednictvím jeho internetového obchodu na http://www.cupress.cuni.cz/link_stat/ a také v Informačně-poradenském centru v Celetné ul. 13 (po-čt 9–18 h., pá 9–16 h.)

Držitelé ISIC karty – **sleva 20 %!**

Více informací: <http://forum.cuni.cz>

ČEPIČKA TRIČKA | MIKINY

T-shirts (in four colours ●●●●), sweatshirts and hats with the CU emblem can be purchased at the **Prague Carolinum Bookshop at Celetná ul. 18** (Monday–Friday 9–19, Saturday–Sunday 11–17) or through its e-shop http://www.cupress.cuni.cz/link_stat/ and in the **CU Information and Advisory Centre at Celetná 13** (Monday–Friday 9–18, Saturday–Sunday 9–16)

ISIC card holders – **20 % discount!**
More information: <http://forum.cuni.cz>

